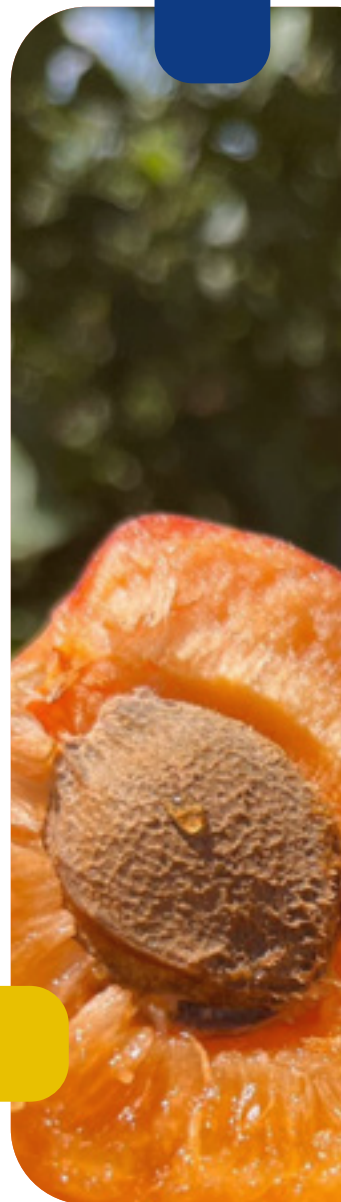

FruitVeB Bulletin

zöldség-gyümölcs ágazati jelentés
2023

NEMZETI
AGRÁRGAZDASÁGI
KAMARA

FruitVeB Bulletin

zöldség-gyümölcs ágazati jelentés
2023

Tartalom

FruitVeB és NAK elnöki köszöntő	7
Összefoglaló táblázatok	12
A 2023-as év agrometeorológiai áttekintése	19
Gyümölcstermesztés	23
Alma	23
Világ	23
Európai Unió.....	23
Magyarország	24
Körte	33
Világ	33
Európai Unió.....	33
Magyarország	34
Meggy	39
Világ	39
Európai Unió.....	39
Magyarország	39
Cseresznye	45
Világ	45
Európai Unió.....	45
Magyarország	46
Kajszi	51
Világ	51
Európai Unió.....	51
Magyarország	52
Őszibarack.....	57
Világ	57
Európai Unió.....	57
Magyarország	58
Szilva.....	63
Világ	63
Európai Unió.....	63
Magyarország	64
Szamóca.....	69
Világ	69
Európai Unió.....	69
Magyarország	70
Dió.....	75
Világ	75
Európai Unió.....	75
Magyarország	76
Bodza	81
Magyarország	81
Zöldségtermesztés	85
Csemegekukorica	85
Európa.....	85
Magyarország	86
Zöldborsó	91
Világ	91
Európai Unió.....	91
Magyarország	92

Görögdinnye	97
Világ.....	97
Európai Unió.....	97
Magyarország	98
Fejeskáposzta.....	103
Világ.....	103
Magyarország	103
Hajtatott paradicsom	109
Európai Unió.....	109
Magyarország	110
Ipari paradicsom	115
Világ.....	115
Európai Unió.....	115
Magyarország	116
Paprika	121
Világ.....	121
Magyarország	122
Hajtatott paprika	127
Európai Unió.....	127
Magyarország	127
Fűszerpaprika	131
Magyarország	131
Kígyóuborka	135
Világ.....	135
Európai Unió.....	135
Magyarország	136
Konzervuborka.....	141
Vöröshagyma.....	145
Európai Unió.....	145
Magyarország	145
Fokhagyma	151
Világ.....	151
Európai Unió.....	151
Magyarország	152
Sárgarépa	157
Világ.....	157
Európai Unió.....	157
Magyarország	158
Gyökérpetrezselyem	163
Torma	167
Gombatermesztés.....	171
Világ.....	171
Európai Unió.....	171
Magyarország	171
Feldolgozóipar	175
Léipar	175
Hűtőipar.....	177
Konzervipar	179

Összeállította:

Dr. Apáti Ferenc elnök
Varga István alelnök – szántóföldi zöldségtermesztés
Gubacsi Zoltán alelnök – hajtattott zöldségtermesztés
Dr. Takács Ferenc alelnök – gyümölcsstermesztés
Sebesta Péter alelnök – feldolgozóipar
Nagypéter Sándor alelnök - TЭСZ-ek
Kovács Attila Viktor - HungaroMet, agrometeorológus

Szerkesztő:

Kiss Nikoletta, Elek Hajnalka - DE-MÉK PhD hallgatók
Dr. Dorogi Dóra Anikó, Kocsis Márton, Dr. Tóth-Kurmai Viktória - gazdasági elemzők, FruitVeB

Kiadja:

FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet -1119 Budapest, Mohai út 38.
és a **Nemzeti Agrárgazdasági Kamara**

Együttműködő partner:

Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Szakmai partnerek:

HungaroMet Magyar Meteorológiai Szolgáltató Nonprofit Zrt.
AKI Agrárközgazdasági Intézet Nonprofit Kft.
Agrárminisztérium
ÉKASZ
MHKSZ
Debreceni Egyetem

Közreműködők:

Ágoston Béla
Apostol Tamás
Babits Dorina
Badenszki László
Balog-Vig László
Baráth Lajos
Becsey Zoltán
Benedek Sándor
Boros László
Bráj Róbert
Christian Gamsjäger
Cziráki Imre
Cseke Zoltán
Csengő Miklós
Dr. Csihon Ádám
Csizmadi Imre
Csizmadia György
Dorcsinecz Balázs
Dr. Dorogi Dóra
Erdélyi Sándor
Faragó László
Feczák Tamás
Ficsór Béla
Földesi István
Fülöp Gábor
Fülöp Gáborné
Gulyás János
Gyuris Mihály
Jancsik Péter
Juhos Csaba
Kálmán András
Kelemen Péter
Kicska Tibor
Kiss Gábor
Kovács János
Ledó Ferenc
Lehoczky István
Mihályi Botond
Nemes-Nagyné Vas Andrea
Papp József
Péter Mihály
Pethő András
Roszik Attila
Roszik Tamás
Sándor László
Dr. Sipos Marianna
Schmidt Szilárd
Szabó Béla
Szabó József
Szabó Péter
Széll István
Szőke-Kis Zoltán
Tamás Gábor
Tóth László
Tömösváry Máté
Turu Sándor
Vass Károly
Veress Zsolt
Versegi Viktor
Zsótér Géza

*Köszönettel tartozunk mindenkinek,
aki véleményével, tapasztalatával,
meglátásaival és idejével hozzájárult
a kiadvány elkészüléséhez.*

FruitVeB és NAK elnöki köszöntő

Tisztelt Olvasó!

Ön a FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Terméktanács, valamint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara közös gondozásában készült 2023. évi zöldség-gyümölcs ágazati bulletin kiadványát tartja a kezében. A kiadványt ajánljuk termelőknek, feldolgozóknak, kereskedőknek, TÉSZ-eknek, háttérpári szereplőknek, döntéshozóknak, kutatóknak és minden, az ágazatban közvetlenül vagy közvetetten érintett szakembernek.

Célunk, hogy a tavaly megjelent, tíz évet átfogó rendhagyó kiadványunk után most a 2023-as év termelési és feldolgozási folyamatait, piaci trendjeit, külkereskedelmi adatait, valamint a fejlődési lehetőségeket és kihívásokat mutassuk be. A hazai helyzetkép mellett kitekintést nyújtunk a világ és az Európai Unió piaci folyamataira is. Az egyes szakágazatok bemutatása az adott terület meghatározó szereplőinek véleményén alapul, törekedve a gyakorlati szempontok érvényesítésére.

Ezúton is köszönjük a kiadvány elkészítésében közreműködők, valamint szakmai partnereink támogatását! Bízunk benne, hogy kiadványunk hasznos információkkal szolgál, hozzájárul a szakmai fejlődéshez és a megalapozott döntéshozatalhoz.

Dr. Apáti Ferenc
elnök, FruitVeB

Papp Zsolt György
elnök, NAK

INNOVÁCIÓT ÉS DIGITALIZÁCIÓT TÁMOGATÓ EGYSÉG

Kik vagyunk mi?

Az Innovációt és Digitalizációt Támogató Egység (ITE) az Agrárközgazdasági Intézet (AKI) és a Nemzeti KAP hálózat részeként azon dolgozik, hogy az agrárszektor szereplőit összekapcsolja naprakész tudással, technológiai újításokkal és innovációs lehetőségekkel. Célunk, hogy gyakorlati tapasztalat és elméleti tudás találkozásával ösztönözzük a termelők, kutatók, oktatók és döntéshozók közös gondolkodását és együttműködését.

Legyél Te is a közösségünk tagja!

Az agrárium jövője rajtatok múlik – a ti lendületek, innovatív gondolkodásotok és nyitottságotok lehet a kulcsa annak, hogy az ágazat ne csak túlélje a kihívásokat, hanem élére is álljon a változásnak. Az ITE nemcsak lehetőségeket kínál, hanem közösséget is épít, amelyben tanulhatsz, kapcsolatokat építhetsz és valóban alakíthatod a vidéki térségek jövőjét. Mert az agrárium nem csak termelésről szól – hanem közösségről, tudásmegosztásról és jövőformálásról!

Milyen lehetőségeket biztosítunk neked?

- Hazai és nemzetközi üzemlátogatásokon való részvételt az ITE és az EU KAP hálózat szervezésében
- Az ötlettől a megoldásig – eszközöket és módszereket az innovációs gondolkodáshoz
- Kapcsolat és tapasztalat szerzést nemzetközi projekteken keresztül
- Szakmai eseményekről való tájékoztatást
- EIP operatív csoportok előkészítését és nyomonkövetését

Látogass el weboldalunkra!

Iratkozz fel hírlevelünkre!

Velünk sikert arathat!

Pénzügyi szolgáltatások agrárvállalkozásoknak

mbhbank.hu/agrar

 otp Agrár

Innovatív megoldásokkal a siker útján

A Csizmadi Farmnak biztos
háttérrel nyújtunk
a folyamatos fejlődéshez.

A következő lépés az üzleti sikerekhez. OTP Bank.
www.otpagrar.hu

ÖN&

a Közös Agrárpolitika

& K&H agrárhitelek
& kamattámogatás

Összefoglaló táblázatok

Termékek	Termőterület (hektár)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Szabadsföldi paprika	1 100	1 080	970	831	657	640	637	589	798	1 062	953
Fűszerpaprika	1 784	2 141	2 556	2 055	1 879	1 781	1 710	1 556	1 531	1 140	950
Szabadsföldi paradicsom	438	850	1 239	1 042	1 634	1 676	1 576	1 533	1 622	1 417	1 465
Görögdinnye	5 650	6 000	4 653	5 600	4 829	4 387	4 787	3 830	3 210	2 587	2 821
Sárgadinnye	560	515	458	478	466	431	450	438	482	351	492
Fejeskáposzta	2 520	2 200	1 698	1 854	2 987	2 077	2 167	2 161	1 914	1 982	1 049
Kelkáposzta	490	410	288	596	684	646	635	625	678	510	129
Kínai kel	126	140	137	132	104	97	78	74	71	71	75
Karfiol és brokkoli	760	680	451	920	1 062	998	733	752	723	760	158
Sárgarépa	1 140	1 180	1 234	1 475	1 292	1 252	1 537	1 512	1 725	1 299	1 458
Gyökérpetrezselyem	1 680	1 850	1 556	1 731	1 478	1 150	1 591	1 409	1 392	1 168	1 305
Pasztinák	130	150	124	200	186	64	137	123	67	62	56
Gumós zeller	295	310	282	278	254	217	210	450	210	186	176
Cékla	290	350	266	227	233	216	261	239	230	343	350
Torma	1 300	1 410	1 332	1 468	1 178	1 106	1 318	1 423	1 267	1 194	1 228
Spárga	1 200	1 230	1 569	1 648	1 629	1 616	1 570	1 418	1 335	1 281	1 437
Vöröshagyma	2 350	2 250	1 819	1 963	1 738	1 470	1 704	1 591	1 574	1 394	1 415
Fokhagyma	1 200	1 150	1 076	915	974	1 169	941	797	796	778	672
Konzervuborka	560	550	535	512	520	453	398	292	213	168	164
Zöldborsó	14 890	17 300	23 422	23 784	21 946	20 299	19 165	19 878	19 868	17 973	18 877
Csemegekukorica	30 786	30 309	32 381	36 408	36 623	37 319	36 970	38 195	37 288	34 074	31 952
Zöldbab	1 508	1 288	1 389	1 295	1 310	1 414	1 071	1 330	1 014	895	1 232
Salátafélék *	530	540	484	652	628	596	650	660	665	660	660
Egyéb zöldségféle	n.a.	n.a.	4 982	5 855	6 285	4 040	4 808	5 547	4 942	4 901	4 415
Szabadsföldi zöldségek összesen	71 287	73 883	84 899	91 917	90 577	85 114	85 104	86 422	83 615	76 256	73 489
Hajtatott paprika	1 530	1 550	1 554	1 478	1 453	1 428	1 395	1 280	1 098	1 114	1 090
Hajtatott paradicsom	414	420	380	388	393	365	360	352	312	324	330
Hajtatott uborka	98	92	68	63	78	81	95	98	102	115	120
Hajtatott fejes káposzta	280	230	218	223	218	207	198	175	172	150	130
Hajtatott kínai kel	54	60	59	56	45	42	34	32	30	31	95
Egyéb káposztafélék**	420	390	256	312	239	258	241	222	432	410	400
Egyéb hajtatott zöldségféle	276	290	232	251	223	231	242	198	232	212	210
Hajtatott zöldségek összesen	3 072	3 032	2 767	2 771	2 649	2 612	2 565	2 357	2 378	2 356	2 375
Termesztett csiperkegomba	7,2	7,4	7,5	7,2	7,1	7,0	6,9	7,0	7,0	7,0	7,0
Termesztett laskagomba	8,5	8,5	8,6	8,5	8,5	8,5	8,3	8,7	8,6	8,5	8,8
Egyéb termesztett gomba	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,1	1,2
Termesztett gombafélék összesen	16,7	17,0	17,2	16,8	16,7	16,6	16,3	16,8	16,7	16,6	17,0
Hajtatott zöldség és gomba összesen	3 089	3 049	2 784	2 788	2 665	2 628	2 581	2 374	2 395	2 372	2 392
Zöldség összesen	74 376	76 932	87 683	94 706	93 242	87 742	87 685	88 796	86 010	78 629	75 881
Alma	26 069	26 700	26 135	26 080	24 928	24 701	24 689	24 122	23 178	21 511	20 609
Körte	2 482	2 460	2 381	2 390	2 263	2 181	2 178	2 113	2 094	1 852	1 865
Cseresznye	2 680	2 710	2 624	2 801	2 761	2 787	2 898	2 894	2 857	2 667	2 588
Meggy	15 320	15 200	13 743	14 096	14 088	14 211	14 342	14 222	13 940	12 985	12 467
Kajszi	3 988	3 930	5 025	5 169	5 347	5 442	5 777	5 711	5 628	5 285	5 040
Őszibarack és nektarin	4 096	3 980	3 799	3 726	3 535	3 315	3 175	3 108	3 016	2 744	2 579
Szilva	7 750	7 650	6 819	6 649	6 501	6 444	6 551	6 441	6 297	6 007	5 859
Szamóca	724	786	742	761	762	697	637	550	547	635	656
Málna	432	365	312	229	187	217	163	171	125	101	71
Szeder	256	212	169	118	108	66	47	44	35	29	58
Egres	147	92	67	28	24	15	12	12	6	6	4
Ribiszke	1 370	1 180	1 444	1 387	1 338	1 257	1 226	1 181	1 122	898	817
Dió	5 870	6 120	5 928	6 491	6 925	7 130	8 321	8 372	8 363	9 251	9 686
Termesztett bodza	4 560	4 780	5 163	6 020	6 519	6 493	6 451	6 211	5 739	6 095	6 013
Egyéb gyümölcsféle	3 540	3 490	4 360	5 590	6 304	6 001	6 277	6 195	6 150	7 846	5 394
Gyümölcs összesen	79 284	79 655	78 710	81 534	81 590	80 957	82 744	81 347	79 097	77 912	73 706
Mindösszesen	153 660	156 587	166 392	176 240	174 832	168 699	170 429	170 143	165 107	156 541	149 587

* Védett és növényházi termesztés

** Karfiol, karalábé

Termékek	Termésmennyiség (ezer tonna)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Szabadsföldi paprika	34,0	38,0	28,6	27,9	32,0	29,2	18,2	16,4	19,5	26,5	23,3
Fűszerpaprika	12,0	26,3	20,0	21,4	19,8	18,0	17,8	16,7	13,4	9,8	10,0
Szabadsföldi paradicsom	32,7	68,3	91,9	79,2	111,6	107,5	112,0	104,5	101,0	86,0	117,0
Görögdinnye	218,0	245,0	195,4	205,8	212,0	158,0	194,0	144,0	131,0	126,0	121,0
Sárgadinnye	16,8	17,0	14,7	15,8	17,5	9,9	11,1	11,0	12,9	10,2	14,0
Fejeskáposzta	45,4	46,2	42,5	49,1	52,0	37,8	48,9	43,6	45,2	47,5	26,0
Kelkáposzta	9,8	9,9	7,2	15,5	18,2	16,7	16,2	16,4	17,9	13,4	3,6
Kínai kel	5,6	6,7	6,2	5,8	4,8	4,5	3,6	3,5	3,5	3,6	3,5
Karfiol és brokkoli	12,2	12,2	8,1	17,5	19,0	19,9	19,5	19,1	19,6	19,0	4,0
Sárgarépa	50,4	56,7	61,7	70,8	68,0	56,4	54,8	58,6	68,3	54,0	60,6
Gyökérpetrezselyem	46,3	53,6	46,7	53,7	52,0	31,7	49,8	44,8	43,2	39,0	47,0
Pasztinák	4,3	5,0	4,3	7,2	9,5	2,9	5,1	4,8	2,5	2,5	2,2
Gumós zeller	13,5	15,0	12,7	12,2	13,6	10,1	10,7	21,3	10,1	10,5	10,0
Cékla	11,0	13,4	10,6	9,3	11,5	9,1	12,6	12,1	11,5	29,4	30,0
Torma	11,0	13,5	13,3	16,6	12,0	9,9	11,0	12,1	10,9	10,2	11,5
Spárga	3,8	4,1	5,5	6,3	6,5	6,3	4,9	4,3	4,4	4,3	5,0
Vöröshagyma	62,0	64,0	54,6	65,0	65,0	43,8	57,8	65,2	61,7	70,2	74,0
Fokhagyma	7,8	8,0	7,5	6,6	7,0	8,2	7,5	6,8	7,0	7,0	6,0
Konzervuborka	13,0	14,2	13,4	13,9	12,5	9,7	10,9	7,9	6,4	6,0	6,0
Zöldborsó	78,0	72,3	117,1	137,9	128,0	72,4	92,8	102,3	94,3	84,3	113,0
Csemegekukorica	497,4	466,7	479,0	502,3	517,8	515,1	483,5	511,4	472,2	393,4	544,0
Zöldbab	11,8	9,9	10,7	11,1	11,0	11,3	8,0	10,6	9,1	6,4	9,5
Salátafélék *	35,0	39,0	33,9	45,6	43,8	41,0	37,0	38,5	37,5	37,0	38,0
Egyéb zöldségféle	24,0	25,6	41,2	16,9	33,5	51,2	45,6	94,5	100,4	106,0	98,2
Szabadsföldi zöldségek összesen	1 255,7	1 330,6	1 326,7	1 413,3	1 478,6	1 280,5	1 333,3	1 370,5	1 303,5	1 202,1	1 377,4
Hajtatott paprika	155,0	164,0	170,9	172,9	165,0	160,3	154,0	138,0	134,0	138,5	138,0
Hajtatott paradicsom	100,0	112,0	111,9	128,8	131,8	132,9	139,0	135,0	124,0	125,0	128,0
Hajtatott uborka	20,0	23,5	17,0	16,5	15,8	16,1	18,8	19,1	20,5	33,0	39,0
Hajtatott fejes káposzta	12,5	13,4	12,0	11,7	11,5	10,8	10,2	9,2	9,3	8,5	7,4
Hajtatott kínai kel	2,4	2,9	2,6	2,5	2,1	1,9	1,5	1,5	1,5	1,5	4,8
Egyéb káposztafélék**	8,0	8,3	5,1	6,9	5,0	5,1	5,0	4,8	8,9	8,4	9,0
Egyéb hajtatott zöldségféle	15,0	17,2	13,9	14,6	15,0	14,8	15,0	12,1	14,6	12,4	15,2
Hajtatott zöldségek összesen	312,9	341,3	333,5	353,9	346,2	341,9	343,5	319,7	312,8	327,3	341,4
Termesztett csiperkegomba	24,8	27,5	27,0	27,4	25,9	23,2	24,1	20,8	20,7	19,3	20,0
Termesztett laskagomba	2,5	2,8	2,6	2,7	2,9	2,8	2,7	3,4	3,3	3,0	3,5
Egyéb termesztett gomba	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Termesztett gombafélék összesen	27,5	30,5	29,8	30,3	29,0	26,2	27,1	24,5	24,3	22,6	23,8
Hajtatott zöldség és gomba összesen	340,4	371,8	363,3	384,2	375,2	368,1	370,6	344,2	337,1	349,9	365,2
Zöldség összesen	1 596,1	1 702,4	1 690,0	1 797,5	1 853,8	1 648,6	1 703,9	1 714,7	1 640,6	1 552,0	1 742,6
Alma	585,0	620,0	469,5	498,2	529,0	723,8	403,0	358,2	470,0	280,0	472,5
Körte	36,0	40,0	35,7	32,0	36,3	31,0	28,7	16,0	24,2	15,0	16,5
Cseresznye	15,0	18,0	15,7	18,5	15,4	16,9	10,8	5,5	5,5	12,2	12,0
Meggy	70,5	89,0	72,9	75,0	72,3	84,0	56,3	59,5	62,2	67,0	57,0
Kajszi	23,0	34,0	19,6	29,8	34,2	7,7	37,2	6,1	7,6	24,3	6,5
Őszibarack és nektarin	40,0	48,0	38,0	35,8	40,3	22,1	38,6	15,0	8,7	27,5	13,0
Szilva	60,0	78,0	61,4	55,9	57,0	76,8	65,1	24,0	43,0	60,0	

Termékek	Termésátlag (t/ha)									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Szabadföldi paprika	35,2	29,5	33,6	48,7	45,6	28,6	27,8	24,4	25,0	24,4
Fűszerpaprika	12,3	7,8	10,4	10,5	10,1	10,4	10,8	8,7	8,6	10,5
Szabadföldi paradicsom	80,4	74,2	76,0	68,3	64,1	71,1	68,2	62,3	60,7	79,9
Görögdinnye	40,8	42,0	36,8	43,9	36,0	40,5	37,6	40,8	48,7	42,9
Sárgadinnye	33,0	32,0	33,0	37,6	22,9	24,7	25,1	26,8	29,1	28,5
Fejeskáposzta	21,0	25,0	26,5	17,4	18,2	22,6	20,2	23,6	24,0	24,8
Kelkáposzta	24,1	25,0	26,0	26,6	25,9	25,5	26,2	26,4	26,3	27,9
Kínai kel	48,0	45,0	44,0	46,3	46,0	45,5	47,2	49,5	50,0	46,7
Karfiol és brokkoli	17,9	18,0	19,0	17,9	19,9	26,6	25,4	27,1	25,0	25,3
Sárgarépa	48,1	50,0	48,0	52,6	45,1	35,7	38,8	39,6	41,6	41,6
Gyökérpetrezselyem	29,0	30,0	31,0	35,2	27,6	31,3	31,8	31,0	33,4	36,0
Pasztinák	3,3	3,3	3,5	3,6	5,1	4,5	3,7	3,9	3,7	4,0
Gumós zeller	48,4	45,0	44,0	53,5	46,6	51,0	47,3	48,1	56,5	56,8
Cékla	38,3	40,0	41,0	49,4	42,2	48,3	50,6	50,0	85,7	85,7
Torma	9,6	10,0	11,3	10,2	8,9	8,3	8,5	8,6	8,5	9,4
Spárga	3,3	3,5	3,8	4,0	3,9	3,1	3,0	3,3	3,4	3,5
Vöröshagyma	28,4	30,0	33,1	37,4	29,8	33,9	41,0	39,2	50,4	52,3
Fokhagyma	7,0	7,0	7,2	7,2	7,0	8,0	8,5	8,8	9,0	8,9
Konzervuborka	25,8	25,0	27,1	24,0	21,4	27,4	27,1	30,0	35,7	36,6
Zöldborsó	4,2	5,0	5,8	5,8	3,6	4,8	5,1	4,7	4,7	6,0
Csemegekukorica	15,4	14,8	13,8	14,1	13,8	13,1	13,4	12,7	11,5	17,0
Zöldbab	7,7	7,7	8,6	8,4	8,0	7,5	8,0	9,0	7,1	7,7
Salátafélék *	72,2	70,0	69,9	69,7	n.a.	56,9	58,3	56,4	56,1	57,6
Hajtatott paprika	105,8	110,0	117,0	113,6	112,3	110,4	107,8	122,0	124,3	126,6
Hajtatott paradicsom	266,7	294,5	332,0	335,4	364,1	386,1	383,5	397,4	385,8	387,9
Hajtatott uborka	255,4	250,0	262,0	202,6	198,8	197,9	194,9	201,0	287,0	325,0
Hajtatott fejes káposzta	58,3	55,0	52,5	52,8	52,2	51,5	52,6	54,1	56,7	56,9
Hajtatott kínai kel	48,0	45,0	44,0	46,3	46,0	45,5	47,2	49,5	50,0	50,5
Termesztett csiperkegomba	3 716,2	3 600,0	3 805,6	3 637,6	3 300,1	3 492,8	2 979,9	2 978,4	2 745,4	2 857,1
Termesztett laskagomba	329,4	302,3	317,6	341,2	329,4	325,3	393,1	385,5	354,2	397,7
Egyéb termesztett gomba	181,8	181,8	181,8	181,8	181,8	272,7	250,0	250,0	272,7	250,0
Alma	30,7	18,0	19,1	21,2	29,3	16,3	14,8	20,3	13,0	22,9
Körte	16,3	15,0	13,4	16,0	14,2	13,2	7,6	11,6	8,1	8,8
Cseresznye	6,6	6,0	6,6	5,6	6,1	3,7	1,9	1,9	4,6	4,6
Meggy	5,9	5,3	5,3	5,1	5,9	3,9	4,2	4,5	5,2	4,6
Kajszi	8,7	3,9	5,8	6,4	1,4	6,4	1,1	1,3	4,6	1,3
Őszibarack és nektarin	9,8	12,1	10,0	9,6	11,4	6,7	12,2	4,8	2,9	10,0
Szilva	10,2	9,0	8,4	8,8	11,9	9,9	3,7	6,8	10,0	7,7
Szamóca	12,7	12,0	10,3	7,6	9,9	8,0	11,8	10,4	11,3	11,4
Málna	3,3	3,5	3,8	5,3	5,5	4,9	5,8	8,0	8,9	
Szeder	9,4	9,0	7,9	11,1	9,1	14,9	20,5	22,9	10,3	n.a
Egres	6,5	7,0	6,8	16,7	10,1	25,0	25,0	33,3	16,7	
Ribiszke	7,5	6,0	5,8	6,2	6,2	5,9	5,9	6,2	6,2	6,1
Dió	1,5	1,5	1,4	1,3	1,7	1,5	1,0	0,9	1,0	0,9
Termesztett bodza	3,1	3,0	3,2	3,1	3,3	3,4	2,6	3,0	3,0	2,7

* Védett és növényházi termesztés

Termékek	Export mennyiség (tonna)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Paprika	27 402	27 231	29 471	27 128	29 903	23 289	22 508	19 523	24 037	20 048	22 730
Fűszerpaprika	n.a.	n.a.	2 196	2 321	2 121	2 185	2 199	2 310	2 444	2 058	1 910
Paradicsom	1 952	2 003	1 860	2 577	3 676	2 471	6 398	7 027	10 672	12 955	17 215
Kígyóborka	7 276	6 732	3 279	3 253	3 668	2 614	3 432	10 071	13 745	8 582	4 608
Görögdinnye	69 325	66 638	81 123	91 728	89 301	58 931	39 817	29 613	27 474	24 506	48 406
Sárgadinnye	103	18	23	156	237	244	481	249	293	359	393
Fejeskáposzta és vöröskáposzta	3 644	4 983	4 962	4 219	2 611	1 932	2 076	1 673	2 458	2 245	2 556
Kelkáposzta és karalábé	4 004	5 507	4 049	4 629	4 322	3 327	3 034	2 530	3 197	2 993	2 640
Karfiol és brokkoli	592	703	452	243	159	60	138	504	365	226	172
Sárgarépa	1 220	1 226	998	1 501	2 185	3 508	1 559	3 026	2 266	3 998	3 619
Gumós zeller	1 528	1 850	1 199	978	1 098	1 555	1 275	2 192	852	2 019	2 027
Cékla és gyökérpetrezselyem	940	1 511	2 064	2 896	2 293	2 358	2 028	1 617	1 094	1 025	1 190
Torma	9 540	8 770	10 565	10 151	10 582	8 853	9 843	10 587	10 895	9 051	9 936
Spárga	2 653	3 146	2 649	2 772	3 357	2 933	2 751	2 287	2 411	1 885	2 252
Vöröshagyma	2 060	1 774	1 246	2 251	3 005	2 293	379	619	463	623	1 133
Fokhagyma	350	370	800	649	408	498	475	654	692	413	296
Konzervuborka	3 355	3 693	10 353	9 986	6 827	4 564	1 996	2 881	2 426	1 891	1 062
Zöldborsó	707	711	1 866	812	3 007	1 320	876	600	1 686	3 288	1 547
Csemegekukorica	4 331	1 859	5 712	4 674	5 163	5 083	3 413	2 745	2 116	2 171	7 437
Zöldbab	309	166	109	185	380	53	7	13	11	9	1 417
Egyéb zöldségféle	2 950	3 098	4 098	7 329	7 866	8 436	8 108	7 969	6 352	8 235	10 232
Zöldség összesen	144 240	141 989	169 073	180 439	182 172	136 506	112 793	108 688	115 848	108 581	142 778
Termesztett gombafélék összesen	8 012	8 607	9 260	9 342	9 257	5 575	7 064	8 058	9 238	7 922	5 807
Zöldség és gomba összesen	152 252	150 596	178 333	189 781	191 428	142 081	119 857	116 746	125 086	116 502	148 585
Alma	41 769	28 993	32 364	16 570	39 105	32 712	26 728	14 272	14 304	21 566	28 500
Körte	1 983	518	655	202	341	139	143	361	103	844	935
Cseresznye	2 896	3 267	2 386	1 990	6 072	643	2 177	1 947	2 219	1 791	1 612
Meggy	20 647	22 654	22 826	20 679	26 705	19 068	10 322	11 123	10 187	9 703	6 124
Kajszi	4 860	3 488	2 332	3 488	4 196	1 168	3 196	1 006	1 121	1 843	1 060
Őszibarack és nektarin	80	141	47	194	45	97	731	684	312	1 283	993
Szilva	11 705	11 617	8 872	12 425	11 171	7 647	7 293	1 578	3 468	3 668	3 122
Szamóca	200	145	25	37	21	10	74	37	93	207	171
Dió - héjas	1 831	2 241	2 563	1 542	2 684	1 256	1 380	453	478	666	324
Egyéb gyümölcsféle	17 200	18 717	23 846	16 315	27 160	19 076	18 315	17 464	11 350	11 432	19 939
Gyümölcs összesen	103 252	91 783	95 917	73 442	117 500	81 817	70 359	48 924	43 635	53 003	62 780
Mindösszesen	255 504	242 379	274 250	263 223	308 929	223 898	190 216	165 671	168 721	169 505	211 365

Termékek	Import mennyiség (tonna)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Paprika	11 008	8 580	11 668	9 928	9 345	11 029	13 247	15 500	16 141	12 162	12 567
Fűszerpaprika	n.a.	n.a.	3 383	3 520	3 772	4 183	4 385	4 161	4 169	4 281	4 079
Paradicsom	12 744	12 525	13 386	13 779	13 058	14 355	14 235	15 782	20 405	18 425	27 036
Kígyóborka	8 957	12 426	13 580	13 067	12 088	13 404	18 489	26 367	30 800	22 278	19 261
Görögdinnye	9 719	8 111	12 663	14 154	16 907	16 352	21 655	23 096	24 453	16 658	28 328
Sárgadinnye	996	935	2 074	1 867	1 444	2 119	2 105	2 371	2 453	1 579	1 359
Fejeskáposzta és vöröskáposzta	3 398	2 409	5 130	5 047	3 595	3 260	4 406	3 915	6 920	4 616	4 312
Kelkáposzta és karalábé	2 193	2 115	2 790	5 735	5 585	4 710	6 768	7 133	6 705	5 573	4 917
Karfiol és brokkoli	4 734	6 327	9 358	10 785	10 863	8 299	10 306	10 472	10 159	9 480	7 896
Sárgarépa	7 107	7 643	7 317	6 808	8 767	8 492	7 905	7 750	7 162	7 430	11 255
Gumós zeller	1 897	2 661	2 738	2 802	2 228	2 944	2 771	4 262	3 089	2 449	5 176
Cékla és gyökérpetrezselyem	2 959	3 296	4 860	6 566	7 457	7 876	7 931	8 775	7 104	7 872	8 666
Torma	146	327	208	273	227	296	126	155	27	36	106
Spárga	25	34	36	100	77	58	213	154	115	102	54
Vöröshagyma	8 459	9 159	14 208	16 705	17 263	20 765	18 408	21 605	19 329	16 910	13 518
Fokhagyma	702	737	867	1 408	1 026	965	1 174	2 111	2 273	2 481	1 325
Konzervuborka	1 345	1 689	2 448	782	1 836	984	1 491	3 155	2 935	2 066	1 943
Zöldborsó	707	711	1 866	812	3 007	1 320	876	600	1 686	3 288	3 299
Csemegekukorica	1 016	1 779	1 191	418	233	4 291	52	109	13 849	20 511	27 276
Zöldbab	216	91	237	233	120	132	68	113	137	452	477
Egyéb zöldségféle	9 675	15 013	13 337	18 497	15 678	22 017	26 893	31 481	30 040	32 134	33 727
Zöldség összesen	88 003	96 568	123 345	133 285	134 576	147 851	163 504	189 064	209 953	190 782	216 577
Termesztett gombafélék összesen	n.a	350	536	692	532	831	1 515	2 663	3 062	2 394	2 201
Zöldség és gomba összesen	88 003	96 918	123 881	133 977	135 108	148 682	165 019	191 727	213 015	193 176	218 778
Alma	22 204	12 721	48 626	27 370	22 102	11 111	42 420	27 289	27 669	80 024	33 609
Körte	1 000	2 277	2 432	2 900	2 320	1 548	3 926	5 820	6 329	8 051	9 101
Cseresznye	1 774	2 161	1 407	1 108	2 746	2 223	2 063	1 954	1 938	1 235	1 553
Meggy	1 868	32	507	1 239	2 303	718	4 154	1 903	759	493	1 542
Kajszi	639	967	1 186	1 313	1 952	1 498	1 877	1 763	1 838	1 377	3 091
Őszibarack és nektarin	4 477	5 938	8 753	10 503	11 399	10 419	14 826	9 208	10 732	11 454	13 598
Szilva	583	890	685	1 106	1 805	949	1 566	1 595	1 404	1 566	1 506
Szamóca	2 660	2 970	2 557	3 329	2 929	3 085	3 725	3 569	3 974	4 138	2 800
Dió - héjas	47	3	44	3	4	13	23	27	54	68	29
Egyéb gyümölcsféle	13 079	28 047	30 354	28 282	20 949	22 340	32 129	47 897	46 990	55 608	62 622
Gyümölcs összesen	48 329	56 007	96 550	77 153	68 509	53 903	101 025	101 686	164 015	129 451	
Mindösszesen	136 332	152 925	220 432	211 130	203 617	202 585	271 726	292 752	314 701	357 191	348 229

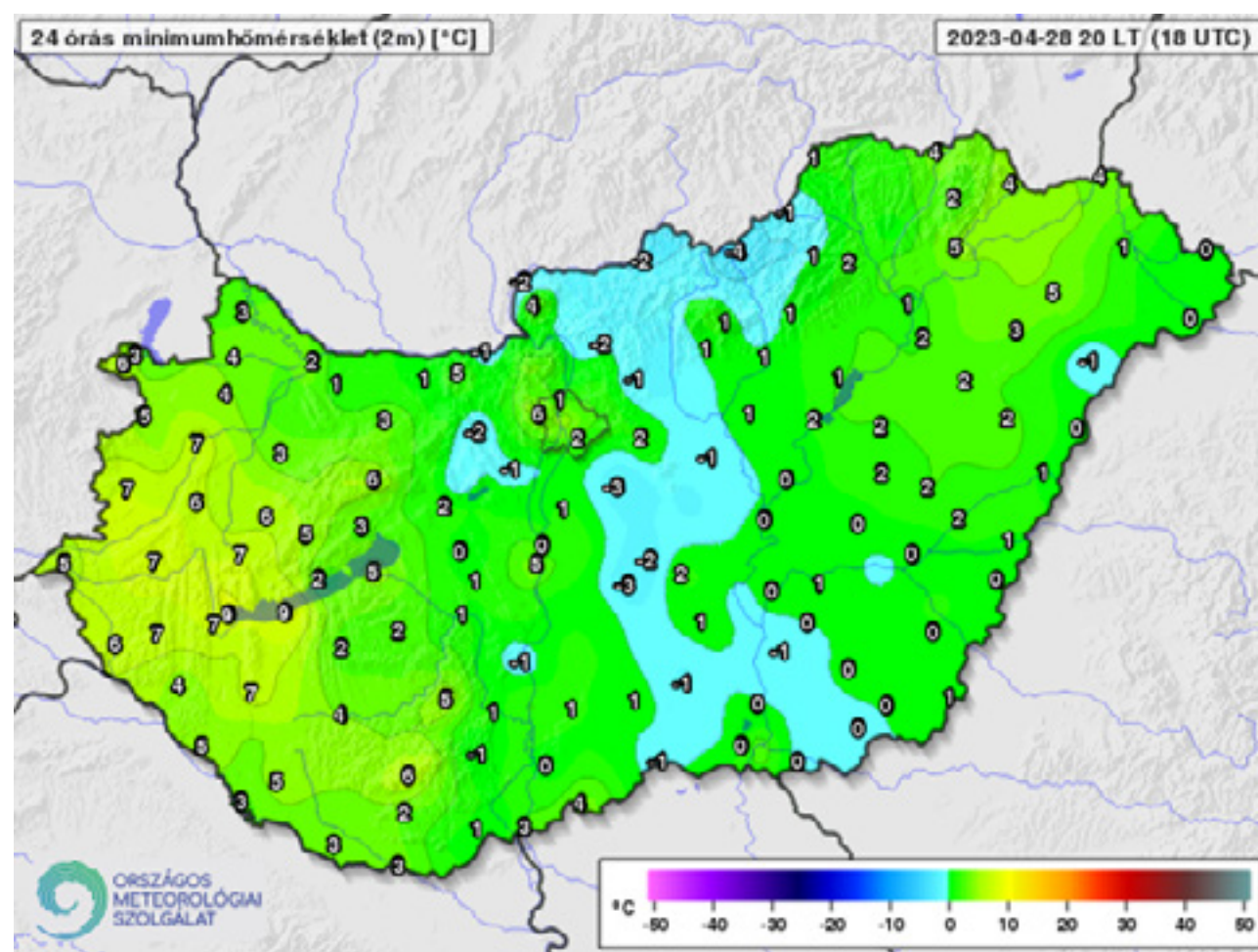
A 2023-as év agrometeorológiai áttekintése

A hőmérséklet a megelőző évekhez hasonlóan, 2023-ban is magasabban alakult az 1991-2020 közötti időszak átlagánál, sőt 1901 óta a legmelegebbnek adódott ez az év. Egyedül az április volt számottevően, 2-3 fokkal hűvösebb a szokásosnál, a május és a június az átlag körül alakult, az összes többi hónap hőmérséklete meghaladta a sokéves átlagot.

Az évek óta tartó enyhe telek sorozatába ennek az évnek az első két hónapja is beillett, különösen a január alakult sokkal, átlagosan 3-6 fokkal melegebben az ilyenkor szokásosnál, megzavarva ezzel a növények vegetációs ciklusát. Február első hetében a mezőgazdaság szempontjából az utolsó pillanatban érkezett meg a fagyos tél. Ekkor több napon át hűlt éjszakánként -7 és -10 fok közé a levegő. A talaj felső 5-20 cm-es rétege átfagyott, ami megtizedelte a kórokozókat és kártevőket, de növényvédelmi szempontból ennél hosszabb fagyos időszakra lett volna szükség. Ugyanakkor ez a bő egy hetes hideg periódus is elegendő volt ahhoz, hogy visszafogja a vegetáció januárban idejekorán megindult fejlődését. A tél nem adta könnyen magát, március első felében még több hullámban érkeztek hideg légtömegek. Ezzel együtt a hónap közepén szép, meleg tavaszi napok is előfordultak, amikor jól lehetett haladni a mezőgazdasági munkákkal. Március utolsó hetében hideg, sarkvidéki levegő okozott erősen fagyos hajnalokat, amelyben a már virágzó csonthéjasok, elsősorban a kajszi szenvedett védekezés nélkül súlyos fagykárokat. Áprilisban a hőmérséklet elég tág határok közt változott, gyenge fagyok még a hónap végén is előfordultak, amikor a legtöbb gyümölcs már túl volt a virágzáson és a hideg a terméskezdeményt is veszélyeztette (1. ábra). Májusban is gyakran volt hűvös az idő, így a növények fenológiai fázisai szűk egy héttel később következtek be a szokásosnál. Az első hóhullám, ami csak néhány napig tartott, június 20.-a körül kezdődött, majd július közepén már több napon át tartó forróságban volt részünk, de a nyár legerősebb, és leghosszabb hóhulláma augusztus második felében volt, amikor a napi középhőmérséklet országos átlaga nyolc napon át meghaladta a 25 fokot, 26-án és 27-én a 27 fokot is. Az április elsejétől a kukoricára számolt hőösszeg az összegzés kezdetétől nyár végéig folyamatos elmaradásban volt a sokéves átlaghoz képest. A nyár végére zárkózott föl a hőösszeg, ami azt jelenti, hogy a növények „utolérték magukat”, az érés fázisa már a szokásos időpont körül történt. Szeptemberben a több, mint két héten át tartó napos, meleg idő kedvezett az érési folyamatoknak. Az ősz második felére lassú lehűlés volt a jellemző, és november közepétől váltak rendszeressé a nagy területre kiterjedő éjszakai fagyok. November utolsó napjaiban hűlt le jelentősen az idő, a hideg azonban csak átmenetinek bizonyult, december utolsó két dekádjában már csak gyenge fagyok fordultak elő.

Csapadék csaknem országszerte több hullott a szokásosnál, országos átlagban mind a négy évszak csapadékosabb volt a szokásosnál, de különösen nyáron az egyes országrészek csapadékösszegei között jelentős különbségek alakultak ki.

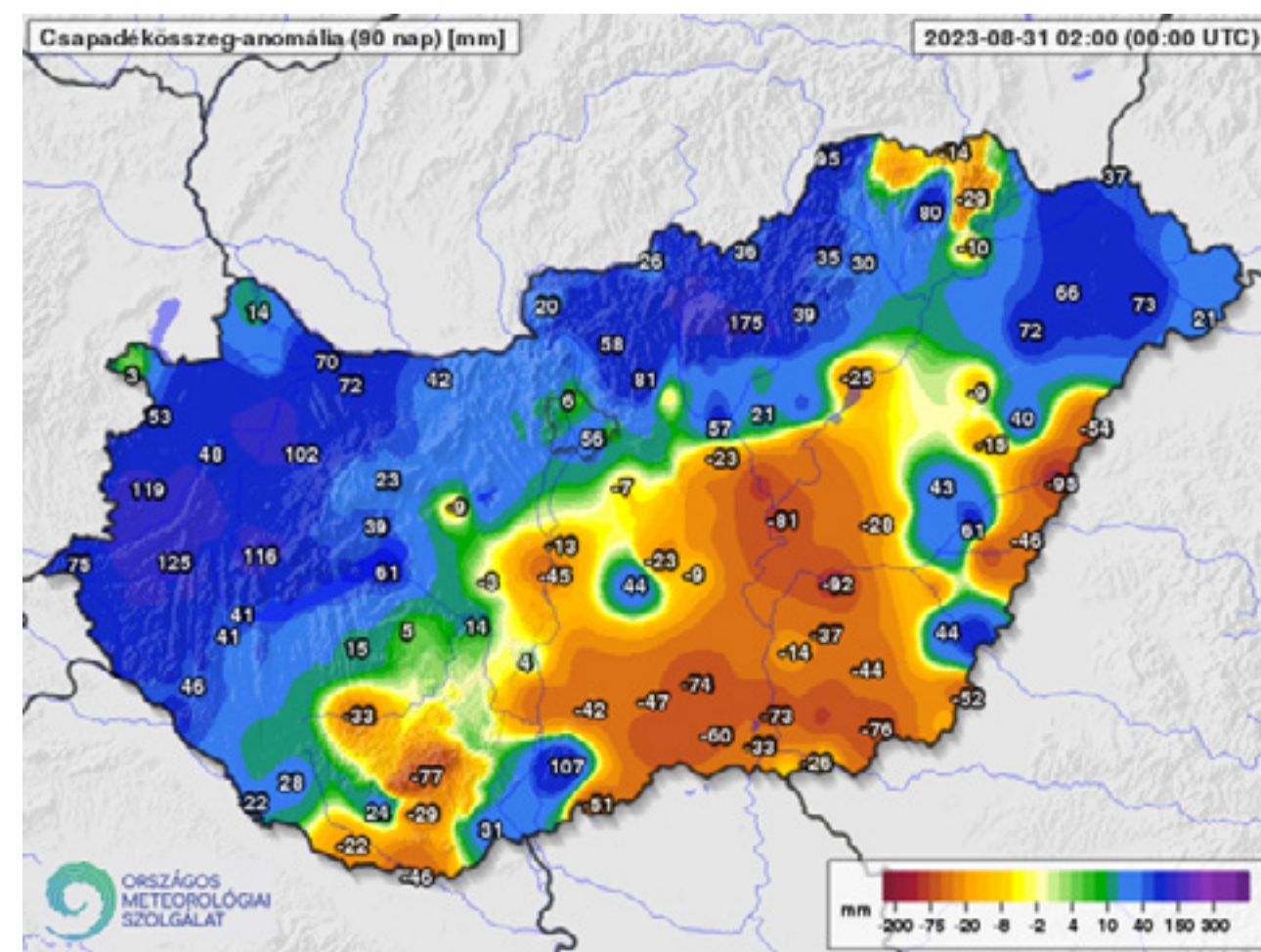
Januárban mediterrán ciklonok sorozata szállított rendkívül sok csapadékot. Sokfelé két-háromszor több hullott az ilyenkor szokásosnál, jellemzően eső formájában. A talajok felső egy méteres rétege telítetté vált, és az Alföldön nagy területen állt a víz a földeken. Februárban csökkent a csapadékhajlam, így zsugorodni kezdett a belvizes területek nagysága. Ugyanakkor a mélyebb talajrétegek feltöltődtek a tél során, és telített állapotba kerültek a vegetációs időszak kezdetére.

Minimum hőmérsékletek 2023. április 28-án (Celsius fok)

Márciusban a hideget hozó időjárási frontok a legtöbb helyen megöntözték a talajt is, az északnyugati tájak maradtak ki sokáig a csapadékból, de ez áprilisban pótlódott. Az április igazi szeszélyes időjárást hozott, szárazabb és esős periódusok váltakoztak. A gyümölcsösök nemcsak a fagyokat szenvedték meg, a gyakran csapadékos időjárás a beporzásnak sem kedvezett, növényvédelem nélkül pedig alig maradt a fákon gyümölcs a súlyos gombás megbetegedések miatt. Május elején az egyre emelkedő hőmérsékletek mellett az Alföldön hamar kiszáradt a felső talajréteg. Az aranyat érő májusi esőket a hónap második dekádjában mediterrán ciklonok sorozata szállította. A bőséges csapadék igen jókor jött, ugyanakkor a sűrű állományokban a május közepi tartós levélnedvesség miatt a kórokozók is gyorsan szaporodtak. Tavasz végére a középső és mélyebb talajrétegek jellemzően jó vízellátottságúak voltak, a fél-egy méter közötti réteg közel telített állapota jó nedvességtartaléknak ígérkezett egy esetleges nyári aszály során. Északkeleten már június elején kezdődő aszály jelei mutatkoztak, de a hónap második hetében, Medárd körül az ország nagy részén jelentős mennyiségű csapadék hullott, néhol felhőszakadások is előfordultak, helyenként belvízfoltok is kialakultak.

A nyár első hóhullámát lezáró hidegfront is többfelé okozott károkozó széllel és villámárvizekkel járó heves zivatarokat, felhőszakadásokat. Főleg a keleti országrészben hullott bő csapadék, nagy területen 50-80 mm is leesett, újra belvízfoltok alakultak ki. Június végén, július elején meleg, záporos időben kezdődött az aratás. A nyár második hóhulláma során a talaj felső fél méteres rétege a Kisalföldön és az Alföldön is többfelé kiszáradt, már az aszály jelei mutatkoztak. Július utolsó dekádjában több hullámban kiterjedt zivatarrendszerek okoztak nagy területen jelentős csapadékot, de a csapadék területi eloszlása ekkor sem volt egyenletes. Nyugaton és délen tíz nap alatt nagy területen

90 napos csapadékösszegek eltérése a sokéves átlagtól 2023. augusztus 31-ig (mm)

hullott 30-60 mm csapadék, az Alföld középső tájain azonban néhol még 10 mm sem jött össze. Júliusban összességében az ország nagyobb részén csak 40-80 mm esett, de az Alföld középső tájain helyenként 30 mm alatt maradt a havi csapadékösszeg, és a hónap végére aszályos körülmények alakultak ki ezen a területen, míg a Dunántúl nyugati részén vízbőség volt. Augusztus első hetében jelentős lehűléssel újabb kiterjedt záporok, zivatarok érkeztek, ekkor már az Alföld nagyobb része is megázott. A zivatarokat többfelé kísérte felhőszakadás, és viharos szél is. Tíz nap alatt sokfelé hullott 50-100 mm csapadék. A nyugati és az északi országrészben a mélyebb talajrétegek is alaposan átnedvesedtek, az Alföldön azonban továbbra is maradtak szárazabb foltok. A hónap további részében csak elszórtan fordultak elő záporok, zivatarok. Összességében a nyár során az Alföldön a sokéves átlagnál jóval kevesebb, másfelé viszont jelentősen több csapadék hullott (2. ábra). Az ősz első fele az átlagosnál szárazabb volt, október közepén az NDVI műholdas index az Alföldön jóval kevesebb zöld tömeg mennyiséget mutatott az ilyenkor szokásosnál. A talajok őszi-téli feltöltődése október utolsó dekádjában kezdődött. Eleinte főként a Dunántúlon és az északi országrészben hullott számottevő mennyiségű eső, majd november első hetétől az Alföldet is kiadós csapadék öntözte, és a csapadékos időjárás kisebb megszakításokkal az év végéig kitartott. A talajok felső egy méteres rétege december elején telítődött, és sokfelé a mélyebb talajrétegekbe is jutott a nedvességből, az Alföldön egyre nőtt a belvízzel elöntött területek nagysága.

A napfénytartam éves összege országszerte a sokéves átlag fölött alakult, jellemzően 50-130 órával haladta meg azt. A legtöbbet Tolna, Baranya és Csongrád vármegyékben sütött a nap, míg legkisebb napfénytartam összeg a hegyeink mellett az Alföld északkeleti részén volt mérhető.

GYÜMÖLCSTERMESZTÉS

Alma

Világ

A 2023. évben a globális almatermés 97,34 millió tonna volt, ami 2%-kal múlta felül a 2022. évi 95,6 millió tonnás termést, és 7%-kal volt nagyobb az előző ötéves időszak átlagánál. A globális termőterület 4,61 millió hektár volt, ami 1%-os csökkenést jelent az előző év 4,65 millió hektáros területéhez képest.

A világ legnagyobb almatermelőinek listáját Kína vezeti 46 millió tonnás terméssel, azaz a teljes globális termés csaknem felét adja. A sorban az Egyesült Államok (5,15 millió tonna), majd Törökország (4,6 millió tonna), Lengyelország (3,9 millió tonna), India (2,9 millió tonna) és Olaszország (2,3 millió tonna) következik. Egymillió tonna feletti termelő még Irán, Oroszország, Franciaország, Chile, Üzbegisztán, Dél-Afrika, Brazília és Ukrajna is.

A világ legnagyobb exportőre Olaszország (865 ezer tonna), Lengyelország (810 ezer tonna), Kína (795 ezer tonna) Irán (750 ezer tonna) és az Egyesült Államok (730 ezer tonna), míg a legnagyobb importőrök között Oroszország vezet (660 ezer tonna) Németország (502 ezer tonna) és India (470 ezer tonna) előtt, de 200 ezer tonna feletti volumenben vásárolt friss árut Mexikó, az Egyesült Királyság, Irak és Spanyolország is.

Európai Unió

A 2023. évben az Európai Unióban 12,06 millió tonna almát takarítottak be, ami 4%-kal volt kisebb mennyiség az előző évinél, és 2%-kal maradt el az előző ötéves időszak átlagától. A teljes uniós termőterület 471,8 ezer hektár volt, ami 1%-os visszaesést jelent az előző évhez, illetve 4%-os csökkenést az előző ötéves időszak átlagához képest.

Az almatermesztés szempontjából az EU legjelentősebb tagállama Lengyelország, ahol 150 ezer hektáros termőterületen 3,9 millió tonnás termést takarítottak be 2023-ban, ami 9%-kal maradt el az egy évvel korábbi volumentől. Megjegyzendő, hogy a visszaesés a 2022-es 4,5 millió tonnás rekord volumen fényében értelmezendő. Az étkezési almák minősége kielégítő volt, és még a kisebb termés is biztosított elegendő mennyiségű árut az export kielégítésére. Az előző években a lengyelek kitartó munkával új piacokra nyitottak ajtót, így egyre nagyobb mennyiségben szállítanak Indiába és Dél-Amerikába, de már hatalmas keresletű ázsiai országok ajtaján is kopogtatnak: Thaiföld (70 millió lakos), Malajzia (34 millió) és Indonézia (270 millió). Olaszországban az előző évinél 1%-kal nagyobb, 2,3 millió tonnás volt a termés, holott Észak-Olaszországot katasztrofális időjárási események sújtották, Bologna, Forlì-Cesena, Modena, Ravenna és Ferrara környékén áradások (kilépett a medréből a Savio, a Montone és a Marecchia is) és jégesők károsítottak, nyáron pedig a menetrendszerű hőhullámokat kellett elviselniük az ültetvényeknek. Az olasz alma iránt jelentős a kereslet, mivel az exportőrök igen erős forgalmat bonyolítanak Németország és Spanyolország felé, de az utóbbi években nagyot léptek előre a Távol-Keleten is: tavaly 63 ezer tonna almát exportáltak a térségbe – a legtöbbet Indiába, de Szingapúr, Hongkong, Tajvan, Thaiföld és Vietnam is egyre fontosabb piacnak számít. Franciaországban a háború miatt magasra szökő termelési költségek és a kínzó aszály ellenére már 2022-ben is jó volt a termés, amely 2023-ban a Provence-Alpes-Côte d'Azur (PACA) természetközvet kivételével minden főbb régióban tovább bővült, és végül 6%-kal nagyobb, 1,9 millió tonnás termést szüreteltek. Spanyolországban a 2022-es év katasztrofálisan alakult – 300 ezer tonnánál is kisebb volt a termés –, de 2023-ban 528 ezer tonnás (+6%) termést takarítottak be.

A legfontosabb spanyol termesztőközteret, Katalóniát elkerülték a tavaszi fagyok, Lleida környékét ugyanakkor májusban és júniusban is erős szélviharok tépázták meg, míg június végén több termőtájon is felhőszakadással és erős széllel érkező viharok tomboltak. Több helyen tépte szét a szél a jégvédő hálókat és okozott akár 80-100%-os termés kiesést. Komoly csökkenést tapasztaltak Németországban (941 ezer tonna, -12%), ahol a visszaesés oka elsősorban a kedvezőtlen időjárási körülményekben keresendő: a virágzás idején tapasztalt csapadékos, hideg időjárás negatívan hatott a beporzásra és eseti fagykarak is előfordultak. A nyár elején fellépő hőség és a szárazság szintén sok gyümölcsöt érintett, és napégést, valamint szárazságstresszt eredményezett. A későbbi időszakban viszont már a bő csapadékkal járó időjárás miatt nőtt mega növénybetegségek kockázata.

Az Európai Unió almából önelátó: egymillió tonnát meghaladó exportjának legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (178 ezer tonna), Egyiptom (110 ezer tonna), India (89 ezer tonna), Szaúd-Arábia (82 ezer tonna), Brazília (77 ezer tonna) és Kazahsztán (60 ezer tonna). Harmadik országokból az EU 2023-ban 236 ezer tonna almát importált, legfontosabb beszállítói Chile (63 ezer tonna), a Dél-Afrikai Köztársaság (40 ezer tonna), Észak-Macedónia (34 ezer tonna), Új-Zéland (31 ezer tonna), Szerbia (17 ezer tonna) és Moldova (13 ezer tonna) voltak.

Magyarország

Magyarországon a 2023. évi adatok szerint 20 609 hektáron folyik almatermelés. A területi tendencia már az ezredforduló óta csökkenő: a szűk negyed évszázaddal ezelőtt meglévő mintegy 42 ezer hektár almaültetvény zsugorodott a mai méreteire. A termés mennyiségére is a csökkenés jellemző hosszú távon: az ezredforduló körüli 1 millió tonnás terméspotenciálunk mára mindössze 600-650 ezer tonnára zuhant, de – az időjárási károk miatt – még ezt a potenciálunkat sem sikerült kihasználni az utóbbi években. Az ágazat állapotát és jövőbeli tendenciáit nézve valószínűsíthető, hogy a termőterület évi kb. ezer hektáros csökkenése a következő pár évben is folytatódhat vagy akár

fel is gyorsulhat, ami egyúttal a terméspotenciált is csökkenti. Megjegyzendő az is, hogy jelenleg már mintegy 6 000 hektár almaültetvény áll ökológiai (bio) művelés alatt, átállás alatti vagy átállt státuszban. Valószínűsíthető, hogy az almatermő terület ezen 30%-a (!) relatíve alacsony terméspotenciállal rendelkezik, tekintettel arra, hogy gyakorlati ismereteink alapján javarészt az idősebb vagy gyengébb kondíciójú ültetvények kerültek át az ÖKO programba.

A legnagyobb termesztőközterünk jelenleg (mint ahogyan a múltban is) Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye: 15 136 hektár almaültetvény található itt, ami a jelenlegi termőfelületünk ¼-e. Kiegészülve Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyék 1 705 hektárnyi termőfelületével, azt lehet mondani, hogy az észak-keleti országrész adja a hazai almatermő felület bő 80%-át.

A termésmennyiség az utóbbi években jelentős ingadozásokat mutat, ami elsősorban az időjárási káreseményekkel (döntő részben a tavaszi fagyokkal) van összefüggésben. A 2022. évben az elmúlt három évtized egyik leggyengébb termését éltük meg: mindössze 280 ezer tonna volt a szüretelt mennyiség, 2023-ban közepes évet zártunk 472 500 tonna almaterméssel.

A jelentősebb tavaszi fagyok a Dunántúlon és az ország középső térségében (Zala és Bács-Kiskun vármegyék, mint jelentősebb termesztőközterek) éreztették hatásukat a termés mennyiségében, azonban a termőfelület túlnyomó részét adó észak-keleti országrész almaültetvényeit nagyobb részt megkímélték a súlyosabb tavaszi fagyok. A megporzásra és terméskötődésre kedvezőtlen hűvös, borús, fényszegény, szeles és csapadékos áprilisi időjárás részben már nem, vagy nem

olyan érzékenyen érintette az almaültetvények relatíve késői virágzását, így az almában jelentősebb terméskötődési, illetve terméshullási problémákat sem tapasztaltunk (nem úgy, mint a meggy, cseresznye vagy szilva esetében, ahol drasztikus kötődési problémák voltak). Az időjárás májustól közel optimálisan alakult: bőséges volt a csapadékelátottság és összességében kevés, illetve rövid a kánikulai időszakkal járó hő- és sugárzási stressz.

Negatív jelenség a nyári vihar és jégkár (minden jelentősebb almatermő régióban voltak már hevesebb jégverések), ami alapvetően nem mennyiségi, hanem minőségi károkat okoz, vagyis csökkenti az étkezési alma és növeli az ipari alma árualapot. A csapadékos tavasz okán tapasztaljuk azt a jelenséget is, hogy az átlagosnál nagyobb a varasodásfertőzés, ami szintén az ipari alma felé terel egyébként „frisspiaci almának induló” mennyiségeket.

A szüreti időszak (augusztus közepétől október végéig) szokatlanul meleg és száraz volt (28-30 fokos hőmérsékletekkel), amely számos kedvezőtlen hatással járt. Az egyik, hogy az érés utolsó fázisában a gyümölcsméretük növekedése elmaradt az elvárttól, mindez a nem öntözött ültetvényekre jellemző (ami az ültetvények ¾-e és döntően ipari). Nagy volt a szüret előtti gyümölcshullás is, ami valószínűleg a tavaszi hideghatásnak, valamint az aszályos őszi időnek tudható be. Kifejezetten meleg volt az őszi időszak, a lehullott alma megrohadt és léalmának se lehetett felszedni. Az őszi meleg folyamánya volt az is, hogy mivel nem volt túlzottan sok csapadék és folyamatosan lehetett szüretelni, jó ütemben haladhatott a szedés és szeptember végére, amikor a szüret 50%-ánál kellett volna járni, már 60-70%-os volt a betakarítottság. A felgyorsított szüret miatt az ipari alma 1-2 héttel korábban került betakarításra az optimálistól, ezért magas volt a savtartalom és alacsony a brix érték, ami rosszabb kihozatazt jelentett. Október végére az almaszüret lezárult, így a szokásosnál hamarabb ért véget a feldolgozóipari szezon.

A 2023-ban megtermett 472 500 tonna almából mintegy 360-370 ezer tonna volt ipari minőségű és 100 ezer tonna az étkezési alma. A fajták között kirívóan gyengén vagy jól teljesítő fajta nem volt, nagyjából azok összehasonlításában is kiegyensúlyozott termés volt tapasztalható. A gyümölcsméretük – a közel optimális időjárás okán – szintén nagyon kedvezően alakultak: az öntöztelen ültetvényekben is sok esetben hasonló vagy nagyobb volt a gyümölcsök mérete, mint az előző évben (jóllehet a 2022-es évszázados méretű aszály okán maradt apró az öntöztelen ültetvények gyümölcse).

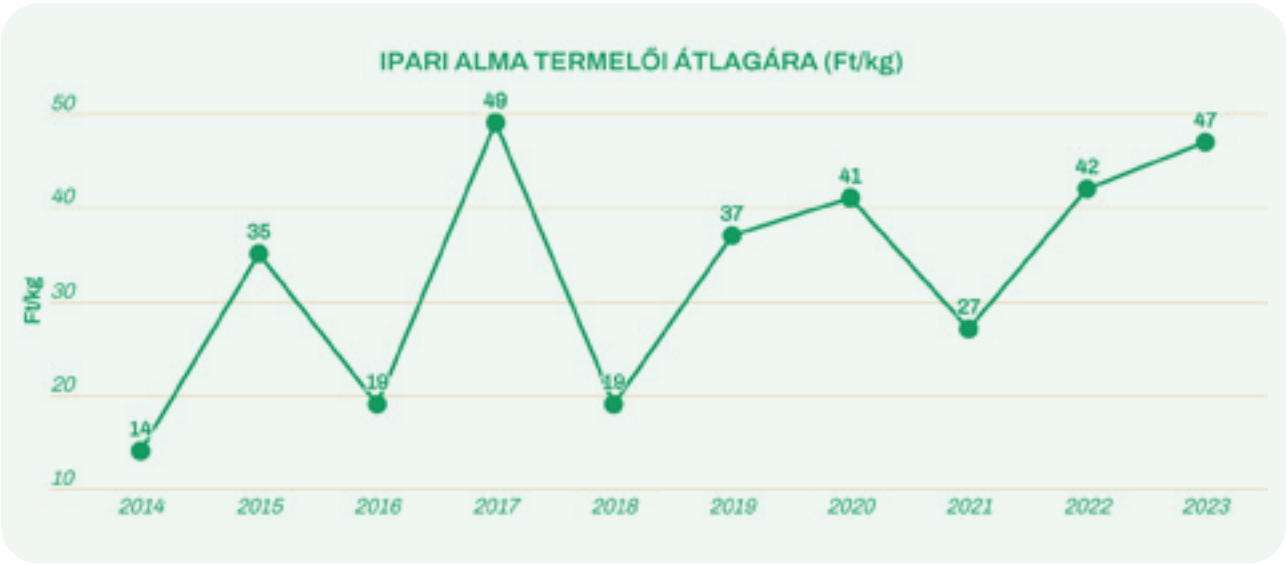
A léalma felvárásása 38-42 Ft/kg-os áron kezdődött, szeptember 25-én lépett feljebb 44-46 Ft/kg-ra, majd a szezon utolsó 2-3 hetében az alapanyaghiány miatt folyamatosan kúsztak fel az árak: 50-60 Ft/kg körül alakult üzemtől függően, de ez már a mennyiség utolsó 10%-át érintette. Az étkezési első osztályú alma kerti ára 120-150 Ft/kg volt.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	26 700	26 135	26 080	24 928	24 701	24 689	24 122	23 178	21 511	20 609
Termésmennyiség (ezer tonna)	820,0	469,5	498,2	529,0	723,8	403,0	358,2	470,0	280,0	472,5
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	30,7	18,0	19,1	21,2	29,3	16,3	14,8	20,3	13,0	22,9

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

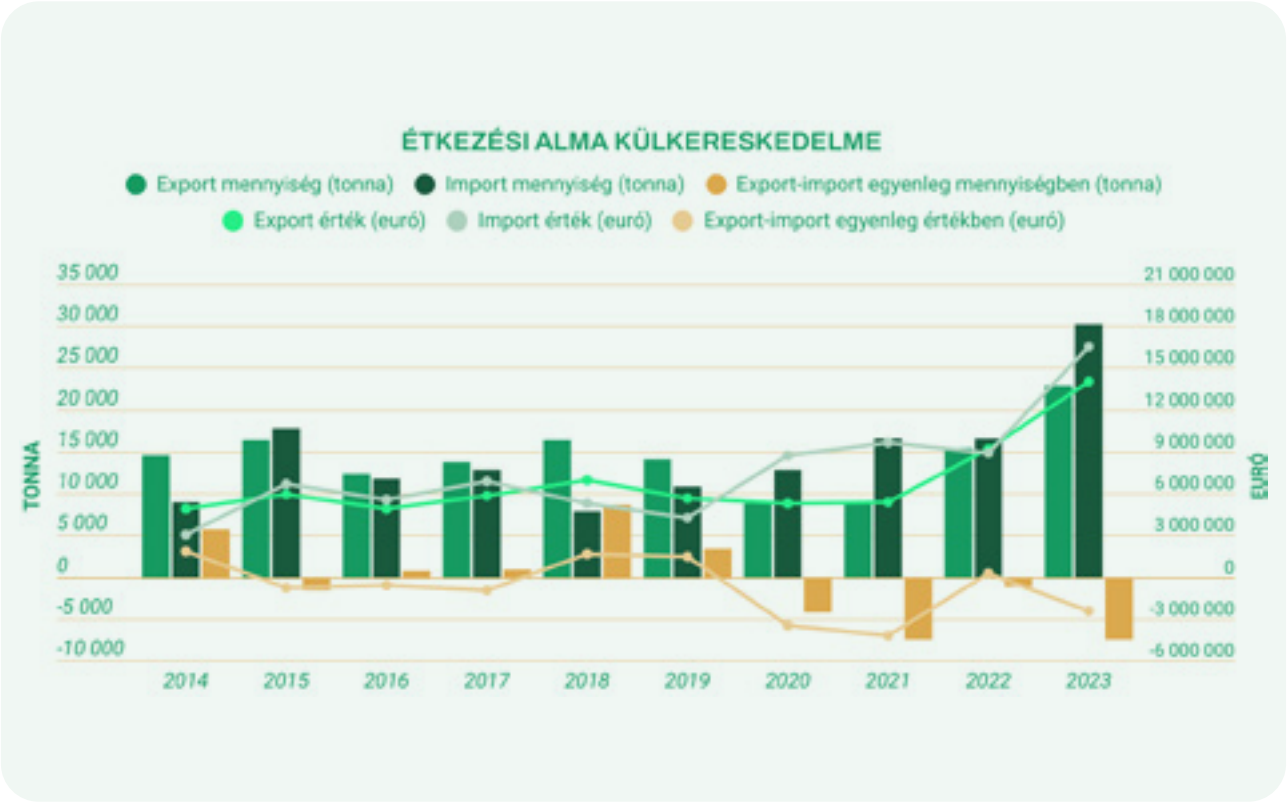

Forrás: KSH

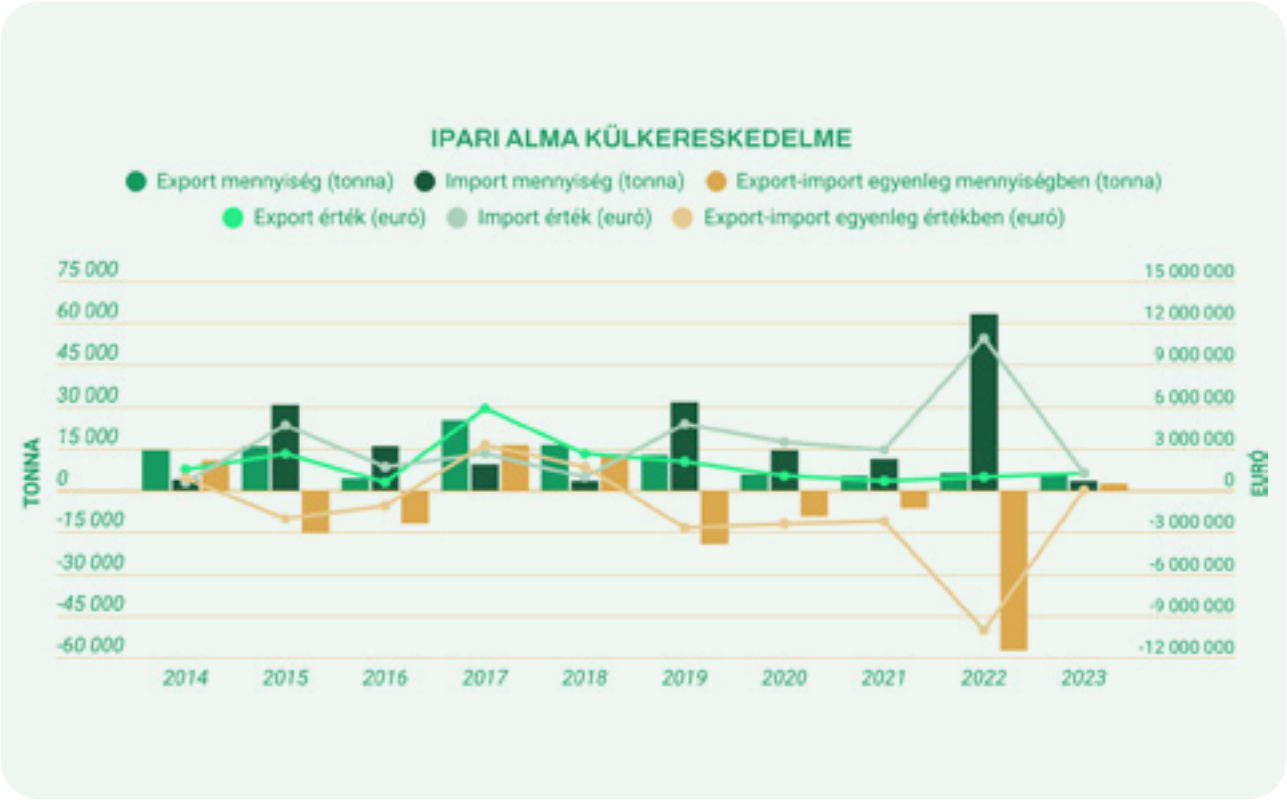

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ÉTKEZÉSI ALMA										
Export mennyiség (tonna)	14 586	16 369	12 323	13 694	16 432	14 065	8 718	9 128	15 441	22 955
Export érték (euró)	4 881 450	5 919 302	4 888 996	5 843 358	6 928 155	5 668 085	5 270 110	5 389 960	9 144 620	14 006 175
Import mennyiség (tonna)	8 961	17 842	11 686	12 887	7 852	10 786	12 875	16 539	16 497	30 249
Import érték (euró)	3 065 731	6 693 589	5 522 374	6 810 601	5 310 431	4 239 069	8 719 776	9 665 751	8 878 894	6 513 689
Export-import egyenleg (tonna)	5 625	-1 473	637	807	8 580	3 280	-4 156	-7 411	-1 057	-7 294
Export-import egyenleg (euró)	1 815 719	-774 287	-633 378	-967 243	1 617 724	1 429 016	-3 449 666	-4 275 791	265 726	-2 507 514
IPARI ALMA										
Export mennyiség (tonna)	14 407	15 995	4 246	25 411	16 280	12 663	5 554	5 176	6 126	5 545
Export érték (euró)	1 456 635	2 598 435	601 858	5 868 996	2 613 458	2 099 069	990 130	640 927	915 454	1 189 193
Import mennyiség (tonna)	3 760	30 783	15 684	9 215	3 259	31 635	14 415	11 130	63 527	3 360
Import érték (euró)	589 595	4 670 699	1 731 575	2 624 444	939 379	4 801 772	3 414 825	2 891 566	10 949 982	1 195 327
Export-import egyenleg (tonna)	10 647	-14 788	-11 438	16 196	13 022	-18 971	-8 861	-5 954	-57 401	2 185
Export-import egyenleg (euró)	867 040	-2 072 264	-1 129 717	3 244 552	1 674 079	-2 702 703	-2 424 695	-2 250 639	-10 034 528	-6 134
ALMA ÖSSZESEN										
Export mennyiség (tonna)	28 993	32 364	16 570	39 105	32 712	26 728	14 272	14 304	21 566	28 500
Export érték (euró)	6 338 085	8 517 737	5 490 854	11 712 354	9 541 613	7 767 154	6 260 240	6 030 887	10 060 074	15 195 368
Import mennyiség (tonna)	12 721	48 626	27 370	22 102	11 111	42 420	27 289	27 669	80 024	33 609
Import érték (euró)	3 655 326	11 364 288	7 253 949	9 435 045	6 249 810	9 040 841	12 134 601	12 557 317	19 828 876	17 709 016
Export-import egyenleg (tonna)	16 272	-16 262	-10 801	17 003	21 602	-15 692	-13 017	-13 365	-58 458	-5 109
Export-import egyenleg (euró)	2 682 759	-2 846 551	-1 763 095	2 277 309	3 291 803	-1 273 687	-5 874 361	-6 526 430	-9 768 802	-2 513 648

Forrás: EUROSTAT

Forrás: EUROSTAT

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: ALMA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	3 195,3	3 168,8	3 604,3	2 441,4	3 999,5	3 080,6	3 555,2	4 067,4	4 264,7	3 892,7
Olaszország	2 473,6	2 473,6	2 455,6	1 921,3	2 467,0	2 303,7	2 462,4	2 211,7	2 256,2	2 267,8
Franciaország	1 847,6	1 968,6	1 823,1	1 695,9	1 740,4	1 753,5	1 743,4	1 633,1	1 785,7	1 894,4
Németország	1 115,9	973,5	1 032,9	596,7	1 198,5	991,5	1 023,3	1 004,6	1 071,0	941,2
Románia	513,2	476,1	467,3	348,7	634,8	492,7	537,5	593,7	543,4	534,1
Spanyolország	620,8	593,6	621,2	587,0	563,0	638,8	522,1	615,8	496,4	527,7
Magyarország	779,9	511,5	497,1	473,7	678,8	498,3	398,7	514,5	350,1	486,3
Portugália	273,7	325,0	241,6	329,4	264,0	370,7	286,1	368,2	291,2	292,2
Görögország	252,2	267,0	279,7	253,1	285,8	277,1	303,6	286,9	289,3	242,7
Belgium	318,4	284,2	238,2	86,2	231,3	241,9	168,0	249,7	238,6	203,0
Egyéb összesen	1 255,5	1 277,7	891,1	905,5	1 270,5	936,6	957,0	859,8	973,4	781,8
EU-27 összesen	12 646,1	12 319,6	12 152,1	9 638,9	13 333,4	11 585,4	11 957,3	12 405,5	12 559,8	12 064,0

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: ALMA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	176,3	180,4	177,2	176,4	166,2	155,6	152,6	161,9	151,9	150,0
Olaszország	54,7	54,7	52,8	53,6	57,4	55,0	54,9	54,5	53,7	54,1
Franciaország	50,2	49,7	50,2	50,3	50,5	50,4	54,7	54,2	54,0	53,8
Németország	31,5	31,4	31,3	33,9	34,0	34,0	34,0	34,0	33,1	33,1
Románia	56,1	55,9	55,5	55,6	53,9	52,7	52,3	53,8	54,1	54,3
Spanyolország	30,7	30,7	30,9	30,6	29,9	29,6	29,5	29,5	29,3	28,4
Magyarország	33,3	32,8	32,5	32,2	31,8	31,0	26,0	25,0	23,8	22,8
Portugália	13,8	14,0	14,4	14,8	14,6	14,3	14,3	13,9	13,7	13,9
Görögország	9,8	9,8	9,7	9,3	10,4	9,8	14,4	10,3	10,7	9,8
Belgium	7,1	6,9	6,5	6,2	6,0	5,8	5,5	5,4	5,2	4,9
Egyéb összesen	62,8	61,2	58,4	57,2	52,5	52,9	51,0	50,1	48,5	46,8
EU-27 összesen	526,4	527,5	519,4	520,0	507,3	491,1	489,2	492,5	478,0	471,9

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: ALMA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	18,1	17,6	20,3	13,8	24,1	19,8	23,3	25,1	28,1	26,0
Olaszország	45,2	45,2	46,5	35,9	42,9	41,9	44,8	40,6	42,0	41,9
Franciaország	36,8	39,6	36,4	33,7	34,4	34,8	31,9	30,1	33,1	35,2
Németország	35,5	31,0	33,0	17,6	35,3	29,2	30,1	29,6	32,3	28,4
Románia	9,1	8,5	8,4	6,3	11,8	9,3	10,3	11,0	10,0	9,8
Spanyolország	20,2	19,3	20,1	19,2	18,8	21,6	17,7	20,9	17,0	18,6
Magyarország	23,4	15,6	15,3	14,7	21,3	16,1	15,4	20,6	14,7	21,3
Portugália	19,8	23,2	16,8	22,3	18,1	25,9	20,0	26,5	21,2	21,0
Görögország	25,7	27,2	28,9	27,2	27,6	28,2	21,1	27,9	27,2	24,9
Belgium	44,8	41,4	36,7	14,0	38,6	41,8	30,7	46,7	45,6	41,4
EU-27 átlaghozama	24,0	23,4	23,4	18,5	26,3	23,6	24,4	25,2	26,3	25,6

Forrás: EUROSTAT

Körte

Világ

A 2023. évben a globális körtetermés 26,5 millió tonna volt, ami 1%-kal nagyobb az előző évinél, és 6%-kal múlja felül az előző öt éves átlagot. A globális termőterület 1,32 millió hektár körül alakult, ami megegyezik az előző évi területtel, és 2%-kal marad el az előző öt éves időszak átlagától.

A legnagyobb termelők listáját óriási fölényrel Kína vezeti 19,85 millió tonnával, ami azt jelenti, hogy az ázsiai ország adja a teljes világtermelés 75%-át. A rangsorban Argentína (653 ezer tonna), az USA (603 ezer tonna), Törökország (535 ezer tonna), a Dél-Afrikai Köztársaság (481 ezer tonna), Belgium (381 ezer tonna) és Hollandia (354 ezer tonna) következik.

A világ legnagyobb exportőrei Kína (479 ezer tonna), Hollandia (382 ezer tonna), Belgium (322 ezer tonna), Argentína (312 ezer tonna), Dél-Afrika (241 ezer tonna) és Spanyolország (122 ezer tonna). A legfontosabb importőrök listáját Németország vezeti (166 ezer tonna), majd Indonézia (159 ezer tonna), Brazília (158 ezer tonna), Oroszország (147 ezer tonna), Hollandia (114 ezer tonna) és az Egyesült Királyság (108 ezer tonna) következik.

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 1,823 millió tonnányi termést takarítottak be, ami 12%-os csökkenést jelent az előző évhez képest, és 17%-kal kevesebb az előző öt éves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 100,5 ezer hektár volt, ami 3%-os visszaesés az előző évhez képest, és 8%-kal marad el az előző öt éves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok közül a korábbi években messze kiemelkedett Olaszország az 500-700 ezer tonna közötti éves átlagtermésével, de a 2023-as év különlegessége az volt, hogy az Észak-Olaszországot sújtó áradások, jégesők és hóhullámok miatt ebben az évben a megszokott mennyiség felét takarították be. Így 2023-ban az EU legfontosabb termelő tagállamainak sorrendje megváltozott: Belgium (381 ezer tonna, +10% az előző évhez képest) vezet, majd Hollandia (354 ezer tonna, +1%), Spanyolország (288 ezer tonna, +16%), Olaszország (255 ezer tonna, -51%), Franciaország (128 ezer tonna, -10%), Portugália (118 ezer tonna, -11%), Lengyelország (79 ezer tonna, -2%) és Görögország (62 ezer tonna, -20%) következik.

Az Európai Unió körtéből önellátó, a harmadik országokba irányuló éves export volumene 308 ezer tonna, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 150 ezer tonna körül alakult. Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (90 ezer tonna), Belarusz (85 ezer tonna), Marokkó (27 ezer tonna), Kazahsztán (23 ezer tonna), Brazília (21 ezer tonna), Norvégia (11 ezer tonna) és Svájc (9 ezer tonna) voltak.

Az EU legfontosabb külső beszállítói a Dél-Afrikai Köztársaság (61 ezer tonna), Chile (35 ezer tonna), Argentína (25 ezer tonna), Törökország (16 ezer tonna), Kína (9 ezer tonna), Szerbia (3 ezer tonna) és Bosznia-Hercegovina (821 tonna) voltak.

Magyarország

2023-ban hazánkban 1 865 hektáron termeltünk körtét, melyen 16 500 tonnás – gyenge-közepes – termést tudtunk realizálni. Az utóbbi 10 évben 25%-kal csökkent a körte termőfelülete. A termőtájak közül kiemelkedik: az északkeleti termőtáj: Szabolcs-Szatmár-Bereg (500 hektár) és Borsod-Abaúj-Zemplén (410 hektár), a délnyugati termőtáj: Zala vármegye (165 hektár), valamint jelentő termesztés folyik Heves vármegyében (143 hektár) és Bács-Kiskunban (123 hektár).

Fajták tekintetében hazánkban a legjelentősebb egyértelműen a Vilmos, ami normál évben a termés 40%-át teszi ki, de fontos fajtánk még a közkedvelt Fétel Apát és a Bosc Kobak, valamint a sokszor ipari felhasználásra szánt, a piacokon valamivel ritkábban megjelenő Conference is (Európa messze legnagyobb területen és mennyiségben termesztett körtefajtája). A termés mindösszesen 10-15%-a kerül a feldolgozóiparba (főleg szesziparba, ezen felül általában befőzésre, kompót alapanyagnak, körtelének, ivólének, kisebb mennyiségben lekvárnak, aszaltványnak használják fel).

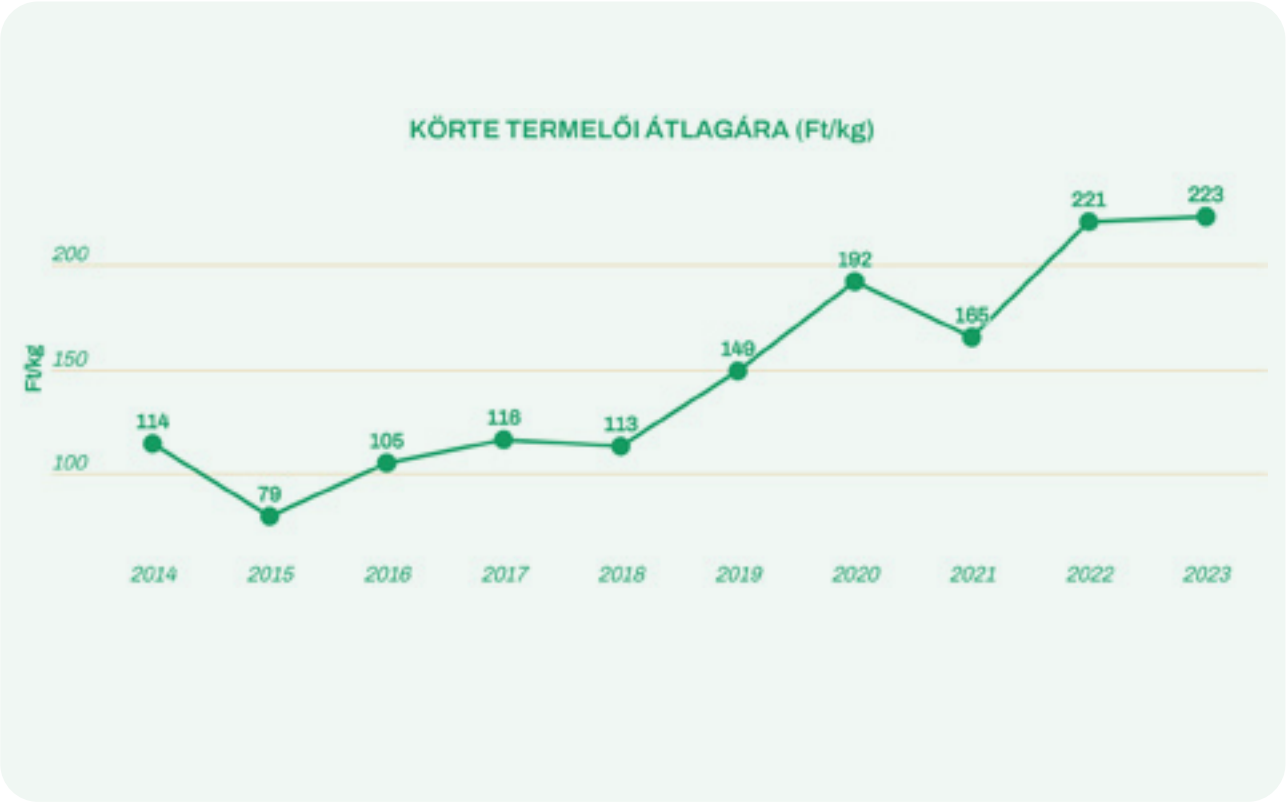
Magyarország körteegyenlege deficitese, tehát amíg 800-1 000 tonna körül exportáltunk, addig 9 000 tonnánál is többet importáltunk, főleg Hollandiából, Belgiumból, Olaszországból, de Lengyelországból is jelentős tételek érkeztek.

A körte esetében is a tavaszi fagykárak, a jégeső és a viharkárak bekövetkezése vagy hiánya alakította elsősorban a hozamokat. A 2023-as évben tavaszi fagykárokból volt bőven, főleg Zalában és a Dunántúlon, az északkeleti termőtájon kisebb károkkal megúsza az ágazat. A 2023-as nyár sajnos bővelkedett vihar- és jégkárokból (a körte különösen érzékeny a szélverés által okozott mechanikai sérülésekre), de a 2022-es évszázados mértékű aszály elkerült minket, és a sok csapadék fontos tényezője volt a 2023-as nagyobb termésnek, illetve a megfelelő gyümölcsméret kialakulásának (előző évben ezzel is voltak problémák).

A klímaváltozás szempontjából kiemelendő, hogy a körte vízigényes kultúra, a magasabb páratartalmat is szereti, ezért az aszályos időszakok gyakoribbá válása igen kedvezőtlen fejlemény a jövőre nézve, valamint az egyre gyakrabban jelentkező vihar- és szélkárokat is problémát okoznak a termesztésben.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	2 460	2 381	2 390	2 263	2 181	2 178	2 113	2 094	1 852	1 865
Termésmennyiség (ezer tonna)	40,0	35,7	32,0	36,3	31,0	28,7	16,0	24,2	15,0	16,5
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	16,3	15,0	13,4	16,0	14,2	13,2	7,6	11,6	8,1	8,8

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	518	655	202	341	139	143	361	103	844	935
Export érték (euró)	295 333	244 418	85 186	172 253	65 752	137 013	337 400	103 949	1 310 922	1 586 934
Import mennyiség (tonna)	2 277	2 432	2 900	2 320	1 548	3 926	5 820	6 329	8 051	9 101
Import érték (euró)	1 892 514	2 521 043	2 476 028	2 503 817	1 765 700	3 412 116	5 748 185	5 794 205	7 623 294	10 246 809
Export-import egyenleg (tonna)	-1 759	-1 776	-2 698	-1 979	-1 409	-3 784	-5 459	-6 226	-7 207	-8 166
Export-import egyenleg (euró)	-1 597 181	-2 276 625	-2 390 842	-2 331 564	-1 699 948	-3 275 103	-5 410 785	-5 690 256	-6 312 372	-8 659 875

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: KÖRTE (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Belgium	374,3	374,6	331,6	301,8	368,8	332,4	392,6	355,7	345,9	381,3
Hollandia	349,0	349,0	374,0	330,0	402,2	373,0	400,0	340,0	351,0	354,0
Spanyolország	429,5	355,4	349,2	361,0	332,3	330,7	323,7	316,3	248,3	288,0
Olaszország	701,6	753,7	701,9	772,6	752,6	429,3	619,5	273,5	519,2	255,7
Franciaország	132,6	140,8	129,2	130,2	129,5	119,8	150,7	69,1	142,6	128,3
Portugália	210,0	141,2	137,8	202,3	161,4	198,5	131,0	225,4	132,3	118,4
Lengyelország	73,7	69,6	81,5	55,1	90,9	67,6	61,0	68,6	80,6	79,0
Görögország	59,7	94,9	99,8	100,0	77,0	75,8	81,3	77,5	78,7	62,9
Románia	61,3	45,6	52,8	48,9	57,2	46,2	46,6	49,5	42,3	41,7
Németország	45,0	43,1	34,6	23,4	47,6	42,5	39,3	37,2	36,3	37,8
Egyéb összesen	52,4	78,4	64,1	53,8	62,8	55,9	57,5	56,1	52,3	52,6
EU-27 összesen	2 532,5	2 490,1	2 373,4	2 419,3	2 586,9	2 098,0	2 368,2	1 904,8	2 063,4	1 823,0

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: KÖRTE (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Belgium	9,1	9,3	9,7	10,0	10,2	10,4	10,7	10,5	10,6	10,6
Hollandia	8,6	9,2	9,4	9,7	10,0	10,1	10,0	10,1	10,1	9,9
Spanyolország	23,6	22,9	22,5	21,9	21,3	20,6	20,2	20,0	19,1	18,5
Olaszország	32,7	32,3	31,0	31,7	31,3	28,7	26,6	26,8	24,5	23,0
Franciaország	5,4	5,4	5,3	5,2	5,2	5,3	5,9	5,9	5,9	6,1
Portugália	12,0	12,1	12,1	12,6	12,5	11,3	11,3	11,2	10,9	10,8
Lengyelország	10,0	9,2	7,8	7,8	7,3	7,2	5,8	5,6	5,5	5,6
Görögország	3,4	3,8	3,9	3,9	4,4	4,3	5,4	4,4	4,4	4,1
Románia	3,5	2,9	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2
Németország	1,9	1,9	1,9	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Egyéb összesen	7,9	7,7	7,5	7,4	7,3	7,6	7,1	7,3	7,0	6,7
EU-27 összesen	118,1	116,8	114,4	115,4	114,8	110,7	108,3	107,0	103,1	100,5

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: KÖRTE (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Belgium	41,1	40,1	34,2	30,1	36,3	32,1	36,8	34,0	32,7	35,9
Hollandia	40,6	37,8	39,6	33,9	40,2	37,0	40,0	33,8	34,8	35,9
Spanyolország	18,2	15,5	15,5	16,5	15,6	16,0	16,0	15,8	13,0	15,6
Olaszország	21,5	23,3	22,7	24,3	24,0	15,0	23,3	10,2	21,2	11,1
Franciaország	24,8	26,2	24,4	24,8	24,7	22,8	25,5	11,7	24,1	21,1
Portugália	17,5	11,7	11,4	16,1	12,9	17,5	11,6	20,2	12,2	10,9
Lengyelország	7,4	7,5	10,4	7,1	12,5	9,4	10,5	12,3	14,7	14,1
Görögország	17,6	25,1	25,4	25,5	17,5	17,5	15,0	17,7	18,1	15,4
Románia	17,7	15,6	16,8	15,7	18,4	15,0	15,1	15,6	13,2	12,9
Németország	23,4	22,4	18,0	10,9	22,3	19,9	18,4	17,4	17,5	18,3
EU-27 átlaghozama	21,4	21,3	20,7	21,0	22,5	19,0	21,9	17,8	20,0	18,1

Forrás: EUROSTAT

Meggy

Világ

A 2023. évben a globális meggytermés 1,522 millió tonna volt, ami 5%-os csökkenést jelent az előző évhez képest, de megfelel az előző ötéves átlagnak. A globális termőterület 222,3 ezer hektár volt, ami 2%-os csökkenést jelent az előző évhez képest, és 1%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagától.

A legnagyobb termelők listáját Oroszország (268 ezer tonna) vezeti, majd Törökország (211 ezer tonna), Lengyelország (169 ezer tonna), Ukrajna (162 ezer tonna), Szerbia (145 ezer tonna), Irán (135 ezer tonna), és az USA (91 ezer tonna) következik.

A világ teljes meggyexportja 32,5 ezer tonna volt 2023-ban, ebből az Európai Unió külső-belső exportja 20 ezer tonna volt. A legnagyobb exportőrök közé Szerbia (6737 tonna), Magyarország (6191 tonna), Lengyelország (3376 tonna), Spanyolország (2757 tonna), Csehország (1986 tonna) és az USA (1639 tonna) tartozik.

A legnagyobb importőrök listáját Németország (9603 tonna) vezeti, majd Oroszország (2879 tonna), Ausztria (2526 tonna), Hollandia (2398 tonna), Románia (1868 tonna), Észtország (1560 tonna) következik.

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 283,2 ezer tonna termést takarítottak be, ami 11%-os csökkenés az előző évhez képest, és 10%-kal kevesebb az előző ötéves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 48,4 ezer hektár volt, ami 4%-os zsugorodás az előző évhez képest, valamint 7%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok: Lengyelország (168,7 ezer tonna), Magyarország (55,6 ezer tonna), Románia (29 ezer tonna), Németország (7810 tonna), Horvátország (4430 tonna), Csehország (3290 tonna), Bulgária (3270) és Hollandia (3270).

Az Európai Unióban a friss meggy külkereskedelme marginális a megtermelt mennyiséghez képest. Az éves export volumene 684 tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 4774 tonna körül alakult.

Az uniós export legfontosabb célországai Ukrajna (363 tonna), Bosznia-Hercegovina (173 tonna), az Egyesült Királyság (54 tonna), Szerbia (24 tonna), Belarusz (20 tonna) és Moldova (19 voltak). Az EU legfontosabb külső beszállítói közül messze kiemelkedik Szerbia (4192 tonna), majd Moldova (375 tonna), Észak-Macedónia (121 tonna), Bosznia-Hercegovina (75 tonna) és Törökország (12 tonna).

Magyarország

A hazai meggytermő terület hosszú ideig 14 ezer hektár körül stagnált, de az utóbbi két évben csökkenésnek indult, ma már nem éri el a 13 ezer hektárt sem. Az elmúlt tíz év átlagtermése 70 ezer tonna volt, de az utóbbi 4-5 évben 60 ezer tonnára redukálódott. A termésingadozás az évek között meglehetősen nagy, 50 és 90 ezer tonna között mozog a rossz és jó évjáratok betakarított mennyisége. Magyarország évi 60-70 ezer tonnás meggyterméséből 6-12 ezer tonna kerül exportra (ebből 7-8 ezer tonna Németországba), 50-55 ezer tonna pedig a belső piacainkon értékesül: 25-32 ezer tonna a konzerviparba, 6-9 ezer tonna a hűtőiparba, 7-8 ezer tonna a léiparba kerül, 5-7 ezer tonnát tesznek ki más feldolgozóipari szakágazatok, és mintegy 3-4 ezer tonnára becsülhető a frisspiac.

A 2020-2023. évi magyar meggytermés értékesítési irányok szerint (ezer tonna)

Termék / szakágazat	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
Belföldi értékesítés	42,9	51,0	54,6	49,7
Ebből: - Konzervipar	25,5	28,9	31,7	29,5
- Hűtőipar	3,9	5,1	7,5	6,8
- Léipar	8,0	8,5	7,9	6,4
- Egyéb*	5,5	8,5	7,5	7,0
Export értékesítés**	11,1	10,2	9,4	6,1
Összes betakarított termés:	54,0	61,2	64,0	55,8
Piacra nem kerülő mennyiség	5,5	1,0	3,0	1,0
TERMÉS MINDÖSSZESEN:	59,5	62,2	67,0	56,8

Forrás: FruitVeB-NAK

2023 március-április során több hullámban alakultak ki erősebb éjszakai lehűlések, így fagykárosodást is szenvedtek a virágok: jelentős közvetlen rügy- és virágfagykár nem volt tapasztalható, de vélhetően „megfáztak” a virágszervek annyira, hogy a lehülés – a 2022. évi extrém aszály káros hatásai mellett – tovább rontotta a virágok termékenyülő képességét. Az április közepén kezdődő, és nagyon hosszán, mintegy 3 hétre elhúzódó virágzás alatt, illetve a virágzást követően a termés-kötődés időszakában gyakran volt hűvös, szeles, csapadékos, fényszegény időjárás, ami akadályozta a méhek járását és a beporzást, majd rontotta a termékenyülést, a virágzást követően pedig nehezítette a terméskötődést. Mindezek együttes eredője az lett, hogy a sok virágból nem, vagy rosszul kötődött gyümölcsök a természetes tisztuló hullás során (májusban) hullottak le. A virágzáskori hűvös, csapadékos időjárás okán sok helyen drasztikus monília-fertőzés alakult ki, ami egyúttal jelentős aktív termőfelület csökkenést és termésveszteséget is okozott. Az előző évi extrém aszály után nagyon sok – még jó kondícióban lévő – meggyültetvényben is 10-20%-os fapusztulást tapasztaltak 2023 tavaszán a gazdák, ami egy év alatt nagyon jelentős tőszámkiesést jelent. Még inkább megdöbbenő, hogy öntözött ültetvényekből is érkezett jelentés számottevő mértékű fapusztulásról.

A 2023-as közepesen gyenge (57 ezer tonnás) terméshez hozzátartozik még, hogy nagyon heterogén volt a termés: igen jelentős eltérések mutatkoztak termesztőkörzetenként, fajtánként, sőt vállalkozáson belül akár ültetvényrészenként is. A fajták között is óriási eltérések alakultak ki: az Érdi bőtermőből (első korai főfajta) egész jó, sőt helyenként nagyon jó termés alakult ki. A cigánymeggy mindenhol nagyon gyengén teljesített (20-40%-os termés) és általában a Debreceni bőtermő is. A többi fürtös meggy, mint a Petri, Újfehértói fürtös és a Kántorjánosi nagyon heterogén, térségenként nagyon eltérő termést mutattak.

A magyar meggy szempontjából legnagyobb jelentősége a meggybefőtt piacának van, hiszen a meggy 60-70%-a belföldi és külföldi konzerviparban hasznosul. Fontos tényező, hogy a meggybefőtt nagy német vevői a 2022-es befőttárakhoz képest semmilyen további áremelést nem voltak hajlandóak elfogadni, ami nagymértékben köszönhető annak is, hogy a magyar meggybefőtt-gyártók szervezettsége rendkívül alacsony, így a szétaprózott gyártási kapacitással, illetve az egymás ellen is folytatott versenyben szinte lehetetlen a magyar meggy kiváló tulajdonságaiból adódó minőségi felár érvényesítése. A meggybefőtt előállítási költsége a 2022-es évről 2023-ra mintegy 20 €-centet emelkedett üvegenként (amiből mintegy 10 €-cent a befőttesüveg árának emelkedése, a többi az energia, a munkabér, a cukor, a lapka árának növekedésére vezethető vissza). Hozzá kell tenni, hogy a konzerviparban (és más feldolgozóipari szakágazatokban is) jelentős költségemelkedés zajlott

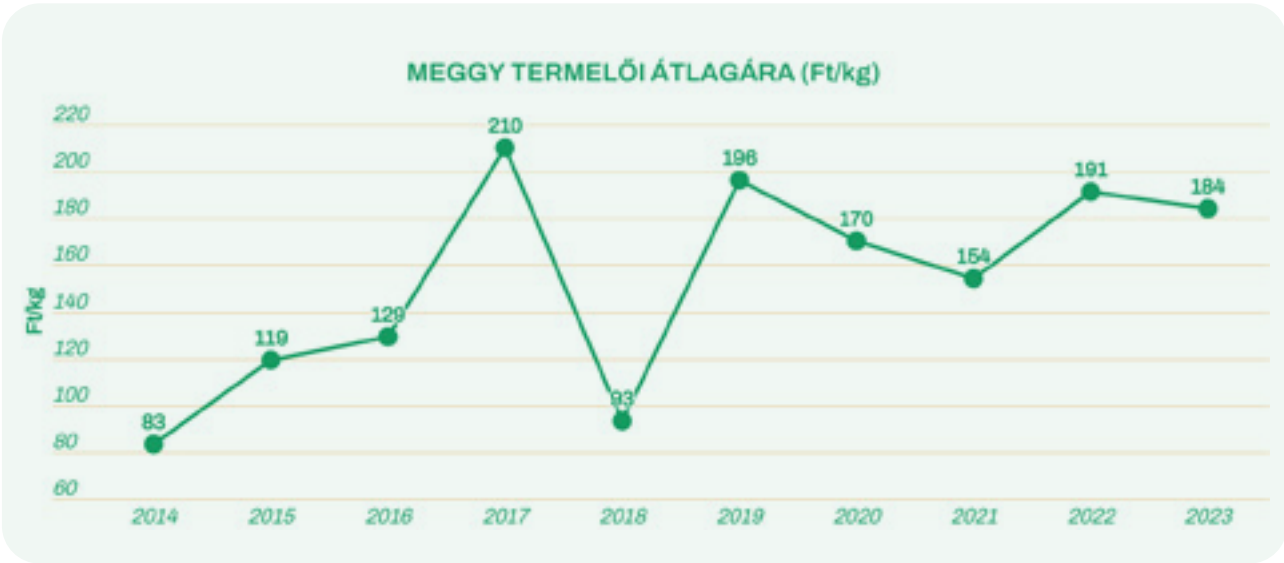
le már 2021-ről 2022-re is. A tényekhez az is hozzátartozik, hogy nem csak a feldolgozás költségei nőttek drasztikusan, hanem a meggytermesztés költségei is: a hektáronkénti költségek mintegy 30-50%-kal növekedtek az elmúlt 2-3 évben, 2023-ban pedig a gyenge termés tovább növelte a kilogrammonkénti önköltséget. A gazdák már 2022-ben sem kaptak érdemben magasabb termelői árat, mint 2021-ben vagy 2020-ban, annak ellenére, hogy az inputanyagok, az energia és az élőmunka ára extrém módon emelkedett. Így a nagy német vevők áremelést elutasító magatartása erőteljesen satuba szorította a hazai termelőket és feldolgozókat egyaránt.

Jelenleg mintegy 60-65 ezer tonna meggyre van piacunk, míg 5 évvel ezelőtt még 10 ezer tonnával többet tudtunk elhelyezni, vagyis zsugorodik a piac. A fagyasztott meggyben lenne bővülési lehetőség. Itt azonban nagy versenytársaink a lengyelek, akik 60-80 ezer tonna meggyet dolgoznak fel a hűtőiparban, továbbá a szerbek, kb. 50-60 ezer tonnával szintén komoly versenytársak. Piacbefolyásoló hatása leginkább a konzerviparnak van. Egyedüli európai vevőinkként a németek monopolhelyzetben vannak, akik ezzel élnek is. Ilyen helyzetben elengedhetetlen a szervezettség növelése és a termékfejlesztés az ágazatban.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	15 200	13 743	14 096	14 088	14 211	14 342	14 222	13 940	12 985	12 467
Termésmennyiség (ezer tonna)	89,0	72,9	75,0	72,3	84,0	56,3	59,5	62,2	67,0	57,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	5,9	5,3	5,3	5,1	5,9	3,9	4,2	4,5	5,2	4,6

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	22 654	22 826	20 679	26 705	19 068	10 322	11 123	10 187	9 703	6 124
Export érték (euró)	13 328 139	14 177 469	12 835 470	24 954 124	10 620 969	9 731 431	8 474 817	7 074 703	8 056 918	4 824 195
Import mennyiség (tonna)	32	507	1 239	2 303	718	4 154	1 903	759	493	1 542
Import érték (euró)	20 897	331 658	460 290	1 734 907	304 990	2 045 600	881 919	405 167	471 060	1 384 331
Export-import egyenleg (tonna)	22 622	22 319	19 440	24 402	18 351	6 168	9 220	9 428	9 210	4 582
Export-import egyenleg (euró)	13 307 242	13 845 811	12 375 180	23 219 217	10 315 979	7 685 831	7 592 898	6 669 536	7 585 858	3 439 864

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: MEGGY (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	176,5	179,4	194,8	71,6	200,6	151,9	155,5	166,6	183,8	168,7
Magyarország	91,8	76,8	73,6	69,8	83,6	62,7	61,5	60,5	65,9	55,7
Románia	-	-	-	-	38,0	34,3	33,5	34,3	29,0	29,0
Németország	17,4	17,1	16,0	8,3	15,9	15,7	13,2	11,0	10,2	7,8
Horvátország	9,9	6,0	7,8	8,8	8,2	5,8	6,2	5,6	6,4	4,4
Csehország	5,0	5,8	6,7	4,2	6,8	5,3	5,9	5,0	4,4	3,3
Bulgária	3,8	3,4	3,5	4,1	4,8	5,2	4,8	4,4	4,3	3,3
Hollandia	-	-	-	-	4,2	4,3	4,1	3,8	3,6	3,3
Franciaország	-	-	-	-	3,3	2,7	2,9	0,7	2,8	2,6
Dánia	3,4	3,1	2,6	3,6	2,8	2,6	1,4	1,3	2,2	2,0
Egyéb összesen	14,1	14,0	12,1	11,4	6,9	6,6	5,7	4,3	7,1	4,2
EU-27 összesen	319,3	303,2	315,6	180,7	373,0	295,2	293,2	296,4	318,2	283,2

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: MEGGY (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	32,1	29,6	29,3	29,5	28,0	28,3	24,8	25,3	26,0	25,3
Magyarország	13,6	13,1	13,1	13,2	13,3	13,3	13,5	13,6	12,7	12,1
Románia	-	-	-	-	2,8	2,8	2,7	2,6	2,6	2,8
Németország	2,2	2,0	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8	1,6	1,5
Horvátország	2,8	2,5	2,5	2,6	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1	2,0
Csehország	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2
Bulgária	1,0	1,2	1,1	1,1	1,2	1,3	1,1	1,2	1,1	0,9
Hollandia	-	-	-	-	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Franciaország	-	-	-	-	0,8	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8
Dánia	1,0	0,9	0,8	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4
Egyéb összesen	2,6	2,7	2,4	2,4	1,8	1,7	1,6	1,6	1,7	1,4
EU-27 összesen	56,3	52,9	52,1	52,1	53,5	53,9	50,3	50,8	50,3	48,4

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: MEGGY (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	5,5	6,1	6,6	2,4	7,2	5,4	6,3	6,6	7,1	6,7
Magyarország	6,8	5,9	5,6	5,3	6,3	4,7	4,6	4,4	5,2	4,6
Románia	-	-	-	-	13,7	12,3	12,2	13,1	11,3	10,5
Németország	8,0	8,4	7,9	4,3	8,3	8,3	7,1	6,1	6,5	5,1
Horvátország	3,6	2,4	3,2	3,4	3,7	2,7	2,9	2,5	3,1	2,2
Csehország	3,5	4,5	5,3	3,5	5,7	4,2	4,7	4,0	3,7	2,8
Bulgária	3,9	2,8	3,1	3,8	4,1	3,9	4,4	3,7	3,8	3,5
Hollandia	-	-	-	-	16,8	17,1	17,1	16,7	17,1	17,2
Franciaország	-	-	-	-	4,2	3,6	4,2	1,0	3,7	3,4
Dánia	3,5	3,5	3,5	6,9	6,9	6,8	3,3	3,3	4,5	4,5
EU-27 átlaghozama	5,7	5,7	6,1	3,5	7,0	5,5	5,8	5,8	6,3	5,9

Forrás: EUROSTAT

Cseresznye

Világ

A 2023. évben a globális cseresznyetermés 2,963 millió tonna volt, ami 6%-kal nagyobb az előző évinél, és 11%-kal múlja felül az előző ötéves átlagot. A globális termőterület 462,9 ezer hektár volt, ami 1%-os változás az előző évhez képest, így 5%-os bővülést jelent az előző ötéves időszak átlagához képest.

A legnagyobb termelők listáját nagy előnnyel Kína (800 ezer tonna) és Törökország (737 ezer tonna) vezeti, az utóbbi 10 évben a termelését megnégyszerező Chile (465 ezer tonna) előtt, majd a rangsorban az USA (321 ezer tonna), Üzbegisztán (218 ezer tonna), Irán (145 ezer tonna), Görögország (114 ezer tonna), majd Spanyolország (105 ezer tonna) következik.

A 2023-as globális cseresznyeexport volumene 943 ezer tonna volt, ami azt jelenti, hogy a világon megtermelt összes cseresznye egyharmadát másik országba szállítják. A világ legnagyobb exportőreinek rangsorát a termelésének több mint 90%-át exportáló, egyben a globális export csaknem felét adó Chile (444 ezer tonna) vezeti, majd Törökország (83 ezer tonna), az USA (81 ezer tonna), Kína (72 ezer tonna), Üzbegisztán (50 ezer tonna) és Azerbajdzsán (36 ezer tonna) következik.

A legnagyobb importőrök között találjuk Kínát (348 ezer tonna), de jelentős mennyiséget vásárolt külföldről Oroszország (98 ezer tonna), Hong Kong (84 ezer tonna), Németország (41 ezer tonna), Kanada (31 ezer tonna), Ausztria (31 ezer tonna) és az USA (22 ezer tonna) is.

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 566 ezer tonna termést takarítottak be, ez 8%-os csökkenés az előző évhez képest, és 2%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagától. A teljes uniós termőterület 122,2 ezer hektár volt, ami 2%-os csökkenés az előző évhez képest, és 2%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok rangsorában a 2023-as év változást hozott, mivel a korábbi években a vezető helyet mindig Olaszország vagy Spanyolország szerezte meg. Ebben az évben azonban a rekordtermést betakarító Görögország (114 ezer tonna, +34% az előző évhez képest) volt a legnagyobb termelő, megelőzve Spanyolországot (104 ezer tonna, -10%) és a katasztrofális időjárási körülményekkel küzdő Olaszországot (88 ezer tonna, -20%). A további jelentős termelők között említendő Lengyelország (69 ezer tonna, -10%), Bulgária (46 ezer tonna, -14%), Románia (37 ezer tonna, +7%), Németország (32 ezer tonna, -16%) és Franciaország (31 ezer tonna, -11%).

Az Európai Unió cseresznyéből importra szorul, az éves export volumene 10,7 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 52,6 ezer tonna körül alakult. Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (5321 tonna) és Svájc (3925 tonna) voltak, kisebb mennyiségek pedig a következő országokban kerültek értékesítésre: Oroszország (206 tonna), Albánia (154 tonna), Ukrajna (144 tonna), Szerbia (122 tonna) és Belarusz (109 tonna).

Az EU legfontosabb külső beszállítója egyértelműen Törökország (45 ezer tonna), majd messze lemaradva Moldova (2823 tonna), a téli időszakban Chile (1581 tonna), illetve Szerbia (1529 tonna), Argentína (684 tonna), Kanada (305 tonna) és az Egyesült Királyság (226 tonna) következik.

Magyarország

A hazai cseresznyeágazat termőterületeinek tekintetében 2019 óta enyhe csökkenés figyelhető meg, 2023-ban 2 588 ha-on folyt a termelés. A termésmennyiség 2023-ban a 2022-es évvel azonos volt, 12 t/ha. A hazai cseresznye-termesztők számára a legnagyobb kihívást a klímaváltozás jelenti, melynek következtében csökken a termésbiztonság. Ezt alátámasztják az olyan évek, mint a 2020-as és 2021-es év, amikor rendkívül alacsony, 1,9 tonna volt a hektáronkénti termésmennyiség. 2023-ban átlagosan 4,6 tonna cseresznyét takarítottak be hektáronként a termelők, ami a tavaszi fagykár következtében nagyságrendileg a várt termésmennyiség felét jelentette. A lehülés ellen a termelők nem tudtak védekezni, hiszen szállított fagy formájában érkezett hazánkba. A csapadékos időjárás Európa szerte rengeteg helyen gyümölcsrepedést okozott. Magyarországon a csapadék mennyisége és eloszlása optimálisnak bizonyult 2023-ban, ezáltal keresleti piac alakult ki a hazai termékre. A cseresznye felvásárlási ára emelkedett a megelőző évekhez képest, 2023-ban a termelőnek 514 Ft-ot adtak egy kilogramm gyümölcsért (+39% 2022-höz képest). Értékmérő tulajdonságokat tekintve a gyümölcsméret megfelelő volt. A korábbi évektől eltérően a Drosophila fertőzés kihívások elé állította a termelőket, amely minőségi problémákat okozott a gyümölcsösben. A tavaszi hűvös és párás időjárásnak köszönhetően megnőtt a monília fertőzés aránya is az ültetvényekben. 2023-ban a termőszезon néhány nappal hosszabb volt a megszokotthoz képest.

A külkereskedelmi adatok alapján 2023-ban 1 612 tonna cseresznye került értékesítésre határainkon kívül, ami 4,68 millió euró export értéként realizálódott. Az import termésmennyiség 1 553 tonna volt, ennek értéke 4,64 millió eurót tett ki. Hazánk export-import egyenlege pozitív, csaknem 40 ezer euró volt 2023-ban.

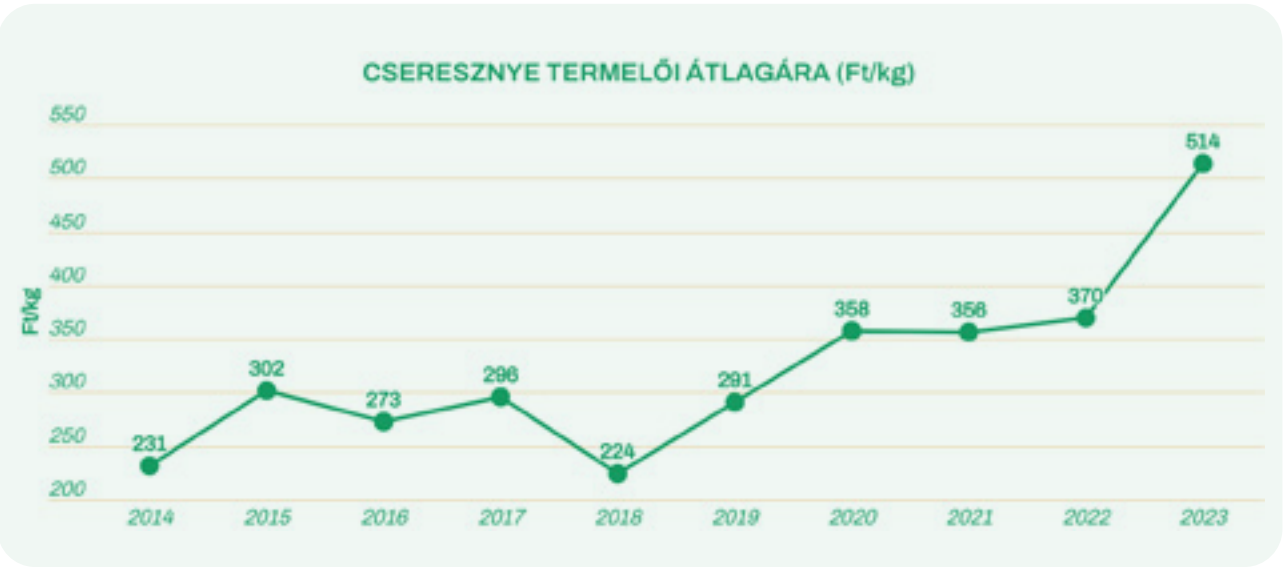
A termelés hatékonyságát nehezítette a munkabérek, valamint az input anyagok árának növekedése, ebből kifolyólag csökkent a beruházási kedv, az ágazat az utóbbi években stagnált. A szuperintenzív (magas tőszám, jéghálós, esővédő fóliával takart, fagyvédett) ültetvények kialakítása 8-10-szeres tőkeigényt feltételez a félintenzív vagy extenzív termesztéssel szemben. Ezek eredményes művelése

magas szaktudást igényel, amely jelenleg korlátozottan áll rendelkezésre az ágazaton belül. Azok a gazdaságok, ahol tervezik az ültetvények termesztésben való tartását, jellemzően a teljesen védett ültetvényekben látják a megoldást, így várhatóan nem termőterület növekedés lesz a meghatározó, hanem az intenzitás növelése.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	2 710	2 624	2 801	2 761	2 787	2 898	2 894	2 857	2 667	2 588
Termésmennyiség (ezer tonna)	18,0	15,7	18,5	15,4	16,9	10,8	5,5	5,5	12,2	12,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	6,6	6,0	6,6	5,6	6,1	3,7	1,9	1,9	4,6	4,6

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	3 267	2 386	1 990	6 072	643	2 177	1 947	2 219	1 791	1 612
Export érték (euró)	7 332 146	4 876 316	4 355 787	18 478 053	574 868	4 622 292	5 146 749	5 637 640	4 330 783	4 685 659
Import mennyiség (tonna)	2 161	1 407	1 108	2 746	2 223	2 063	1 954	1 938	1 235	1 553
Import érték (euró)	5 683 019	3 414 097	3 057 384	8 976 843	6 394 030	4 101 137	5 444 007	5 313 244	3 467 803	4 646 321
Export-import egyenleg (tonna)	1 107	979	882	3 326	-1 580	114	-7	281	556	59
Export-import egyenleg (euró)	1 649 127	1 462 219	1 298 403	9 501 210	-5 819 162	521 155	-297 258	324 396	862 980	39 338

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: CSERESZNYE (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Görögország	70,0	75,2	83,2	80,5	89,4	81,6	93,7	81,0	85,1	113,6
Spanyolország	118,2	94,1	100,5	114,4	106,6	118,4	82,1	125,8	116,1	104,5
Olaszország	110,8	111,1	94,9	118,3	114,8	98,6	104,4	93,0	107,9	87,7
Lengyelország	48,1	48,1	53,8	19,7	60,0	44,4	51,3	59,1	76,6	68,8
Bulgária	33,3	49,4	38,5	48,4	55,3	55,0	52,3	52,6	53,9	46,2
Románia	82,8	75,5	73,8	58,5	49,1	39,1	37,6	40,7	34,3	36,6
Németország	39,6	31,4	29,4	16,5	44,2	44,6	36,8	27,3	38,5	32,4
Franciaország	47,3	41,7	34,7	40,5	29,4	32,1	31,8	12,5	35,0	31,1
Portugália	10,6	17,7	17,4	19,6	17,4	22,0	9,2	23,9	24,7	11,8
Magyarország	9,4	11,3	10,7	10,6	12,0	10,5	8,6	8,9	11,6	9,1
Egyéb összesen	27,4	27,9	21,2	17,5	31,4	31,9	25,2	20,8	31,3	23,8
EU-27 összesen	597,4	583,6	558,0	544,4	609,5	578,2	533,7	546,1	614,9	566,1

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: CSERESZNYE (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Görögország	13,4	14,2	14,9	15,3	16,1	16,1	20,6	16,8	16,8	16,5
Spanyolország	25,6	26,5	26,9	27,6	27,4	27,5	27,8	29,5	29,3	28,3
Olaszország	29,8	30,1	29,1	29,3	29,2	29,2	29,0	28,0	28,6	28,4
Lengyelország	10,8	9,5	9,6	9,6	8,9	9,0	10,4	9,7	9,9	9,6
Bulgária	6,3	8,1	8,5	9,0	10,1	10,8	10,6	10,8	10,8	9,7
Románia	6,4	6,3	6,1	6,0	4,3	3,3	3,2	3,5	3,3	3,9
Németország	5,2	5,2	5,1	6,0	6,0	6,1	6,0	6,0	5,7	5,7
Franciaország	8,2	8,2	8,1	8,0	7,4	7,3	6,8	6,8	6,8	6,7
Portugália	6,0	6,3	6,4	6,2	6,1	6,4	6,4	6,3	6,3	6,5
Magyarország	2,5	2,6	2,4	2,5	2,6	2,6	3,2	3,2	3,1	3,0
Egyéb összesen	6,5	6,5	6,4	6,4	4,1	4,1	4,2	4,2	4,3	3,9
EU-27 összesen	120,7	123,4	123,6	125,9	122,0	122,3	128,3	124,8	125,0	122,2

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: CSERESZNYE (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Görögország	5,2	5,3	5,6	5,3	5,6	5,1	4,6	4,8	5,1	6,9
Spanyolország	4,6	3,6	3,7	4,1	3,9	4,3	3,0	4,3	4,0	3,7
Olaszország	3,7	3,7	3,3	4,0	3,9	3,4	3,6	3,3	3,8	3,1
Lengyelország	4,5	5,1	5,6	2,1	6,7	5,0	4,9	6,1	7,7	7,2
Bulgária	5,3	6,1	4,5	5,4	5,5	5,1	4,9	4,9	5,0	4,8
Románia	12,8	12,0	12,1	9,7	11,4	11,9	11,8	11,6	10,4	9,5
Németország	7,6	6,1	5,7	2,7	7,3	7,4	6,1	4,5	6,7	5,7
Franciaország	5,8	5,1	4,3	5,1	4,0	4,4	4,7	1,8	5,2	4,7
Portugália	1,8	2,8	2,7	3,1	2,9	3,4	1,4	3,8	3,9	1,8
Magyarország	3,8	4,4	4,4	4,3	4,6	4,0	2,7	2,8	3,8	3,1
EU-27 átlaghozama	5,0	4,7	4,5	4,3	5,0	4,7	4,2	4,4	4,9	4,6

Forrás: EUROSTAT

Kajszi

Világ

A 2023. évben a globális kajszitermés 3,728 millió tonna volt, ami 4%-kal kisebb az előző évinél, és 3%-kal marad el az előző öt éves átlagtól. A globális termőterület 554,4 ezer hektár volt, ami 1%-os zsugorodás az előző évhez képest, de megfelel az előző öt éves időszak átlagának.

A legnagyobb termelők listáját messze Törökország vezeti (750 ezer tonna), majd Üzbegisztán (501 ezer tonna), Irán (318 ezer tonna), Olaszország (207 ezer tonna), Algéria (200 ezer tonna), Afganisztán (155 ezer tonna), Pakisztán (135 ezer tonna) következik. Kínában mindössze 70 ezer tonna kajszit termelnek, ezzel a globális rangsorban csak a 15. helyet foglalja el, mert a távol-keleti országban inkább az őszibarackot és a nektarint favorizálják.

A teljes globális frisskajszit export 2023-ban 396 ezer tonna, azaz a teljes termés valamivel több, mint 10%-a volt. Ebben a rangsorban Spanyolország (78 ezer tonna) megelőzi Törökországot (71 ezer tonna), majd Üzbegisztán (69 ezer tonna), Franciaország (28 ezer tonna), Olaszország (28 ezer tonna) és Görögország (26 ezer tonna) következik.

A legnagyobb importőrök közül a teljes globális import 25%-ával kiemelkedik Oroszország (96 ezer tonna), majd a sorban Németország (49 ezer tonna), Olaszország (20 ezer tonna), Pakisztán (18 ezer tonna), Irak (17 ezer tonna), Ausztria (15 ezer tonna) és Kazahsztán (13 ezer tonna) következik.

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 607,6 ezer tonnás termést takarítottak be, ez 5%-os csökkenés az előző évhez képest, és 5%-kal marad el az előző öt éves időszak átlagától. A teljes uniós termőterület 70,4 ezer hektár volt, ami 2%-os zsugorodás az előző évhez képest, és 4%-kal marad el az előző öt éves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamokat „a 4 nagy”-ként emlegetik: Olaszország (207 ezer tonna, -10% az előző évhez képest), Franciaország (128 ezer tonna, 0%), Spanyolország (108 ezer tonna, +34%) és Görögország (98 ezer tonna, -12%) tartozik ide, míg a kisebb termelők között található Románia (25 ezer tonna, +4%), az egyaránt keményen tavaszi fagykáros évet záró Magyarország (16,3 ezer tonna, -32%) és Bulgária (10,8 ezer tonna, -43%), valamint Ausztria (4,7 ezer tonna, -26%) is.

Az Európai Unió kajsziból önellátó, az éves export volumene 17,1 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 16,8 ezer tonna körül alakult.

Az uniós export legfontosabb célországai Svájc (7742 tonna), az Egyesült Királyság (5294 tonna), Ukrajna (1092 tonna), Albánia (757 tonna), Norvégia (390 tonna), Kanada (354 tonna), és Szerbia (301 tonna) voltak.

Az EU legfontosabb külső beszállítóinak körét két ország uralja fölényesen: Törökország (8021 tonna) és Szerbia (5623 tonna), de jelentős partner még Moldova (1304 tonna), Észak-Macedónia (967 tonna), illetve a téli időszakban Dél-Afrika (614 tonna) is.

Magyarország

2023 a kajszi számára ismét fagykáros év volt, rendkívül alacsony 6 500 tonnás termést eredményezett, ezért csekély 1 000 tonnás exportot tudtunk lebonyolítani és az átlaghoz képest magasabb, 3 000 tonnás importra volt szükség.

A fagykár értékelésekor elmondható, hogy március-április folyamán három nagy sarkvidéki eredetű hidegbetörés érte el Magyarországot, melyek az azt követő 3-4 napban éjszakai fagyokat eredményeztek. Az első március 15-én volt, melynek hátterében mintegy 3 napon keresztül alakultak ki éjszakai lehűlések. Ekkor még csak a legkorábban virágzó térségben, a Dél-Dunántúlon voltak virágban a kajszifák.

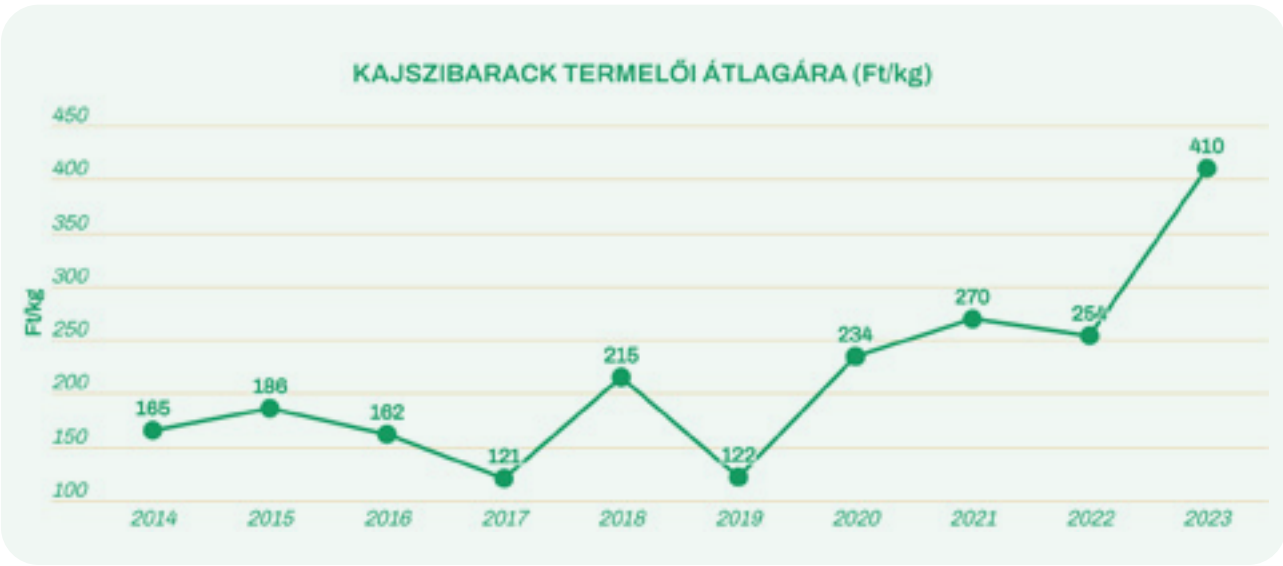
A második sarkvidéki hidegbetörés március 27-én érte el hazánkat, mely mögött – régióként eltérő módon – alakultak ki 2-4 nap erejéig kritikus éjszakai lehűlések. Ekkor már az egész országban virágzásban volt a kajszibarack (sőt, a hamarabb virágzó déli országrészekben a kajszi javarészt már túl is volt a virágzáson). Más országrészekben a szilva és a cseresznye néhány nappal, esetleg egy héttel állt a virágzás kezdete előtt, a többi gyümölcsfaj pedig még – régiótól és fajtól függően – egy-három hétre volt a virágzás kezdetétől.

A harmadik hideghullám április 03-án érte el hazánkat, 3-4 éjszakán keresztül hozott fagyokat magával, és jellegében nagyon hasonlított a második hidegbetörésre, azzal az eltéréssel, hogy elsősorban Dunántúlon és az ország déli felében (Duna-Tisza közén és a Dél-Alföldön) okozott -2 és -5 fok közötti éjszakai lehűléseket, de az ország északi és észak-keleti részét nagyjából megkímélte. A kajszibarackban jelentős termés kiesés alakult ki (különösen a júniusban szüretelt korai fajtáknál), ami számszerűsítve azt jelenti, hogy 2023-ban országos szinten egy negyed termést tudtunk realizálni. A fagy mellett a 2022-es évszázados mértékű aszály után a virágok kondíciója is gyenge volt, termékenyülő képessége egyébként sem volt tökéletes (különösen az öntözetlen ültetvényekben), amelyet a tavaszi fagyok tovább károsítottak.

A tavaszi fagyok ellen rendelkezésre állnak védelmi technológiák, de általános igazság, hogy ami olcsó, az nem eléggé hatékony, ami pedig hatékony, az általában nagyon drága. Továbbá komoly gondot jelentett, hogy javarészt nagy széllel vagy legalábbis jelentősebb légmozgással járó ún. szállított fagyok érkeztek. Márpedig minden fagyvédelmi technológia hatástalan az olyan fagyokkal szemben, amelyekben a légmozgás sebessége meghaladja a 10-20 km/h sebességet. Sikeres védekezésre ott van esély, ahol totális szélcsend alakul ki, jöllehet a sarkvidéki hidegbetörés után kialakuló alacsony hőmérsékleti inverzió miatt (vagyis a hőmérséklet nagyon lassan emelkedik a földfelszíntől való távolodással) a légkeverésre és az ültetvényfűtésre alapozó módszerek hatása is kisebb, mint a klasszikus tavaszi kisugárzási fagyok esetén.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	3 930	5 025	5 169	5 347	5 442	5 777	5 711	5 628	5 285	5 040
Termésmennyiség (ezer tonna)	34,0	19,6	29,8	34,2	7,7	37,2	6,1	7,6	24,3	6,5
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	8,7	3,9	5,8	6,4	1,4	6,4	1,1	1,3	4,6	1,3

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	3 488	2 332	3 488	4 196	1 168	3 196	1 006	1 121	1 843	1 060
Export érték (euró)	3 840 591	3 201 620	4 394 007	4 760 735	1 828 809	3 473 933	1 595 295	1 759 927	2 472 437	1 902 412
Import mennyiség (tonna)	967	1 186	1 313	1 952	1 498	1 877	1 763	1 838	1 377	3 091
Import érték (euró)	850 264	1 408 433	1 209 831	2 009 079	1 996 259	2 082 824	2 538 600	2 802 027	1 919 953	4 095 443
Export-import egyenleg (tonna)	2 520	1 146	2 176	2 244	-330	1 319	-757	-717	466	-2 031
Export-import egyenleg (euró)	2 990 327	1 793 187	3 184 176	2 751 656	-167 450	1 391 109	-943 305	-1 042 100	552 484	-2 193 031

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: KAJSZI (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Olaszország	222,7	217,6	237,0	266,4	229,0	273,0	173,4	189,6	230,1	207,2
Franciaország	175,8	159,4	603,3	654,9	112,9	134,8	85,3	54,6	128,1	127,8
Spanyolország	136,4	153,7	139,6	162,9	176,3	145,8	128,7	114,7	80,9	108,5
Görögország	90,0	94,8	94,6	113,8	108,6	118,3	125,6	76,5	112,2	98,3
Románia	43,6	31,0	30,7	33,9	34,4	29,4	26,8	26,8	23,5	24,6
Magyarország	23,1	19,9	23,5	24,1	14,3	25,5	10,6	11,8	24,1	16,3
Bulgária	11,4	14,2	15,5	22,5	13,6	20,2	9,5	20,7	19,0	10,8
Ausztria	8,6	8,7	5,3	6,5	9,3	11,5	1,6	5,7	6,3	4,7
Lengyelország	3,7	3,7	3,1	1,3	3,6	3,1	3,1	3,1	4,6	4,4
Portugália	2,2	2,9	2,3	4,6	3,5	3,6	3,2	3,5	4,0	2,6
Egyéb összesen	4,8	5,7	3,6	4,2	3,8	5,9	3,0	3,4	4,6	2,6
EU-27 összesen	722,3	711,4	1 158,6	1 295,0	709,4	771,3	570,8	510,4	637,4	607,6

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: KAJSZI (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Olaszország	19,1	18,7	17,4	17,4	17,8	17,9	17,8	17,7	17,5	17,4
Franciaország	12,2	12,0	12,2	12,2	12,3	12,3	12,1	11,9	11,4	11,1
Spanyolország	18,5	18,8	20,4	21,0	20,6	20,2	19,8	19,4	18,4	18,0
Görögország	7,0	7,3	7,8	8,0	7,9	8,4	12,2	9,0	9,4	9,5
Románia	3,0	2,6	2,2	2,1	2,0	2,0	2,0	1,9	2,0	2,0
Magyarország	4,6	4,7	4,9	5,0	5,0	5,0	5,9	6,1	5,8	5,6
Bulgária	1,7	2,5	2,6	2,9	2,6	2,9	1,8	3,1	3,1	2,2
Ausztria	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9
Lengyelország	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	0,9	0,9	1,0	1,1
Portugália	0,4	0,4	0,4	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
Egyéb összesen	2,0	2,0	1,9	1,9	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1
EU-27 összesen	70,6	71,0	71,5	72,8	72,6	73,2	76,2	73,5	72,1	70,4

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: KAJSZI (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Olaszország	11,7	11,6	13,6	15,3	12,9	15,2	9,7	10,7	13,2	11,9
Franciaország	14,4	13,3	49,5	53,7	9,2	11,0	7,1	4,6	11,3	11,5
Spanyolország	7,4	8,2	6,9	7,8	8,6	7,2	6,5	5,9	4,4	6,0
Görögország	12,8	13,0	12,2	14,2	13,7	14,2	10,3	8,5	12,0	10,3
Románia	14,6	11,8	14,0	16,0	17,5	14,4	13,2	14,0	12,0	12,1
Magyarország	5,1	4,2	4,8	4,8	2,8	5,1	1,8	1,9	4,1	2,9
Bulgária	6,6	5,7	6,1	7,8	5,3	7,0	5,2	6,8	6,2	4,9
Ausztria	11,2	11,8	6,7	8,2	11,2	14,0	1,9	6,6	7,3	5,4
Lengyelország	2,9	3,3	2,9	1,3	3,7	3,0	3,4	3,4	4,6	4,0
Portugália	5,2	6,9	5,4	8,2	6,3	6,7	6,2	6,5	6,7	4,4
EU-27 átlaghozama	10,2	10,0	16,2	17,8	9,8	10,5	7,5	6,9	8,8	8,6

Forrás: EUROSTAT

Őszibarack

Világ

A 2023. évben a globális őszibaracktermése 27,08 millió tonna volt, ami 3%-kal nagyobb az előző évinél, és 9%-kal múlja felül az előző öt éves átlagot. A globális termőterület 1,562 millió hektár volt, ami 1%-os bővülés az előző évhez képest, és 3%-kal nagyobb az előző öt éves időszak átlagánál.

A legnagyobb termelők listáját óriási fölényrel Kína vezeti (17,5 millió tonna), a második helyen messze lemaradva Spanyolország áll (1,38 millió tonna), majd Törökország (1,08 millió tonna), Olaszország (1,03 millió tonna), az USA (666 ezer tonna), Irán (614 ezer tonna), Görögország (575 ezer tonna) következik.

A világ legnagyobb exportőrei között a termésének csaknem felét exportáló Spanyolország (628 ezer tonna) dominál, messze megelőzve az olyan exportőröket, mint Törökország (225 ezer tonna), Chile (130 ezer tonna), Görögország (118 ezer tonna), Üzbegisztán (92 ezer tonna) és Jordánia (80 ezer tonna).

A legnagyobb importőrök közül Oroszország (308 ezer tonna) és Németország (237 ezer tonna) emelkedik ki, de jelentős vásárló Franciaország (134 ezer tonna), Olaszország (108 ezer tonna), Lengyelország (77 ezer tonna), az Egyesült Királyság (67 ezer tonna) és Románia (51 ezer tonna) is.

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 3,3 millió tonnás termést takarítottak be, ez 1%-os növekedés az előző évhez képest, de még így is 7%-kal elmarad az előző öt éves időszak átlagától.

A teljes uniós termőterület 184,5 ezer hektár volt, ami 3%-os csökkenés az előző évhez képest, és csaknem 10%-kal marad el az előző öt éves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok a kajszinál is felsorolt „4 nagy tagállam”, azaz Spanyolország (1,38 millió tonna, +60% az előző, katasztrofális hozamú évhez képest), Olaszország (1,03 millió tonna, -10%), az igen rossz évet záró, de az ipari barack területén így is meghatározó Görögország (575 ezer tonna, -36%), valamint Franciaország (223 ezer tonna, -4%). Jelentős, de a 4 nagynál jóval kisebb szereplő volt még 2023-ban Portugália (34,6 ezer tonna, +5%), a tavaszi fagykárokkal küzdő Magyarország (14,3 ezer tonna, -36%), Románia (12,6 ezer tonna, +1%) és Bulgária (10,8 ezer tonna, -55%).

Az Európai Unió őszibarackból önellátó, az éves export volumene 135 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 47,6 ezer tonna körül alakult. Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (52 ezer tonna), Svájc (28 ezer tonna), Ukrajna (18 ezer tonna), Belarusz (8334 tonna), Norvégia (7117 tonna), Brazília (5315) és Albánia (3174 voltak). Az EU legfontosabb külső beszállítói közül kiemelkedik Törökország (26,7 ezer tonna), valamint a téli időszakban szállító Dél-Afrika (7391 tonna) és Chile (4674 tonna). Jelentős partnernek számít még Szerbia (3400 tonna), Marokkó (2431 tonna) és Észak-Macedónia (1448) is.

Magyarország

Magyarországon az őszibarack termőterülete 2018 óta közel 1 000 hektárral csökkent, ma már csak 2 580 hektáron folyik a termelés. A termésmennyiség évről évre hektikusan változik, 8 és 40 ezer tonna között mozog. 2023-ban gyenge termést realizáltunk a tavaszi fagykároknak miatt: 13 ezer tonna őszibarack került betakarításra, ami nagyságrendileg a 2022-es év termésmennyiségének kevesebb mint fele. Őszibarack és nektarin esetében 2021-ig minimális (0-500 tonna) export volt jellemző, azonban 2021 óta ez a mennyiség évi 1 000-1 300 tonnára nőtt. Magyarországra éves szinten 10–15 ezer tonna import barack érkezik, különös tekintettel Görögországból, Olaszországból és Spanyolországból. 2023 júliusáig a korai őszibarack tekintetében átlag alatti termés realizá-

lódott, a későbbi fajtákon viszont átlag körüli termés volt. A 2023-as év növényvédelmének tekintetében a közép és későérésű fajtáknál nagy problémákat okoztak a poloskák. Ezek mellett jellemzően a túlterhelt fáknál a levél-likasztó (*Stigmia carpophila*) kártétel és érési időszakokban a monília fertőzés volt jelen.

A klímaváltozás eredményeként egyre gyakoribbá váltak a tavaszi fagyok, valamint melegebbé vált az őszi és a téli időszak is. Tavaszi fagyok korábban is előfordultak hazánkban, azonban az enyhe telek miatt lerövidült a fák téli mélynyugalmi állapota, korábbra került a virágzás, ami jelentősen megnöveli a fagykárak előfordulását. Az extenzívebb őszibarack ültetvények a nagyobb koronaméretek miatt valamelyest védettebbek a fagyokkal szemben, ezért lassabb ezek felszámolása. Az inten-

zív termelés esetében ugyanakkor a termőhelymegválasztás kritikus fontosságú, amellyel tompíthatók a klímaváltozás negatív hatásai. A munkaerő hiánya az őszibarack ágazatot is sújtja, azonban a többi gyümölcságazattal ellentétben nem a szüret idején, hanem leginkább a metszési időszakban lenne szükség több munkaerőre.

A molyhos barackra folyamatosan van piaci igény, európai szinten növekvő tendencia figyelhető meg, különös tekintettel a fehérhúsú barack irányába. Alapvetően versenyképes termék az őszi barack, de a jelenlegi technológiai színvonallal 10 év múlva eltűnik a hazai őszibarack termelés. A jövőre nézve további területi csökkenés prognosztizálható, a klímaváltozás sok fajt, a munkaerő-, a szaktudás- és az öntözés hiánya pedig sok termelőt fog kiszorítani a termelésből. Ha sikerül a termelés intenzitását növelni és legalább 20–25 t/ha-os átlaghozamokat elérni korszerű fajtákkal, öntözött, fagy- és jégvédett ültetvényekkel, valamint sikerül a jövőben megfelelő szaktudást szerezni és komoly szervezetségi szintet elérni, akkor sikerágazat lesz az őszibarackból.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	3 980	3 799	3 726	3 535	3 315	3 175	3 108	3 016	2 744	2 579
Termésmennyiség (ezer tonna)	48,0	38,0	35,8	40,3	22,1	38,6	15,0	8,7	27,5	13,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	12,1	10,0	9,6	11,4	6,7	12,2	4,8	2,9	10,0	5,0

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	141	47	194	45	97	731	684	312	1 283	993
Export érték (euró)	126 578	77 152	253 375	53 994	86 622	778 038	744 681	468 950	1 849 700	1 395 718
Import mennyiség (tonna)	5 938	8 753	10 503	11 399	10 419	14 826	9 208	10 732	11 454	13 598
Import érték (euró)	4 735 407	7 018 664	9 095 513	9 107 445	9 915 646	12 319 465	10 842 963	13 871 984	12 955 953	16 673 069
Export-import egyenleg (tonna)	-5 796	-8 706	-10 309	-11 354	-10 322	-14 095	-8 524	-10 420	-10 171	-12 605
Export-import egyenleg (euró)	-4 608 829	-6 941 512	-8 842 138	-9 053 451	-9 829 024	-11 541 427	-10 098 282	-13 403 034	-11 106 253	-15 277 351

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: ŐSZIBARACK (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	1 573,6	1 581,5	1 421,7	1 799,7	1 450,9	1 545,6	1 306,0	1 197,8	870,7	1 381,8
Olaszország	1 379,4	1 422,9	1 427,6	1 250,7	1 090,7	1 224,9	1 015,4	996,9	1 151,5	1 033,8
Görögország	492,9	521,1	528,7	641,0	968,7	926,6	890,6	594,2	894,6	574,8
Franciaország	234,6	217,1	207,0	221,9	184,1	202,8	234,1	175,8	232,0	222,8
Portugália	41,1	46,9	32,3	41,6	42,6	44,8	34,8	42,1	32,8	34,6
Magyarország	40,0	38,9	40,9	38,2	24,0	29,2	12,7	11,5	22,4	14,3
Románia	24,7	21,8	23,6	19,3	22,1	17,6	15,9	14,1	12,4	12,6
Bulgária	30,5	35,3	30,4	34,6	28,9	33,9	20,7	21,7	24,2	10,8
Lengyelország	9,8	9,9	10,6	4,8	10,6	8,5	3,8	4,5	6,4	5,3
Horvátország	4,4	6,0	4,8	7,4	3,4	4,2	4,2	2,8	3,8	2,7
Egyéb összesen	15,2	18,7	11,6	9,7	11,7	10,5	8,1	6,0	8,8	6,0
EU-27 összesen	3 846,2	3 920,2	3 739,3	4 068,9	3 837,7	4 048,7	3 546,2	3 067,5	3 259,6	3 299,4

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: ŐSZIBARACK (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	86,1	86,5	85,3	84,2	80,3	77,7	72,1	72,1	69,7	68,9
Olaszország	74,5	72,2	65,8	63,8	64,3	60,4	58,7	56,5	56,3	54,4
Görögország	37,9	38,6	39,7	39,9	42,7	41,4	45,4	38,6	38,2	37,0
Franciaország	10,4	9,8	9,4	9,3	9,1	9,0	11,7	11,8	11,5	11,2
Portugália	3,6	3,8	3,9	3,9	3,7	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Magyarország	5,7	5,7	5,7	5,3	5,2	5,1	4,2	4,1	3,9	3,7
Románia	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,8	1,7	1,4	1,3	1,4
Bulgária	3,1	3,7	3,8	3,9	3,5	3,2	2,8	2,7	2,5	1,5
Lengyelország	2,7	2,4	2,3	2,3	2,1	2,2	0,8	1,0	0,8	0,7
Horvátország	1,2	1,3	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,8	0,6	0,5
Egyéb összesen	2,1	1,9	1,7	1,5	1,6	1,6	1,5	1,5	1,4	1,4
EU-27 összesen	229,1	227,7	220,5	217,0	215,1	207,0	203,4	194,1	190,1	184,5

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: ŐSZIBARACK (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	18,3	18,3	16,7	21,4	18,1	19,9	18,1	16,6	12,5	20,0
Olaszország	18,5	19,7	21,7	19,6	17,0	20,3	17,3	17,6	20,5	19,0
Görögország	13,0	13,5	13,3	16,1	22,7	22,4	19,6	15,4	23,4	15,5
Franciaország	22,5	22,1	22,0	23,8	20,2	22,4	20,1	14,9	20,2	19,9
Portugália	11,4	12,5	8,4	10,7	11,4	11,8	9,2	11,2	8,6	9,1
Magyarország	7,0	6,8	7,2	7,2	4,6	5,8	3,0	2,8	5,8	3,8
Románia	13,8	12,5	13,1	11,0	12,9	9,8	9,4	10,3	9,6	9,0
Bulgária	9,7	9,5	8,0	8,9	8,2	10,5	7,5	8,1	9,5	7,3
Lengyelország	3,7	4,1	4,5	2,1	5,0	4,0	4,8	4,5	8,0	7,6
Horvátország	3,6	4,7	4,8	7,7	3,9	4,7	5,3	3,5	6,2	5,4
EU-27 átlaghozama	16,8	17,2	17,0	18,8	17,8	19,6	17,4	15,8	17,1	17,9

Forrás: EUROSTAT

Szilva

Világ

A 2023. évben a globális szilvatermés 12,489 millió tonna volt, ami 1%-kal kisebb az előző évinél, és megfelel az előző ötéves átlagnak. A globális termőterület 2,621 millió hektár volt, ami változatlan az előző évhez képest, és 1%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagától.

A legnagyobb termelők listáját a teljes globális volumen több mint felét adó Kína (6,89 millió tonna) vezeti, a rangsorban az Európai Unió messze legnagyobb termelője, Románia (645 ezer tonna) következik. A jelentős termelők közé tartozik még Chile (434 ezer tonna), Szerbia (363 ezer tonna), Törökország (355 ezer tonna), Irán (355 ezer tonna), valamint az USA (342 ezer tonna).

A 881 ezer tonnás világexport csaknem negyedét Chile (198 ezer tonna) bonyolítja, ezzel vezet Spanyolország (90 ezer tonna), Dél-Afrika (78 ezer tonna), Moldova (70 ezer tonna), Hong-Kong (67 ezer tonna) és Kína (64 ezer tonna) előtt.

A legnagyobb importőrök között található Kína (89 ezer tonna), Hong Kong (68 ezer tonna), Oroszország (63 ezer tonna), Vietnam (51 ezer tonna), Németország (44 ezer tonna), Hollandia (42 ezer tonna) és az Egyesült Királyság (35 ezer tonna).

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 1,517 millió tonnás termést takarítottak be, ez 3%-os bővülés az előző évhez képest, de 6%-kal kevesebb az előző ötéves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 157 ezer hektár volt, ami megegyezik a 2022-es, illetve az előző ötéves időszak átlagos területméretével.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok közül messze kiemelkedik Románia (645 ezer tonna, -3% az előző évhez képest), majd Franciaország (208 ezer tonna, +108%), Spanyolország (163 ezer tonna, +4%), Olaszország (161 ezer tonna, -14%), Lengyelország (127 ezer tonna, -5%), Bulgária (58 ezer tonna, +2%), Németország (50 ezer tonna, -3%) és Magyarország (37,4 ezer tonna, +7%) következik.

Az Európai Unió szilvából importra szorul, az éves export volumene 68 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 114 ezer tonna körül alakult.

Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (20 357 tonna), Brazília (16 703 tonna), Svájc (6 719 tonna), Mexikó (3 019 tonna), az Egyesült Arab Emírségek (2 779 tonna), Szaúd-Arábia (2 379 tonna) és Kanada (2 068 tonna) voltak.

Az EU legfontosabb külső beszállítói közül a legfontosabb partner Moldova (60 443 tonna), valamint Dél-Afrika (29 234 tonna), Szerbia (9 764 tonna), Bosznia-Hercegovina (4 483 tonna), Chile (3 162 tonna), Törökország (3 159) és Észak-Macedónia (2 764 tonna).

Magyarország

Magyarországon a 2023. évi adatok szerint 5 859 hektáron 45 ezer tonna szilvát termeltünk. A termőterület folyamatosan csökken, tíz évvel ezelőtt még közel 8 000 hektárral rendelkezünk. A meghatározó termesztőkörzetek az észak-keleti térség és az ország középső részén találhatók: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében 1 636 hektár szilvaültetvény található, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyék további 904 hektárt adnak. Ezzel észak-kelet Magyarország rendelkezik a termőterület 40-45%-ával. Bács-Kiskun vármegyében 1 194 hektáron termelünk szilvát, míg Pest vármegyében 956 hektár a termőterület, így az ország középső része bő egyharmadot ad a termőfelületből. A fennmaradó közel 1 200 hektár az ország összes többi részére oszlik el, de vannak vármegyék, ahol mindössze néhány tíz hektár található.

A szilva korábban jelentős exportcikkünk volt: a 2020-at megelőző években jellemzően 8-12 ezer tonnát exportáltunk, azonban az utóbbi négy évben (a jelentős termés kiesések miatt) 2-4 ezer tonna közé korlátozódik a kivitt mennyiség. A szilvaimportunk nem jelentős, az utóbbi öt évben 1-2 ezer tonna között mozgott.

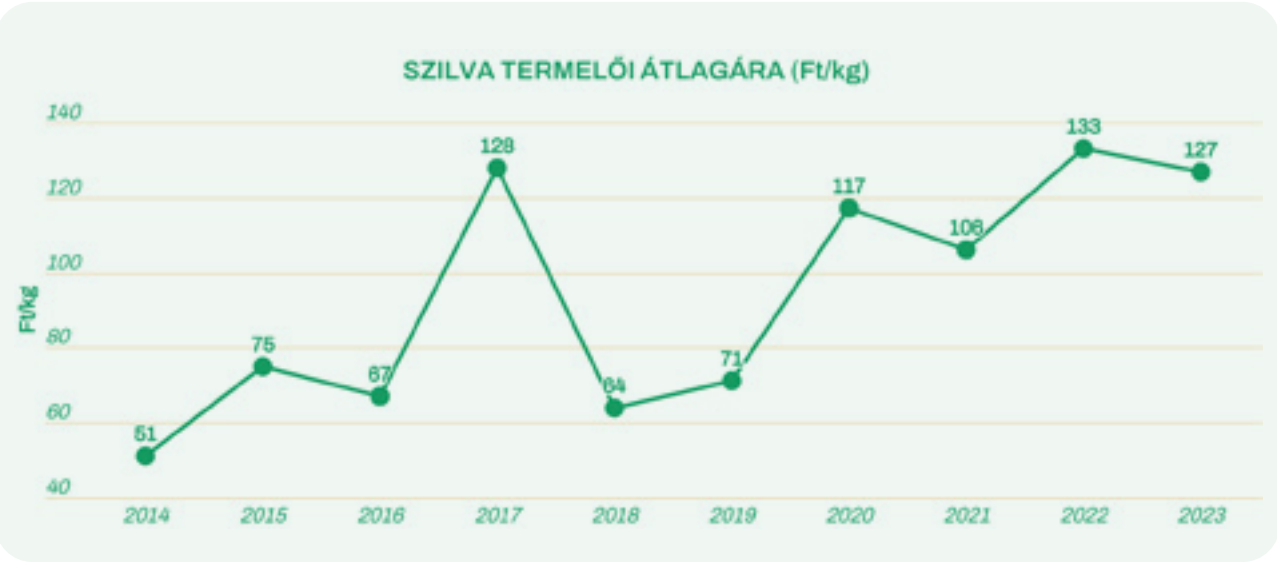
Legnagyobb területen termelt fajták: Katinka, Cacanska Lepotica, Cacanska Rana, Bulefree, Stanley, President és a Top-sorozat fajtái. A felhasználási irányt tekintve: a termés kb. fele a feldolgozóiparba kerül (hazai vagy külföldi, utóbbi döntően német), másik fele pedig hazai vagy külföldi friss piacra. 2023-ban 45 ezer tonna szilva termelt Magyarországon, ami közepesnél gyengébb termés mennyiségnek tekinthető. Az elég pontosan kirajzolódott, hogy 2023-ban két részre szakadt az ország szilvatermés szempontjából: a termőterület szűk felét adó észak-keleti országrészben fajtától függetlenül közepes vagy jó termést tapasztaltunk, míg a termőterület bő felét adó Bács-Kiskun, Pest vármegyékben és a Dunántúlon általában gyenge, helyenként esetleg közepes a szilvatermés.

Ez a kettősség vélhetően annak a következménye, hogy az ország középső és nyugati részén egy-másfél héttel korábban kezdődött a virágzás (ez az évek többségében így van), így az áprilisi fagyok érzékenyebben érintették az itteni szilvaültetvényeket, nagyobb mértékű fagykárokat okozva, vagy rosszabb terméskötődést eredményezve. A rosszabb termés azonban nem írható csak a tavaszi fagyok számlájára. A 2023-as termés kiesést eredményező időjárási tényezők köre ennél sokkal tágabb, illetve a hatásuk jóval komplexebb. A 2022-es évszázados aszály hatásait

közvetetten tapasztaljuk, de minden bizonnyal hozzájárult a 2023-as termés kiesésekhez ez is: előző évben a fának nem maradt elegendő energiája arra, hogy a termés kinevelése mellett még elegendő mennyiségű és jó minőségű (jó kondíciójú, fertile) virágrügyet képezzenek. A virágzás erősségéhez képest sok ültetvényben gyenge volt a terméskötődés. A másik lényeges időjárási hatás az volt, hogy a virágzás alatt vagy az azt követő 2-4 hetes időszakban több hullámban volt (akár éjszakai fagyok nélkül is) borult, hűvös, szeles, csapadékos időjárás. Ennek köszönhetően vagy nem jártak elég intenzíven a méhek és nem volt megfelelő a megporzás, vagy pedig jó volt a megporzás, de a hűvös, fényszegény időjárás miatt rossz volt a terméskötődés. A bőséges csapadék és a közel optimális hőmérsékleti viszonyok okán a gyümölcsméreteket és a beltartalom ugyanakkor nagyon kedvezően alakult.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	7 650	6 819	6 649	6 501	6 444	6 551	6 441	6 297	6 007	5 859
Termésmennyiség (ezer tonna)	78,0	61,4	55,9	57,0	76,8	65,1	24,0	43,0	60,0	45,3
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	10,2	9,0	8,4	8,8	11,9	9,9	3,7	6,8	10,0	7,7

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	11 617	8 872	12 425	11 171	7 647	7 293	1 578	3 468	3 668	3 122
Export érték (euró)	4 915 463	5 077 891	5 930 494	8 354 489	3 645 235	4 057 260	1 080 193	2 222 330	2 053 089	2 501 633
Import mennyiség (tonna)	890	685	1 106	1 805	949	1 566	1 595	1 404	1 566	1 506
Import érték (euró)	601 145	694 543	998 391	1 601 263	1 053 038	1 531 505	1 489 308	1 652 865	1 650 248	1 979 993
Export-import egyenleg (tonna)	10 727	8 187	11 319	9 366	6 698	5 727	-18	2 064	2 102	1 616
Export-import egyenleg (euró)	-4 314 318	-4 383 348	-4 932 103	-6 753 226	-2 592 197	-2 525 755	-409 115	-569 465	-402 841	-521 640

Forrás: EUROSTAT

AZ EU-27 LEGFONTOSABB 10 TAGÁLLAMÁNAK TERMELÉSE: SZILVA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Románia	495,3	496,5	513,0	444,9	830,1	692,7	757,9	807,2	665,7	645,1
Franciaország	199,6	165,1	230,0	211,1	175,4	205,1	225,9	106,3	100,0	207,6
Spanyolország	232,8	217,3	193,6	172,3	153,0	179,8	153,6	179,3	157,4	162,9
Olaszország	214,9	200,0	220,7	207,0	197,7	215,0	156,3	137,8	187,4	161,0
Lengyelország	106,1	94,9	109,5	58,4	121,1	95,0	117,4	117,4	133,2	127,1
Bulgária	24,6	36,2	48,6	49,2	56,4	56,2	60,0	65,1	56,7	57,7
Németország	56,3	46,9	37,8	23,9	70,1	52,1	51,3	44,5	51,4	49,6
Magyarország	45,1	46,0	47,6	43,3	46,7	45,3	27,0	33,3	35,0	37,4
Görögország	18,1	18,3	20,6	19,2	28,8	20,5	21,2	21,4	24,4	21,2
Portugália	24,2	24,5	26,1	29,8	17,5	20,8	19,2	22,4	17,8	18,7
Egyéb összesen	37,2	50,6	32,3	31,8	67,0	42,5	49,9	37,3	44,0	29,1
EU-27 összesen	1 454,1	1 396,4	1 479,7	1 290,9	1 763,7	1 625,0	1 639,7	1 571,8	1 472,8	1 517,4

Forrás: EUROSTAT

AZ EU-27 LEGFONTOSABB 10 TAGÁLLAMÁNAK TERMŐTERÜLETE: SZILVA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Románia	66,6	65,7	65,1	66,7	65,9	65,6	67,0	66,7	66,7	67,7
Franciaország	16,0	15,2	14,8	15,1	15,0	14,8	15,7	15,7	15,1	15,1
Spanyolország	17,0	16,1	15,3	15,2	14,6	14,9	14,4	13,7	13,3	12,6
Olaszország	13,6	12,8	11,6	12,7	11,7	11,9	11,9	12,0	12,0	11,9
Lengyelország	16,5	13,9	14,5	14,3	13,5	13,6	18,7	16,5	16,5	16,9
Bulgária	4,9	6,8	6,7	6,8	7,4	8,0	8,6	9,3	9,4	9,3
Németország	3,9	3,8	3,9	4,2	4,8	4,8	4,8	4,9	4,8	4,8
Magyarország	7,4	7,2	8,0	7,9	7,9	8,0	7,1	7,0	7,0	6,9
Görögország	1,7	1,9	2,2	2,1	2,2	2,2	2,4	2,2	2,2	2,0
Portugália	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,6	1,6
Egyéb összesen	10,2	10,3	9,8	9,1	8,6	8,9	7,9	8,1	8,1	8,2
EU-27 összesen	159,5	155,5	153,6	155,9	153,4	154,5	160,4	157,7	156,7	157,1

Forrás: EUROSTAT

AZ EU-27 LEGFONTOSABB 10 TAGÁLLAMÁNAK HOZAMAI: SZILVA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Románia	7,4	7,6	7,9	6,7	12,6	10,6	11,3	12,1	10,0	9,5
Franciaország	12,4	10,9	15,6	14,0	11,7	13,8	14,4	6,8	6,6	13,7
Spanyolország	13,7	13,5	12,7	11,3	10,4	12,1	10,7	13,1	11,9	12,9
Olaszország	15,8	15,6	19,1	16,3	16,9	18,0	13,1	11,5	15,6	13,5
Lengyelország	6,4	6,8	7,5	4,1	9,0	7,0	6,3	7,1	8,1	7,5
Bulgária	5,1	5,3	7,3	7,2	7,7	7,0	7,0	7,0	6,0	6,2
Németország	14,6	12,2	9,8	5,7	14,5	10,8	10,6	9,2	10,7	10,4
Magyarország	6,1	6,4	6,0	5,5	5,9	5,7	3,8	4,8	5,0	5,4
Görögország	10,4	9,8	9,3	8,9	13,1	9,4	8,7	10,0	11,4	10,4
Portugália	14,3	13,7	14,5	16,7	9,7	11,4	10,5	12,8	10,8	11,5
EU-27 átlaghozama	9,1	9,0	9,6	8,3	11,5	10,5	10,2	10,0	9,4	9,7

Forrás: EUROSTAT

Szamóca

Világ

A 2023. évben a globális szamócatermés 10,485 millió tonna volt, ami 2%-kal nagyobb az előző évinél, és 12%-kal múlja felül az előző ötéves átlagot. A globális termőterület 435 ezer hektár volt, ami 3%-os bővülés az előző évhez képest, így 8%-os növekedést jelent az előző ötéves időszak átlagához viszonyítva.

A legnagyobb termelők listáját a globális termelés 40%-át adó Kína (4,21 millió tonna) vezeti az USA (1,25 millió tonna), Egyiptom (731 ezer tonna), Törökország (677 ezer tonna), Mexikó (642 ezer tonna), Spanyolország (330 ezer tonna) és Oroszország (261 ezer tonna) előtt.

Az 1 millió tonna körüli világexport legfontosabb szereplői közé tartozik Spanyolország (247 ezer tonna), Mexikó (185 ezer tonna), az USA (152 ezer tonna), Görögország (83 ezer tonna), Hollandia (60 ezer tonna) és Egyiptom (46 ezer tonna).

A legnagyobb globális importőrök között az USA (267 ezer tonna) vezet, Németország (115 ezer tonna), Kanada (108 ezer tonna), az Egyesült Királyság (57 ezer tonna), Franciaország (54 ezer tonna), Oroszország (52 ezer tonna) és Hollandia (33 ezer tonna), előtt.

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 1,214 millió tonnás termést takarítottak be, ez 1%-os növekedés az előző évhez képest, és 4%-os bővülést jelent az előző ötéves időszak átlagához viszonyítva. A teljes uniós termőterület 77,9 ezer hektár volt, ami 2%-os zsugorodás az előző évhez képest, és 15%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagos területméretétől (2019-ről 2020-ra, vagyis egyetlen év alatt az uniós termőterület 101-ről 85 ezer hektárra, 16%-kal csökkent, és azóta is minden évben egyre zsugorodik).

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok Spanyolország (330 ezer tonna, +1%), Lengyelország (195 ezer tonna, -2%), Németország (131 ezer tonna, -2%), Olaszország (120 ezer tonna, +19%), Görögország (108 ezer tonna, +8%), Hollandia (79 ezer tonna, -9%), Franciaország (77 ezer tonna, -2%) és Belgium (51 ezer tonna, +6%) voltak.

Az Európai Unió szamócából önellátó, az éves export volumene 85 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 23 ezer tonna körül alakult.

Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (38 ezer tonna), Belarusz (17 ezer tonna), Svájc (14 ezer tonna), Norvégia (8 ezer tonna), Szerbia (2 ezer tonna) és Ukrajna (1,7 ezer tonna) voltak. Az EU legfontosabb külső beszállítói között három vezető ország bonyolítja a szállítások 80%-át: Marokkó (8016 tonna), Egyiptom (5617 tonna) és Törökország (5402), de rajtuk kívül fontos partner még Albánia (1135 tonna), az Egyesült Királyság (939 tonna), Szerbia (849 tonna) és Moldova (699 tonna) is.

Magyarország

A hazai szamóca termesztés a bogyós gyümölcsök közül az egyik olyan ágazatunk, melyet a klímaváltozás nem lehetetlenített el (egyelőre). 2023-ban a hazai szamóca termelés 656 hektáron folyt, ahonnan 7,5 ezer tonna termést sikerült betakarítani. Termőterület nagyságában érdemleges növekedést nem tapasztalhattunk a 2022-es évhez képest. Az átlagos fajlagos hozam nagyságrendileg nem változott, 11,4 tonna szamócat szüreteltek hektáronként. Azonban míg 2022-ben a gyümölcs árában csökkenés volt tapasztalható (896 Ft/kg), addig 2023-ra magasabb árat kaptak a termelők a szamóca kilójáért (1 023 Ft/kg).

2023-ban a szezon néhány nappal később kezdődött, azonban a virágzással, valamint terméskötődéssel nem volt probléma. Az állomány állapota jónak bizonyult, fagykarak csak szórványosan jelentkeztek. Habár a spanyol és görög importtermékek okoztak némi értékesítési gondot, összességében jó áron tudták a hazai termelők eladni termékeiket, a szezon elején 3 000 Ft-ot adtak a termés kilójáért a nagybani piacon.

Amíg 10 évvel ezelőtt jellemzően 2–3 évig termelésben hagyott tövekkel termeltek, addig ma már fóliában 1 évig, szabadföldön maximum 2 évig termelnek egy töről, ami a megnövekedett munkaerő költségek és a magasabb minőségi elvárások miatt alakult így. A magyar szamóca minősége 2023-ban kifejezetten jónak számított, az import mellett is magas volt a kereslet, olyannyira, hogy keresleti piac alakult ki. A termelési költségek emelkedése ellenére a termelők tartották a minőséget.

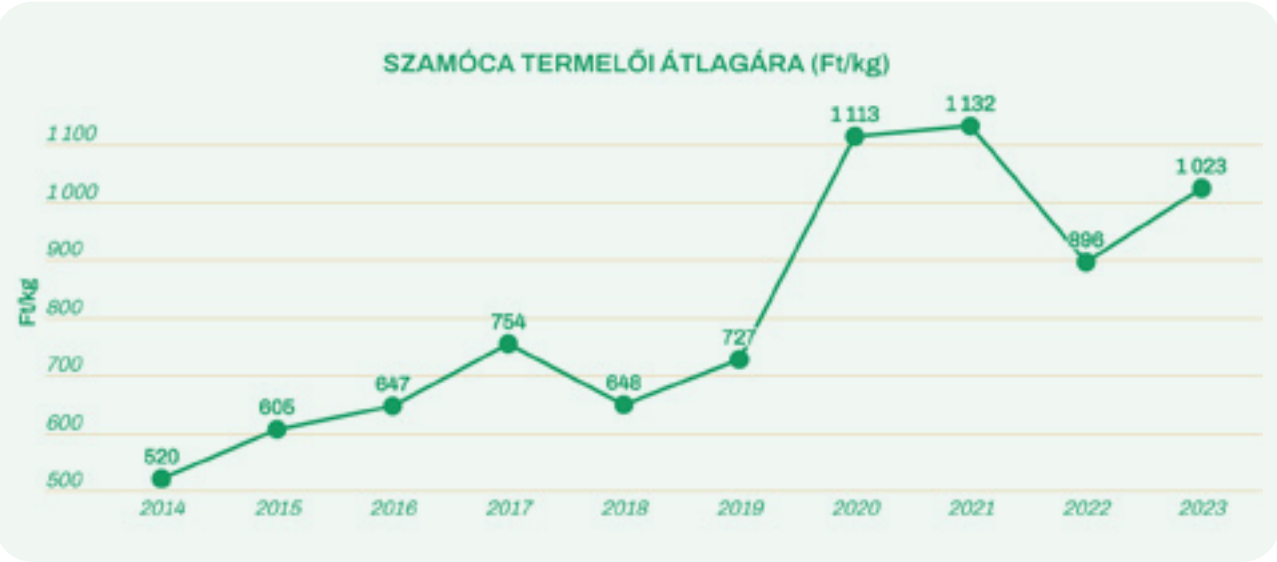
A sikeres pályázatoknak köszönhetően számos új szamócaültetvény létesült, azonban ezek jellemzően ipari gyümölcs előállítására céljából települtek. A magyar termesztésben a Clery, Joly és Asia fajták dominálnak. Fajtahasználatunk korszerűnek mondható, folyamatosak a fajtakísérletek az olasz nemesítőházakkal való közvetlen jó kapcsolatnak köszönhetően. Mivel a hazai szamócaexport nem jelentős (171 tonna), így a pultontarthatóság sem fő szempont a fajtaválasztás során, sokkal fontosabb a zamat és az íz. Az elmúlt évekhez viszonyítva csökkent az import szamóca mennyisége, míg 2018-tól 2022-ig évente 3-4 ezer tonna termés került be hazánkban, addig 2023-ban 2 800 tonna volt az import mennyisége. Az export-import egyenlegünk ennek ellenére deficitessnek mondható, mely -7,1 millió euróként realizálódik.

A klímaváltozás hatásában a szamócaágazat tekintetében kettősség érezhető: egyrészt a késő őszi meleg kedvez a növényeknek, másrészt viszont az enyhe tél a fóliában már veszélyezteti a hideg órák számát. A tavaszok jellemzően fagyosak, így védekezni szükséges szabadföldön és fóliában is (akár kettős fátolfólia takarással). A nyári meleg miatt tolódik az ültetés ideje, valamint az új fajtákat évente cserélni kell, emiatt szezonról függően ingadozik a terület. Mégis a legnagyobb nehézséget a szezonális munkaerő mennyiségi és minőségi hiánya okozza az ágazatban, emiatt sokan abba is hagyják a termelést. A városokhoz közeli településeken a szamóca termeszőknek nagy lehetőség a most fénykorát élő „szedd magad értékesítés”, mely által kedvezőbb jövedelmezőség érhető el.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	786	742	761	762	697	637	550	547	635	656
Termésmennyiség (ezer tonna)	10,0	8,9	7,8	5,8	6,9	5,1	6,5	5,7	7,2	7,5
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	12,7	12,0	10,3	7,6	9,9	8,0	11,8	10,4	11,3	11,4

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	145	25	37	21	10	74	37	93	207	171
Export érték (euró)	171 160	78 437	124 693	74 418	25 933	161 938	137 337	322 185	574 186	446 353
Import mennyiség (tonna)	2 970	2 557	3 329	2 929	3 085	3 725	3 569	3 974	4 138	2 800
Import érték (euró)	5 015 697	5 241 655	5 721 510	5 820 889	6 696 660	7 860 289	7 286 203	8 700 661	9 037 313	7 545 937
Export-import egyenleg (tonna)	-2 824	-2 531	-3 292	-2 907	-3 074	-3 651	-3 531	-3 880	-3 932	-2 629
Export-import egyenleg (euró)	-4 844 537	-5 163 218	-5 596 817	-5 746 471	-6 670 727	-7 698 351	-7 148 866	-8 378 476	-8 463 127	-7 099 584

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: HAJTATOTT SZAMÓCA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	390,1	394,4	373,9	356,9	341,8	349,4	268,1	356,5	320,9	321,8
Görögország	49,2	58,8	56,8	56,8	56,3	72,8	82,8	84,6	96,1	105,5
Olaszország	97,9	105,1	97,0	92,4	85,7	90,2	88,9	89,3	69,0	91,0
Hollandia	29,0	28,6	28,8	41,5	40,6	51,8	56,8	65,9	67,2	59,7
Franciaország	40,0	40,1	41,1	39,3	33,9	39,2	49,5	49,7	52,6	54,4
Belgium	39,3	48,0	45,0	47,5	48,0	48,0	43,2	50,6	48,6	50,7
Németország	9,7	12,1	13,8	19,6	22,9	30,5	32,1	34,6	34,6	38,0
Lengyelország	11,2	9,8	10,6	11,2	9,6	8,4	11,6	7,0	14,3	14,8
Portugália	2,1	2,7	3,0	3,9	3,1	2,7	8,1	8,1	9,7	6,7
Írország	6,6	6,8	6,3	6,5	5,6	5,9	6,2	6,5	7,2	6,4
Egyéb összesen	1,1	1,9	2,7	1,9	2,0	2,3	4,1	3,6	4,0	8,7
EU-27 összesen	636,9	660,2	633,9	629,8	601,4	653,3	608,4	705,7	675,4	707,0

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: HAJTATOTT SZAMÓCA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	7,6	7,1	6,7	6,6	6,9	7,1	7,1	7,0	7,0	7,1
Görögország	1,2	1,1	1,3	1,3	1,4	1,5	1,7	2,1	2,1	2,4
Olaszország	3,1	3,2	3,0	2,9	2,8	2,9	2,8	2,6	2,1	2,6
Hollandia	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6
Franciaország	1,7	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9	2,1	2,2	2,2	2,2
Németország	0,6	0,7	1,0	1,2	1,5	1,6	1,7	1,9	1,9	2,0
Lengyelország	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3
Portugália	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Írország	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Svédország	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Egyéb összesen	0,6	0,7	0,8	0,7	1,2	1,2	0,8	0,9	0,9	1,0
EU-27 összesen	15,0	15,5	15,4	15,6	16,5	17,3	17,4	17,9	17,6	18,7

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: HAJTATOTT SZAMÓCA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	51,3	55,5	55,8	54,1	49,5	49,2	37,8	50,9	45,8	45,3
Görögország	41,0	53,5	43,7	43,7	40,2	48,5	48,7	40,3	45,8	44,0
Olaszország	31,6	32,8	32,3	31,9	30,6	31,1	31,8	34,3	32,9	35,0
Hollandia	72,5	71,5	72,0	103,8	101,5	103,6	113,6	109,8	112,0	99,5
Franciaország	23,5	22,3	21,6	20,7	17,8	20,6	23,6	22,6	23,9	24,7
Németország	16,2	17,3	13,8	16,3	15,3	19,1	18,9	18,2	18,2	19,0
Lengyelország	56,0	49,0	53,0	56,0	48,0	42,0	38,7	35,0	47,7	49,3
Portugália	21,0	27,0	30,0	39,0	31,0	27,0	40,5	40,5	48,5	33,5
Írország	33,0	34,0	31,5	32,5	28,0	29,5	31,0	32,5	36,0	32,0
Svédország	8,0	8,0	8,0	10,0	13,0	13,0	28,0	22,0	12,0	25,5
EU-27 átlaghozama	42,5	42,6	41,2	40,4	36,4	37,8	35,0	39,4	38,4	37,8

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: SZABADFÖLDI SZAMÓCA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	202,5	204,8	197,0	177,9	195,6	177,0	146,0	155,9	185,1	179,7
Németország	159,1	160,5	129,5	115,7	118,8	113,5	120,0	96,1	98,5	92,7
Belgium	39,3	48,0	45,0	47,5	48,0	48,0	43,2	50,6	48,6	51,5
Olaszország	37,4	38,1	34,4	33,0	33,5	35,0	32,9	28,3	31,7	28,9
Franciaország	18,8	16,9	19,3	18,1	20,5	21,1	27,9	23,9	25,9	22,7
Románia	21,8	21,5	22,9	27,0	26,0	22,6	22,9	18,4	17,5	20,3
Hollandia	25,0	29,1	28,7	24,6	24,2	23,8	20,7	20,0	19,9	19,4
Ausztria	14,5	13,4	9,8	11,6	10,9	13,6	13,3	14,3	16,9	14,6
Finnország	12,9	14,4	11,9	11,9	15,3	17,8	15,2	16,2	15,9	13,7
Portugália	12,7	6,9	7,8	5,5	7,6	9,6	15,5	14,9	8,4	12,6
Egyéb összesen	51,8	54,4	52,6	52,4	51,9	52,0	52,6	53,5	53,0	51,0
EU-27 összesen	595,7	607,9	558,9	525,2	552,3	533,8	510,2	491,8	521,5	507,0

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: SZABADFÖLDI SZAMÓCA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	52,7	52,1	50,6	49,6	49,0	49,7	32,7	33,7	31,0	29,7
Németország	14,7	14,0	13,3	12,9	12,5	11,6	11,2	10,6	10,0	9,3
Olaszország	2,6	2,4	1,9	2,0	1,9	1,9	1,8	1,9	1,7	1,7
Franciaország	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	2,1	1,7	1,8	1,7
Románia	2,4	2,6	2,7	3,2	3,3	3,3	3,3	2,5	2,6	2,8
Hollandia	1,5	1,4	1,4	1,3	1,2	1,2	1,0	1,0	0,9	0,9
Ausztria	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Finnország	2,9	3,0	6,3	6,9	10,2	4,4	4,4	3,8	3,8	3,8
Portugália	0,5	0,3	0,3	0,2	0,2	0,5	0,6	0,4	0,3	0,4
Svédország	1,9	1,9	2,0	1,9	2,0	1,9	2,0	1,9	1,8	1,5
Egyéb összesen	6,1	6,0	5,2	5,4	5,4	5,3	5,6	5,6	5,1	5,6
EU-27 összesen	88,0	86,3	86,4	86,0	88,3	82,3	65,8	64,4	60,2	58,5

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: SZABADFÖLDI SZAMÓCA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	3,8	3,9	3,9	3,6	4,0	3,6	4,5	4,6	6,0	6,1
Németország	10,8	11,5	9,7	9,0	9,5	9,8	10,7	9,1	9,9	10,0
Olaszország	14,4	15,9	18,1	16,5	17,6	18,4	18,3	14,9	18,6	17,0
Franciaország	11,8	11,3	12,9	12,1	13,7	14,1	13,3	14,1	14,4	13,4
Románia	9,1	8,3	8,5	8,4	7,9	6,8	6,9	7,4	6,7	7,3
Hollandia	16,7	20,8	20,5	18,9	20,2	19,8	20,7	20,0	22,1	21,6
Ausztria	13,2	12,2	8,9	10,5	9,1	11,3	11,1	11,9	14,1	12,2
Finnország	4,4	4,8	1,9	1,7	1,5	4,0	3,5	4,3	4,2	3,6
Portugália	25,4	23,0	26,0	27,5	38,0	19,2	25,8	37,3	28,0	31,5
Svédország	8,0	8,6	7,2	7,8	7,2	7,8	7,2	7,4	7,4	7,1
EU-27 átlaghozama	6,3	6,4	5,9	5,5	5,7	5,8	7,0	6,8	7,8	7,7

Forrás: EUROSTAT

Dió

Világ

A 2023. évben a globális diótermése 3,988 millió tonna volt, ami 2%-kal nagyobb az előző évinél, és 17%-kal múlja felül az előző ötéves átlagot. A globális termőterület 1,252 millió hektár volt, ami 1%-os bővülés az előző évhez képest, és csaknem 15%-os növekedés az előző ötéves időszak átlagához képest.

A legnagyobb termelők listáját Kína vezeti (1,4 millió tonna), majd az USA (748 ezer tonna), Irán (381 ezer tonna), Törökország (360 ezer tonna), Chile (192 ezer tonna), Mexikó (168 ezer tonna) következik.

A világ legnagyobb héjasdió-exportőrei közé Kína (152 ezer tonna), Chile (105 ezer tonna), az USA (77 ezer tonna), a re-exportőr Egyesült Arab Emírségek (54 ezer tonna), valamint Törökország (27 ezer tonna) és Franciaország (24 ezer tonna) tartozik.

A legnagyobb importőrök sorrendjét Törökország (82 ezer tonna) vezeti az Egyesült Arab Emírségek (60 ezer tonna), India (57 ezer tonna), Olaszország (32 ezer tonna), Irán (31 ezer tonna), Irak (29 ezer tonna) és Kirgizisztán (29 ezer tonna) előtt.

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 193,5 ezer tonnás termést, vagyis a világtermés kevesebb, mint 5%-át takarítottak be, ez csaknem 20%-os csökkenés az előző évhez képest, és 3%-kal kevesebb az előző ötéves időszak átlagánál is. A teljes uniós termőterület 103,4 ezer hektár volt, ami 1%-os bővülés az előző évhez képest, és 11%-kal múlja felül az előző ötéves időszak átlagos területméretét.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok: Románia (58 ezer tonna; +9% az előző évhez képest), Görögország (40 ezer tonna, -36%), Franciaország (31 ezer tonna, -37%), Spanyolország (17 ezer tonna, +5%), Olaszország (15 ezer tonna, -32%), Lengyelország (9 900 tonna, -7%), Portugália (9 200 tonna, +29%) és Magyarország (5 500 tonna, -15%) voltak.

Az Európai Unió dióból jelentős mértékben importra szorul, az éves export volumene 5 000 tonna alatti volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 39 059 tonna körül alakult.

Az uniós export legfontosabb célországai Moldova (1518 tonna), Svájc (1026 tonna), Algéria (537 tonna), Albánia (468 tonna), Marokkó (312 tonna), az Egyesült Királyság (309 tonna) és Törökország (229 tonna) voltak. Az EU legfontosabb külső beszállítója az őszi időszakban az USA (20 ezer tonna), a tavaszi időszakban pedig Chile (14 ezer tonna), ez a két ország adja az EU teljes héjasdió-importjának 85%-át, de fontos partner még Argentína (2900 tonna), Moldova (582 tonna), Ukrajna (562 tonna), Ausztrália (455 tonna), és Kína (132 tonna) is.

Magyarország

A hazai diótermő terület folyamatos növekedést mutat: míg 2013-ban 5 800 hektáron folyt a termelés, addig 2023-ban már meghaladja a 9 600 hektárt a termőterület nagysága. Magyarországon az éves termés (nyers, szárítatlan héjas dióban kifejezve) átlagosan 9-12 ezer tonna között alakul. A termőterület növekedésének oka a 2013-2016. időszakban alapvetően a dió jó piaci pozíciója, kedvező értékesítési lehetősége volt, de a tömeges telepítésében a legnagyobb szerepet talán extenzív jellege (alacsony tőke- és előmunka igénye) játszik. A hazai átlaghozamok 1-1,5 t/ha körül alakulnak, mely a sok extenzív, elhanyagolt idős ültetvénynek és az elsődlegesen „támogatáslehívás” miatt telepített fiatal ültetvények magas arányának köszönhető.

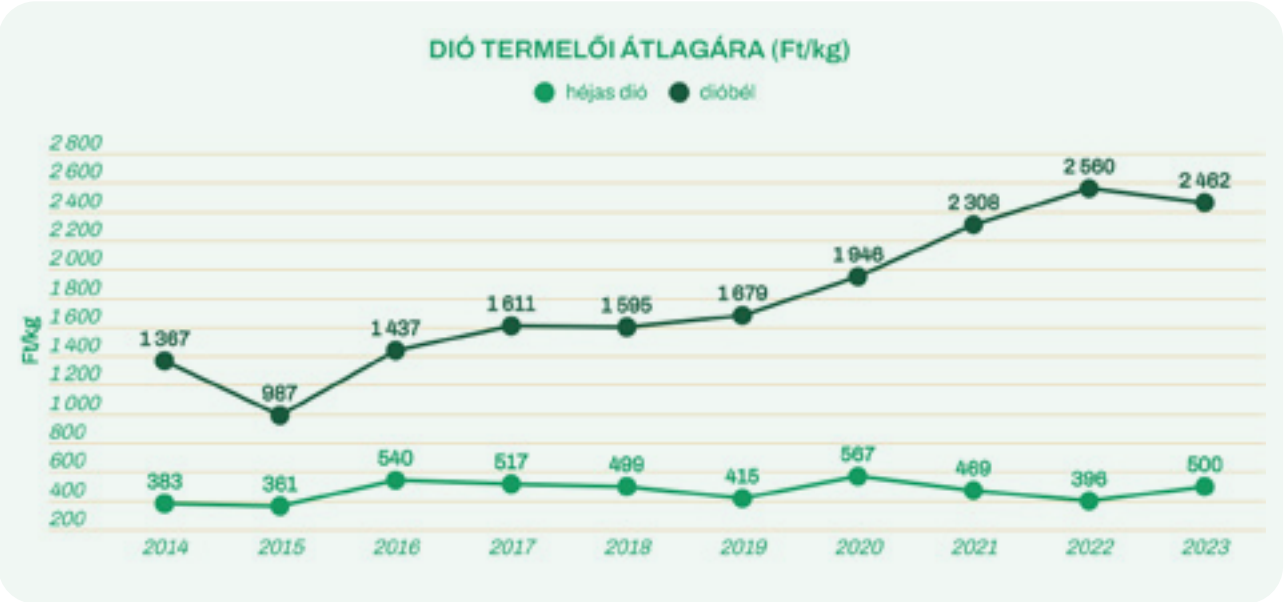

Bár az idei bőséges csapadék segítette a megfelelő méret kialakulását és a szemek kitelését, egyben nagyobb kórokozónyomást is okozott. A diót is sújtotta a 2022-es év drámai aszályos stresszhatása: gyakori volt, hogy a gondosan végzett növényvédelem sem segített az ültetvényekben a leromlott kondíció miatt. Ezért a betakarítás kezdetén még közepesnek-jónak látszó termés helyett nem ritkán a vártak csak 60-70%-a lett az országszerte meglehetősen vegyes képet mutató diósokban. A költségek tekintetében a nagyüzemi termelők ismét jelentős emelkedésről számoltak be, ugyanakkor a hazai piac szervezetlensége miatt nem lehetett arra számítani, hogy 2023-ban számottevően emelkedjen akár a száraz héjas dió, akár a dióbél ára (a nagybani ár import esetében 2 800 -3 500 Ft/kg, hazai I. osztályú terméknel 4 000 -4 400 Ft/kg, ami a fogyasztói piacokon 4 000 -5 200 Ft/kg közötti árat jelentett).

Az ukrán és a moldáv dió minden évben megtalálja az utat piacainkra, ráadásul Ukrajnában nagyon kevés a komoly árutermelő ültetvény. Ez azt jelenti, hogy egy nagyobb forgalmazó milliónyi kistermelőtől felvásárolt és összeömlesztett áruval jelenik meg a piacon, amit ki tudja, hogy mivel kezeltek, ráadásul az ilyen dióbél a keverés miatt rendkívül változatos minőségű és ízű. Ez nem csak a magyar gazdák és fogyasztók számára probléma: Németországban is megjelenik az ukrán dióbél. Az árérzékeny fogyasztók számára vonzó lehet a pár száz forinttal olcsóbban adott termék, és mindenféle piaci praktikával magyar termékként is megpróbálják árulni az ukrán dióbelet (héjas diót általában csak egészen ritka esetekben!), ezért fontos a fogyasztói tudatosság, csak megbízható helyen érdemes vásárolni. A dió termelői ára folyamatosan zuhant az elmúlt 2 évben. Míg pl. a 2016-2021-es időszakban rendszerint 400-500 Ft/kg volt a nyers héjas dió nettó termelői ára, addig 2022-ben már csak 350-400 Ft/kg, és 2023-ban inkább a 300 Ft/kg körül vagy alatt libegett. Ugyanez játszódott le a szárított, osztályozott, zsákolt héjas dióval is. Míg a 2016-2021 időszakban 3,0 €/kg körül volt a 32+ méretkategóriájú dió átlagára, addig 2023-ban 2,0-2,5 €/kg között alakult. Az árcsökkenés azért is nehéz helyzetbe hozza a termelőket, mert közben az elmúlt két évben mintegy 50%-kal nőttek a termelés költségei. Az árzuhanás oka alapvetően a beáramló olcsó import (kalifornia, chilei, ausztrál héjas dió; illetve ukrán, moldáv és román dióbél), ami nyomottan tartja az európai árakat. Mindezek miatt a termelés hatékonyságának jelentős növelése nélkül (ami azt jelenti, hogy a jelenlegi 1-2 t/ha-os terméshezamokról el kell lépni a 3-4 t/ha-os hozamok szintjére) versenyképtelen lesz a hazai diótermelés.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	6 120	5 928	6 491	6 925	7 130	8 321	8 372	8 363	9 251	9 686
Termésmennyiség (ezer tonna)	9,4	8,9	9,1	9,0	12,1	12,5	8,0	7,4	9,1	8,5
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	1,5	1,5	1,4	1,3	1,7	1,5	1,0	0,9	1,0	0,9

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Héjas dió										
Export mennyiség (tonna)	2 241	2 563	1 542	2 684	1 256	1 380	453	478	666	324
Export érték (euró)	7 822 411	6 646 250	4 172 066	6 297 525	2 997 327	3 721 381	1 100 962	1 221 263	1 669 402	841 397
Import mennyiség (tonna)	3	44	3	4	13	23	27	54	68	29
Import érték (euró)	10 333	91 920	13 041	18 468	22 869	25 699	36 844	89 271	91 716	95 397
Export-import egyenleg (tonna)	2 238	2 518	1 539	2 680	1 242	1 357	426	424	598	295
Export-import egyenleg (euró)	7 812 078	6 554 330	4 159 025	6 279 057	2 974 458	3 695 682	1 064 118	1 131 992	1 577 686	746 000
Dióbél										
Export mennyiség (tonna)	2 290	2 272	1 760	1 652	636	392	487	321	354	309
Export érték (euró)	15 611 021	15 409 717	10 241 898	10 557 427	3 975 192	1 882 797	2 657 547	1 797 264	2 020 688	1 626 923
Import mennyiség (tonna)	1 719	1 459	468	817	632	696	1 236	1 380	1 175	963
Import érték (euró)	10 747 636	11 277 994	2 831 274	5 574 154	3 559 013	3 454 782	5 784 373	6 056 976	5 860 853	3 976 893
Export-import egyenleg (tonna)	571	813	1 292	835	4	-303	-750	-1 059	-822	-654
Export-import egyenleg (euró)	4 863 385	4 131 723	7 410 624	4 983 273	416 179	-1 571 985	-3 126 826	-4 259 712	-3 840 165	-2 349 970

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELO̐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: DIÓ (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Románia	29,4	31,3	31,9	43,7	54,0	49,6	48,4	54,3	53,4	58,1
Görögország	22,4	25,2	28,1	27,9	31,9	31,0	36,4	66,0	61,8	39,6
Franciaország	34,8	42,3	40,5	33,0	37,7	35,0	38,1	37,7	49,7	31,4
Spanyolország	15,6	14,3	14,9	15,7	15,2	17,5	17,1	18,9	16,6	17,3
Olaszország	12,2	12,1	12,2	12,2	12,5	10,8	15,5	14,7	21,9	15,0
Lengyelország	6,9	7,1	7,2	3,7	8,5	5,2	7,0	6,8	10,7	9,9
Portugália	4,1	4,1	4,3	4,6	4,8	6,2	5,1	7,5	7,1	9,2
Magyarország	4,3	6,7	6,3	7,9	5,8	6,8	5,5	6,0	6,5	5,5
Bulgária	1,7	3,6	5,0	3,6	5,1	4,8	4,8	4,7	4,0	3,5
Szlovénia	0,5	0,8	0,6	0,4	0,7	0,6	1,0	0,6	1,3	0,7
Egyéb összesen	3,4	1,5	0,6	0,8	1,3	0,8	1,0	0,9	2,0	1,1
EU-27 összesen	135,3	149,0	151,5	153,5	177,4	168,4	179,7	218,0	235,0	191,2

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELO̐ ORSZÁGÁNAK TERMÖTERÜLETE: DIÓ (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Románia	35,0	36,5	38,0	39,5	41,0	42,5	44,0	45,5	47,0	48,5
Görögország	12,1	12,0	12,0	13,2	15,3	14,8	20,3	16,6	17,1	16,7
Franciaország	19,7	20,9	21,4	21,6	22,2	25,9	27,2	26,9	26,9	26,9
Spanyolország	8,1	8,9	9,6	10,4	11,0	11,4	12,3	12,8	12,7	13,2
Olaszország	4,5	4,5	4,5	4,4	4,5	4,7	4,9	5,4	5,4	6,1
Lengyelország	2,3	2,5	2,5	2,4	2,3	2,3	3,0	2,7	3,4	3,3
Portugália	3,0	3,3	3,3	3,5	3,9	5,4	5,4	5,6	5,5	5,6
Magyarország	4,3	4,6	4,9	5,1	5,4	6,0	6,4	6,4	7,8	8,0
Bulgária	2,8	5,1	6,3	5,1	6,2	6,4	7,1	8,1	8,3	7,5
Szlovénia	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6
Egyéb összesen	1,2	1,2	1,3	1,6	1,9	2,3	2,9	2,1	3,9	4,0
EU-27 összesen	93,2	99,6	104,1	107,1	114,0	122,0	134,0	132,5	138,6	140,5

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELO̐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: DIÓ (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Románia	0,8	0,9	0,8	1,1	1,3	1,2	1,1	1,2	1,1	1,2
Görögország	1,9	2,1	2,3	2,1	2,1	2,1	1,8	4,0	3,6	2,4
Franciaország	1,8	2,0	1,9	1,5	1,7	1,4	1,4	1,4	1,8	1,2
Spanyolország	1,9	1,6	1,6	1,5	1,4	1,5	1,4	1,5	1,3	1,3
Olaszország	2,7	2,7	2,7	2,8	2,8	2,3	3,2	2,7	4,1	2,5
Lengyelország	3,0	2,8	2,9	1,5	3,7	2,3	2,3	2,5	3,1	3,0
Portugália	1,4	1,2	1,3	1,3	1,2	1,1	0,9	1,3	1,3	1,6
Magyarország	1,0	1,5	1,3	1,5	1,1	1,1	0,9	0,9	0,8	0,7
Bulgária	0,6	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5
Szlovénia	2,5	4,0	2,0	1,3	1,8	1,5	2,0	1,2	2,2	1,2
EU-27 átlaghozama	1,5	1,5	1,5	1,4	1,6	1,4	1,3	1,6	1,7	1,4

Forrás: EUROSTAT

Bodza

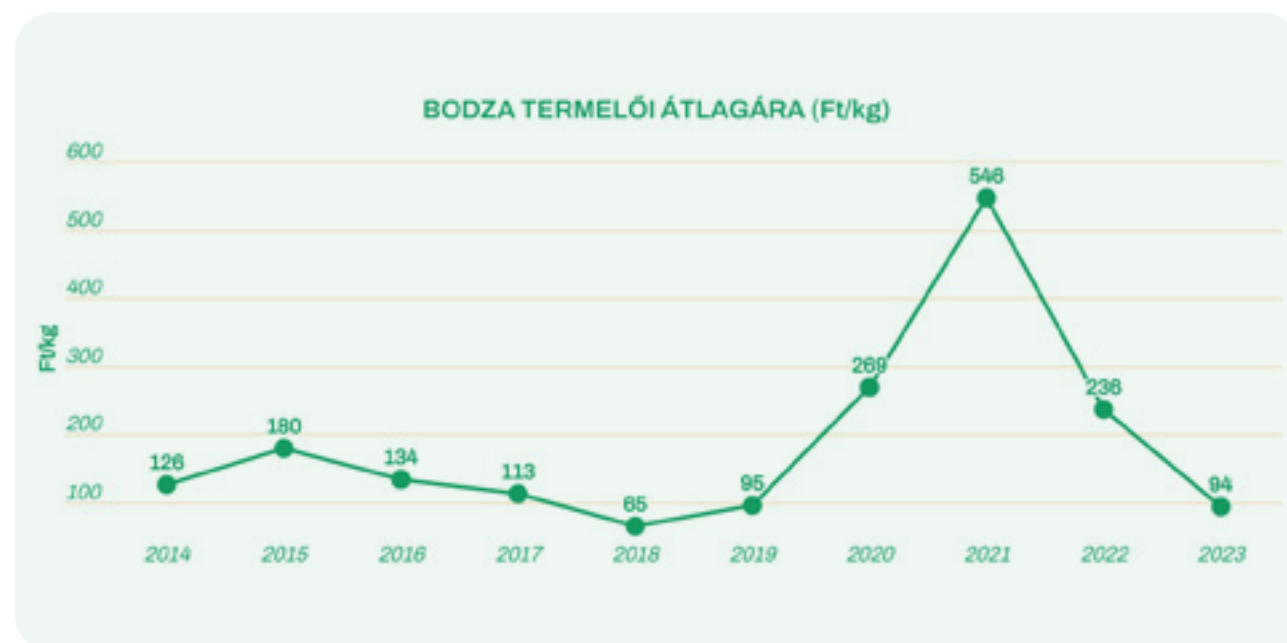
Magyarország

A bodza hazai termőterülete 2020 óta folyamatos csökkenő tendenciát mutat. 2023-ra már csak 31 952 hektáron folyt a termelés. Ezen felül nagyságrendileg 8-10 ezer tonna vadbodzát gyűjtenek. A magyarországi termelés leginkább a Bács-Kiskun, Fejér vármegyei régiókra összpontosul, emellett a Bodroghöz és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye a termelési terület töredékét adja. Termesztéstechnológiáját tekintve extenzív kultúráról beszélhetünk, az összes gyümölcsfaj közül a legalacsonyabb az ültetvénytelepítési költség, valamint az éves termelési költség is. A bodza hazánkban őshonos növény, így termesztési feltételei kedvezőek, alacsony termelési kockázattal bír. Elsősorban élelmiszeripari színezék készítése céljából vásárolja fel a légyártó ipar és bodzalé-sűrítményt készít belőle.

A 2023. évben viszonylag normál mennyiségű termést realizálhattak a termelők. A régiók között nem volt tapasztalható különbség. A COVID járvány alatt jelentős árnövekedés volt tapasztalható, hiszen a magas antioxidáns tartalma miatt a gyógyszeripar részéről megnőtt a kereslet a bodzalé-sűrítőkre. A kedvező árak köszönhetően magas jövedelmezőséget lehetett elérni, így ebben az időszakban sokan léptek be a piacra, nőtt a termelés, ezzel együtt romlott a minőség. Azonban a készletek felhalmozódtak, a piaci igény csökkenni kezdett a sűrítő, valamint az alapanyag iránt is. A COVID időszak alatti piac összeomlás hatása 2023-ban még mindig érezhetőnek bizonyult, nagyobb volt a kínálat, mint a kereslet, a bio bodza iránti igény pedig egyre kisebb. Mindezek mellett a vadbodza értékesítési mértéke nagyban befolyásolta a nemes bodza piacát. A bodza kilónkénti értékesítési ára a 2022-es 236 Ft/kg-hoz képest 2023-ra 94 Ft/kg-ra csökkent. Időjárási nehézségeket vizsgálva az aszály és a vízhiány, valamint a nyári hőség minden évben problémát okoz. Ennek ellenére 2023-ban nem volt minőségi probléma a terméssel. Növényvédelmi tekintetben kártevők közül a levéltetvek, melyeknek kedvez a száraz meleg időjárás, gombás betegségek közül pedig a Botrytis sp. jelenléte okoz általános problémát. A bodza kiskultúrának számít, ezért limitáltak a lehetőségek növényvédőszer alkalmazás szempontjából, a használni kívánt szerek külön engedélyeztetése megnehezíti a növényvédelmi feladatok elvégzését. Az általános kihívások mellett a munkaerőproblémák és a feketepiac jelenléte okoz problémát.

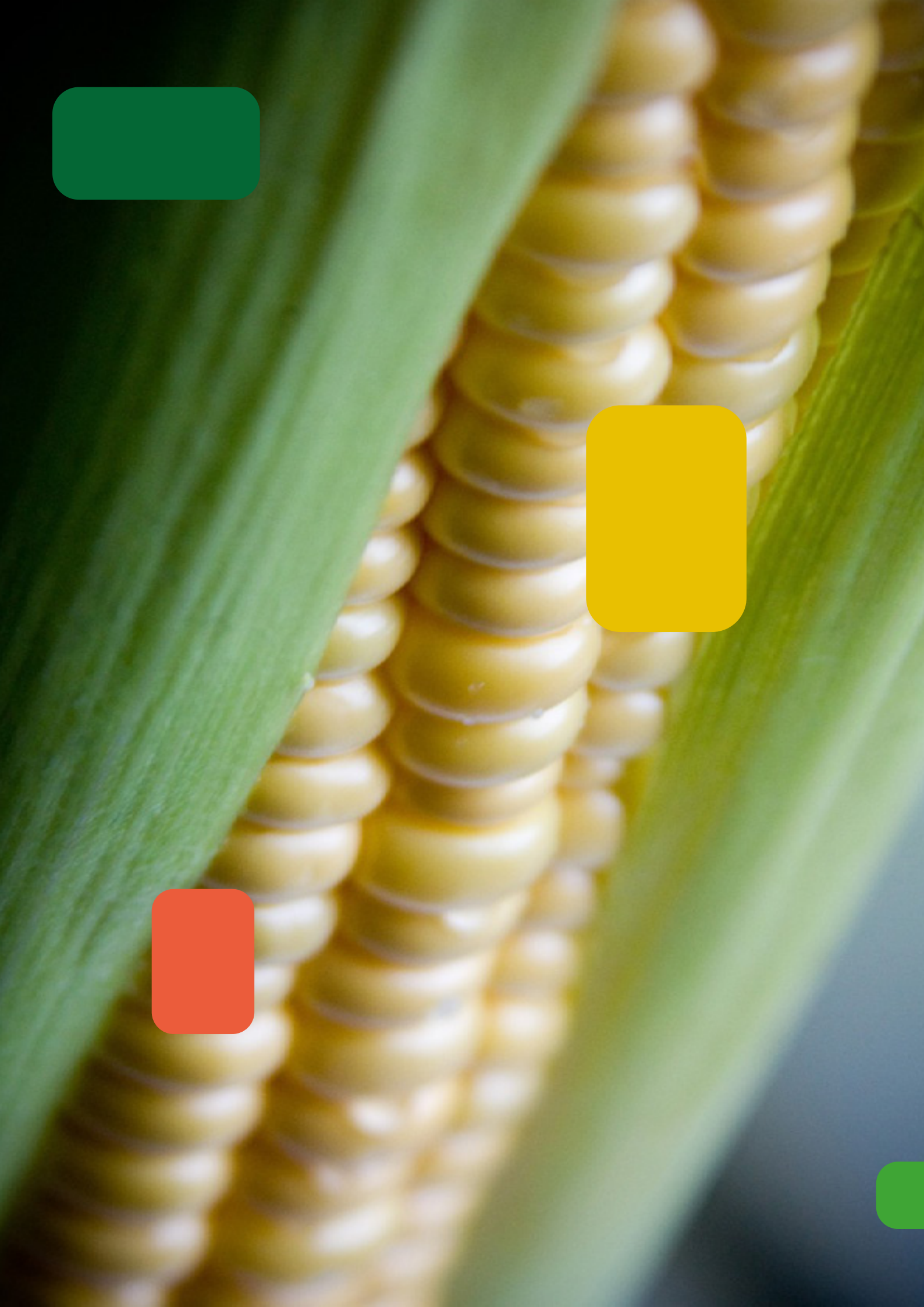
Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	4 780	5 163	6 020	6 519	6 493	6 451	6 211	5 739	6 095	6 013
Termésmennyiség (ezer tonna)	15,0	15,5	19,3	20,1	21,3	22,0	16,0	17,0	18,3	16,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	3,1	3,0	3,2	3,1	3,3	3,4	2,6	3,0	3,0	2,7

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

ZÖLDSÉGTERMESZTÉS

Csemegekukorica

Európa

Az európai csemegekukorica-termesztésben az utóbbi 4 évben a tervezettnél kevesebb alapanyag termelt (deficités évek), ám 2023-ban a termőterület növekedésének is köszönhetően 4,5%-os többlet keletkezett. Így volt ez Európa legnagyobb termelője, Magyarország (29 ezer hektár) esetében is, ahol a tervezett 245 ezer tonna helyett végül 290 ezer tonna feldolgozott terméket sikerült előállítani, amelynek 70%-a konzerv, 30%-a fagyasztott áru volt.

A 25,7 ezer hektáron termelő Franciaországban nagyjából sikerült hozni az előzetes tervet (256 ezer tonna), ám ezt a 2022-esnél 2000 hektárral kisebb területtel kellett megvalósítani. Újdonság, hogy alakulóban van egy Észak-Franciaországban működő termesztési és feldolgozási központ, ami a klímaváltozás hatását jelzi – idén már 1000 hektár felett termel a Greenyard érdekeltiségébe tartozó centrum. A franciáknál érdekesség, hogy az ottani termelők kizárólag TÉSZ-ekbe tömörülve végzik tevékenységüket, a feldolgozókkal is 2-3 nagy TÉSZ tárgyal az átvételi árakról. A délnyugati régióban működő termesztőkörzetből 1000 hektárnyi alapanyag hagyományosan a spanyol feldolgozókbá kerül, 4000 hektárnyi bab mellett. A spanyolok 9500 hektáros csemegekukorica-területükkel azonban már csak a negyedik az európai rangsorban, mert az utóbbi években hatalmas ütemben bővült a terület Lengyelországban.

Lengyelországban 2023-ban már 11 ezer hektár felett volt a csemegekukorica termőterülete, és bár nemzetközi cégek is jelen vannak az országban, döntően hazai vállalatok kezében van az ágazat. Nem indult kedvezően a szezon, de végül a 2022-es évhez képest 6%-kal, 154 ezer tonnára bővült a termelés. Hozzánk képest a lengyeleknél a termékarány megoszlása pont fordított képet mutat: 25% konzerv, 70% fagyasztott, 5% pedig vákuumcsomagolt áru.

Az ágazat számára jelentős gondot okoz az uniós piacra beömlő kínai export, amelynek mennyisége a 2017-2023 közötti időszakban végig emelkedést mutatott, ám 2022 jelentette a fordulópontot, amikor háromszorosára nőtt a behozott áruvolumen. Az egekbe szökő árakkal jellemezhető 2022-es évben nem csak Kína kereste Európát, hanem Európa is kereste a kínai árut. Ez pedig elsősorban azért veszélyes, mert a kormányzati támogatásokkal és kedvező adózási környezettel (pl. adómentes vetőmag) körülbástyázott kínai termelők költségei lényegesen alacsonyabbak, így a termék még szállítást követően is jóval olcsóbb marad az uniós árunál. Az uniós hatóságok próbáltak ugyan minőségi hibákat felfedezni a kínai árunál, de ez a próbálkozás sikertelennek bizonyult. Thaifölddel szemben az EU 2005 óta antidömping vámrendszert alkalmaz, amelyet 5 évente újítanak meg. Szintén tárgyalások folynak a MERCOSUR országokkal, de a dél-amerikai országokban használt növényvédő szerek 80%-a nem engedélyezett az EU-ban. További jelentős kihívásként jelent az európai termelők számára a klímaváltozás, például a 2024-es év sem kezdődött jól Spanyolországban – a vetőmagtermesztésben 50%-os hozamcsökkenést tapasztaltak, ráadásul a gazdák termesztési kedve sem a régi, ezért szakértők szerint a vetőmagtermesztésben mindenképpen új területeket kell bevonni precíziós termesztéstechnológia alkalmazása mellett.

Magyarország

Magyarországon a csemegekukorica a legnagyobb területen termelt zöldségnövényünk, a zöldségtermőterület 40–45%-át adja. A hazai termelés az elmúlt 5 évben csökkenő tendenciát mutat. A 2018. évben több, mint 37 ezer hektáron termeltünk, azonban ez a termőterület a 2023. évben 31 ezer hektárra csökkent. A termés mennyiség viszont kimagasló volt a 2023. évben, megközelítette az 550 ezer tonna össztermés mennyiségét. A hazai csemegekukorica 90–95%-a feldolgozóiparba kerül, míg 5–10%-a friss piaci termék. Utóbbi intenzívebb termelési móddal (fátyolfóliás termelés a koraiság fokozására, mikroöntözés, stb.) és merőben más költség-jövedelem viszonyokkal valósul meg, és merőben más piaci-, és értékesítési csatornákkal jellemezhető. A feldolgozóipari alapanyagként termelt csemegekukorica a zöldség-gyümölcs feldolgozóipari kibocsátás mintegy 70%-át adó hűtő- és konzervipar vezérterméke: az alapanyag-felvásárlás és késztermék-kibocsátás közel 2/3-át önmagában ez az egy ágazat adja.

A feldolgozóipari alapanyag kb. ¼-ét a hűtőipar, ¾-ét a konzervipar veszi fel. Az ágazat exportorientált, a feldolgozott késztermékeink 80–90%-ban elhagyják az országot. A 2023. évben a 2022. év több, mint háromszorosát, 7 473 tonna csemegekukoricát értékesítettünk országhatáron kívül, melynek értéke 3 335 993 euró. Az import mennyisége is jelentősen meghaladta a korábbi éveket, ugyanis 2023-ban 27 276 tonna csemegekukorica érkezett az országba, melynek értéke 6 979 633 euró volt.

Magyarországon a feldolgozóipar számára termelt csemegekukorica körülbelül ¾-e öntözött: a fővetésű állományok lehetnek öntözöttek vagy öntözetlenek (utóbbi főleg a korai fővetés), míg a másodvetésűek sikeres termesztése – a nyári vetés miatt – csak öntözött körülmények között képzelhető el. Optimális a 100%-os öntözöttség lenne. Termesztéstechnológiája kiforrott, élőmunkaigénye alacsony, totálisan gépesíthető, integrációja fejlett (ütemezett vetés, betakarítás, beszállítás, melyet a feldolgozó vagy integrátor koordinál, illetve végez), jóllehet még ebben az ágazatban is gyakoriak a termelő-feldolgozó közötti ellentétek. Magyarország vezető szerepet játszik Európa csemegekukorica termelésében: az EU legnagyobb termelője, a kis lemaradással második helyet elfoglaló franciák előtt. Világviszonylatban is kiemelkedő a jelentőségünk. Ugyan a csemegekukorica a zöldség-gyümölcs ágazatok sorában igen jó termésbiztonsággal jellemezhető, az utóbbi években egyre nagyobb termés kieséseket okoznak az időjárási anomáliák. A késő tavaszi lehűlések vontatottá teszik a kelést és a kezdeti fejlődést; a kora őszi (október elejei) fagyok miatt több évben károsult pár ezer hektár termése, de ezeknél is nagyobb gondokat okoznak az extrém

csapadékviszonyok (jellemzően a május-júniusi extrém sok csapadék 2018–2020 időszakban, vagy az extrém aszályos nyár). A klimatikus tényezőkben egyre több kockázat rejlik, melyen túlmenően a 2022. évben még a földgáz és villamos energia árának drasztikus emelkedése is sújtotta a szektort, viszont ez a 2023-as évre rendeződött. A csemegekukorica ára meglehetősen stabil volt a korábbi időszakban, 36–46 Ft/kg sávban mozgott, a termelő viszont a nagyobb kockázatú kultúráktól extra jövedelmet vár, ami 2021–2022-ben elkezdte jelentősen felhúzni a csemegekukorica árát. 2022-ben már 70–80 Ft/kg ársáv volt jellemző, 2023-ban pedig már 95–105 Ft-ra nőtt. A stabilitás elsősorban a költségek kismértékű változékonyságának, a gabona-, és olajnövényárak egyenletességének és a jó termésbiztonságnak volt köszönhető. Azonban az utóbbi 2–3 évben a klímaváltozás (a kockázatok növekedése), valamint a gabona- és olajnövény árak 2021–2022 évi drasztikus emelkedése „felkavarta az állóvizet”. A klasszikus szántóföldi növénytermesztésben az árak radikális emelkedése miatt – ráadásul jóval kevesebb termelési kockázat, tőke- és munkaigény mellett – hasonló vagy kedvezőbb jövedelmezőséget lehetett elérni. Mindezt tetézte, hogy a 2022-es aszály miatt nem volt elegendő alapanyag, így nem tudtunk elegendő készterméket gyártani, és – a magas alapanyag-, illetve energiaárak miatt – azt is drágán vittük piacra, így 2022-ben veszítettünk versenyképességünkben. Mindennek káros következménye volt, hogy a kínai csemegekukorica konzerv jelentős mennyiségben és olcsón elkezdett „beszivárogni” az európai piacra. A 2021–2022 időszakban számottevően nőtt a feldolgozó ágazat kapacitása, ezért több alapanyagra lenne szükség. Több konzervgyár növelte kapacitásait egyenként 10–20%-os mértékben, illetve a hűtőipari kapacitásokban is növekedés tapasztalható. Ez alapján zöldborsóra, zöldbabra és csemegekukoricára jókora többletigény mutatkozott már 2022-ben is.

A következő évek nagy kérdése lesz, hogy képes lesz-e az európai és a hazai szektor visszaszorítani a lábát megvető kínai versenytársat. Az ágazat versenyben maradásához a fajlagos hozamok növelésére, a termésminőség javítására, vagyis a termesztéstechnológia és a biológiai alapok fejlesztésére van szükség. Létkérdés az is, hogy a feldolgozóipar számára találjunk más helyettesítő termékeket is, mert a jelenlegi egysíkú termékpalletta növeli a piaci viszonyokkal és a káros klimatikus hatásokkal szembeni kiszolgáltatottságot. A fejlesztés, a fejlődés nem várthat tovább magára. A rendelkezésre álló csemegekukorica és részben a zöldborsó fajták/hibridek köre szűkös és nagyjából nem a hazai termőhelyi viszonyokra nemesítették, ezért létkérdés a leépült hazai nemesítés, valamint a fajtakutatás (beleértve a fajtaadaptációt is) visszaállítása, fejlesztése. A feldolgozóipari alapanyagok terén a rendelkezésre álló fajok bővítését, az alapanyag-hiány részbeni enyhítését jelentené a fehér bab, vörös bab, lencse és a csicseriborsó, mint új fajok nagyobb volumenű hazai termesztése (jelenleg ez nem létezik). A fogyasztási szerkezet következő évtizedben várható európai átalakulásával járó, az állati termékek és állati fehérje fogyasztásában megnyilvánuló, várhatóan 20–30%-os csökkenés kompenzálását is kedvezően szolgálnák e magas fehérjetartalmú növények. A várható európai felfutáshoz igazodóan e zöldségnövények biológiai alapjainak és termesztéstechnológiájának fejlesztésére komplex kutatási programot kell felépíteni.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	30 309	32 381	36 408	36 623	37 319	36 970	38 195	37 288	34 074	31 952
Termés mennyiség (ezer tonna)	466,7	479,0	502,3	517,8	515,1	483,5	511,4	472,2	393,4	544,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	15,4	14,8	13,8	14,1	13,8	13,1	13,4	12,7	11,5	17,0

Forrás: FruitVeB-NAK

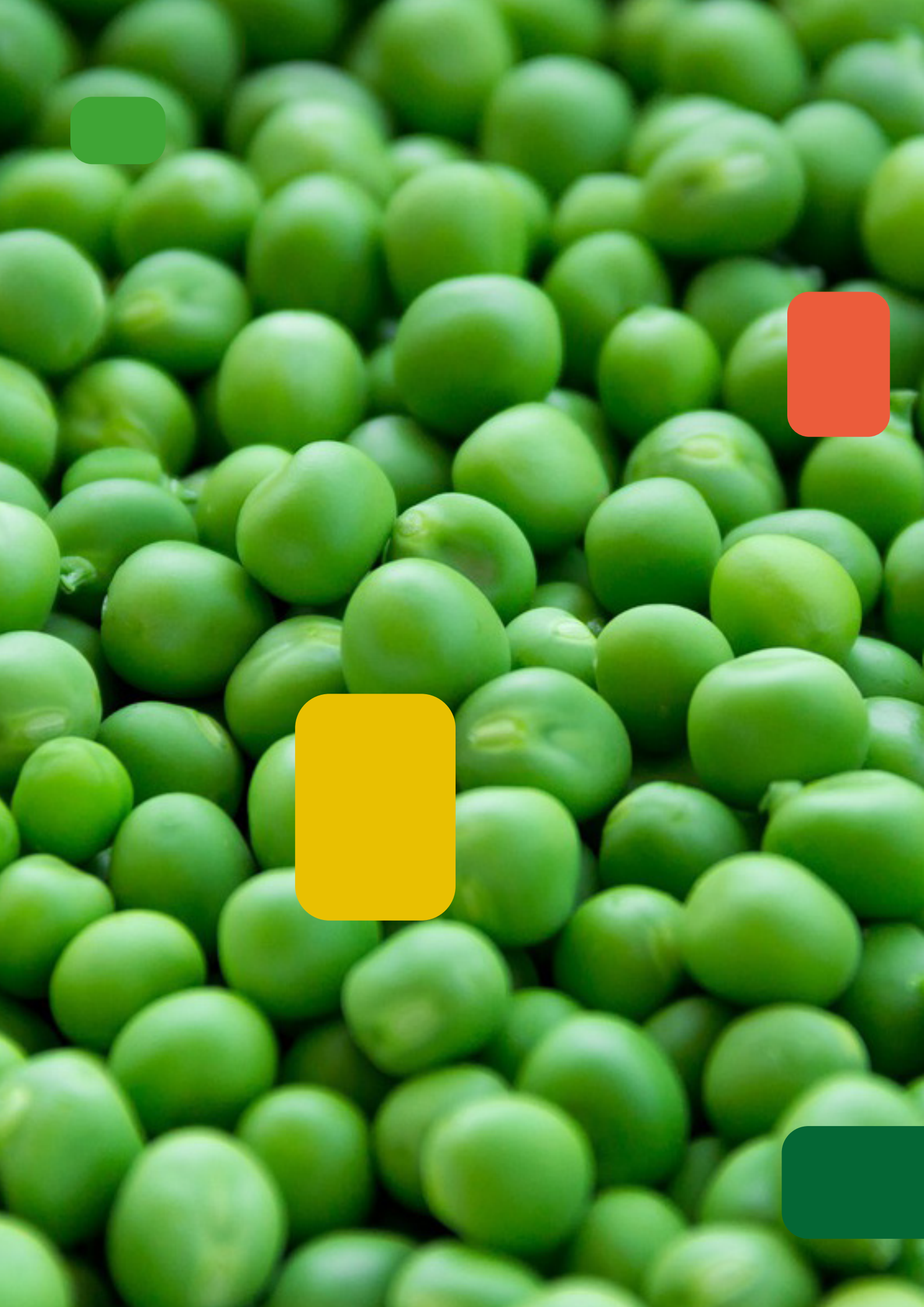

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	1 859	5 712	4 674	5 163	5 083	3 413	2 745	2 116	2 171	7 473
Export érték (euró)	1316 125	2052 551	2146 779	2357 299	1991 548	1797 847	1483 379	1221 795	1626 690	3335 993
Import mennyiség (tonna)	1 779	1 191	418	233	4 291	52	109	13 849	20 511	27 276
Import érték (euró)	396 235	191 452	109 430	159 615	420 826	82 425	658 287	1 859 362	5 233 033	6 979 633
Export-import egyenleg (tonna)	80	4 521	4 256	4 930	793	3 360	2 636	-11 733	-18 340	-19 803
Export-import egyenleg (euró)	919 890	1 861 099	2 037 349	2 197 684	1 570 722	1 715 422	825 092	-637 567	-3 606 343	-3 643 640

Forrás: EUROSTAT

Zöldborsó

Világ

A 2023. évben a globális zöldborsótermés 21,48 millió tonna volt, ami 2%-kal nagyobb az előző évinél, és 4%-kal múlja felül az előző ötéves átlagot. A globális termőterület 2,66 millió hektár volt, ami megegyezik az előző évvel, így 2%-kal nagyobb az előző ötéves időszak átlagánál.

A legnagyobb termelők listáját Kína (11,8 millió tonna) vezeti India (6,6 millió tonna), Pakisztán (401 ezer tonna), Franciaország (268 ezer tonna), az USA (237 ezer tonna), Algéria (212 ezer tonna), és az Egyesült Királyság (156 ezer tonna) előtt.

A világ legnagyobb exportőrei közé Franciaország (61,4 ezer tonna), Guatemala (27,2 ezer tonna), Hollandia (23,2 ezer tonna) és Mexikó (15,8 ezer tonna) tartozik.

A legnagyobb importőrök: Belgium (96 ezer tonna), az USA (33,7 ezer tonna), az Egyesült Királyság (12,7 ezer tonna), Hollandia (11,7 ezer tonna), Etiópia (10,6 ezer tonna), Németország (9,6 ezer tonna), Kanada (9,2 ezer tonna), Olaszország (5,5 ezer tonna) és Thaiföld (5,3 ezer tonna).

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 783 ezer tonna zöldborsót takarítottak be, ez 4%-os csökkenés az előző évhez képest, és 5%-kal kisebb mennyiség az előző ötéves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 142 ezer hektár volt, ami 3%-os zsugorodást jelent az előző évhez képest, és 5%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok: Franciaország (269 ezer tonna; -9% az előző évhez képest), Spanyolország (114,5 ezer tonna; +4%), Magyarország (91,4 ezer tonna; +11%), Olaszország (72,5 ezer tonna; -3%), Belgium (62,4 ezer tonna; +4%), Lengyelország (49,5 ezer tonna; +2%), Hollandia (37,3 ezer tonna; +22%), Németország (20,3 ezer tonna; -28%) és Svédország (17,4 ezer tonna; -14%).

Az Európai Unió friss zöldborsóból nettó importőr volt, az éves export volumene 4800 tonna, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 12 942 tonna volt.

Az uniós export legfontosabb célországai Norvégia (3 232 tonna), Svájc (747 tonna), az Egyesült Királyság (350 tonna) voltak.

Az EU legfontosabb külső beszállítói közé Kenya (3 925 tonna), Egyiptom (2 533 tonna), Zimbabwe (1 728 tonna), Guatemala (1 642 tonna), Peru (1 601 tonna), Marokkó (514 tonna) és az Egyesült Királyság (342 tonna) tartozott.

Az Eurostat adatai szerint 2023-ban az EU27 belső piacán a legnagyobb zöldborsókonzerv-exportőr Magyarország (30,5 ezer tonna), a legnagyobb zöldborsókonzerv-importőr Franciaország (24,5 ezer tonna) volt. Az unió zöldborsókonzerv-kivitele lényegesen meghaladta a behozatalt, ugyanis a 45,2 ezer tonna konzervkivitellel szemben 4,3 ezer tonna import állt.

A harmadik országok irányába Olaszország (18,9 ezer tonna) volt az unió vezető exportőre, majd Magyarország (12,1 ezer tonna) következett a sorban. Az EU legnagyobb célpiaca, Oroszország felé 45%-kal, 9,9 ezer tonnára esett vissza a kivitel, Elefántcsontpart felé 4%-kal, 8,0 ezer

tonnára, az Egyesült Királyság felé pedig 7%-kal, 5,9 ezer tonnára csökkent 2023-ban. Az unió belső piacára a harmadik országok közül elsősorban Törökországból (1090 tonna), a Moldovai Köztársaságból (1070 tonna) és Kínából (600 tonna) került zöldborsókonzerv.

Az Eurostat adatai szerint az unió belső piacán a legnagyobb fagyasztott zöldborsó-exportőr Belgium (65,4 ezer tonna) volt 2023-ban, majd Franciaország (33,6 ezer tonna) és Spanyolország (26,5 ezer tonna) következett a sorban. Németország (28,1 ezer tonna) és Olaszország (24,5 ezer tonna) vásárolta a legtöbb fagyasztott zöldborsót a közösség piacán. Az EU fagyasztott zöldborsó külkereskedelmi egyenlege pozitív, a 118,2 ezer tonnás exporttal szemben 37,2 ezer tonna beszállított mennyiség állt 2023-ban. Az EU legnagyobb piaca, az Egyesült Államok felé 9%-kal, 19,6 ezer tonnára mérséklődött, míg Algéria felé 89 százalékkal 17 ezer tonnára nőtt, az Egyesült Királyság felé 17%-kal, 15,2 ezer tonnára csökkent a közösség exportja a megfigyelt időszakban. Az unió belső piacára a harmadik országok közül elsősorban az Egyesült Királyságból (30,2 ezer tonna) került fagyasztott zöldborsó.

Magyarország

A hazai zöldborsó termesztés 2023-ban közel 19 ezer hektáron zajlott, termésmennyiségét tekintve a korábbi évekhez képest jóval több, 113 ezer tonna zöldborsót takarítottak be a gazdálkodók. Az átlagos fajlagos hozam 2014 óta 2023-ban volt a legmagasabb, 6 t/hektár. Ehhez a magas termésmennyiséghez jelentősen hozzájárult, hogy megfelelő időjárást tudhatnak maguk mögött a termelők. Viszonylag csapadékos volt az év, megfelelő páratartalommal. Nem volt extrém hőség, csak júniusban. A zöldborsó kifejezetten érzékeny növény az időjárásra, az aratást követően 3–4 órán belül fel kell dolgozni, így különösen fontos, hogy ütemezett betakarítását semmi (időjárás, technológia, gépellátottság stb.) ne akadályozza. Az elmúlt években kifejezetten kedvezőtlené váltak az időjárási viszonyok a zöldborsó termesztéséhez. A 2018-2020-as években az extrém csapadékos június okozott komoly kiesést a termés mennyiségében, valamint minőségi probléma is jelentkezett, de gyakran eredményeztek veszteségeket a tavaszi lehűlések vagy éppen az extrém meleg és aszályos tavaszi vagy betakarítási időszakok is. E negatív jelenségek miatt az ágazat működőképessége is veszélybe került. A termelés jövedelmezősége az utóbbi években a klimatikus okok miatt jelentősen romlott, vagyis a termelés kockázata jelentősen emelkedett. A konzervipari zöldborsó

a konzerv- és hűtőipar második legfontosabb terméke (a csemegekukorica után), a termés szinte 100%-a a feldolgozóipari szegmensbe jut. Korai betakarítása révén (általában június elejétől június végéig tart a szezon) nagy előnye, hogy korán indítja a szezont, így a feldolgozó szezon széthúzásában, a fajlagos fix költségek javításában nagyon fontos szerepet játszik. A termelők szempontjából is fontos növény, korai lekerülése miatt jellemzően második kultúrát is termesztenek utána (többnyire csemegekukoricát), így egy adott évben két kultúra jövedelme is realizálható az adott területről.

A külkereskedelmét tekintve a 2022-es évhez képest jóval kevesebb, csupán 1 547 tonna zöldborsót értékesítettünk külföldre. Az import mennyisége 2023-ban 3 300 tonnával szinte megegyezik a korábbi év eredményével. A zöldborsót 2014 és 2016 között a területi növekedés jellemezte (különösen a támogatási szabályozóknak köszönhetően), azóta viszont csökkenő tendencia tapasztalható, és 2019-ben már kevesebb, mint 20 ezer hektáron termeltük. Azonban megjegyzendő, hogy 2023-ban közel 1 000 hektárral növekedett a termőterület a 2022. évhez viszonyítva. A feldolgozók 2019-2020 óta 10–20%-os alapanyag-hiánnyal küzdenek. A zöldborsó terület jóval kisebb arányban öntözött, mint a csemegekukorica: térségtől függően 30-70%-ban termelik öntözött körülmények között. A feldolgozott zöldborsó termékek esetében is előkelő helyünk van a világ, illetve Európa élelmiszeriparában. Amennyiben a zöldborsó ágazat megszűnne vagy jelentősen visszaesne, az magával rántana mintegy 5-10 ezer hektár ráépülő másodvetésű csemegekukoricát is. Mindezek letálasak lennének a hazai hűtő- és konzerviparra nézve, mert mintegy 1,5 hónappal rövidülne a feldolgozási szezon és kiesne az alapanyag-háttér 30-40%-a, így a fajlagos fix költségek jelentős emelkedése révén elvesztené versenyképességét az európai piacon. A hazai alapanyag drágulása révén kezdjük elveszteni versenyképességünket az európai versenyben – különösen a belgák ármeghatározó árnyékában. Megfigyelhető tendencia a feldolgozási szezon folyamatos, nemkívánatos rövidülése is. A termesztéstechnológiai és a biológiai alapok, és ezzel együtt a termelési színvonal – a csemegekukoricához hasonlóan – itt sem változott sokat az elmúlt húsz évben, az innováció pedig elengedhetetlen lenne, amit megnehezít, hogy a hazai klíma egyre kevésbé alkalmas zöldborsó termesztésére. A klimatikus okok és a kockázatsökkentésre irányuló vetési stratégia miatt rövidülő szezon gyors betakarítást tesz szükségessé.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	17 300	23 422	23 784	21 946	20 299	19 165	19 878	19 868	17 973	18 877
Termésmennyiség (ezer tonna)	72,3	117,1	137,9	128,0	72,4	92,8	102,3	94,3	84,3	113,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	4,2	5,0	5,8	5,8	3,6	4,8	5,1	4,7	4,7	6,0

Forrás: FruitVeB-NAK

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	711	1 866	812	3 007	1 320	876	600	1 686	3 288	1 547
Export érték (euró)	374 640	828 887	287 201	937 813	472 583	315 365	229 351	667 950	1 581 162	747 009
Import mennyiség (tonna)	338	104	231	196	34	212	372	1 279	3 763	3 249
Import érték (euró)	229 399	60 322	229 574	95 480	81 314	205 937	288 145	369 926	1 406 270	1 355 478
Export-import egyenleg (tonna)	374	1 762	581	2 810	1 286	664	227	406	-475	-1 702
Export-import egyenleg (euró)	145 241	768 565	57 627	842 333	391 269	109 428	-58 794	298 024	174 892	-608 469

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: ZÖLDBORSÓ (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Franciaország	236,1	203,3	234,7	250,1	251,1	282,2	245,7	314,5	295,5	268,2
Spanyolország	98,6	84,7	117,1	104,5	109,3	127,0	120,5	138,8	110,0	114,5
Magyarország	87,7	94,6	111,2	128,3	89,8	91,5	90,0	86,8	82,3	91,4
Olaszország	80,0	74,7	99,1	85,9	86,3	79,7	80,4	81,6	75,0	72,5
Belgium	79,1	72,8	65,0	64,6	62,2	88,9	70,6	67,9	60,2	62,4
Lengyelország	42,7	43,7	45,3	51,8	41,7	43,8	54,9	48,6	48,6	49,5
Hollandia	19,0	17,7	15,6	21,2	19,0	25,4	21,6	28,7	30,6	37,3
Németország	28,9	27,4	27,6	32,1	24,2	24,2	25,5	30,0	28,1	20,3
Svédország	43,0	45,7	43,4	12,1	9,6	21,0	16,3	22,9	20,3	17,4
Ausztria	11,3	9,5	9,0	12,4	9,8	9,8	9,8	9,8	9,6	8,7
Egyéb összesen	67,7	82,7	70,3	71,8	55,7	61,9	65,8	77,9	52,4	40,6
EU-27 összesen	794,0	756,7	838,2	834,6	758,6	855,3	801,1	907,4	812,6	782,6

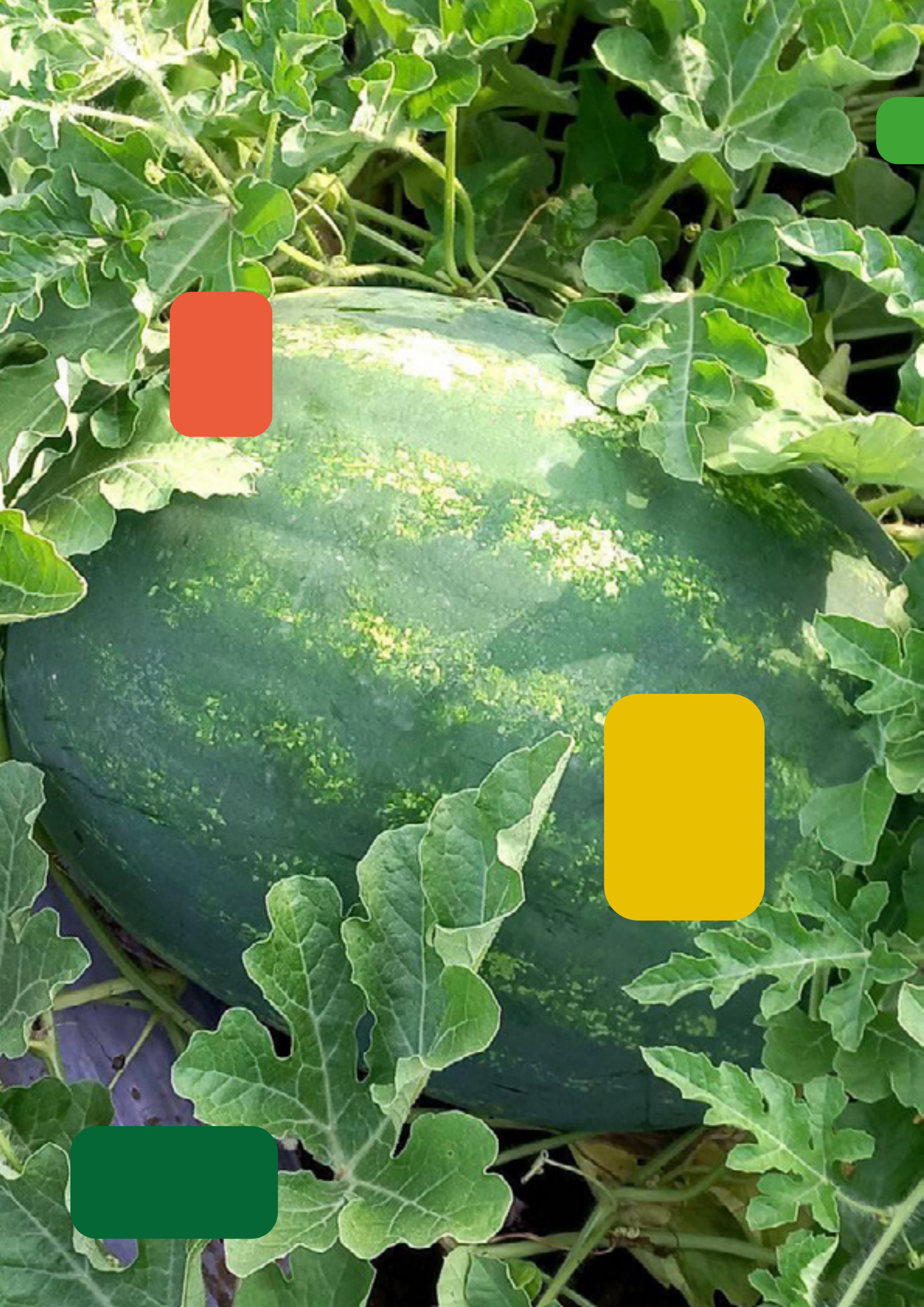
Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: ZÖLDBORSÓ (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Franciaország	30,4	28,7	35,6	38,6	39,1	42,8	41,7	47,5	44,5	40,2
Spanyolország	13,6	13,7	15,7	14,3	13,8	16,7	16,0	19,1	16,9	19,7
Magyarország	16,2	16,9	20,3	22,9	21,7	19,2	18,0	17,2	17,6	18,5
Olaszország	15,8	14,9	16,3	15,2	15,6	16,2	16,2	15,7	16,4	15,2
Belgium	10,4	10,4	10,0	10,8	11,3	11,4	12,2	11,7	10,2	9,6
Lengyelország	7,3	8,6	8,7	9,1	8,7	9,0	10,6	8,7	8,0	8,4
Hollandia	3,7	3,5	3,3	3,1	3,1	3,8	3,3	4,5	4,3	6,2
Németország	4,7	4,8	5,0	5,5	5,5	5,4	4,6	5,7	5,0	3,8
Svédország	9,8	9,8	9,2	2,5	3,3	4,1	4,9	5,9	6,4	6,2
Ausztria	1,7	1,5	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	1,9	1,9
Egyéb összesen	15,5	16,5	16,5	18,0	17,2	18,1	19,0	20,0	15,5	12,1
EU-27 összesen	129,3	129,5	142,5	141,9	141,5	148,9	148,6	158,1	146,8	141,8

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: ZÖLDBORSÓ (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Franciaország	7,8	7,1	6,6	6,5	6,4	6,6	5,9	6,6	6,6	6,7
Spanyolország	7,2	6,2	7,5	7,3	7,9	7,6	7,5	7,3	6,5	5,8
Magyarország	5,4	5,6	5,5	5,6	4,1	4,8	5,0	5,0	4,7	4,9
Olaszország	5,1	5,0	6,1	5,6	5,5	4,9	5,0	5,2	4,6	4,8
Belgium	7,6	7,0	6,5	6,0	5,5	7,8	5,8	5,8	5,9	6,5
Lengyelország	5,8	5,1	5,2	5,7	4,8	4,9	5,2	5,6	6,1	5,9
Hollandia	5,1	5,0	4,7	6,9	6,2	6,6	6,6	6,3	7,2	6,0
Németország	6,2	5,7	5,5	5,8	4,4	4,5	5,6	5,3	5,6	5,3
Svédország	4,4	4,7	4,7	4,8	2,9	5,1	3,4	3,9	3,2	2,8
Ausztria	6,5	6,3	4,5	6,0	4,5	4,5	4,5	4,5	5,0	4,5
EU-27 átlaghozama	6,1	5,8	5,9	5,9	5,4	5,7	5,4	5,7	5,5	5,5

Forrás: EUROSTAT

Görögdinnye

Világ

A 2023. évben a globális görögdinnyetermés 104,9 millió tonna volt, ami 2%-kal nagyobb az előző évinél, és szintén 2%-kal múlja felül az előző ötéves átlagot. A globális termőterület 3,04 millió hektár volt, ami megegyezik az előző évvel, és 2%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagától.

A legnagyobb termelők listáját óriási fölénnyel a teljes globális termés 60%-át adó Kína (63,96 millió tonna) vezeti India (3,63 millió tonna), Törökország (3,15 millió tonna), Algéria (2,5 millió tonna), Brazília (1,78 millió tonna), Oroszország (1,77 millió tonna) és az USA (1,68 millió tonna) előtt.

A világ legnagyobb exportőrei közé Mexikó (764 ezer tonna), Spanyolország (680 ezer tonna), Olaszország (249 ezer tonna), Marokkó (247 ezer tonna), az USA (242 ezer tonna), Irán (210 ezer tonna), Hollandia (168 ezer tonna) és Görögország (167 ezer tonna) tartozik.

A legnagyobb importőrök: az USA (821 ezer tonna), Németország (451 ezer tonna), Irak (450 ezer tonna), Franciaország (271 ezer tonna), az Egyesült Arab Emírségek (257 ezer tonna), Kanada (243 ezer tonna), Hollandia (180 ezer tonna), Lengyelország (176 ezer tonna) és az Egyesült Királyság (164 ezer tonna).

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 2,78 millió tonna görögdinnyét takarítottak be, ez 3%-os növekedés az előző évhez képest, de még így is 7%-kal kevesebb az előző ötéves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 60,6 ezer hektár volt, ami 6%-os növekedés az előző évhez képest, de ezzel együtt is 10%-kal elmarad az előző ötéves időszak átlagos területméretétől (2019-ről 2020-ra egyetlen év alatt több mint 10 ezer hektárral, 74,5-ről 64,4 ezer hektárra csökkent az uniós termőterület, elsősorban Románia miatt).

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok: Spanyolország (1,17 millió tonna; 0%-os változás az előző évhez képest), Olaszország (752 ezer tonna; +14%), Görögország (396 ezer tonna; -9%), Románia (148 ezer tonna; +1%), Magyarország (125 ezer tonna; +24%) és Bulgária (80 ezer tonna; 0%).

Az Európai Unió görögdinnyéből nettó importőr, az éves export volumene 166 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 487 ezer tonna körül alakult.

Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (83 ezer tonna), Svájc (34 ezer tonna), Norvégia (25 ezer tonna), Ukrajna (8 ezer tonna), Szerbia (7,7 ezer tonna), valamint Oroszország (1,6 ezer tonna) és Észak-Macedónia (1,5 ezer tonna) voltak.

Az EU legfontosabb külső beszállítói közé Marokkó (223 ezer tonna), Törökország (68,5 ezer tonna), Brazília (59 ezer tonna), Mauritánia (40 ezer tonna), Costa Rica (32 ezer tonna), Szenegál (22 ezer tonna) és Albánia (17 ezer tonna) tartozik.

Magyarország

A görögdinnye termesztése a 2023. évben 2 821 hektáron folyt, mely 234 ha növekedést jelentett a megelőző évhez képest. A termésmennyiség azonban csökkent a 2022. évhez viszonyítva, 126 ezer tonna helyett 121 ezer tonna görögdinnyét takarítottak be a hazai termelők összesen.

A 2023. évben a nyári hűvös időjárás következtében 10 nappal később, július 5. körül kezdődött a szezon. A legnagyobb mennyiségben külföldről érkező görögdinnye Spanyolországból, Olaszországból és Görögországból jön. Spanyolországban és Marokkóban csapadékszegény szezont zártak, utóbbi esetében a vízigényes növények termesztését nem engedélyezték, így az exportra szánt termésmennyiségük jelentősen csökkent. Az említett országok azonban nem feltétlenül tekintendők versenytársnak, hiszen a fogyasztói szokás jellemzően úgy alakult ki, hogy abban az időszakban, amikor már a hazai görögdinnye is elérhető, akkor a vásárlók jelentős része a hazait részesíti előnyben. Ezt a fogyasztói hozzáállást, fogyasztói hűséget érdemes lehet kihasználni, és célzott marketinggel erősíteni az ágazatot.

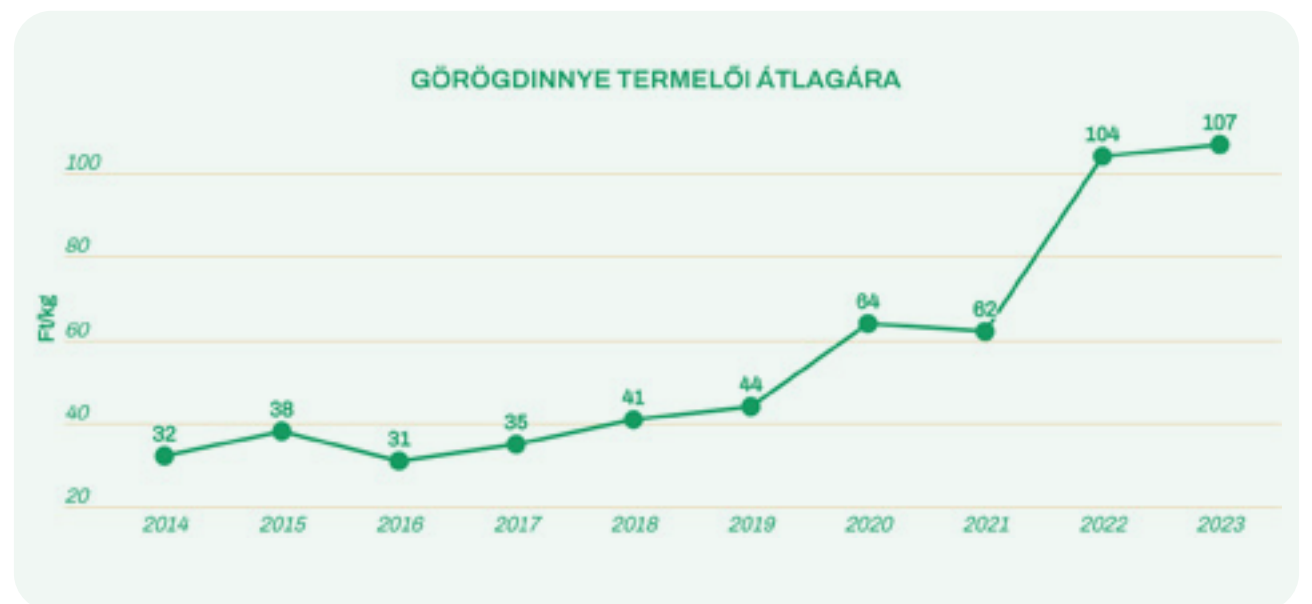
Külkereskedelmi adatokat vizsgálva megállapítható, hogy 2019 óta a legmagasabb exportmennyiséget 2023-ban produkálta az ágazat (48 406 tonna). A szektor export-import egyenlege meghaladta a 8 millió eurót. A felvásárlási átlagárak tekintetében szintén enyhe növekedést tapasztalhattunk, 107 Ft/kg-os áron értékesítették a termést. A nyár második fele igen melegnek bizonyult, ennek köszönhetően egész szezonban keresett terméknek számított a görögdinnye.

Növényvédelmi problémát a különböző gombás betegségek (*Didymella bryoniae*), valamint a levéltetvek és rágcsálók okoztak. Szükséges lenne a 4-5 éves vetésváltás alkalmazása, mellyel a különböző kórokozók szaporodását gátolhatjuk. Ugyan a 2023. év sikeresnek számított termésmennyiség és minőség tekintetében, az inputárak növekedése hátrányosan érintette a termelőket. A görögdinnye kifejezetten élőlomkaigényes ágazat, sok esetben a termesztés egyes fázisai sem gépesíthetők – mára ebben már jelentős előre lépések vannak –, a betakarítása pedig fajtától, mérettől függetlenül csak kézi erővel történhet. A munkaerőhiány ezen ágazat esetében is komoly problémát jelent, valamint a folyamatosan növekvő munkabérek tovább emelték a termelés során keletkező termelési költségeket. Az ágazat egyik hátránya, hogy az intenzív termelés mellett sok

hulladékot is termel, hiszen a koraiság fokozása és a kevesebb élőlomkaigény miatt felhasznált fóliák, műanyag csepegtetőszalagok kezelése komoly környezeti terhelést jelent. A fóliák esetében már van lehetőség biológiailag lebomló használni. Ágazati szinten megkezdődött a koncentráció, ennek köszönhetően várhatóan a globális piacon még hatékonyabbak tudunk lenni.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	6 000	4 653	5 600	4 829	4 387	4 787	3 830	3 210	2 587	2 821
Termésmennyiség (ezer tonna)	245,0	195,4	205,8	212,0	158,0	194,0	144,0	131,0	126,0	121,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	40,8	42,0	36,8	43,9	36,0	40,5	37,6	40,8	48,7	42,9

Forrás: FruitVeB-NAK

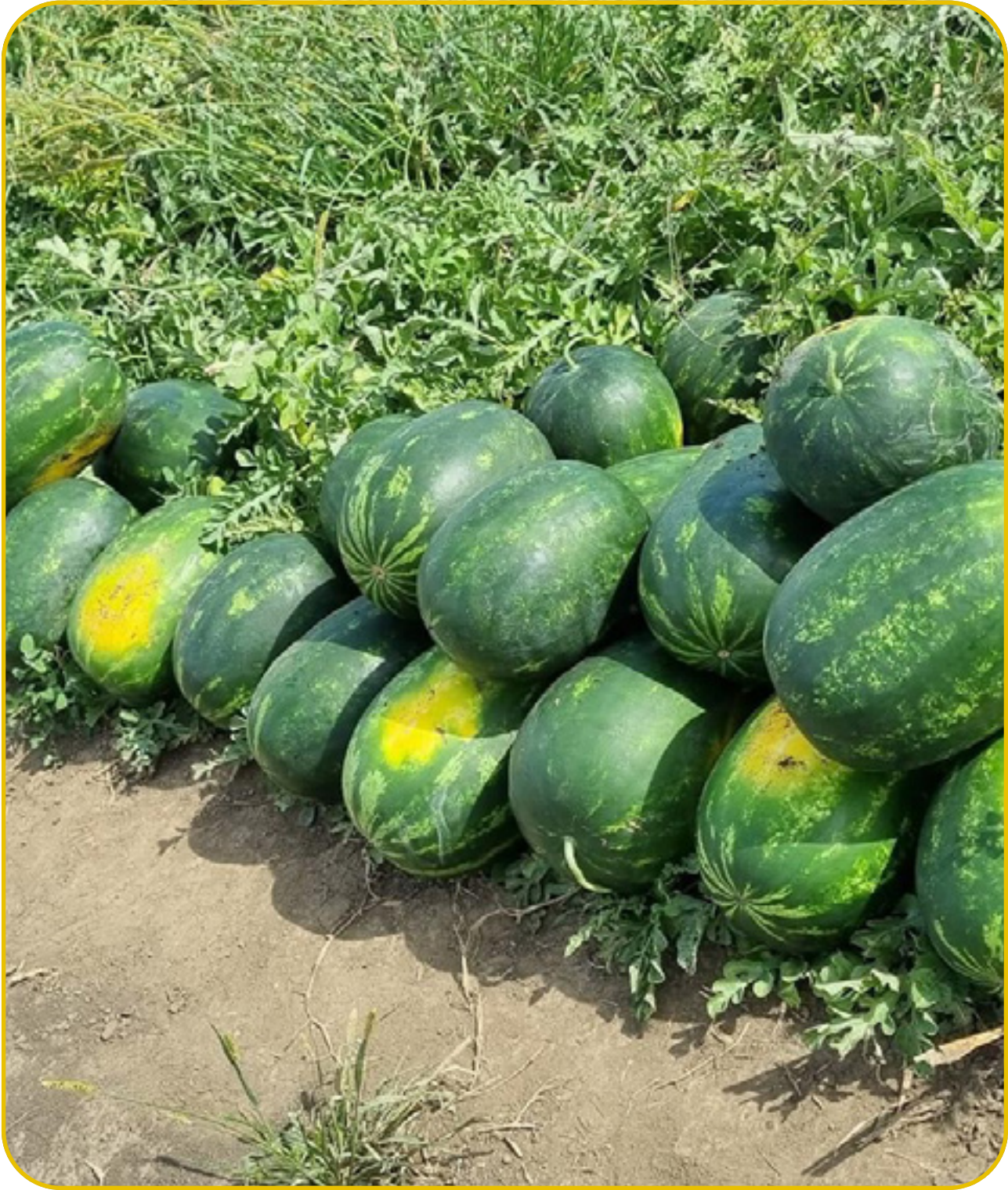

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	66 638	81 123	91 728	89 301	58 931	39 817	32 435	33 009	27 550	48 406
Export érték (euró)	13178371	18344955	17193669	17904741	13398644	10150331	10458987	9236365	11200784	21135186
Import mennyiség (tonna)	8 111	12 663	14 154	16 907	16 352	21 655	25 910	29 977	20 350	28 328
Import érték (euró)	3113810	3768914	4625910	4910473	5483689	7836560	8207572	10230943	9013142	12678340
Export-import egyenleg (tonna)	58 527	68 460	77 574	72 394	42 579	18 162	6 525	3 031	7 199	20 078
Export-import értékben (euró)	10 064 561	14 576 041	12 567 759	12 994 268	7 914 955	2 313 771	2 251 415	-994 578	2 187 642	8 456 846

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: GÖRÖGDINNYE (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	858,6	1 039,7	1 092,1	1 113,2	1 092,4	1 200,1	1 234,9	1 382,3	1 165,0	1 168,9
Olaszország	453,2	538,3	534,0	570,8	581,6	650,4	651,9	648,2	656,7	751,6
Görögország	633,2	586,5	629,0	647,1	630,1	345,0	430,6	479,0	435,4	396,5
Románia	474,6	449,2	418,5	493,6	521,8	462,7	259,5	300,0	145,6	148,2
Magyarország	218,5	196,0	184,6	181,8	178,8	174,6	147,4	124,0	101,4	124,7
Bulgária	33,7	60,0	85,7	108,1	95,0	96,8	87,3	107,3	80,0	80,1
Portugália	24,0	29,1	31,7	31,0	26,0	22,7	27,8	31,1	29,0	27,7
Horvátország	25,6	15,8	19,9	19,7	27,7	20,3	15,6	21,5	23,8	26,4
Franciaország	16,1	16,6	17,1	17,5	17,7	13,1	24,8	24,2	23,8	23,5
Ciprus	22,8	20,1	16,8	13,4	15,0	13,9	14,4	14,5	12,4	13,1
Egyéb összesen	6,7	8,1	6,4	8,0	6,1	10,0	10,7	13,7	12,7	18,5
EU-27 összesen	2 767,1	2 959,2	3 035,6	3 204,0	3 192,3	3 009,6	2 904,6	3 145,7	2 685,8	2 779,2

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: GÖRÖGDINNYE (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	18,0	19,2	19,2	20,0	20,4	21,5	21,6	24,0	21,7	21,5
Olaszország	11,4	11,6	12,2	12,8	13,1	13,7	13,5	13,3	12,4	15,2
Görögország	12,5	11,4	10,8	11,1	9,6	8,8	8,8	10,3	7,1	6,4
Románia	21,6	21,8	19,9	19,1	17,8	17,9	9,8	9,5	6,5	7,6
Magyarország	6,1	6,0	5,4	5,3	5,1	5,1	3,7	3,2	2,5	2,9
Bulgária	2,9	3,2	4,7	4,8	4,3	4,8	4,4	4,8	3,3	3,7
Portugália	0,9	1,1	1,1	1,1	0,9	0,9	0,7	0,8	0,9	0,8
Horvátország	0,7	0,6	0,7	0,7	1,0	0,7	0,5	0,7	1,0	0,9
Franciaország	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,6	0,9	0,9	0,9	0,9
Ciprus	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Egyéb összesen	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4
EU-27 összesen	75,6	76,4	75,5	76,5	73,7	74,5	64,4	68,1	57,0	60,6

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: GÖRÖGDINNYE (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	47,8	54,3	57,0	55,6	53,5	55,9	57,1	57,6	53,7	54,5
Olaszország	39,7	46,5	43,7	44,5	44,3	47,4	48,5	48,9	53,0	49,5
Görögország	50,5	51,4	58,5	58,1	65,5	39,1	49,1	46,5	61,1	61,7
Románia	22,0	20,6	21,0	25,9	29,3	25,9	26,5	31,5	22,4	19,5
Magyarország	35,7	32,6	34,1	34,5	35,1	34,1	39,4	38,5	40,7	43,3
Bulgária	11,8	18,7	18,1	22,4	22,0	20,2	19,7	22,6	23,9	21,6
Portugália	27,6	27,7	28,6	27,9	28,0	25,2	40,9	41,5	33,3	36,4
Horvátország	37,1	25,9	29,3	29,0	28,6	30,3	29,4	29,8	23,8	28,7
Franciaország	20,1	18,7	18,8	18,9	18,8	20,5	27,6	27,5	25,8	25,3
Ciprus	38,1	37,8	35,7	30,4	34,9	33,1	37,0	37,1	34,6	37,3
EU-27 átlaghozama	36,6	38,7	40,2	41,9	43,3	40,4	45,1	46,2	47,2	45,8

Forrás: EUROSTAT

Fejeskáposzta

Világ

A 2023. évben a globális káposztatermés 73,8 millió tonna volt, ami megegyezik az előző évvel, és 1%-kal múlja felül az előző öt éves átlagot, a termőterület 1,61 millió hektár körül alakult.

A legnagyobb termelők listáját Kína (36,1 millió tonna) vezeti, majd India (10 millió tonna), Oroszország (2,57 millió tonna), Dél-Korea (2,45 millió tonna), Ukrajna (1,59 millió tonna), Japán (1,42 millió tonna) és Indonézia (1,4 millió tonna) következik.

A világ legnagyobb exportőrei közé Kína (883 ezer tonna), Mexikó (229 ezer tonna), Hollandia (172 ezer tonna), Pakisztán (153 ezer tonna), az USA (145 ezer tonna), Spanyolország (94 ezer tonna), Guatemala (92 ezer tonna) és Lengyelország (85 ezer tonna) tartozik.

A legnagyobb importőrök rangsorát az USA (610 ezer tonna) vezeti, majd Kína (390 ezer tonna), Vietnam (376 ezer tonna), Thaiföld (238 ezer tonna), Malajzia (225 ezer tonna), Afganisztán (153 ezer tonna), Németország (138 ezer tonna) és Kanada (123 ezer tonna) következik.

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 2,67 millió tonnás termést takarítottak be, ez 1% -os csökkenés az előző évhez képest, és 12%-kal kevesebb az előző öt éves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 73,4 ezer hektár volt, ami 3%-os zsugorodás az előző évhez képest, és csaknem 10%-kal marad el az előző öt éves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából a legjelentősebb uniós tagállamok közé Lengyelország (628 ezer tonna; -2%), Németország (547 ezer tonna; +3%), Románia (357 ezer tonna; -8%), Hollandia (187 ezer tonna; +19%), Olaszország (162 ezer tonna; +9%), Spanyolország (154 ezer tonna; -10%) és Portugália (104 ezer tonna; -19%) tartozik.

Az Európai Unió káposztából önellátó, az éves export volumene 100,7 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 77,5 ezer tonna körül alakult. Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (68,4 ezer tonna), Svájc (11,5 ezer tonna), Ukrajna (9,9 ezer tonna) és Norvégia (4 ezer tonna) voltak. Az EU legfontosabb külső beszállítói közé tartozik Észak-Macedónia (38,9 ezer tonna), az Egyesült Királyság (10,2 ezer tonna), Albánia (9 ezer tonna), Törökország (8,4 ezer tonna), Szerbia (4,2 ezer tonna) és Marokkó (3,9 ezer tonna).

Magyarország

Hazánkban 1 049 hektáron folyt a fejeskáposzta termesztése 2023-ban, melyről 26 ezer tonna termést takarítottak be a termelők. Mind termőterületben, mind pedig termés mennyiségben csökkenés figyelhető meg a megelőző évekhez képest, azonban fajlagos hozam tekintetében enyhe növekedés volt tapasztalható (24,8 t/ha).

Külkereskedelmi adatokat vizsgálva a hazai termés határon túli értékesítése kedvezőnek bizonyult. Mennyiségében ugyan negatív értéket mutatott az export-import egyenlegünk (-1 756 tonna), értékében közel 1 millió eurót (915 981 euró) realizálhatott az ágazat a 2023. évben. 2023-ban a fejeskáposzta ágazat export mennyisége 2 556 tonna volt, míg a külföldről behozott áru 4 312 tonnát tett ki. A káposzta értékesítési átlagára (nettó termelői) 137 Ft/kg volt. Ez az eddigi évek legmagasabb értékének számított.

A hazai termesztés Csongrád-Csanád vármegyére, Hajdú-Bihar vármegyére, Pest-vármegyére és a Nyírségre koncentrált. A feldolgozás jellemzően Pest-vármegyében zajlik, így a nyírségi káposzta szállítási költsége gyakran a termelők profitjának nagy részébe kerül.

A hazai termékekre kereslet alakult ki az Egyesült Királyságot ért kedvezőtlen időjárás következtében. Az ottani piac jellemzően az 1 kg-os fejméretet kedveli és keresi. Ebből következett egy begyűrűződőtt kereslet a fejeskáposzta iránt, végső soron az ipari káposztából hiány alakult ki globális szinten.

Az aszály és hőség minden kultúrát megviselt, azonban a legnagyobb veszteség a káposztafélék esetében volt tapasztalható a zöldségágazaton belül. Ezen faj hőmérsékleti optimuma 13 ± 7°C között van, ami a nyári időszakban 20-22 °C-os hőmérsékletet feltételezne. 2023 nyarán gyakran éjszaka sem mutatott 20 °C-nál kevesebbet a hőmérő, a maghőmérséklet jóval az optimális fölött volt. Ennek következtében a fejesedés vontatott volt, gyakran végbe sem ment a folyamat. A pultos-káposzta esetében a fejek mérete nem érte el az elvárt (~2-2,5 kg) méretet, így az igényeket az ipari célú területekről elégítették ki. Ez az ipari káposztát termelő gazdáknak többletprofitot eredményezett, hiszen termékeiket magasabb áron tudták értékesíteni, azonban a betakarított mennyiségben hiány mutatkozott. Egész Európában keresleti piac alakult ki az ipari káposztára, a felvásárlási árak robbanásszerűen nőttek.

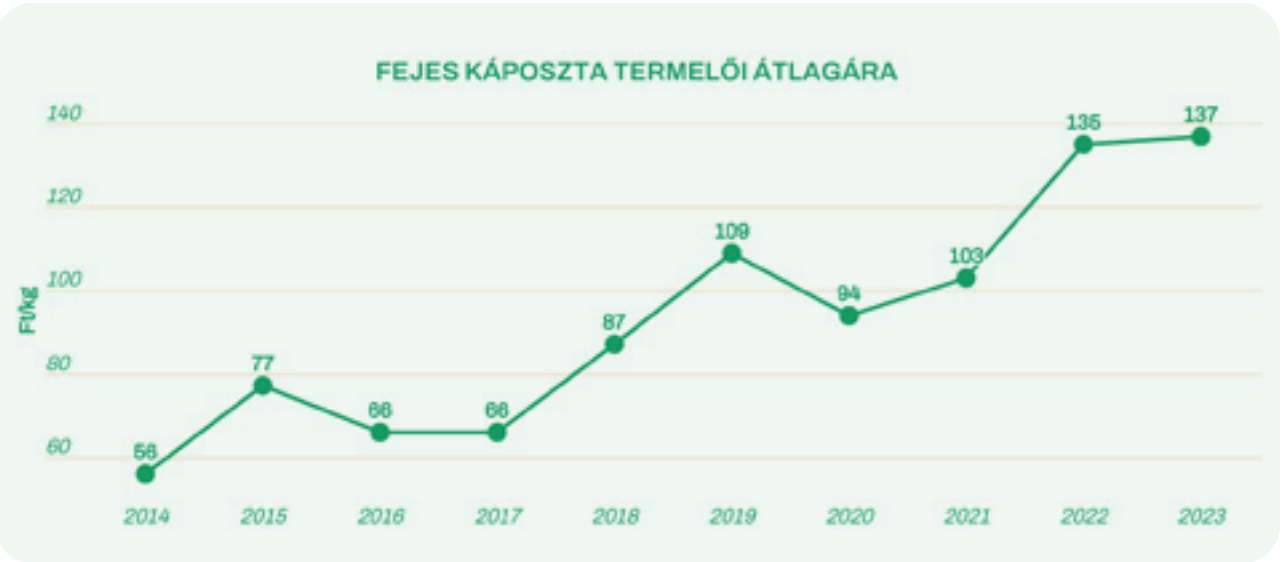
A vöröskáposzta hazai termesztése részben a kedvezőtlen klimatikus viszonyok miatt szűnt meg. Környező országaink közül Németországban van még jelentősebb vöröskáposzta termelés, azonban a kisebb keresletből adódóan a termőterület is csökkent. Kevés fajtát alkalmaznak, amelyek ökológiai igénye és tulajdonságai a német termesztőkörzetekhez és piaci igényekhez alkalmazkodtak. Növényvédelmi szempontból 2023-ban a Xanthomonas okozott komoly gondot a káposzta-ágazat számára, a folyamatos szerkivonások állandó nyomást jelentenek. Atkák ellen hatásos készítmény nincs a piacon, a NISSORUN-t ugyan engedélyezték, azonban ez az imágót nem pusztítja. Gazdasági tényezők közül a munkabérek emelkedése, az inputanyagok egy részének drágulása és az infláció nehezítette a termesztést.

Gazdaságosan ipari káposztát termeszteni nagy területen, egységes fajtahasználat mellett, betakarítógép használatával lehet. Hazai körülmények között a területek elaprózódása miatt a betakarítógépek beszerzése nem térül meg, így a munkaerő hiánya és annyak minősége továbbra is megoldatlan probléma. Jelenleg nincs TЭСZ, amely összefogná a hazai káposztatermesztést, így a termelők kiszolgáltatottabbak az értékesítés során. A piac egyik kiugrási lehetősége lenne a rövid tenészsídejű (50-60 nap) japán fajták térnyerése.

Elhanyagolható mennyiségben, de természetesen hazánkban is fóliasátrakban káposztát, azonban ezek célpiaca eltér a hagyományos fajtákétól. A cél a korai, kisméretű, laza szerkezetű, frisspiaci minőségű termés előállítása. Ezen ágazat fellendülése nem várható, hiszen az albán, macedón termelők akkor takarítják be a káposztát, amikor Magyarországon a vetést kezdik. Ebből kifolyólag hamarabb megjelennek a piacon, kiszorítva a hazai termékeket.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	2 200	1 698	1 854	2 987	2 077	2 167	2 161	1 914	1 982	1 049
Termésmennyiség (ezer tonna)	46,2	42,5	49,1	52,0	37,8	48,9	43,6	45,2	47,5	26,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	21,0	25,0	26,5	17,4	18,2	22,6	20,2	23,6	24,0	24,8

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	4 983	4 962	4 219	2 611	1 932	2 076	1 673	2 458	2 675	2 556
Export érték (euró)	3 188 518	3 429 187	2 815 869	2 183 035	1 796 145	2 334 996	1 774 558	2 250 026	2 393 524	2 623 935
Import mennyiség (tonna)	2 409	5 130	5 047	3 595	3 260	4 406	3 915	7 134	5 046	4 312
Import érték (euró)	659 462	1 685 567	1 501 819	991 388	1 074 703	2 156 923	1 192 297	1 893 360	1 687 627	1 707 954
Export-import egyenleg (tonna)	2 575	-168	-828	-984	-1 329	-2 329	-2 242	-4 677	-2 371	-1 756
Export-import egyenleg (euró)	2 529 056	1 743 620	1 314 050	1 191 647	721 442	178 073	582 261	356 666	705 897	915 981

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: KÁPOSZTA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	1 156,4	875,0	1 017,7	1 010,5	913,2	836,9	717,9	686,9	644,4	628,4
Németország	666,2	550,3	586,7	660,9	490,5	605,3	601,4	610,0	529,3	547,0
Románia	683,1	648,4	616,6	645,3	691,9	616,2	541,2	548,3	387,1	357,2
Hollandia	206,0	209,8	182,0	205,4	139,9	173,8	174,3	152,7	157,1	187,0
Olaszország	76,9	181,2	174,3	190,1	194,9	200,0	163,0	157,6	148,7	161,9
Spanyolország	150,5	165,8	162,8	167,0	153,8	164,0	152,4	162,6	171,0	154,5
Portugália	84,1	71,0	106,0	75,7	79,2	80,8	115,9	128,0	128,1	103,9
Franciaország	69,5	57,9	58,6	66,7	49,0	59,3	64,1	69,5	52,4	57,0
Litvánia	65,2	55,4	61,9	45,8	49,1	53,7	46,0	49,7	53,1	50,7
Bulgária	42,4	42,5	75,7	41,8	47,2	46,6	32,1	31,8	39,6	45,0
Egyéb összesen	544,1	547,9	517,6	513,0	449,0	436,1	446,2	427,8	383,4	377,9
EU-27 összesen	3 744,2	3 405,0	3 559,8	3 622,0	3 257,7	3 272,8	3 054,5	3 024,8	2 694,0	2 670,4

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: KÁPOSZTA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	24,8	24,9	20,9	21,4	22,1	21,8	13,7	14,6	14,0	13,7
Németország	9,0	8,5	9,2	9,6	8,6	9,0	9,0	8,7	8,3	8,1
Románia	28,2	29,1	27,6	27,5	28,7	28,7	19,1	19,5	18,9	19,1
Hollandia	2,8	2,6	2,8	3,0	2,5	2,7	2,7	2,6	2,6	2,5
Olaszország	3,3	7,4	7,7	7,9	8,0	8,0	6,2	6,2	6,2	6,5
Spanyolország	4,5	5,0	4,7	4,7	4,4	4,5	4,6	4,7	4,9	4,5
Portugália	3,4	2,8	3,7	2,7	2,8	3,1	3,9	4,2	4,2	3,5
Franciaország	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,8	0,9
Litvánia	2,1	1,7	1,9	1,7	1,9	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5
Bulgária	2,0	1,9	2,9	1,7	2,0	1,8	1,5	1,4	1,8	1,9
Egyéb összesen	16,4	15,7	15,6	15,3	14,2	13,6	13,3	12,9	11,6	11,3
EU-27 összesen	97,4	100,6	97,9	96,4	95,9	95,9	76,7	77,3	75,0	73,4

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: KÁPOSZTA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	46,6	35,1	48,6	47,1	41,4	38,4	52,4	47,0	46,0	45,9
Németország	73,9	64,4	63,6	69,1	57,0	67,0	66,7	70,3	63,6	67,7
Románia	24,2	22,3	22,3	23,4	24,1	21,4	28,3	28,2	20,4	18,7
Hollandia	73,3	80,4	65,7	68,9	55,1	64,9	64,3	59,9	60,9	75,1
Olaszország	23,1	24,4	22,7	24,1	24,3	25,0	26,2	25,3	24,1	24,9
Spanyolország	33,4	33,2	34,3	35,5	35,0	36,6	33,1	34,5	34,8	34,6
Portugália	24,4	25,0	28,4	28,1	28,5	26,1	29,7	30,7	30,3	29,7
Franciaország	82,7	67,3	69,8	79,3	62,0	72,3	74,5	81,8	69,9	67,0
Litvánia	31,2	31,8	32,4	26,9	26,4	28,6	25,2	29,0	32,4	34,0
Bulgária	21,7	22,7	26,3	24,7	24,1	26,3	22,0	22,9	22,2	24,3
EU-27 átlaghozama	38,4	33,9	36,4	37,6	34,0	34,1	39,8	39,1	35,9	36,4

Forrás: EUROSTAT

Hajtatott paradicsom

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 6,091 millió tonna frisspiaci paradicsomot takarítottak be, ez 2%-os csökkenés az előző évhez képest, és 6%-kal kevesebb az előző öt éves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 86,4 ezer hektár volt, ami 2%-os növekedést jelent ugyan az előző évhez képest, de még így is 5%-kal marad el az előző öt éves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok: Spanyolország (1,6 millió tonna; -3% az előző évhez képest), Olaszország (1,03 millió tonna; +8%), Lengyelország (817 ezer tonna; +12%), Hollandia (726 ezer tonna; -6%), Franciaország (479 ezer tonna; -12%), Görögország (349 ezer tonna; -19%), Belgium (290 ezer tonna; -3%), Románia (272 ezer tonna; -9%) és Magyarország (128 ezer tonna; 2%).

Az Európai Unió frisspiaci paradicsomból nettó importőr volt 2023-ban, az éves export volumene 347 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 803 ezer tonna körül alakult.

Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (252 ezer tonna), Svájc (35 ezer tonna), Norvégia (18,7 ezer tonna), Ukrajna (14 ezer tonna), Szerbia (5,5 ezer tonna), az Egyesült Arab Emírségek (3,3 ezer tonna) és Moldova (2,2 ezer tonna) voltak.

Az EU legfontosabb külső beszállítói között toronymagasan Marokkó (492 ezer tonna) vezet Törökország (249 ezer tonna), Tunézia (25,6 ezer tonna), Albánia (17 ezer tonna), Észak-Macedónia (4,5 ezer tonna), Szerbia (4,4 ezer tonna) és Szenegál (3,3 ezer tonna) előtt.

Magyarországon a 2023. évben kismértékű termőterület növekedést tapasztalhattunk a hajtatott paradicsom esetében. Míg 2022-ben 324 ha-on folyt a termesztés, addig 2023-ban 330 ha-on. Az átlagos fajlagos hozam 387,9 t/ha volt, az utóbbi években stagnált. Ennek oka arra vezethető vissza, hogy a termelésben a termésbiztonság miatt egyfajta fajtaváltás jelentkezett és a rezisztens fajták potenciális termőképessége elmarad a korábban alkalmazott és már jól ismert fajtákétól. Külkereskedelmi adatokat vizsgálva megállapítható hogy az export piacra szánt paradicsom mennyisége kimagasló volt az utóbbi évekhez képest (17 215 tonna), ennek ellenére az export-import egyenleg negatív értékeket mutat (-9821 tonna, -17 millió euró).

Az Európai Unióban a paradicsomot több mint 37 ezer hektáron hajtatásban is termesztik, ennek csaknem a fele Spanyolországban, főleg Almería körzetében található. Az uniós termőterület a 2022-es 36,5 ezer hektárról 2023-ra 500 hektárral, 37,1 ezer hektárra bővült, elsősorban Spanyolországban, hatalmasat csökkent viszont a görög hajtatóterület. A terület növekedése ellenére a 4,77 millió tonnás termés volumene kisebb, mint a 2022-ben elért 4,9 millió tonnás mennyiség, mivel Hollandiában, Görögországban és Franciaországban is jelentősen csökkentek a hozamok.

Magyarország

A megtermelt paradicsom mennyisége kismértékben növekedett 2022-höz képest (128 ezer tonna) a nyári kánikula azonban nem kedvezett a termés pultonállóságának, valamint a termés kötődésnek. Az így keletkezett kínálati „lyuk” megteremtette a lehetőségét az import áru hazai piacon való megjelenésének. Ugyan a hazai fogyasztók keresték volna a jó minőségű és friss magyar paradicsomot, az áruházláncok az olcsóbb külföldi árut részesítették előnyben. Legnagyobb versenytársnak tekinthetők a hollandok, ahol az elmúlt 10 évben a normál szezon (1 600–1 700 hektár) mellett téli ültetéssel (600–700 hektár) is lehetett kalkulálni. A téli szezonban ledes megvilágítással, fűtéssel koktélpáradicsom előállítás történt, melynek november elején elkezdődik a szedése, ezzel a téli-kora tavaszi piaci hiányt jó minőségű paradicsommal tudják kielégíteni.

Növényvédelmi szempontból a paradicsom mozaik vírus (Tomato mosaic virus), valamint a liszteske jelentett gondot. Ezek ellen üveg-házi körülmények között biológiai szerek használatával igyekeznek a termelők védekezni. A jövő kihívása a hőséget tűrő és betegségekre rezisztens fajták nemesítése. Versenyelőnnyel rendelkezünk a termálvizes fűtési lehetőségeink miatt, valamint a hollandokhoz és a lengyelekhez viszonyított magasabb napsütöses órák száma (2 800 óra/év) okán. A geotermikus energia által a fűtési költségeink 20–30%-kal alacsonyabbak, mint a gázzal, szénnel, árammal történő fűtést alkalmazó országokban. 2023-ban azonban a villamosenergia, illetve a műtrágya árának robbanásszerű emelkedése jelentős kihívások elé állították a paradicsomtermelőket is. A környezetvédelmi termékdíj megjelenése tovább növelte a kiadásokat, melyeket már az értékesítési árba képtelenek voltak beépíteni a termelők. A friss fogyasztásra szánt paradicsom felvásárlási átlagára 461 Ft/kg volt 2023-ban, ami kiemelkedik az elmúlt évek értékei közül. Ez részben a tavaszi import termés hiányának köszönhető. A rentábilis termesztés feltételei között a hatékonyság növelése, a piaci tisztulás, valamint az elérhető munkaerő szerepel.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	420	380	388	393	365	360	352	312	324	330
Termésmennyiség (ezer tonna)	112,0	111,9	128,8	131,8	132,9	139,0	135,0	124,0	125,0	128,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	266,7	294,5	332,0	335,4	364,1	386,1	383,5	397,4	385,8	387,9

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	2 003	1 860	2 577	3 676	2 471	6 398	7 027	10 572	12 955	17 215
Export érték (euró)	3 348 655	3 736 346	4 156 125	4 238 073	3 597 079	7 776 067	8 925 433	12 308 506	17 853 979	23 254 937
Import mennyiség (tonna)	12 525	13 386	13 779	13 058	14 355	14 235	15 782	20 405	18 425	27 036
Import érték (euró)	16 337 945	18 168 464	19 798 847	21 044 025	21 061 001	20 838 629	23 263 969	27 076 370	30 996 578	40 488 157
Export-import egyenleg (tonna)	-10 522	-11 526	-11 201	-9 381	-11 885	-7 836	-8 755	-9 834	-5 469	-9 821
Export-import egyenleg (euró)	-12 989 290	-14 432 118	-15 642 722	-16 805 952	-17 463 922	-13 062 562	-14 338 536	-14 767 864	-13 142 599	-17 233 220

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: HAJTATOTT PARADICSOM (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	2 112,0	1 835,3	2 027,9	1 827,1	1 836,2	1 623,4	1 553,2	1 475,1	1 450,4	1 442,9
Hollandia	900,0	890,0	890,0	910,0	910,0	910,0	910,0	880,0	770,0	726,0
Lengyelország	538,7	553,2	606,6	643,5	675,8	677,3	571,3	654,4	615,7	646,9
Olaszország	498,6	516,3	447,1	442,6	465,9	524,9	513,7	536,5	485,9	521,4
Franciaország	580,1	589,3	625,2	560,4	522,9	524,3	486,6	521,2	504,3	442,0
Belgium	249,3	253,1	259,5	256,0	258,7	270,1	311,5	282,7	298,8	289,7
Görögország	384,2	340,8	321,7	309,7	328,4	293,3	344,6	397,5	337,0	260,2
Magyarország	112,0	111,9	128,8	131,8	132,9	139,0	135,0	124,0	125,0	128,0
Németország	84,5	80,9	85,3	96,6	103,3	106,7	102,1	101,8	102,2	101,1
Románia	75,9	79,4	98,5	76,6	87,1	76,3	68,8	67,6	71,2	78,5
Egyéb összesen	238,8	259,2	241,4	258,1	262,7	253,0	264,8	270,1	267,9	263,9
EU-27 összesen	5 774,1	5 509,4	5 731,9	5 512,1	5 583,9	5 398,3	5 261,6	5 310,7	5 028,4	4 900,5

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: HAJTATOTT PARADICSOM (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	21,1	19,4	20,0	19,0	19,0	17,8	16,8	16,3	16,0	16,8
Hollandia	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	0,9	0,9	0,9	1,8	1,8
Lengyelország	3,1	3,1	3,3	3,2	3,3	3,2	1,5	1,8	1,2	1,3
Olaszország	7,2	7,4	7,2	7,1	7,2	7,6	7,6	7,4	6,8	7,1
Franciaország	2,1	2,0	2,2	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1
Belgium	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Görögország	3,1	2,8	2,6	2,7	2,7	2,6	2,7	3,1	2,7	2,3
Magyarország	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4
Németország	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Románia	1,6	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9	2,0
Egyéb összesen	2,3	2,5	2,4	2,5	2,5	2,3	3,0	3,1	2,9	2,7
EU-27 összesen	43,4	41,9	42,4	41,3	41,8	39,8	37,8	37,9	36,9	37,4

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: HAJTATOTT PARADICSOM (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	100,1	94,6	101,4	96,2	96,6	91,2	92,5	90,5	90,7	85,9
Hollandia	500,0	494,4	494,4	505,6	505,6	1011,1	1011,1	977,8	427,8	403,3
Lengyelország	173,8	178,5	183,8	201,1	204,8	211,7	380,9	363,6	513,1	497,6
Olaszország	69,3	69,8	62,1	62,3	64,7	69,1	67,6	72,5	71,5	73,4
Franciaország	276,2	294,7	284,2	266,9	249,0	238,3	221,2	236,9	229,2	210,5
Belgium	498,6	506,2	519,0	512,0	431,2	450,2	519,2	471,2	498,0	482,8
Görögország	123,9	121,7	123,7	114,7	121,6	112,8	127,6	128,2	124,8	113,1
Magyarország	280,0	279,8	322,0	329,5	332,3	347,5	337,5	310,0	416,7	320,0
Németország	281,7	269,7	284,3	241,5	258,3	266,8	255,3	254,5	255,5	252,8
Románia	47,4	46,7	57,9	45,1	48,4	42,4	38,2	37,6	37,5	39,3
EU-27 átlaghozama	133,0	131,5	135,2	133,5	133,6	135,6	139,2	140,1	136,3	131,0

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: SZABADFÖLDI FRISSPIACI PARADICSOM (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Olaszország	58,4	58,3	124,7	95,2	99,7	51,1	66,1	512,9	466,4	507,2
Románia	397,9	389,3	327,1	358,5	376,9	360,2	424,9	432,6	227,7	193,1
Lengyelország	117,2	102,4	99,5	96,4	103,1	101,7	87,9	72,3	115,1	169,6
Spanyolország	209,0	221,3	364,5	335,0	223,6	238,5	197,0	212,9	202,4	165,3
Portugália	62,2	67,0	70,6	69,4	83,4	67,5	115,9	124,9	105,4	99,5
Görögország	280,5	237,7	243,0	230,7	203,9	169,9	191,9	183,4	94,8	89,1
Franciaország	29,2	28,3	28,8	33,3	25,1	22,0	57,3	46,1	43,1	37,2
Bulgária	48,4	39,1	77,0	42,2	55,4	55,7	43,2	35,3	35,8	28,9
Szlovénia	6,6	8,7	8,7	8,4	8,4	9,0	10,2	8,8	10,4	8,1
Csehország	8,5	5,6	14,4	4,8	10,1	10,6	8,7	12,9	13,5	7,2
Egyéb összesen	21,2	18,4	20,9	17,1	17,7	22,0	13,7	14,3	13,3	11,7
EU-27 összesen	1 239,1	1 176,1	1 379,2	1 290,8	1 207,2	1 108,2	1 216,8	1 656,2	1 327,8	1 316,8

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: SZABADFÖLDI FRISSPIACI PARADICSOM (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Olaszország	11,3	12,0	12,4	11,4	11,5	11,2	11,1	17,5	16,7	17,2
Románia	22,8	23,2	21,0	20,6	21,1	22,0	15,7	16,4	15,3	15,5
Lengyelország	5,5	5,6	4,1	4,3	4,9	5,1	3,3	3,1	4,1	5,4
Spanyolország	5,9	5,9	7,7	7,3	6,0	5,5	5,3	5,7	5,2	4,4
Portugália	0,3	0,5	0,4	0,3	0,4	0,2	0,3	0,4	0,2	0,2
Görögország	8,9	6,5	6,3	5,9	8,9	7,9	8,6	5,0	2,6	3,1
Franciaország	1,3	1,2	1,2	2,7	1,0	0,9	1,5	1,3	1,3	1,3
Bulgária	2,2	2,0	3,2	2,8	2,6	2,3	1,8	1,6	1,6	1,5
Szlovénia	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
Csehország	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,1	0,1
Egyéb összesen	0,8	0,6	0,8	0,7	0,8	1,6	1,5	1,4	0,6	0,5
EU-27 összesen	59,6	57,9	57,6	56,3	57,7	57,0	49,6	52,9	47,8	49,3

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: SZABADFÖLDI FRISSPIACI PARADICSOM (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Olaszország	5,2	4,9	10,1	8,4	8,7	4,6	6,0	29,3	27,9	29,5
Románia	17,5	16,8	15,6	17,4	17,9	16,4	27,1	26,4	14,9	12,5
Lengyelország	21,3	18,3	24,3	22,4	21,0	19,9	26,6	23,3	28,1	31,4
Spanyolország	35,4	37,5	47,3	45,9	37,3	43,4	37,2	37,4	38,9	37,6
Portugália	19,4	14,3	16,8	21,7	23,2	30,7	36,2	32,9	70,3	58,5
Görögország	31,5	36,6	38,6	39,1	22,9	21,5	22,3	36,7	36,5	28,7
Franciaország	22,5	23,6	24,0	12,3	25,1	24,4	38,2	35,5	33,2	28,6
Bulgária	22,0	19,6	24,1	15,1	21,3	24,2	24,0	22,1	22,4	19,3
Szlovénia	33,0	43,5	43,5	42,0	42,0	45,0	34,0	44,0	52,0	40,5
Csehország	28,3	28,0	48,0	24,0	33,7	53,0	29,0	43,0	45,0	36,0
EU-27 átlaghozama	19,8	18,9	22,5	21,8	19,8	18,8	23,2	29,4	26,9	25,8

Forrás: EUROSTAT

Ipari paradicsom

Világ

A WPTC (World Processing Tomato Council) adatai szerint a 2023-as globális ipari paradicsom termés 44,2 millió tonna volt, ami 15%-kal, 5,8 millió tonnával múlta felül a 2022-es 38,4 millió tonnás mennyiséget. Kalifornia 103,2 ezer hektárról lehozott 11,5 millió tonnás termése mellett Kína (8 millió tonna) és Olaszország (5 millió tonna) voltak a legfontosabb termelő országok. Kínában 2022-ben mindössze 6,2 millió tonna paradicsomot dolgoztak fel, ehhez képest a 8 millió tonnás termés csaknem 30%-os növekedést jelent: Észak-Hszincsiang tartományban 4,78 millió, Dél-Hszincsiangban 1,6 millió, Belső-Mongóliában 1,51 millió, Gansuban és Ningxiában pedig 0,08 millió tonna paradicsomot dolgoztak fel. Tíz új üzem állt munkába, azaz összesen 100 feldolgozó végezte a munkát, összesített napi kapacitásuk napi 240 ezer tonna volt. Kínában az ágazat nehéz évet zárt jó eredménnyel – a szezon során meglepetésszerű tavaszi havazás, majd a növények korai fejlődési szakaszában egy hőhullám nehezítette az évet és okozott plusz költségeket.

Törökországban hosszú szezont zártak 2,7 millió tonnás terméssel, ami megfelel az eredeti előrejelzésnek. Ukrajna az ország különböző régióiban dúló katonai konfliktus ellenére is 500 ezer tonnás termést takarított be.

Európai Unió

Az Európai Unióban az ipari paradicsom termőterülete 7%-kal, a 2022-es 122,2 ezer hektárról 131,6 ezer hektárra nőtt 2023-ra, így az előző évinél valamivel gyengébb hozamok mellett is 6%-kal, 9,2-ről 9,85 millió tonnára nőtt a termés mennyisége. Az EU ipari paradicsom termőterületének csaknem 92%-át három tagállam, Olaszország [74,7 ezer hektár], Spanyolország [28,9 ezer hektár] és Portugália [17,2 ezer hektár] adja, összesített területük 120,8 ezer hektár a teljes uniós 131,6 ezerből.

Olaszországban szélsőséges időjárási viszonyok miatt több alkalommal kellett átmenetileg leállítani az üzemeket, így a szezon jelentősen, novemberig meghosszabbodott, ráadásul a termelési költségek emelkedése is komoly kihívást jelentett. Úgy tűnik, hogy ez a jövőben sem lesz másként. Spanyolország 2,7 millió tonnás termésre számított, de a szeptemberi betakarítás során lehulló csapadék miatt ez végül 2,36 millió tonna lett. Itt is kitolódott a szezon, Extremadura körzetében csak október 10-én ért véget a betakarítás. Andalúziában a forró nyár alatt az öntözővíz hiánya jelentett gondokat, ami a termőterület zsugorodását eredményezte. Portugália 1,69 millió tonnás terméssel zárta a szezont, ami kiváló eredmény ahhoz képest, hogy a szezon során fagygal, hőséggel és túlzott csapadékkal egyaránt meg kellett birkózni. Görögországot az idény során szinte folyamatosan esőzések és árvizek sújtották, így a várakozásokhoz képest 15%-kal kisebb, 390 ezer tonnás termést sikerült betakarítani, és Franciaországban is elmaradt a várakozásoktól a végső termés (177 ezer tonna).

A globális feldolgozási környezetben a termelési költségek további emelkedése várható. A 2023-as nyersanyagköltségek 40%-kal magasabbak voltak mint 2022-ben, amelyek már önmagukban is rekordszintet jelentettek (2022-ben 60%-kal voltak magasabbak a 2020-2022 közötti időszak átlagánál). A feldolgozóknak világszerte meg kell küzdeniük a termelési költségek radikális emelkedésével, mivel a feldolgozók számára a nyers paradicsom jelenti az inputköltségek nagy részét.

Magyarország

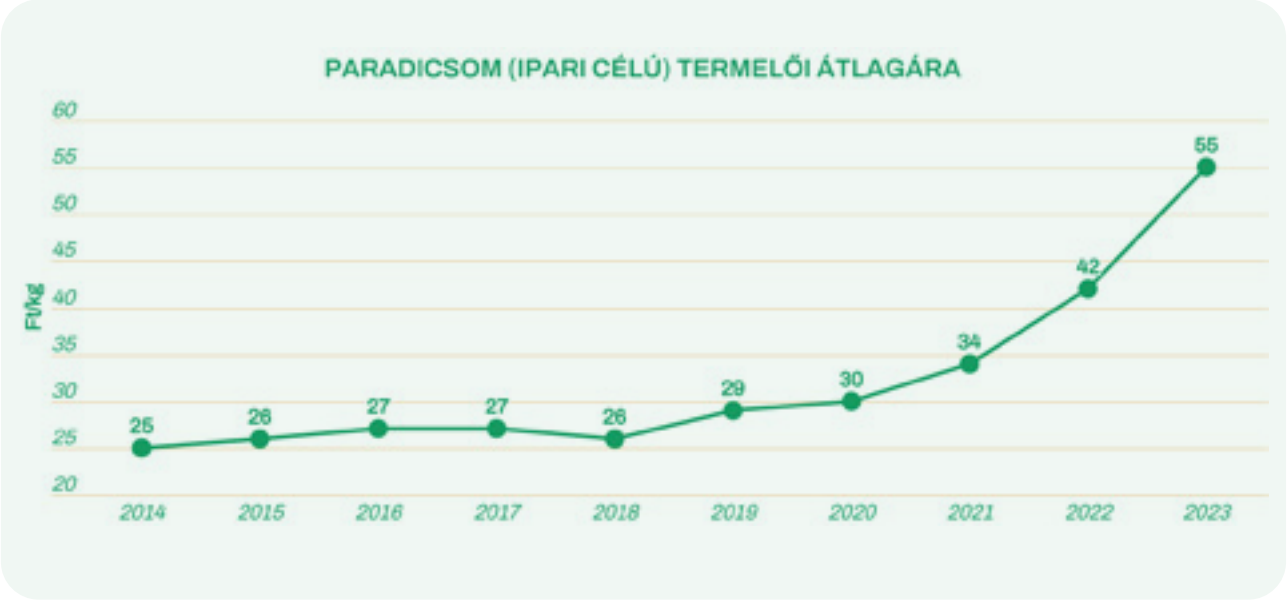
A szabadföldi paradicsomtermesztés Magyarországon 1 400 hektáron történik, a termőterület mérete az utóbbi években stagnált. A 2023. évben a termés mennyiség az elmúlt 10 évet figyelembe véve kimagasló volt, 117 tonna/hektár. Ehhez nagyban hozzájárult, hogy kedvezőbb időjárási körülmények között tudtak termelni az ágazat szereplői a 2022-es aszályos évhez képest. A paradicsom jól tűri a nagy meleget, viszont termesztése csak öntözött körülmények között valósulhat meg. A természetes csapadék jóval több volt, de még így is szükség volt vízpótlásra. Az időjárás alapjaiban befolyásolja a betakarítás sikerességét is, ugyanis a nedves földről sokkal kisebb hatékonysággal tudják a gépek felszedni a termést, viszont 2023-ban nem volt csapadék a betakarítás időszakában. A jégverés által okozott károk minden évben jelentkeznek és hozzávetőlegesen a teljes termőterület 5%-át érintik. Fagykár nem jellemző erre a kultúrára, ugyanis az április végén történő palántázás időszakában csak nagyon ritkán fordul elő olyan fagy, ami kárt tenne a növényben.

A 2023. év növényvédelmét tekintve, más ágazatokhoz hasonlóan, a növényvédőszer kivonása (legfőképp a dimetomorf hatóanyagú szerek) nagy problémát jelentett. A szabadföldi paradicsomra legnagyobb veszélyt jelentő betegség a paradicsomvész (Phytophthora infestans) volt, viszont a probléma megoldása érdekében erre a betegségre toleráns hibridet nemesítettek. Jelenleg a közép és hosszú tenészeitű termesztés 50-60%-ára jellemző ez a hibridhasználat. A rövid tenészeitű-eknél nem, viszont az ott használt fajták kevesebb ideig vannak kitéve a fertőzés lehetőségének és a rövid tenészeitű miatt a növényvédőszer használata sem jár olyan magas költséggel. A toleráns hibrid Brix értéke valamivel alacsonyabb, mint a fogékony fajtáké, viszont a második körös nemesítéssel ezt a hátrányt is kiküszöbölték. Ezeknek a vetőmagoknak a beszerzési költsége magasabb, viszont a többletköltség megtérül a termés mennyiségen és a csökkentett növényvédőszer használaton. A legnagyobb növényvédelmi kihívás a baktériumos betegségek (Clavibacter, Pseudomonas és Xanthomonas törzsek) megléte, azonban jelenleg folyamatban van a toleráns hibridek nemesítése. A baktériumos betegségeknel előrejelzéssel, preventív módon védekeznek a gazdák. A megváltozott klíma, átalakult időjárás és nagy meleg miatt megjelentek a sárgalábú, recés hátú kabócák (Hyalothers obsoletus). Ez a kártevő eddig nem volt honos Magyarországon, viszont a felmelegedéssel felerősödött a jelenléte. A kártevő által terjesztett sztolbur fitoplazma (Tomato stolbur phytoplasma) akár 30-40%-os veszteséget is okozhat. Jelenlétekor nagy hangsúlyt kell fektetni az előrejelzésre, mely sárga ragacs lappal jól detektálható, ezt követően védekezés szükséges inszekticiddel. Vírusbetegségek közül a bronzfoltosság ritkán előfordul, de jelentős kárt nem okoz.

A 2023. évben az ipari paradicsom világpiaci ára emelkedett, ellenben más szántóföldi kultúrákkal, ahol nagy árcsökkenés volt tapasztalható. Az eladás nagy része export, ugyanis a belföldi piac nem adja meg a megfelelő árat. A hatvani és a kecskeméti üzem is rendkívül korszerű és modern technológiával képes a világpiacon kommersz sűrítmény forgalmazása mellett a produktumuk egyre nagyobb hányadát tovább feldolgozott formában (ketchup, passata, ivólevelek stb.) piacra vinni.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	850	1 239	1 042	1 634	1 676	1 576	1 533	1 622	1 417	1 465
Termés mennyiség (ezer tonna)	68,3	91,9	79,2	111,6	107,5	112,0	104,5	101,0	86,0	117,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	80,4	74,2	76,0	68,3	64,1	71,1	68,2	62,3	60,7	79,9

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: IPARI PARADICSOM (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Olaszország	5 845,5	5 835,7	5 865,8	5 478,1	5 232,4	5 201,6	5 668,2	5 595,4	5 184,1	4 987,5
Spanyolország	2 567,9	2 776,1	2 841,2	3 001,4	2 708,8	3 138,7	2 562,7	3 066,5	1 999,1	2 360,3
Portugália	1 310,4	1 310,4	1 598,4	1 650,4	1 226,1	1 438,9	1 255,3	1 660,2	1 413,8	1 686,6
Görögország	468,0	569,9	474,6	338,5	303,6	345,5	371,8	307,5	320,7	403,8
Franciaország	176,8	170,2	173,6	177,9	164,1	163,0	159,7	158,9	163,7	177,0
Magyarország	68,3	91,9	79,2	111,6	107,5	112,0	104,5	101,0	86,0	117,0
Lengyelország	154,7	134,1	160,9	158,2	149,9	138,7	107,4	89,1	56,4	66,7
Bulgária	32,1	32,4	15,4	60,4	29,8	27,6	26,3	22,2	33,5	30,6
Szlovákia	7,7	7,3	9,0	11,1	5,7	3,2	3,5	4,7	4,9	6,0
Málta	8,0	7,9	7,9	7,2	6,8	6,0	6,7	5,3	4,2	4,7
Egyéb összesen	907,4	9,9	6,9	12,0	11,0	7,9	7,5	5,6	3,6	4,5
EU-27 összesen	11 546,8	10 945,9	11 232,8	11 006,7	9 945,8	10 582,9	10 273,6	11 016,2	9 269,9	9 844,6

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: IPARI PARADICSOM (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Olaszország	87,5	87,8	84,4	81,3	78,3	80,3	81,1	77,2	74,1	74,7
Spanyolország	27,7	32,8	35,1	34,6	31,1	33,7	33,4	34,1	24,0	28,9
Portugália	17,2	17,2	19,5	19,6	14,5	14,7	13,3	15,9	15,2	17,2
Görögország	5,3	5,9	5,2	4,7	4,4	4,5	4,6	5,0	4,1	5,1
Franciaország	2,5	2,4	2,2	1,0	2,6	2,6	2,6	2,7	2,4	2,5
Magyarország	0,9	1,2	1,0	1,6	1,7	1,6	1,5	1,6	1,4	1,5
Lengyelország	4,9	5,1	5,0	5,1	5,0	5,2	3,0	2,8	1,4	1,8
Bulgária	0,8	0,7	0,4	1,6	1,3	1,1	0,8	0,8	0,9	1,1
Szlovákia	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Málta	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Egyéb összesen	2,0	0,3	0,2	0,3	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
EU-27 összesen	149,0	153,8	153,4	150,1	139,6	144,1	140,6	140,5	123,8	133,1

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: IPARI PARADICSOM (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Olaszország	66,8	66,5	69,5	67,4	66,8	64,8	69,9	72,5	70,0	66,8
Spanyolország	92,7	84,6	80,9	86,7	87,1	93,1	76,7	89,9	83,3	81,7
Portugália	76,2	76,2	82,0	84,2	84,6	97,9	94,4	104,4	93,0	98,1
Görögország	88,3	96,6	91,3	72,0	69,0	76,8	80,8	61,5	78,2	79,2
Franciaország	70,7	70,9	78,9	177,9	63,1	62,7	61,4	58,9	68,2	70,8
Magyarország	75,9	76,6	79,2	69,8	63,2	70,0	69,7	63,1	61,4	78,0
Lengyelország	31,6	26,3	32,2	31,0	30,0	26,7	35,8	31,8	40,3	37,1
Bulgária	40,1	46,3	38,5	37,8	22,9	25,1	32,9	27,8	37,2	27,8
Szlovákia	25,7	24,3	22,5	37,0	19,0	16,0	17,5	23,5	24,5	30,0
Málta	40,0	39,5	39,5	36,0	34,0	30,0	33,5	26,5	21,0	23,5
EU-27 átlaghozama	77,4	71,1	73,1	73,2	71,1	73,3	73,0	78,3	74,8	73,9

Forrás: EUROSTAT

Paprika

Világ

A 2023. évben a globális paprikatermés 38,3 millió tonna volt, ami 3%-kal nagyobb az előző évinél, és 5%-kal múlja felül az előző ötéves átlagot. A globális termőterület 2,07 millió hektár volt, ami nem változott az előző évhez képest, így 2%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagától.

A legnagyobb termelők listáját Kína (17,1 millió tonna) vezeti Mexikó (3,7 millió tonna), Törökország (3,1 millió tonna), Indonézia (3,06 millió tonna), Spanyolország (1,39 millió tonna), Egyiptom (1,07 millió tonna) és Nigéria (774 ezer tonna) előtt.

A világ legnagyobb exportőrei közé Mexikó (1,11 millió tonna), Spanyolország (748 ezer tonna), Hollandia (417 ezer tonna), Törökország (182 ezer tonna), Kanada (180 ezer tonna), Marokkó (174 ezer tonna) és Kína (159 ezer tonna) tartozott.

A legnagyobb importőrök: USA (1,25 millió tonna), Németország (387 ezer tonna), Egyesült Királyság (231 ezer tonna), Franciaország (185 ezer tonna), Kanada (152 ezer tonna), Hollandia (103 ezer tonna), Spanyolország (85 ezer tonna), Malajzia (84 ezer tonna) és Oroszország (83 ezer tonna). Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 2,84 millió tonna paprikát takarítottak be, ez 9%-os csökkenés az előző évhez képest, és 4%-kal kevesebb az előző ötéves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 55,6 ezer hektár volt, ami 1%-os zsugorodást jelent az előző évhez képest, és 5%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb tagállam a teljes uniós paprikatermés felét adó Spanyolország (1,39 millió tonna; -9% az előző évhez képest), valamint Hollandia (420 ezer tonna; -3%), Lengyelország (286 ezer tonna; -24%), Olaszország (228 ezer tonna; -2%), Görögország (108 ezer tonna; -21%), Románia (105 ezer tonna; 0%) és Magyarország (91 ezer tonna; +7%).

Az Európai Unió paprikából önellátó volt 2023-ban, az éves export volumene 284 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 268 ezer tonna körül alakult. Az EU két legnagyobb paprikaexportőre Hollandia (130 ezer tonna) és Spanyolország (124 ezer tonna) – ez a duó adja a teljes uniós export 90%-át. Az Európai Unión kívülről származó import tekintetében Spanyolország vezet (66 ezer tonna), majd a sorban Franciaország (49 ezer tonna), Ausztria (40 ezer tonna), Bulgária (25 ezer tonna), Románia (16 ezer tonna), Horvátország (16 ezer tonna), Szlovénia (10 ezer tonna) majd Németország és Magyarország (8-8 ezer tonna) következik.

Magyarország

A szabadföldi paprika termésmennyisége az elmúlt öt évben (2019-2023) 16 ezer és 29 ezer tonna között változott, a termőterület pedig 630 és 1 100 hektár között. 2023-ban Magyarországon 953 hektáron zajlott a termelés, a termésmennyiség pedig 23 ezer tonna körül alakult. A szabadföldön termelt paprika kb. 90%-a feldolgozásra kerül (átlagosan 23–24 ezer tonna), csak 10% körüli részarány értékesül a frisspiacon (3–4 ezer tonna). A fajlagos hozamok tekintetében némi visszaesés volt tapasztalható, jelenleg 24–29 tonna árut tudunk megtermelni egy hektáron. A termelés az alábbiakban alakul fajta szerint: pritaminpaprika 30%, kápia paprika 30%, almapaprika 15%, TV-paprika 10%, cseresznye, spirál paprika 10%, egyéb paprikafajta 5%.

A 2023. évben Magyarországon a klimatikus tényezők kedvezőbbek voltak a 2022-es évhez képest. Megfelelőnek bizonyult a csapadékmennyiség és kedvező volt a tavaszi felmelegedés is. Növényvédelmi szempontból számottevő volt a poloskák kártétele, valamint a kabócák által terjesztett phytoplasma fertőzés. A kápia és pritamin paprikák intenzív, fátýolagútban történő termesztésének köszönhetően fokozottan védve vannak az időjárási tényezőktől és a kártevőktől, így a phytoplasma fertőzés is jelentősen alacsonyabb volt, körülbelül 10% tőszámkiesést okozott. Az egyéb kórokozók, például a baktériumos betegségek ellen rezisztens fajták használatával védekeznek. A paprika szabadföldi termesztésének legnagyobb ellensége a nyár végi-ősz nagy csapadékmennyiség, ugyanis ez bogýórepedést okoz. A phytoplasma után az Alternaria spp. okoz problémát. A sérült, repedt paprika sokkal fogékonyabb a fertőzésekre, valamint alkalmatlan elsőosztályú frisspiaci export értékesítési célra, ebből kifolyólag a megnövekedett lecsóhányad miatt a termés nagy részét a feldolgozóipar részére kellett értékesíteni.

A paprika termesztése jelentős kézimunkaerőt igényel, legfőképp idénymunkásokat. A munkaerőhiány globális probléma, sok termelőnél hátráltatja a beruházásokat. A nagy termelő országok előnye (főleg az észak-afrikai és mediterrán országoké), hogy a munkaerő rendelkezésre áll és jobb a klimatikus viszonyok.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	1 080	970	831	657	640	637	589	798	1 062	953
Termésmennyiség (ezer tonna)	38,0	28,6	27,9	32,0	29,2	18,2	16,4	19,5	26,5	23,3
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	35,2	29,5	33,6	48,7	45,6	28,6	27,8	24,4	25,0	24,4

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	27 231	29 471	27 128	29 903	23 289	22 508	19 523	24 037	20 048	22 730
Export érték (euró)	23 180 877	26 460 455	25 552 405	26 478 846	24 024 229	26 419 493	25 847 733	32 234 120	29 273 797	36 549 607
Import mennyiség (tonna)	8 580	11 668	9 928	9 345	11 029	13 247	15 500	16 141	12 162	12 576
Import érték (euró)	10 739 255	13 374 821	13 729 477	12 768 463	13 990 918	16 500 740	19 489 607	20 032 865	15 793 825	19 697 652
Export-import egyenleg (tonna)	18 651	17 803	17 200	20 558	12 260	9 261	4 023	7 896	7 886	10 154
Export-import egyenleg (euró)	12 441 622	13 085 634	11 822 928	13 710 383	10 033 311	9 918 753	6 358 126	12 201 255	13 479 972	16 851 955

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: SZABADFÖLDI PAPRIKA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	205,7	206,8	232,7	274,6	251,8	264,7	230,5	217,3	235,5	345,3
Olaszország	190,7	186,3	173,8	173,2	184,4	174,3	170,4	174,3	164,8	163,7
Románia	136,6	132,5	105,8	117,8	121,2	120,8	126,1	140,2	90,8	88,4
Bulgária	47,0	65,0	68,1	52,6	48,8	57,3	47,3	57,1	42,3	46,3
Portugália	39,6	20,3	32,1	55,7	35,5	33,5	51,8	50,3	37,5	43,6
Lengyelország	26,1	23,1	33,3	30,8	29,6	28,0	26,3	42,9	29,9	27,3
Franciaország	39,1	38,6	39,3	29,0	31,6	31,8	37,8	30,7	26,4	25,0
Magyarország	38,0	28,6	27,9	32,0	29,2	18,2	16,4	19,5	26,5	23,3
Görögország	57,8	65,4	59,8	62,1	49,0	52,0	51,6	30,6	37,0	22,9
Csehország	9,6	9,8	10,0	10,1	10,3	11,3	12,2	11,4	12,1	13,1
Egyéb összesen	16,6	23,9	26,5	22,8	21,1	16,9	19,7	21,9	12,1	11,1
EU-27 összesen	806,7	800,3	809,4	860,7	812,5	808,7	790,2	796,1	715,0	809,9

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: SZABADFÖLDI PAPRIKA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	5,7	6,0	7,0	7,0	7,1	6,9	6,5	6,2	6,1	6,0
Olaszország	9,2	9,1	8,7	8,3	8,5	8,4	8,1	8,0	7,8	7,8
Románia	9,7	9,9	9,4	9,2	9,4	10,2	8,7	9,8	8,5	8,9
Bulgária	2,9	4,0	3,6	3,3	2,9	3,1	2,6	2,9	2,2	2,4
Portugália	1,0	0,5	0,9	1,2	0,9	0,8	1,2	1,2	1,0	1,1
Lengyelország	1,4	1,5	2,0	1,7	1,7	1,7	1,3	2,5	1,3	1,3
Franciaország	0,7	0,8	0,8	1,0	1,0	0,9	1,4	1,4	1,4	1,4
Magyarország	1,1	1,0	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,8	1,1	1,0
Görögország	3,1	3,0	2,9	3,0	2,7	2,3	2,3	2,1	1,8	1,7
Csehország	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Egyéb összesen	1,0	1,6	1,8	1,5	1,5	1,0	1,0	1,2	0,9	0,7
EU-27 összesen	36,2	37,7	38,3	37,1	36,7	36,2	34,1	36,4	32,5	32,6

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: SZABADFÖLDI PAPRIKA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	36,1	34,5	33,2	39,2	35,5	38,4	35,5	35,0	38,6	57,6
Olaszország	20,7	20,5	20,0	20,9	21,7	20,8	21,0	21,8	21,1	21,0
Románia	14,1	13,4	11,3	12,8	12,9	11,8	14,5	14,3	10,7	9,9
Bulgária	16,2	16,3	18,9	15,9	16,8	18,5	18,2	19,7	19,2	19,3
Portugália	39,6	40,6	35,7	46,4	39,4	41,9	43,2	41,9	37,5	39,6
Lengyelország	18,6	15,4	16,7	18,1	17,4	16,5	20,2	17,2	23,0	21,0
Franciaország	55,9	48,3	49,1	29,0	31,6	35,3	27,0	21,9	18,9	17,9
Magyarország	34,5	28,6	34,9	45,7	48,7	30,3	27,3	24,4	24,1	23,3
Görögország	18,6	21,8	20,6	20,7	18,1	22,6	22,4	14,6	20,6	13,5
Csehország	24,0	24,5	33,3	25,3	25,8	37,7	40,7	38,0	40,3	43,7
EU-27 átlaghozama	22,3	21,2	21,1	23,2	22,1	22,3	23,2	21,9	22,0	24,8

Forrás: EUROSTAT

Hajtatott paprika

Európai Unió

Az Európai Unióban megtermelt paprika csaknem 70%-a a több mint 22,7 ezer hektáron hajtatott zöldség, és ennek a hajtatóterületnek több mint a fele Spanyolországban, elsősorban Almería körzetében található. A termőterület 2023-ban 2%-kal (400 hektárral) csökkent, (Spanyolországban több mint 500 hektárral, Hollandiában és Görögországban csaknem 100-100 hektárral zsugorodott, míg Lengyelországban 300 hektárral bővült a terület). A terület csökkenése és az alacsonyabb hozamok együttesen 16%-os visszaesést eredményeztek a termésben (1,96 millió tonna, szemben a 2022-es 2,3 millió tonnával).

Európában 24-25 ezer hektáron folyik hajtatott paprikatermesztés, ami az utóbbi 10 évben 20%-os növekedést mutat. Hazánk 2023-ban közel 1 100 hektáron termesztett hajtatott paprikát 130-140 ezer tonna termésmennyiséggel, országos szinten a termőterület csökkenő, míg a termésmennyiség esetében stagnáló tendenciát mutat.

Magyarország

A hazai termelés fajta szerinti összetételében: 60%-a TV paprika, kb. 20%-a kápia paprika, 10%-a hegyes erős, 5%-a kaliforniai és pritamin paprika és további 5% pedig az egyéb paprikafélék, mint különböző snack, valamint palermói paprika fajták, melyek választékbővítés céljából vannak jelen a piacon.

A termés 25–30%-a fűtött termesztőberendezésből származik, a többi a hideg fóliák produktuma, illetve 80–90%-ban talajnélküli termesztésről beszélhetünk. A hajtatott termelésnek 85–90%-a frisspiacon értékesül (125 ezer tonna), a nyári időszakban jellemző a feldolgozóipari felvásárlás (kb. 15 ezer tonna) is. A hazai termelés európai viszonylatokban csekély, azonban a belföldi piac 95%-os ellátottsági szinten áll. Más EU-s országokkal ellentétben Magyarországon a paprika-, és a paradicsomfogyasztás ugyanolyan súlyt kap, más országokban a paradicsom kap nagyobb figyelmet. A téli-tavaszi időszakban szorulunk importra (10 ezer tonna), nyáron azonban különösen TV- és kápia paprikát exportálunk is (2023-as adatok alapján 22 ezer tonna), döntő többségben Németországba. A 2023-as évre jellemző volt a kiegyensúlyozott szélsőségektől mentes időjárás. Ugyanakkor egyre nagyobb problémát jelentenek a klímaváltozás okozta növényvédelmi kihívások, mint például a rovarkártevők elszaporodása (takácsatka (*Tetranychus urticae*), a gyapottok bagolylepke (*Helicoverpa armigera*), az ázsiai márványos poloska (*Halyomorpha halys*) és a levéltetvek. A termelők biológiai védekezési lehetőségeket alkalmaznak, például katicabogarak (*Coccinella septempunctata*) és zengőlegyek betelepítését. Újabb nehézségi faktort teremthet, ugyanis ha nincs elég kártevő a hasznos szervezetek számára, táplálékszerzés céljából elhagyják a területet. A klímaváltozás által okozott további problémák, hogy az üvegházon kívül uralkodó szélsőséges időjárásnak köszönhetően a rovarkártevőknek nem volt elegendő gazdanövénye, így még nagyobb számban jelentek meg a termesztőberendezésekben. A korábbi években több gazdasági tényező hátráltatta a gazdálkodókat. Ilyenek az elektromos áram költségeinek növekedése, a rendszerhasználati díjak emelkedése, valamint a munkaerőhiány. A munkaerőhiány folyamatosan fennálló kardinális tényező, viszont az energiaköltségek 2023. évre normalizálódtak. Az elmúlt években megnövekedett inputanyag-költségek, munkabérek, klímaváltozás hatásai miatt és ennek hozadéaként a hatékonyság fokozása elengedhetetlen, így szükséges a fajlagos hozamokhozamok növelése, az intenzitás növelése, hogy a termelés jövedelmező maradjon, ez azonban csak korszerű berendezésekben, megfelelő üzemméretben lesz megvalósítható. Jelenleg 60-70%-ban kisgazdaságokban gyenge vagy

közepes műszaki színvonal mellett történik a termesztés. Ezen felül a generációváltás megoldatlan problémaköre sújtja az ágazatot, amivel összefüggésben az elmúlt években elmaradtak az érdemi fejlesztések is. A következő évek nagy kihívása lesz a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, a növényvédelmi kérdések kezelése, valamint a munkaerő kérdése. Legtöbb termelőnél jelentős technikai, technológiai fejlesztéseket kell végrehajtani azért, hogy versenyképesen tudjanak termelni, ehhez kell igazítani a szabályozási és támogatási rendszereket is.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	1 550	1 554	1 478	1 453	1 428	1 395	1 280	1 098	1 114	1 090
Termésmennyiség (ezer tonna)	164,0	170,9	172,9	165,0	160,3	154,0	138,0	134,0	138,5	138,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	105,8	110,0	117,0	113,6	112,3	110,4	107,8	122,0	124,3	126,6

Forrás: FruitVeB-NAK

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: HAJTATOTT PAPRIKA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	905,6	898,3	942,9	1 003,4	1 023,7	1 137,7	1 242,4	1 294,3	1 297,8	1 044,6
Hollandia	340,0	345,0	365,0	370,0	355,0	415,0	430,0	440,0	435,0	420,0
Lengyelország	107,5	129,5	125,6	129,6	137,3	136,7	135,1	333,4	346,1	258,7
Magyarország	164,0	170,9	172,9	165,0	160,3	154,0	138,0	134,0	138,5	138,0
Görögország	93,8	88,5	77,4	95,1	96,8	103,0	112,7	107,7	98,8	85,5
Olaszország	94,5	96,6	97,5	76,9	76,3	75,3	77,2	69,8	67,9	63,8
Belgium	25,2	25,5	27,1	27,6	26,0	26,6	25,3	27,3	35,1	30,7
Németország	8,4	7,5	9,4	12,3	14,7	14,0	16,0	17,8	17,0	16,2
Románia	12,9	14,4	14,9	16,7	19,0	14,8	14,7	14,6	14,4	16,1
Ausztria	17,3	14,5	13,3	14,7	15,0	14,2	14,3	14,5	12,2	12,8
Egyéb összesen	12,7	9,3	11,1	11,1	10,0	14,1	12,1	11,8	12,1	13,5
EU-27 összesen	1 781,9	1 800,0	1 857,0	1 922,2	1 934,1	2 105,3	2 217,6	2 465,0	2 474,8	2 099,9

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: HAJTATOTT PAPRIKA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	12,9	12,4	12,6	13,5	13,5	14,5	15,3	16,0	16,2	15,6
Hollandia	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,5	1,5	1,6	1,7	1,6
Lengyelország	1,7	1,7	1,8	1,9	2,0	2,0	1,6	1,8	1,4	1,7
Magyarország	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,1	1,1	1,1
Görögország	1,1	1,0	0,8	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,1	1,0
Olaszország	2,4	2,4	2,4	2,0	2,0	1,9	1,9	1,7	1,6	1,6
Belgium	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Németország	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Románia	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6
Ausztria	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Egyéb összesen	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3
EU-27 összesen	21,8	21,2	21,5	22,4	22,4	23,5	23,9	24,5	24,2	23,8

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: HAJTATOTT PAPRIKA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	70,2	72,4	74,8	74,3	75,8	78,5	81,2	80,9	80,1	67,0
Hollandia	283,3	287,5	280,8	284,6	273,1	276,7	286,7	275,0	255,9	262,5
Lengyelország	63,2	76,2	69,8	68,2	68,7	68,4	84,4	185,2	247,2	152,2
Magyarország	109,3	113,9	115,3	110,0	114,5	110,0	106,2	121,8	125,9	125,5
Görögország	85,3	88,5	96,8	86,5	88,0	93,6	102,5	89,8	89,8	85,5
Olaszország	39,4	40,3	40,6	38,5	38,2	39,6	40,6	41,1	42,4	39,9
Belgium	252,0	255,0	271,0	276,0	260,0	266,0	253,0	273,0	351,0	307,0
Németország	84,0	75,0	94,0	123,0	147,0	140,0	160,0	178,0	170,0	162,0
Románia	25,8	28,8	29,8	33,4	31,7	24,7	29,4	29,2	24,0	26,8
Ausztria	173,0	145,0	133,0	147,0	150,0	142,0	143,0	145,0	122,0	128,0
EU-27 átlaghozama	81,7	84,9	86,4	85,8	86,3	89,6	92,8	100,6	102,3	88,2

Forrás: EUROSTAT

Fűszerpaprika

Magyarország

A magyarországi fűszerpaprika termelés a 2018-as évben még 1 500-1 700 ha termőterületen történt, viszont a 2023. évben körülbelül 1 000 hektárra csökkent. A hazai termelés főleg a Bács-Kiskun és Csongrád-Csanád vármegyei térségre összpontosul. Az elmúlt években változtak az étkezési és fogyasztási szokások, a korábban kedvelt örleményeket felváltják a csípős szószok, emiatt újabb fajtákat is termelnek. A gyenge terméshozam általában az öntözés nélküli, nem intenzív termesztéstechnológiájú területekre jellemző, hozzávetőlegesen 8-9 t/ha. A termésmennyiség az intenzív művelésű öntözött területeken eléri a 20-25 t/ha mennyiséget.

A fűszerpaprika ágazat a termelés magas kézimunkaerő igényéből kifolyólag szintén küzd a munkaerőhiány problémájával. A 2022-es évben a munkabérek és az input anyagok drágulásával jelentősen nőtt az ágazat termelési költsége. Az ültetvény gyomirtása gépesítve jól megoldható, viszont egy szezonban legalább egy alkalommal kézi gyomlálás szükséges, emellett a kézimunkaerő igény nagyban hozzájárul a betakarítás költségeinek emelkedéséhez is. A költségeket tovább növeli a magas vetőmag ár, hiszen a termelők kénytelenek megvenni a rezisztens hibrid szaporítóanyagot, a növényvédőszeres folyamatos kivezetése miatt a termés kiesést okozó betegségek ellen nehezen tudnak védekezni. Az éghajlatváltozás miatt bekövetkező enyhe tél és fokozott meleg következtében nagyszámban jelennek meg a vírusokat terjesztő invazív fajok. A paprikatermesztés egyik legnagyobb kihívása a paprika uborka mozaik vírus (CMV), mely levéltetű vektorok útján terjed és jelentős termés kiesést okoz. Palántakorban a legveszélyesebb, ilyenkor söprűsödés tünetet jelentkezik a növényen. Szerencsére már van ellene rezisztens hibrid, ugyanúgy ahogy a szintén veszélyes baktériumos levélfoltosság (*Xanthomonas* spp.) ellen is.

A nemesítők legtöbbször vad fajtákból hozzák be a rezisztenciát, viszont ennek hátránya, hogy lerontja a köztermesztésben lévő fajták minőségét. Ezek a minőségromlások kiküszöbölhetők, viszont hosszú idő szükséges hozzá (~6-8 év). A fenntarthatóság és a környezettudatosság jegyében a talajtakaró fólia, mely kukoricakeményítő alapanyagának köszönhetően fokozatosan lebomlik és vízszalagos csepegtetés alkalmazása kezd elterjedni.

Időjárást tekintve a paprikatermesztés hiányt szenved az őszi/téli csapadékban. A gazdák általában 30 méter mély fúrt kutakból öntöznek, melyek nem tudnak megfelelő időben visszatölteni és a vízminőségük is romlik (magas vastartalmúak). A tenyészedőszak során (a kiültetéstől májusig), amikor beindul a bimbózás, virágzás majd terméskötődés, kevés a csapadék. Hiába öntöznek, a légköri aszály következtében kiszáradnak a pollenek, ami a terméskötődés szempontjából nagy problémát jelent, sokszor a virágokat is eldobja a növény. A légköri aszály okozta problémák csökkentése érdekében érdemes lenne az öntözést mikroszórófejes párasító rendszerrel kiegészíteni. Ősszel a hirtelen özönvízszerű eső bogyórepedést okozhat, főleg a jalapeno fajtánál. Jégkár minden évben előfordul, de nem számottevő, főleg palántakorban, ugyanis a növény újra hajt. Azonban, ha a kifejlett növényt éri jelentős mennyiségű jég, esetleg már terméssel együtt, ott 100%-os termés kiesést okozhat. Komoly károkat eredményezhet a palántázás utáni kora tavaszi vagy kora őszi fagy, ami ellen intenzív technológiában fátyolfóliával védekeznek. A fátyolfólia a tetvek korai rajzására is megfelelő mechanikai védelem.

Külkereskedelmi adatok		Nettó tömeg kg-ban (kg)		Határparitásos érték forintban (Ft)		Átlagár (Ft/kg)	
090421 A Capsicum vagy a Pimenta nemzetség-hez tartozó növénygyümölcse szárítva, nem zúzva, nem őrölve	Időszak	Import	Export	Import	Export	Import	Export
	2015.	492 001	9 099	438 172 371	11 275 137	890,6	1239,2
	2016.	623 218	8 193	498 083 755	11 242 678	799,2	1372,2
	2017.	658 823	5 458	523 134 026	5 804 419	794,0	1063,5
	2018.	465 996	8 130	372 144 920	9 146 986	798,6	1125,1
	2019.	986 689	31 515	1 011 339 819	29 418 151	1025,0	933,5
	2020.	677 654	50 572	865 031 073	84 488 977	1276,5	1670,7
	2021.	412 642	12 369	496 502 619	24 934 643	1203,2	2015,9
	2022.	766 723	49 259	1 058 422 726	123 967 491	1380,4	2516,6
	2023.	467 342	11 894	788 921 403	38 388 317	1688,1	3227,5
090422 A Capsicum vagy a Pimenta nemhez tartozó gyümölcs, zúzva vagy őrölve	2015.	2 890 840	2 186 958	2 079 633 278	2 462 849 284	719,4	1126,2
	2016.	2 897 148	2 313 280	2 001 984 029	2 638 270 335	691,0	1140,5
	2017.	3 112 958	2 115 992	2 194 573 261	2 456 771 179	705,0	1161,0
	2018.	3 716 756	2 176 766	2 491 732 241	2 512 316 900	670,4	1154,2
	2019.	3 398 649	2 167 771	2 550 617 945	2 822 247 867	750,5	1301,9
	2020.	3 482 973	2 259 470	2 789 434 481	3 320 519 812	800,9	1469,6
	2021.	3 756 512	2 431 718	3 341 471 489	3 828 350 343	889,5	1574,3
	2022.	3 514 861	2 008 511	4 017 997 596	4 003 476 334	1143,1	1993,3
	2023.	3 611 992	1 899 099	4 448 159 252	4 515 397 498	1231,5	2377,7

Forrás: EUROSTAT

Kígyóuborka

Világ

A 2023. évben a globális uborkatermés 97,8 millió tonna volt, ami 3%-kal nagyobb az előző évinél, és 8%-kal múlja felül az előző ötéves átlagot. A globális termőterület 2,2 millió hektár volt, ami meg-
egyezik az előző évivel, így 1%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagától.

A legnagyobb termelők listáját Kína (80,2 millió tonna) vezeti, majd Törökország (1,87 millió tonna), Oroszország (1,68 millió tonna), Mexikó (1,04 millió tonna), Üzbegisztán (962 ezer tonna), Ukrajna (874 ezer tonna) és Spanyolország (722 ezer tonna) következnek.

A világ legnagyobb exportőrei közé Mexikó (880 ezer tonna), Spanyolország (670 ezer tonna), Hollandia (452 ezer tonna), Kanada (250 ezer tonna), Afganisztán (98 ezer tonna), Törökország (94 ezer tonna), valamint Görögország (66 ezer tonna) és Belgium (59 ezer tonna) tartozik.

A legnagyobb importőrök: USA (1,15 millió tonna), Németország (578 ezer tonna), Egyesült Királyság (181 ezer tonna), Irak (180 ezer tonna), Hollandia (129 ezer tonna), Pakisztán (97 ezer tonna), Lengyelország (84 ezer tonna), Belgium (81,5 ezer tonna) és Franciaország (76 ezer tonna).

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 2,4 millió tonna uborkát takarítottak be, ez megegyezik az előző évi mennyiséggel, de 2%-kal kevesebb az előző ötéves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 28 ezer hektár volt, ami 5%-os növekedés az előző évhez képest, de még így is 9%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagos területmértékétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb EU-tagállam a teljes uniós termés csaknem harmadát adó Spanyolország (722 ezer tonna; -6% az előző évhez képest), valamint Lengyelország (431 ezer tonna; -5%), Hollandia (426 ezer tonna; 6%), Franciaország (180 ezer tonna; 3%), Görögország (115 ezer tonna; -4%), Németország (73 ezer tonna; 12%), Románia (67 ezer tonna; 16%) és Olaszország (64 ezer tonna; 7%).

Az Európai Unió uborkából önellátó, az éves export volumene 219 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 101 ezer tonna körül alakult.

Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (178 ezer tonna), Svájc (21,6 ezer tonna), Norvégia (5,6 ezer tonna), Szerbia (3,6 ezer tonna) és Ukrajna (3,6 ezer tonna) voltak.

Az EU legfontosabb külső beszállítói közé Törökország (36,4 ezer tonna), Szerbia (15,6 ezer tonna), Albánia (15,3 ezer tonna), Marokkó (13,1 ezer tonna), Oroszország (7,9 ezer tonna), Észak-Macedónia (4,5 ezer tonna) és Bosznia-Hercegovina (2,4 ezer tonna) tartozik.

Az Európai Unióban megtermelt uborka csaknem 90%-át a több mint 14,3 ezer hektáron hajtított kígyóuborka teszi ki, és ennek a hajtatóterületnek több mint a fele Spanyolországban, elsősorban Almería körzetében található. A termőterület a 2022-es 13,8 ezer hektárról 2023-ra 600 hektárral, 14380 hektárra bővült, ennek a növekedésnek az egyharmada Spanyolországban, újabb harmada pedig Lengyelországban és Olaszországban következett be, de a Hollandiában is nőtt a terület. A terület növekedése ellenére a 2,135 millió tonnás termés volumene szinte megegyezik az előző évi mennyiséggel.

Magyarország

Hazánkban a hajtatott kígyóuborka termesztése 120 hektáron folyt, ahonnan 39 ezer tonna termés került betakarításra a 2023. évben. Az ágazatban jelentősen javult az intenzitás, amit jól mutat a fajlagos terméshozam folyamatos növekedése is. 2023-ban 325 tonna kígyóuborka termett 1 hektár termőterületen, ezzel az elmúlt évek legmagasabb hozamát érte el az ágazat. Az ültetési idő januárban jellemző üvegházi és fűtött körülmények között, évente 2-3 ültetés történik, 3-5 hónapos termesztési ciklusokkal. A szedések jellemzően februártól decemberig tartanak.

A hazai igényeket nem tudta fedezni a magyar termelés, 19 ezer tonna importra szorultunk. Az export-import egyenleg negatív, mely -12,8 millió euróban realizálódott. Közel 4 ezer tonnával kevesebb hazai kígyóuborkát értékesített hazánk külföldre (4 608 tonna) a megelőző évhez képest, melynek értéke 4,4 millió euró volt.

A 2023. évben kiugróan magas növényvédelmi nyomást tapasztaltak a termelők mind kártevők, mind pedig kórokozók szempontjából. Jellemző kártevők voltak az atkák, tripszek, mezei- és vándorpoloskák. Az enyhe tél kedvezett szaporodásuknak és fejlődésüknek, várhatóan ez a probléma a későbbiekben is fenn fog állni, hiszen évről-évre kedvezőbbek számukra az ökológiai feltételek. A biológiai növényvédelmet egyre nehezebb kivitelezni a megváltozott körülmények miatt. A nyári hőség szintén kihívások elé állította a termelőket, a gyenge kötődés és a növények legyengült kondíciója termés kiesést eredményezett, továbbá a kánikula felerősítette a vírusokat is. A legnagyobb gondot a Pythium ssp. okozta a termesztés során. 2023-ban megjelent Magyarországon is az uborka zöldfoltosság mozaikvírus (CGMMV), melynek nem állati kártevő a vektora, hanem fertőzött rekeszekkel terjed. Kiemelt jelentőséggel bír a fertőtlenítés a megelőzés és a kezelés szempontjából is. Fajtaválasztásnál érdemes előtérbe helyezni a rezisztens, valamit toleráns uborkafajtákat annak érdekében, hogy a növényvédelmi kezeléseket csökkenteni tudjuk. A lisztharmat folyamatos kihívást jelent, azonban ma már nemesítettek olyan fajtákat, amelyek toleránsak ezen betegséggel szemben. A növekvő hőmérséklet miatt a nyári ültetésű növények kondíciója romlik, hamarabb kerülnek eltávolításra, ezzel pedig termés kiesés jelentkezik, illetve a másodosztályú termékek aránya nő. A kígyóuborka értékesítése kiskereskedelmi láncokban általában darabra történik, 300-450 gramm közötti súllyal. A javuló minőségi feltételek mellett a kígyóuborka fogyasztása Magyarországon is folyamatosan növekszik, már egész évben keresett a fogyasztók körében, ennek ellenére fogyasztása még mindig 2 kg/fő/év alatt van, mely jelentősen növelhető lenne. Az uborka értékesítése

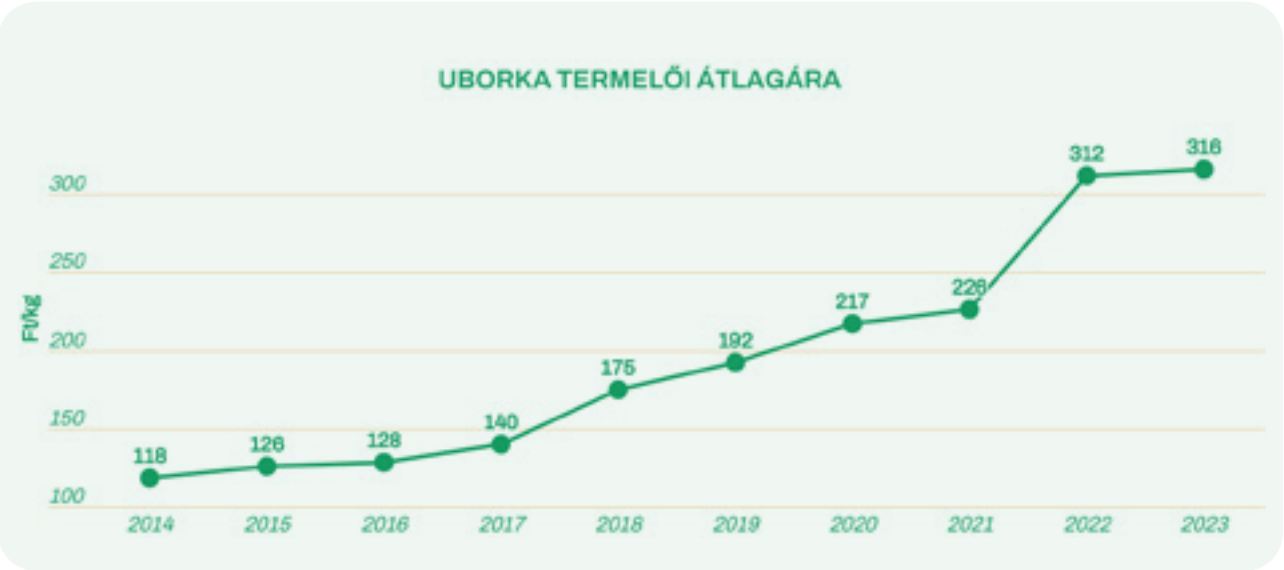
jellemzően nagybani piacokon keresztül történt, de már az áruházláncokban is megtalálható márciustól-novemberig. Az értékesítés integrációban is működik TÉSZ-eken keresztül, illetve jelentősen tudott fejlődni az utóbbi években.

2023-ban a júniusban, júliusban megszokott keresletnövekedés elmaradt, az érékesítési lehetőségek hektikussá váltak. A kereslet-kínálatban hétről hétre nagy eltérések mutatkoztak, keresletingadozási probléma lépett fel.

Az utóbbi évek üvegházfejlesztései szerencsére elérték az uborkát is, több hektár növényház épült kimondott kígyóuborka termesztés céllal. Ez annak is köszönhető, hogy az elavult növényházakhoz képest a termésátlag jelentősen növelhető, akár 50%-kal is.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	92	68	63	78	81	95	98	102	115	120
Termésmennyiség (ezer tonna)	23,5	17,0	16,5	15,8	16,1	18,8	19,1	20,5	33,0	39,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	255,4	250,0	262,0	202,6	198,8	197,9	194,9	201,0	287,0	325,0

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	6 732	3 279	3 253	3 668	2 614	3 432	10 071	13 745	8 582	4 608
Export érték (euró)	4 387 273	1 622 362	1 662 153	2 068 266	1 890 453	2 769 531	3 697 793	4 630 913	4 474 103	4 421 382
Import mennyiség (tonna)	12 426	13 580	13 067	12 088	13 404	18 489	26 367	30 800	22 278	19 261
Import érték (euró)	6 432 927	7 373 343	8 455 251	7 961 253	8 939 047	11 498 493	15 389 912	16 228 107	15 705 287	17 241 396
Export-import egyenleg (tonna)	-5 695	-10 301	-9 814	-8 420	-10 791	-15 057	-16 296	-17 055	-13 696	-14 653
Export-import egyenleg (euró)	-2 045 654	-5 750 981	-6 793 098	-5 892 987	-7 048 594	-8 728 962	-11 692 119	-11 597 194	-11 231 184	-12 820 014

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: HAJTATOTT UBORKA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	645,7	685,2	608,8	614,5	626,9	723,4	779,3	727,0	752,8	706,7
Hollandia	440,0	405,0	370,0	400,0	410,0	410,0	430,0	440,0	400,0	426,0
Lengyelország	265,1	266,7	276,9	294,6	293,3	297,1	266,7	305,7	327,7	316,8
Franciaország	115,7	121,1	120,5	127,9	119,1	123,0	163,0	163,1	145,4	152,3
Görögország	155,1	115,4	107,6	107,1	121,2	118,6	126,3	123,1	110,6	106,2
Németország	52,3	42,8	46,6	58,6	61,1	61,9	63,3	67,0	59,0	68,8
Finnország	38,4	40,5	39,1	42,8	45,5	48,3	54,1	53,1	49,9	50,3
Bulgária	44,5	41,6	57,0	38,0	59,8	41,3	41,9	44,0	46,8	44,5
Románia	44,6	57,0	53,0	57,5	60,1	47,1	48,5	45,9	40,7	42,3
Olaszország	35,2	34,7	37,8	33,5	33,1	38,7	38,4	41,1	38,4	41,9
Egyéb összesen	129,2	139,2	155,9	153,4	148,1	155,7	156,6	174,9	171,6	178,0
EU-27 összesen	1 965,8	1 949,1	1 873,2	1 927,9	1 978,0	2 065,1	2 168,0	2 185,1	2 142,9	2 133,7

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: HAJTATOTT UBORKA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	8,2	7,4	6,7	6,8	6,9	6,9	7,2	7,1	7,4	7,7
Hollandia	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7
Lengyelország	1,7	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7	0,8	1,0	0,7	0,8
Franciaország	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7
Görögország	1,4	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,5	1,4	1,4
Németország	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Finnország	1,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Bulgária	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Románia	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Olaszország	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Egyéb összesen	0,9	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
EU-27 összesen	16,7	14,8	14,0	14,1	14,3	14,2	14,0	14,3	14,3	14,9

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: HAJTATOTT UBORKA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	78,7	92,6	90,9	90,4	90,9	104,8	108,2	102,4	101,7	91,8
Hollandia	733,3	675,0	740,0	666,7	683,3	683,3	716,7	733,3	666,7	608,6
Lengyelország	155,9	166,7	173,1	173,3	172,5	174,8	333,4	305,7	468,1	396,0
Franciaország	231,4	242,2	241,0	213,2	238,2	246,0	232,9	233,0	207,7	217,6
Görögország	110,8	96,2	89,7	82,4	93,2	91,2	97,2	82,1	79,0	75,9
Németország	261,5	214,0	233,0	293,0	305,5	309,5	316,5	335,0	295,0	344,0
Finnország	38,4	405,0	391,0	428,0	455,0	483,0	541,0	531,0	499,0	503,0
Bulgária	111,3	104,0	114,0	95,0	119,6	103,3	104,8	110,0	117,0	111,3
Románia	37,2	47,5	44,2	47,9	50,1	39,3	40,4	38,3	33,9	35,3
Olaszország	58,7	57,8	63,0	67,0	66,2	64,5	64,0	68,5	64,0	69,8
EU-27 átlaghozama	117,7	131,7	133,8	136,7	138,3	145,4	154,9	152,8	149,9	143,2

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: SZABADFÖLDI FRISSPACI UBORKA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	189,0	152,8	180,6	156,4	152,8	142,9	192,6	127,5	125,5	113,7
Franciaország	15,0	13,6	17,0	25,4	17,9	15,3	49,7	36,2	29,8	27,6
Románia	70,7	45,5	35,8	35,4	43,0	43,7	88,4	79,4	17,2	25,0
Olaszország	19,5	20,9	18,7	17,9	17,9	19,5	20,0	19,7	21,5	22,6
Magyarország	15,6	14,8	20,1	19,2	17,6	12,5	17,1	18,1	15,9	21,5
Spanyolország	20,1	20,0	21,7	20,0	16,7	15,8	15,6	18,9	17,1	15,4
Görögország	21,6	14,9	13,1	11,5	12,2	10,2	10,8	11,2	9,4	8,4
Litvánia	10,9	8,1	8,0	6,4	7,2	9,3	9,0	7,6	7,1	5,9
Észtország	1,7	2,4	1,2	2,8	2,8	2,6	5,3	7,9	5,8	5,7
Bulgária	6,8	4,2	2,6	4,6	7,2	26,5	8,4	7,4	4,2	5,6
Egyéb összesen	21,5	21,8	22,0	17,7	17,7	17,9	14,5	13,8	15,7	14,8
EU-27 összesen	392,3	319,0	340,7	317,2	313,1	316,1	431,3	347,5	269,2	266,2

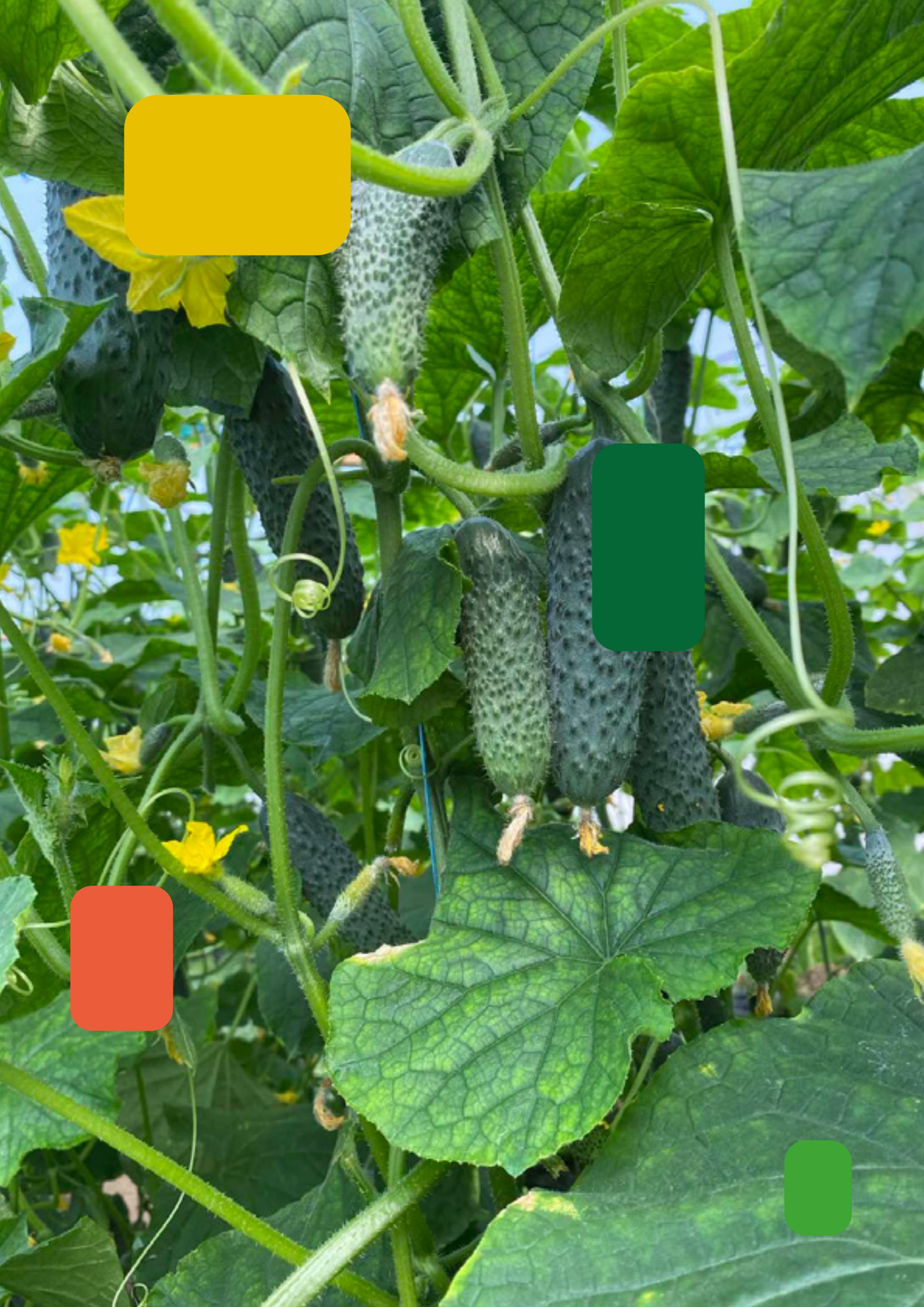
Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: SZABADFÖLDI FRISSPACI UBORKA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	8,9	8,5	7,9	7,5	7,5	8,2	5,5	5,8	4,9	4,7
Franciaország	1,0	1,0	1,1	1,2	1,2	1,0	1,1	0,9	1,0	1,0
Románia	5,2	4,5	4,5	4,3	4,8	4,8	4,0	4,4	2,1	2,9
Olaszország	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Magyarország	0,1	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-
Spanyolország	0,7	0,7	0,8	0,7	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6
Görögország	0,9	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Litvánia	1,0	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8
Észtország	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-	0,1	0,1	0,1
Bulgária	0,4	0,3	0,3	0,3	0,5	1,4	0,5	0,4	0,2	0,3
Egyéb összesen	0,7	0,6	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
EU-27 összesen	20,5	18,7	18,0	17,4	18,0	19,3	14,8	15,4	11,9	12,4

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: SZABADFÖLDI FRISSPACI UBORKA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	21,2	18,0	22,9	20,9	20,4	17,4	35,0	22,0	25,6	24,2
Franciaország	15,0	13,6	15,5	21,2	14,9	15,3	45,2	40,2	29,8	27,6
Románia	13,6	10,1	8,0	8,2	9,0	9,1	22,1	18,0	8,2	8,6
Olaszország	13,9	16,1	14,4	13,8	13,8	15,0	15,4	15,2	16,5	17,4
Magyarország	156,0	74,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Spanyolország	28,7	28,6	27,1	28,6	27,8	26,3	31,2	31,5	28,5	25,7
Görögország	24,0	21,3	21,8	19,2	20,3	20,4	21,6	22,4	23,5	21,0
Litvánia	10,9	10,1	8,0	6,4	7,2	9,3	9,0	8,4	7,9	7,4
Észtország	17,0	24,0	12,0	28,0	28,0	26,0	-	79,0	58,0	57,0
Bulgária	17,0	14,0	8,7	15,3	14,4	18,9	16,8	18,5	21,0	18,7
EU-27 átlaghozama	19,1	17,1	18,9	18,2	17,4	16,4	29,1	22,6	22,6	21,5

Forrás: EUROSTAT

Konzervuborka

Hazánkban 2023-ban 370 hektáron folyt konzervuborka termesztés, melyről 22,2 ezer tonna termés került betakarításra. A termelési adatokat vizsgálva a termőterület nagyságában folyamatos csökkenés tapasztalható, azonban a hatékonyság évről-évre egyre magasabb. Az átlagos fajlagos hozam 36,6 t/ha volt 2023-ban, ami az utóbbi 10 év legmagasabb értékének számított.

A konzervuborka termesztése Kelet- Magyarországra koncentrálódik, ezen belül is Csenger környékére. Ezen ágazat esetében ugyan alkalmaznak vetésváltást, azonban a támrendszer megléte korlátozza a termőterület nagyságát. Mennyiség és minőség tekintetében jelenleg a magyar termelés potenciálisan képes lenne ellátni a hazai ipart megfelelő mennyiségű nyersanyaggal, viszont a gyárak többsége nem kifejezetten konzervuborka gyártásával foglalkozik, így bizonyos időszakokban más termékekre koncentrálódik a feldolgozás. A meggysezon alatt a konzervgyárak teljes kapacitásukkal meggyet dolgoznak fel, így ebben az időszakban gyakran export piacok után kell néznie a hazai konzervuborka kereskedőknek, vagyis számottevő exportról ebben az időszakban beszélhetünk. A balkáni termesztés átrendeződni látszik, hiszen azon területeken nem volt elegendő mennyiségű termés 2023-ban, ezzel is segítve a hazai termék érvényesítését a piacon.

Jellemzően 2-3 fajtát tesztenek Magyarországon, amelyeket 2 fajtátípusba sorolhatunk, a főszáras és a nem főszáras típusba. A főszáras fajták ugyan hamarabb fordulnak termőre, azonban megújuló képességük alacsonyabb. Hazai termesztésben a fogyasztók igényei szerint a simahéjú fajtákat részesítik előnyben a termesztők. A termék minőségében javulás volt tapasztalható, ami a viszonylag homogén méretben nyilvánult meg. A termés 60%-a a 6-9 cm-es mérettartományba esett (~35db/kg). Versenyelőnynek számít az olcsó termék, valamint a termelő és értékesítő közötti rövid távolság.

A munkaerő megléte és minősége lényeges szempont ezen ágazat esetében is. Évente hektáronként 7-8 000 munkaóra szükséges a konzervuborka termesztési és betakarítási műveletnek elvégzéséhez, utóbbit 2 naponta jellemzően 30 ember végzi.

Időjárás szempontjából viszonylag kedvező szezont zárhattak a termesztők, azonban a folyamatos szerkivonások komoly kihívások elé állították ezen ágazatot is. A tripszek egyre nagyobb problémát jelentenek az ültetvényeken, illetve az atkák jelenléte sem elhanyagolható, annál is inkább, mivel az ellenük hatásos szer használatát betiltották hazánkban. Augusztus körül jelentős volt a tetű-, illetve a poloskajárvány is. Magyarországon nem jellemző a vírusos betegségek jelenléte, azonban a világ nagy részén számottevő problémát jelent (CABVV vírus).

A felvásárlási árat az áruházláncok határozzák meg a szezon elején, ami a 2022-es évhez képest mérsékelt, 4 Ft/kg-os növekedés mutatott, így 2023-ban 316 Ft-ért vásároltak fel 1 kg konzervuborkát a gyárak. A külkereskedelmi adatok szerint 1943 tonna import áru érkezett az országba, valamint 1062 tonna hagyta el azt, ebből kifolyólag az export-import egyenlegünk negatív értéket mutat (-317.204 euró).

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	550	535	512	520	453	398	292	213	168	164
Termésmennyiség (ezer tonna)	14,2	13,4	13,9	12,5	9,7	10,9	7,9	6,4	6,0	6,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	25,8	25,0	27,1	24,0	21,4	27,4	27,1	30,0	35,7	36,6

Forrás: FruitVeB-NAK

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	3 693	10 353	9 986	6 827	4 564	1 996	2 881	2 426	1 891	1 062
Export érték (euró)	2 688 456	7 211 544	6 454 240	4 868 863	3 459 339	1 702 222	1 930 545	1 903 396	1 768 287	1 133 961
Import mennyiség (tonna)	1 689	2 448	782	1 836	984	1 491	3 155	2 935	2 066	1 943
Import érték (euró)	693 221	1 039 986	416 756	835 976	523 921	1 038 590	1 607 955	1 526 505	1 115 739	1 451 165
Export-import egyenleg (tonna)	2 004	7 906	9 204	4 991	3 580	505	-273	-509	-175	-881
Export-import értékben (euró)	1 995 235	6 171 558	6 037 484	4 032 887	2 935 418	663 632	322 590	376 891	652 548	-317 204

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: KONZERVUBORKA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Németország	197,9	190,1	207,1	192,5	200,2	183,1	149,1	171,1	168,5	193,7
Románia	28,7	27,9	32,8	36,4	35,5	27,9	28,2	24,7	19,9	21,4
Lengyelország	77,9	67,7	80,6	92,7	92,7	79,4	67,2	39,8	19,0	17,4
Csehország	12,9	14,0	16,8	17,3	11,3	12,3	10,5	14,7	17,3	17,1
Magyarország	14,0	16,7	14,3	14,4	12,1	14,1	7,5	7,9	6,9	8,6
Ausztria	10,9	11,7	11,9	10,8	8,5	10,2	10,5	9,8	8,8	8,2
Finnország	9,7	8,1	10,3	8,0	9,9	7,8	5,9	6,9	7,0	7,8
Svédország	10,0	9,1	9,6	7,5	6,0	6,0	7,6	9,1	8,0	7,4
Bulgária	2,0	4,5	7,0	11,8	7,4	5,2	3,4	2,3	1,2	2,4
Olaszország	2,3	2,7	3,5	3,0	3,1	2,5	2,3	2,1	2,0	1,9
Egyéb összesen	22,3	22,6	23,0	25,6	24,9	23,6	23,5	23,2	24,2	2,6
EU-27 összesen	388,6	375,1	416,8	420,2	411,4	372,0	315,7	311,6	282,9	288,3

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: KONZERVUBORKA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Németország	2,6	2,4	2,4	2,0	2,0	1,9	1,8	1,9	1,7	1,9
Románia	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,7	0,7	0,8
Lengyelország	6,6	6,7	6,0	6,8	7,3	7,2	2,5	2,4	1,1	1,0
Csehország	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Magyarország	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2
Ausztria	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
Finnország	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Svédország	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1
Bulgária	0,1	0,3	0,3	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1
Olaszország	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Egyéb összesen	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,2
EU-27 összesen	12,2	12,3	11,8	12,3	12,5	12,0	6,8	6,6	4,9	4,9

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: KONZERVUBORKA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Németország	76,1	79,2	86,3	96,3	100,1	96,4	82,8	90,1	99,1	101,9
Románia	28,7	31,0	36,4	40,4	39,4	31,0	31,3	35,3	28,4	26,8
Lengyelország	11,8	10,1	13,4	13,6	12,7	11,0	26,9	16,6	17,3	17,4
Csehország	43,0	46,7	42,0	57,7	28,3	41,0	35,0	49,0	57,7	57,0
Magyarország	35,0	33,4	28,6	28,8	30,3	35,3	37,5	39,5	34,5	43,0
Ausztria	54,5	58,5	59,5	54,0	85,0	51,0	52,5	49,0	88,0	41,0
Finnország	48,5	40,5	51,5	40,0	49,5	78,0	59,0	69,0	70,0	78,0
Svédország	50,0	45,5	48,0	75,0	60,0	60,0	76,0	45,5	40,0	74,0
Bulgária	20,0	15,0	23,3	23,6	18,5	17,3	17,0	11,5	12,0	24,0
Olaszország	11,5	13,5	17,5	10,0	10,3	12,5	11,5	21,0	20,0	19,0
EU-27 átlaghozama	31,9	30,5	35,3	34,2	32,9	31,0	46,4	47,2	57,7	58,8

Forrás: EUROSTAT

Vöröshagyma

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 6,3 millió tonnás vöröshagymatermést takarítottak be, ez 2%-os növekedés az előző évhez képest, és 1%-kal kevesebb az előző ötéves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 172 ezer hektár volt, ami 1%-os bővülés az előző évhez képest, és 2%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok: Hollandia (1,6 millió tonna; +7% az előző évhez képest), Spanyolország (1205 ezer tonna; -3%), Németország (760 ezer tonna; 19%), Franciaország (686 ezer tonna; -4%), Lengyelország (634 ezer tonna; -2%), Olaszország (376 ezer tonna; -5%), Belgium (172 ezer tonna; 4%), Ausztria (160 ezer tonna; -9%) és Románia (143 ezer tonna; -1%).

Az áruhiányt és rekordmagas árakat hozó 2022-es évet követően Kelet-Európa és Közép-Ázsia több országában is jelentősen bővült a vöröshagyma termőterülete, részint az év elején még mindig magas árak, részint a tartósan élénk kereslet hatására. A 2023-as évben az EU főbb hagymatermesztő országai közül Hollandiában heterogén termésátlagokat, minőségi problémákat jeleztek. Spanyolországban Andalúzia tartományban csökkent a termőterület, Madrid térségében, Ciudad Real északi részén, Toledóban és kisebb mértékben Cuencában is nagy területen pusztítottak viharok, amelyek a betakarítást is nehezítették. Franciaországban a nagyon gyenge 2022. évihez képest jobb termést vetítettek előre, de végül 4%-kal még az előző évinél is kevesebb lett a betakarított mennyiség. Németország keleti részében átlag alatti, a nyugati területeken átlag körüli mennyiségre számítottak, valamint gondot okozott a megkésett betakarítás és a túlméretes hagymák is, ezzel együtt a katasztrofális 2022-es évhez képest 16%-kal nagyobb termést sikerült betakarítani. Olaszországban a rendkívül kedvezőtlen időjárás (áradások, jégesők és hőhullámok) csak 5%-os visszaesést eredményezett – ebben a szezon elején kevesen mertek reménykedni, ekkor még akár 50%-os termés kiesést is valószínűnek tartottak. Ausztriában esőzések hátráltatták a betakarítást, és a végül betakarított 160 ezer tonnás termés 9%-kal maradt el a tavalyi 175 ezer tonnás volumentől.

Az Európai Unió vöröshagymából önellátó volt 2023-ban, az éves export volumene 995 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 447 ezer tonna körül alakult. A csaknem egymillió tonnás kivitel 80%-át Hollandia bonyolította (810 ezer tonna), Spanyolország 95 ezer, Lengyelország pedig 56 ezer tonnát exportált harmadik országokba. Az Európai Unió kívülről származó import tekintetében is Hollandia vezet (136 ezer tonna), majd a sorban Spanyolország (97 ezer tonna), Lengyelország (34 ezer tonna), Olaszország (30 ezer tonna), Románia (28 ezer tonna), Franciaország (22 ezer tonna), Görögország (20 ezer tonna), Szlovénia (18 ezer tonna) és Németország (15 ezer tonna) következik.

Magyarország

A vöröshagyma termőterületében a 2023. évben enyhe növekedés volt tapasztalható. 1 415 hektárról 74 ezer tonna termést takarítottak be. A fajlagos termés hozam 52,3 t/ha volt, ami 13,1 t/ha-os növekedést jelentett 2022-höz képest. Annak, hogy a termelés színvonala ennyire jelentősen emelkedett, összetett az oka. Egyrészt ma már csak döntően tavaszi vetésű hagyma kerül alkalmazásra, minimális a dughagyma. Másrészt holland, spanyol, olasz hibrid vetőmagot használunk, melynek másfélszer, de akár kétszer akkora a hozama, mint a hagyományos fajtáknak. Már Magyarországon is elképzelhetetlen a vöröshagyma-termesztés öntözés nélkül, a gazdálkodók

intenzívebb technológiát alkalmaznak, tudatosabb a növényvédelem és a műtrágya-felhasználás is. Sajnos a klímaváltozás jelentősen módosítja a termesztési körülményeket, így a klímához történő alkalmazkodás miatt szükséges a technológia folyamatos fejlesztése, és az adott térséghez, mikroklimához szükséges új fajták előállítása.

Ugyan nőtt a termesztési kedv, a hazai fogyasztást még mindig csupán 60-70%-ban tudta ellátni a magyar termelés. 2023-ban 1 133 tonna magyar hagymát értékesítettek külföldön, valamint 13 518 tonna importtermék jelent meg a hazai boltok polcain. Export-import egyenlegünk -9,6 millió euró volt 2023-ban.

A felvásárlási átlagárak az előző évekhez képest kedvezőbben alakultak, 218 Ft/kg volt a KSH adatai alapján.

A termesztés szempontjából kedvező évnek bizonyult a 2023-as év. Növényvédelmi szempontból a peronoszpóra nehezítette a termesztést mind az áttelelő, mind pedig a tavaszi vetésű kultúrákban. Ezen betegség ellen a védekezés lehetősége korlátozott, hiszen kivonták a szükséges hatóanyagot a forgalomból. A peronoszpóra sérülést okoz a hagymán, mely kaput nyit egyéb kórokozók számára is.

Szükséges lenne a tárolókapacitás növelése, valamint a posztharvest technológia fejlesztése annak érdekében, hogy a hazai vöröshagymatermesztés sikerebb legyen, valamint, hogy az ágazat erősödjön. Tárolni azonban csak a jó minőségű hagymát lehet, ezért fontos, hogy intenzív technológiával magas minőségű termék kerüljön előállításra, amit érdemes betárolni, hogy a kitarolt termék is jó minőségű maradjon. Az öntözés szükségessége és a nagy árualapot igénylő áruházlánci beszállítás miatt hazánkban koncentrálódik a termelés, egyre kevesebb a szereplő és egyenként egyre nagyobb területeken termesztenek. Az ágazat szervezettségének fokozásával új belépőkkel is lehet kalkulálni a jövőben, ugyanis a fogyasztás növekszik, így a jövőben mindenképpen az ágazat növekedésére számíthatunk.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	2 250	1 819	1 963	1 738	1 470	1 704	1 591	1 574	1 394	1 415
Termésmennyiség (ezer tonna)	64,0	54,6	65,0	65,0	43,8	57,8	65,2	61,7	70,2	74,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	28,4	30,0	33,1	37,4	29,8	33,9	41,0	39,2	50,4	52,3

Forrás: FruitVeB-NAK

VÖRÖSHAGYMA TERMELŐI ÁTLAGÁRA

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	1 774	1 246	2 251	3 005	2 293	379	619	463	623	1 133
Export érték (euró)	1 235 758	1 187 784	1 814 018	2 154 145	1 214 169	446 051	342 242	272 729	457 495	1 001 973
Import mennyiség (tonna)	9 159	14 208	16 705	17 263	20 765	18 408	21 605	19 329	16 910	13 518
Import érték (euró)	3 120 905	4 760 430	6 004 239	5 147 086	6 895 000	10 338 456	8 200 137	7 294 400	7 304 056	10 675 246
Export-import egyenleg (tonna)	-7 385	-12 962	-14 455	-14 258	-18 472	-18 029	-20 986	-18 866	-16 287	-12 385
Export-import egyenleg (euró)	-1 885 147	-3 572 646	-4 190 221	-2 992 941	-5 680 831	-9 892 405	-7 857 895	-7 021 671	-6 846 561	-9 673 273

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: VÖRÖSHAGYMA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hollandia	1 379,0	1 504,1	1 449,4	1 779,7	1 264,8	1 737,7	1 701,3	1 916,4	1 496,3	1 605,3
Spanyolország	1 364,6	1 247,6	1 407,9	1 317,2	1 288,0	1 458,9	1 319,5	1 465,4	1 235,7	1 205,4
Németország	589,7	553,3	616,5	633,0	503,2	607,1	629,6	738,5	638,4	759,6
Franciaország	376,8	368,7	474,7	453,8	455,2	660,2	669,0	817,4	712,5	685,9
Lengyelország	651,1	548,4	651,4	667,4	562,9	535,4	666,9	617,6	649,8	633,7
Olaszország	418,6	372,5	450,7	410,5	372,2	477,9	458,0	415,6	397,0	376,2
Belgium	102,3	108,3	130,8	92,9	105,4	161,3	176,5	241,8	166,4	172,1
Ausztria	206,0	168,1	163,3	144,7	132,2	141,7	155,3	168,7	174,8	159,5
Románia	249,5	223,0	189,6	214,9	212,3	203,7	230,3	218,5	145,5	142,8
Görögország	251,5	233,5	207,3	207,4	145,4	133,5	172,0	138,0	115,6	109,1
Egyéb összesen	408,3	403,2	453,5	423,6	393,4	432,4	478,4	467,2	450,8	487,2
EU-27 összesen	5 720,0	5 730,5	6 194,9	6 345,0	5 434,9	6 549,7	6 656,6	7 205,1	6 182,7	6 336,5

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: VÖRÖSHAGYMA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hollandia	30,2	32,2	32,7	34,4	34,5	36,5	35,9	39,5	33,5	35,0
Spanyolország	25,0	24,2	25,7	25,5	24,4	26,5	25,3	26,8	23,7	23,3
Németország	12,4	12,6	13,6	14,1	13,6	14,4	14,7	16,6	16,8	17,4
Franciaország	11,2	11,1	13,1	12,5	12,7	14,7	16,3	19,4	17,3	17,8
Lengyelország	25,2	25,6	27,0	26,7	25,5	25,2	23,1	23,4	22,7	22,1
Olaszország	12,5	11,5	12,7	12,3	11,6	14,1	12,8	12,5	12,6	12,5
Belgium	2,1	2,5	3,0	3,8	4,3	4,4	4,8	5,4	4,8	5,1
Ausztria	3,2	3,4	3,5	3,5	3,3	3,5	3,4	3,4	3,6	3,6
Románia	17,7	18,6	17,3	17,0	17,3	17,4	16,2	16,3	15,7	15,5
Görögország	7,1	6,1	5,9	5,5	4,4	3,8	4,8	4,8	3,3	3,1
Egyéb összesen	15,2	14,1	15,5	15,5	16,7	16,3	16,9	16,8	16,1	16,7
EU-27 összesen	161,7	161,9	169,9	170,7	168,2	176,7	174,4	185,0	170,1	172,0

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: VÖRÖSHAGYMA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hollandia	45,7	46,8	44,3	51,8	36,7	47,6	47,3	48,5	44,7	45,9
Spanyolország	54,7	51,6	54,7	51,7	52,8	55,0	52,1	54,7	52,1	51,8
Németország	47,5	43,8	45,5	45,0	37,1	42,2	42,7	44,5	37,9	43,6
Franciaország	33,7	33,3	36,3	36,3	36,0	45,1	41,2	42,1	41,1	38,6
Lengyelország	25,8	21,4	24,1	25,0	22,1	21,2	28,9	26,4	28,6	28,7
Olaszország	33,5	32,3	35,5	33,5	32,1	34,0	35,7	33,2	31,4	30,1
Belgium	49,9	44,2	44,2	24,6	24,6	36,5	36,5	44,4	34,5	33,6
Ausztria	64,2	50,0	46,5	40,9	40,1	40,4	45,5	49,2	48,8	44,7
Románia	14,1	12,0	11,0	12,6	12,3	11,7	14,2	13,4	9,3	9,2
Görögország	35,3	38,1	35,0	37,4	32,8	35,0	35,6	28,7	35,5	34,8
EU-27 átlaghozama	35,4	35,4	36,5	37,2	32,3	37,1	38,2	38,9	36,3	36,8

Forrás: EUROSTAT

Fokhagyma

Világ

A 2023. évben a globális fokhagyma termés 28,7 millió tonna volt, ami megegyezik az előző évi mennyiséggel, és 2%-kal múlja felül az előző ötéves átlagot. A globális termőterület 1,69 millió hektár volt, ami 1%-os növekedést jelent az előző évhez képest, de még így is 3%-kal elmarad az előző ötéves időszak átlagától.

A legnagyobb termelők listáját óriási fölényrel Kína (20,7 millió tonna) vezeti India (3,26 millió tonna) előtt, de nagy termelőnek számít még Banglades (549 ezer tonna), Egyiptom (490 ezer tonna), Dél-Korea (318 ezer tonna), Üzbegisztán (226 ezer tonna), Algéria (212 ezer tonna) is, és csak utánuk következik a legfontosabb uniós tagállam, Spanyolország (195 ezer tonna).

A világ legnagyobb exportőrei közé a teljes globális export 70%-át adó Kína (2,03 millió tonna), valamint Spanyolország (151 ezer tonna), Argentína (121 ezer tonna), India (61 ezer tonna), Egyiptom (43 ezer tonna), Hollandia (41,7 ezer tonna), valamint a jelentős re-exportot bonyolító Egyesült Arab Emírségek (36 ezer tonna) tartozik.

A legnagyobb importőrök: Indonézia (564 ezer tonna), Vietnam (233 ezer tonna), Malajzia (197 ezer tonna), Banglades (166 ezer tonna), Brazília (115 ezer tonna), az USA (114 ezer tonna), a Fülöp-szigetek (91,8 ezer tonna), az Egyesült Arab Emírségek (65,7 ezer tonna) és Thaiföld (63,9 ezer tonna).

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 320 ezer tonnányi termést takarítottak be, ami 20%-os visszaesés az előző évhez képest, és 23%-kal kevesebb az előző ötéves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 44,85 ezer hektár volt, ami 9%-os zsugorodást jelent az előző évhez képest, és 7%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb EU-tagállam a teljes uniós termelés több mint 60%-át adó Spanyolország (195 ezer tonna, -31% az előző évhez képest), valamint Franciaország (29,3 ezer tonna; +51%), Olaszország (26,7 ezer tonna; -4%), Románia (20,6 ezer tonna; -8%), Lengyelország (19,4 ezer tonna; -5%) és Portugália (9,1 ezer tonna; +47%).

Az Európai Unió fokhagymából önellátó, az éves export volumene 65,3 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 63,6 ezer tonna körül alakult.

Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (19 ezer tonna), az USA (18,8 ezer tonna), Marokkó (14,2 ezer tonna), Svájc (3,8 ezer tonna), Kanada (1,7 ezer tonna), valamint Haiti (1,2 ezer tonna) és Japán (1,2 ezer tonna) voltak.

Az EU legfontosabb külső beszállítója egyértelműen Kína (45,9 ezer tonna), de fontos partner még Egyiptom (9,4 ezer tonna), Argentína (3,7 ezer tonna) és Törökország (2,4 ezer tonna) is.

Magyarország

A fokhagyma termőterületében, valamint megtermelt mennyiségében csökkenés volt tapasztalható a megelőző évekhez képest. A 2023-as évben 672 hektáron folyt a termelés, 6 ezer tonna fokhagyma került előállításra, a hozam 1 000 tonnával múlta alul a 2022-es évet. Az országos termésátlag 6,5 t/ha-ról 9 t/ha-ra növekedett az utóbbi években, ami még így is jelentősen elmarad a versenytársakétól. A termésmennyiség csökkenése az aszályos nyárnak a hozadéka. A sekély gyökérzetéből adódóan a talaj felső rétegének hőmérséklete és nedvessége, valamint a légköri aszály nagyban meghatározta a termelés rentabilitását. A termék minősége nem érte el a várt szintet. Mivel a fejben lévő gerezdek nem egyidőben alakulnak ki, a vegetáció során bekövetkező időjárási anomáliák, valamint a tápanyagfelvételi nehézségek negatívan befolyásolták a tárolhatóságot. A nyári jégverés asszimilációs felületkiesést okozott a területen, valamint a különböző kórokozókkal szemben nőtt az állomány kitétsége. Számottevő növényvédelmi probléma nem volt tapasztalható ágazati szinten 2023-ban, azonban a januári értékesítés során körülbelül 20% tárolási veszteséggel számolhattak a termelők annak ellenére, hogy a növények fenológiai fázisához igazított tápanyagutánpótlásban, illetve öntözésben részesültek.

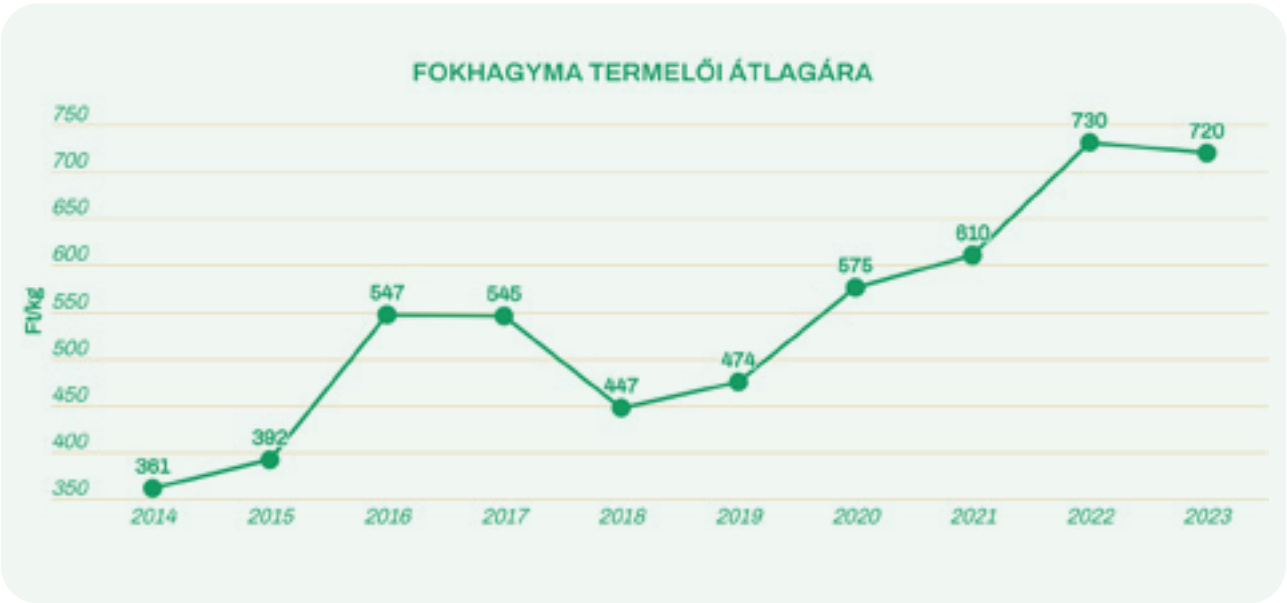
A megtermelt fokhagyma 90-95%-a Magyarországon kerül értékesítésre. A fogyasztó igényeket csak részben (körülbelül decemberig) tudja kielégíteni a hazai termelés, ezt követően azonban megjelenik az import termék a boltok polcain. Fő versenytársunk a kínai és a spanyol fokhagyma, melyek főleg a téli hónapokban jelennek meg, amikor a hazai termés már mind kitérőre került, de Franciaországból és Törökországból is érkezik nagyobb mennyiségben fokhagyma az európai piacokra. A külkereskedelmi adatokat vizsgálva megállapítható, hogy 2023-

ban az export mennyiség 413 tonnáról 296 tonnára csökkent. Ugyanezt a tendenciát figyelhetjük meg az import mennyiségi adatok értékelése során is. 2022-ben 2 481 tonna fokhagyma érkezett hazánkba, míg 2023-ban 1 325 tonna.

A műtrágyák árának robbanásszerű emelkedése, valamint az egyéb inputanyagok (pl. talajkondicionáló) drágulása jelentős profitsökkenést okozott, hiszen ezen költségeket már képtelenség volt az értékesítési árba beépíteni. A fokhagyma felvásárlási ára 2023-ban 720 Ft/kg körül alakult. Az ágazatban már csak az intenzív termelésnek van létjogosultsága, így egyre több a nagy termelő, akik posztharvest technológia mellett, válogatással, tárolással piacképes terméket tudnak előállítani. Azonban az ágazat szervezettsége továbbra is alacsony, kevés a tároló kapacitás, ezért a belföldi piacot sem tudjuk egész évben ellátni.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	1 150	1 076	915	974	1 169	941	797	796	778	672
Termésmennyiség (ezer tonna)	8,0	7,5	6,6	7,0	8,2	7,5	6,8	7,0	7,0	6,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	7,0	7,0	7,2	7,2	7,0	8,0	8,5	8,8	9,0	8,9

Forrás: KSH

Forrás: EUROSTAT

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	370	800	649	408	498	475	654	692	413	296
Export érték (euró)	719 577	1 497 141	2 025 077	1 230 043	944 529	1 119 722	1 644 287	1 627 384	1 079 378	753 210
Import mennyiség (tonna)	737	867	1 408	1 026	965	1 174	2 111	2 273	2 481	1 325
Import érték (euró)	3 698 319	7 997 260	6 490 541	4 081 426	4 977 054	4 747 223	6 541 361	6 915 242	4 128 071	3 234 201
Export-import egyenleg (tonna)	-367	-68	-758	-617	-467	-699	-1 457	-1 582	-2 068	-1 029
Export-import egyenleg (euró)	-2 978 742	-6 500 119	-4 465 464	-2 851 383	-4 032 525	-3 627 501	-4 897 074	-5 287 858	-3 048 693	-2 480 991

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: FOKHAGYMA (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	177,4	178,4	209,8	274,7	273,5	271,4	269,1	315,7	281,9	194,3
Franciaország	18,1	17,3	21,9	20,5	20,1	28,1	30,3	28,8	19,4	29,3
Olaszország	29,3	27,1	29,6	30,0	30,5	29,3	28,0	28,7	27,9	26,7
Románia	33,6	34,5	28,0	29,4	30,6	27,7	31,6	30,1	22,5	20,6
Lengyelország	14,2	13,1	16,1	16,7	15,8	15,1	15,3	25,2	20,5	19,4
Portugália	3,3	1,7	2,6	2,7	2,0	0,4	12,3	14,2	6,2	9,1
Magyarország	7,2	6,9	7,9	7,4	7,9	7,1	5,2	5,6	5,5	5,3
Görögország	13,7	10,0	5,8	6,1	6,1	4,4	7,8	8,3	6,4	4,1
Hollandia	2,0	2,1	2,1	2,2	2,4	2,5	2,5	2,1	2,2	2,4
Ausztria	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6
Egyéb összesen	5,1	6,4	12,6	7,5	8,6	11,5	11,2	9,8	7,6	7,7
EU-27 összesen	302,7	296,3	335,3	396,0	398,7	398,7	414,5	470,0	401,5	320,4

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: FOKHAGYMA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	21,0	20,0	24,3	26,6	28,4	27,4	27,9	29,8	29,8	25,6
Franciaország	2,6	2,6	2,9	2,8	2,8	3,7	4,2	4,1	4,4	4,1
Olaszország	3,2	3,0	3,3	3,5	3,6	3,4	3,3	3,4	3,5	3,4
Románia	6,1	6,3	5,9	5,7	5,9	5,8	5,3	5,3	5,2	5,0
Lengyelország	1,1	1,2	1,2	1,4	1,5	1,4	1,4	2,0	2,1	2,2
Portugália	0,3	0,5	0,2	0,2	0,2	0,1	0,7	1,0	0,6	0,6
Magyarország	1,0	1,0	1,2	1,2	1,3	1,1	0,8	0,8	0,8	0,7
Görögország	1,4	1,0	0,8	0,8	0,8	0,6	1,0	0,8	0,7	0,6
Hollandia	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Ausztria	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Egyéb összesen	0,9	1,4	1,8	1,9	2,2	2,6	2,6	2,0	2,0	2,2
EU-27 összesen	37,7	37,2	41,8	44,2	46,9	46,3	47,5	49,7	49,4	44,9

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: FOKHAGYMA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spanyolország	8,5	8,9	8,6	10,3	9,6	9,9	9,6	10,6	9,5	7,6
Franciaország	7,0	6,7	7,7	7,3	7,1	7,5	7,2	7,0	4,5	7,1
Olaszország	9,2	8,9	9,0	8,6	8,5	8,6	8,5	8,4	7,9	7,9
Románia	5,5	5,5	4,7	5,2	5,2	4,8	6,0	5,7	4,3	4,1
Lengyelország	12,9	10,9	13,0	12,0	10,9	10,8	10,9	12,6	9,8	8,8
Portugália	13,1	3,3	17,5	11,1	12,0	5,9	18,3	14,8	10,9	14,4
Magyarország	7,6	6,9	6,6	6,2	6,3	6,6	6,8	6,8	6,7	7,4
Görögország	9,7	9,7	7,5	7,7	7,9	7,6	8,1	10,6	9,8	6,9
Hollandia	13,4	12,8	13,1	13,4	14,1	13,7	13,4	13,3	13,6	13,9
Ausztria	5,6	5,3	5,4	5,5	5,3	5,8	5,5	5,3	5,4	5,6
EU-27 átlaghozama	8,0	8,0	8,0	9,0	8,5	8,6	8,7	9,5	8,1	7,1

Forrás: EUROSTAT

Sárgarépa

Világ

A 2023. évben a globális sárgarépatermés 41,4 millió tonna volt, ami 2%-os csökkenés az előző évhez képest, de még így is 1%-kal múlja felül az előző ötéves átlagot. A globális termőterület 1,13 millió hektár volt, ami 1%-os zsugorodást jelent az előző évhez képest, és 1%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagától.

A legnagyobb termelők listáját Kína (18,5 millió tonna) vezeti, majd Üzbegisztán (3,45 millió tonna), Oroszország (1,4 millió tonna), az USA (1,33 millió tonna), Ukrajna (844 ezer tonna), az Egyesült Királyság (823 ezer tonna) és Németország (797 ezer tonna) következik.

A világ legnagyobb exportőrei közé Kína (847 ezer tonna), Hollandia (455 ezer tonna), Mexikó (186 ezer tonna), Spanyolország (138 ezer tonna), Belgium (129 ezer tonna), Kanada (107 ezer tonna), Izrael (107 ezer tonna) és Olaszország (92 ezer tonna) tartozik.

A legnagyobb importőrök 2023-ban az USA (287 ezer tonna), Németország (228 ezer tonna), Belgium (224 ezer tonna), Vietnam (184 ezer tonna), Franciaország (141 ezer tonna), Thaiföld (134 ezer tonna), Dél-Korea (100 ezer tonna), Kanada (96 ezer tonna) és Malajzia (95 ezer tonna) voltak.

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 4,38 millió tonna sárgarépát takarítottak be, ez 1%-os csökkenés az előző évhez képest, és 8%-kal kevesebb az előző ötéves időszak átlagánál. A teljes uniós termőterület 96 ezer hektár volt, ami 1%-os zsugorodás az előző évhez képest, és 9%-kal marad el az előző ötéves időszak átlagos területméretétől.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok: Németország (797 ezer tonna; +2% az előző évhez képest), Franciaország (630 ezer tonna; -5%), Lengyelország (577 ezer tonna; -7%), Hollandia (486 ezer tonna; -1%), Olaszország (435 ezer tonna; +23%), Spanyolország (388 ezer tonna; 0%) és Belgium (225 ezer tonna; -10%).

Az Európai Unió sárgarépából nettó importőr, az éves export volumene 70,9 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 127,5 ezer tonna körül alakult.

Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (27,3 ezer tonna), Ukrajna (15,8 ezer tonna), Szenegál (8,3 ezer tonna), Elefántcsontpart (7,3 ezer tonna), Svájc (2,8 ezer tonna), Norvégia (2,7 ezer tonna) és Mauritánia (1,6 ezer tonna) voltak.

Az EU legfontosabb külső beszállítói közé Törökország (36,7 ezer tonna), Izrael (34,7 ezer tonna), Egyiptom (12,2 ezer tonna), Szerbia (10,1 ezer tonna), az Egyesült Királyság (9,4 ezer tonna), Belarusz (6,2 ezer tonna) és Oroszország (4,3 ezer tonna) tartozott.

Magyarország

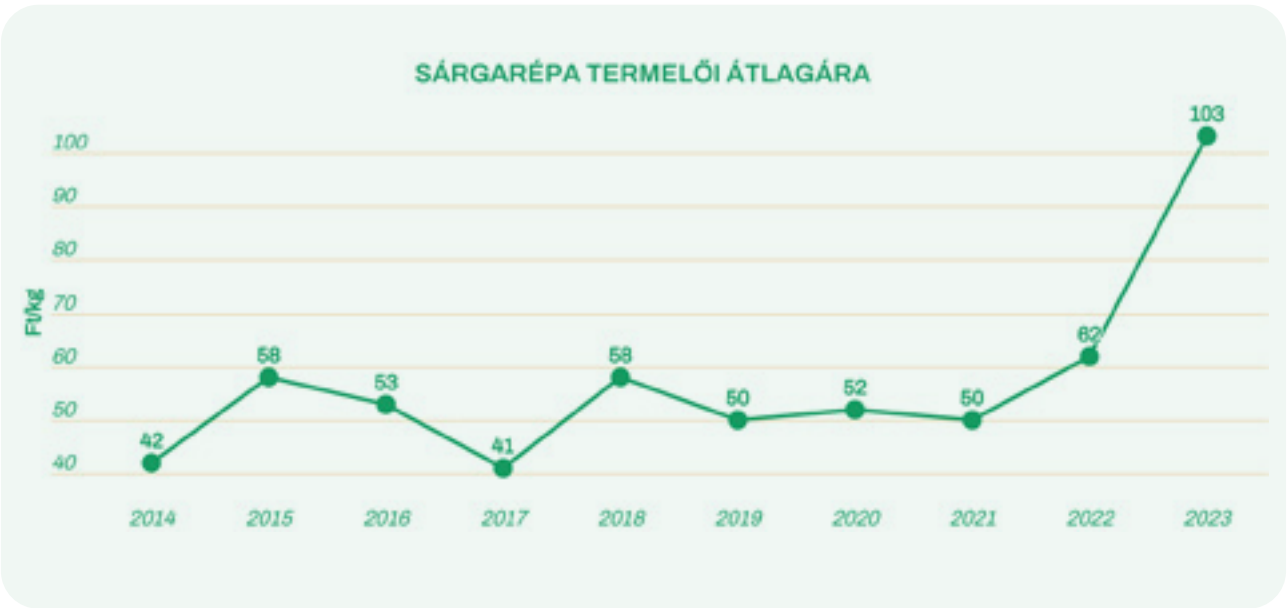
2023-ban enyhe növekedést tapasztalhattunk a sárgarépa termőterületében és termésmennyiségében. A 2022. évhez viszonyítva a terület megközelítőleg 160 hektárral nőtt, 1 458 hektárról 60 ezer tonna termést takarítottak be a gazdák. A fajlagos hozamban érdemi változás nem történt. A felvásárlási árak emelkedtek a megelőző évekhez képest, 1 kilogramm sárgarépaért 103 Ft-ot kapott a termelő átlagosan, ami 41 Ft-tal több a 2022-es árhoz képest. A hazai igényeket a termelés nem tudja fedezni, 7-8 ezer tonna importra szorul az ország. Növényvédelmi problémák közül a fonálférgeket szükséges kiemelni, ami a termésmennyiség akár 10-15 %-át is képes betakaríthatatlanná tenni. Időszakosan és regionálisan a poloskakártétel okozott némi nehézséget a termesztésben.

Az időjárás kedvezett az ágazatnak. A csapadékeloszlás lokális volt, a páratartalom relatíve magas. Azonban ezen körülmények nem csupán a sárgarépának kedveztek, a gombás betegségek előfordulása is gyakoribb volt március után. A júniusi 35 °C feletti hőmérséklet ezt a problémát részben megoldotta, azonban a szerkivonások korlátozták a kezelés lehetőségeit.

Szeptember környékén a lengyel áru hazai megjelenése értékesítési problémát okozott. A magyar termés jelentős része kiskereskedelmi áruházláncokban került értékesítésre, azonban ebben az esetben a nyomonkövethetőség korlátozott. A klimatikus változásokkal szükségszerűen a technológiai változásokra is fel kell készülnünk, azonban aktuális, helyi és megbízható kutatások nélkül a szaktudásunk elavulttá válik. A versenytársakra jellemző naprakész technológiai tudás lassabban gyűrűzik be hozzánk. A hollandokra, dánokra, izraeliekre jellemző kimagasló posztharvest technológia és a megfelelő minőségű, elegendő mennyiségű tárolókapacitás megléte, aminek köszönhetően magas értékű, piacképes termék állítható elő, míg nálunk a teljes termelés kiszolgálására nem áll rendelkezésre a technológia.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	1 180	1 234	1 475	1 292	1 252	1 537	1 512	1 725	1 299	1 458
Termésmennyiség (ezer tonna)	56,7	61,7	70,8	68,0	56,4	54,8	58,6	68,3	54,0	60,6
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	48,1	50,0	48,0	52,6	45,1	35,7	38,8	39,6	41,6	41,6

FruitVeB - NAK

Forrás: KSH

Az EU 10 legnagyobb termelő országának termése: sárgarépa (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Németország	609,4	526,9	641,6	733,9	625,4	791,1	802,2	962,0	780,5	796,8
Franciaország	543,2	560,0	581,5	563,7	535,3	534,2	650,7	690,6	662,4	629,6
Lengyelország	822,6	677,7	822,0	827,1	726,4	678,3	681,0	638,4	619,6	577,4
Hollandia	548,0	563,4	600,4	610,6	538,7	615,8	574,2	643,2	488,9	486,0
Olaszország	539,2	513,5	530,8	486,7	478,9	492,2	493,7	498,3	353,5	435,4
Spanyolország	376,3	410,9	405,0	389,8	382,4	384,3	392,8	428,7	387,9	388,1
Belgium	328,0	243,0	385,4	380,0	323,5	322,3	258,6	387,0	249,6	225,0
Portugália	104,5	97,5	95,7	92,0	91,6	85,6	133,6	140,9	100,1	125,5
Ausztria	106,9	66,8	98,5	97,8	93,8	108,2	116,3	117,5	118,4	121,0
Svédország	119,0	115,6	111,7	109,1	92,5	106,7	118,5	123,3	114,0	108,2
Egyéb összesen	675,5	557,0	602,4	602,4	591,4	617,7	597,6	616,4	538,3	489,6
EU-27 összesen	4 772,7	4 332,2	4 874,8	4 893,2	4 479,9	4 736,5	4 819,1	5 246,2	4 413,1	4 382,6

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMŐTERÜLETE: SÁRGARÉPA (2014-2023, EZER HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Németország	10,1	9,7	11,2	12,6	13,0	13,7	13,8	14,9	13,6	13,5
Franciaország	12,0	12,0	12,8	12,8	12,4	12,6	16,2	16,4	15,0	15,1
Lengyelország	22,5	22,3	22,6	22,4	22,7	22,5	17,7	17,5	16,8	15,0
Hollandia	9,1	8,5	9,2	9,4	9,2	9,9	9,6	9,8	8,0	7,8
Olaszország	11,3	11,7	11,6	11,0	10,8	11,1	10,8	10,7	8,3	9,5
Spanyolország	6,9	6,7	6,7	6,4	6,6	6,7	6,9	7,3	7,0	6,8
Belgium	5,2	5,2	5,9	5,7	5,7	5,6	5,1	5,3	4,3	4,2
Portugália	2,1	2,2	1,9	2,1	1,7	1,7	2,6	2,6	2,1	2,2
Ausztria	1,7	1,6	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Svédország	1,9	2,0	2,0	1,7	1,8	1,7	1,8	1,8	1,8	1,7
Egyéb összesen	22,2	20,0	20,8	20,9	21,1	21,2	19,9	20,3	18,1	18,2
EU-27 összesen	105,0	101,7	106,4	106,7	106,6	108,4	106,3	108,4	96,8	96,0

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSÁTLAGA: SÁRGARÉPA (2014-2023, TONNA/HEKTÁR)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Németország	60,3	54,6	57,2	58,5	48,3	57,6	58,2	64,5	57,3	59,1
Franciaország	45,3	46,7	45,5	44,0	43,3	42,6	40,1	42,1	44,2	41,7
Lengyelország	36,6	30,4	36,5	37,0	32,0	30,1	38,5	36,5	36,9	38,5
Hollandia	60,0	66,5	65,3	65,3	58,7	62,1	59,9	65,6	61,2	62,6
Olaszország	47,7	44,0	45,7	44,3	44,2	44,4	45,8	46,7	42,4	45,9
Spanyolország	54,5	61,4	60,4	60,5	58,4	57,6	57,0	58,6	55,6	56,9
Belgium	63,7	47,2	65,9	67,3	57,3	57,2	50,9	73,6	58,6	53,6
Portugália	50,3	45,1	50,6	44,7	53,2	51,6	51,2	54,0	48,6	56,0
Ausztria	62,2	41,0	54,4	53,2	51,3	57,5	62,2	62,9	63,0	63,0
Svédország	61,4	57,5	55,8	64,2	52,6	62,4	65,1	68,1	64,7	62,2
EU-27 átlaghozama	45,5	42,6	45,8	45,9	42,0	43,7	45,4	48,4	45,6	45,7

Forrás: EUROSTAT

Gyökérpetrezselyem

Magyarországon gyökérpetrezselymet 1 305 ha-on termesztettek 2023-ban. A fajlagos hozam 36 t/ha volt, ami a legmagasabb értéknek tekinthető az elmúlt 10 év távlatában. Összesen 47 ezer tonna petrezselymet takarítottak be hazánkban a 2023-as évben. A termelés tekintetében az elmúlt években a makói régió jelentősége csökkent, új termőterület jött létre Békés vármegyében, illetve a mórakalmi és szabadszállási régió is erősödött. A külkereskedelmi adatok szerint a sárgarépa- és fehérrépatermelés deficitese volt 2023-ban, miközben 3 619 tonna terméket értékesítettünk határon túlra, addig az import mennyisége 11 255 tonna volt.

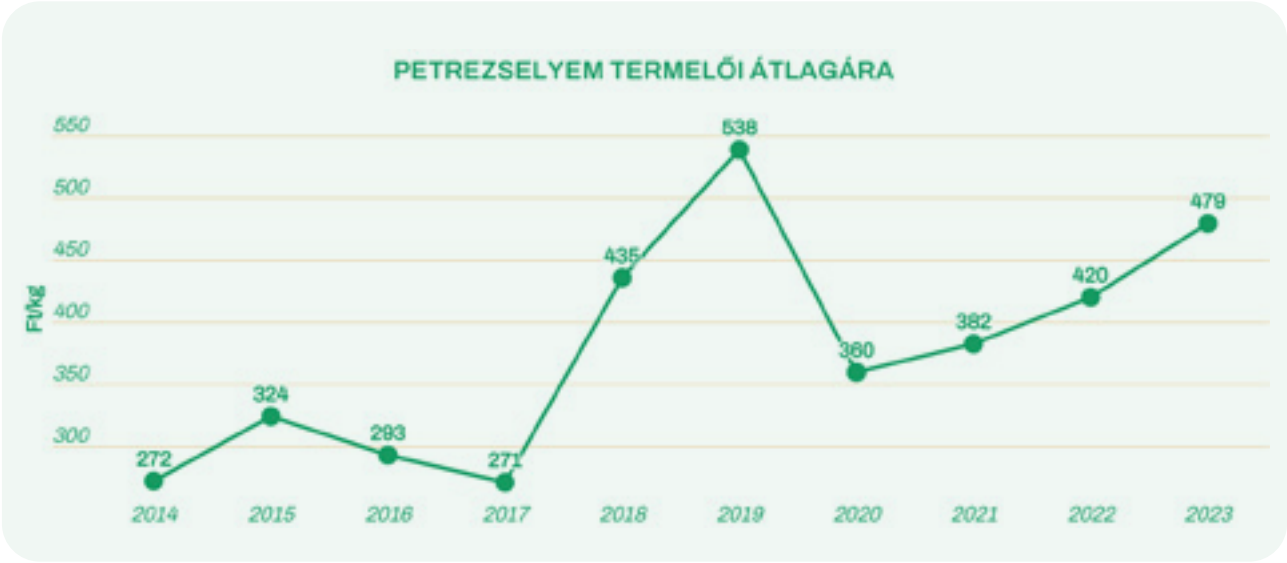
A hazai szezon a homoki területeken kezdődött a februári vetésű fajtákkal, melyekkel egész nyáron fedezték a magyar fogyasztók igényeit. A hazánkban megtermelt petrezselyem számára a magyarországi áruházláncok jelentik a legnagyobb felvevőpiacot (90–95%-ban lefedi a belföldi termelés). Főként I. osztályú lédig petrezselymet vásárolnak, ezt követi a csomagolt II. osztályú termék, és a leveszöldség csomagok.

Jellemzően öntözött területeken termesztik a petrezselymet, ennek köszönhetően magasabb tőszámmal, és minőséggel számolhatunk, valamint a hozam is kiegyenlítettebb. Az extenzív, nem öntözhető területek kiszorultak a termesztésből. Az ágazat versenyképessége a klimatikus környezet változásai miatt csökken. A hosszú száraz időszakok és hirtelen, rövid idő alatt lehulló, nagymennyiségű csapadék egyáltalán nem kedvez a petrezselyemgyökér termesztésének.

A 2023-as évben az időjárás megfelelőnek bizonyult az ágazat számára, a magas páratartalom, nagyobb mennyiségű csapadék, valamint az extrém kánikula hiánya általánosan kedvezett a termesztésnek. Habár országosan nagyobb esőzésekre nem kellett számítani, azonban lokális zivatarok kialakultak. Nagymennyiségű öntözésre nem volt szükség, ezzel ellentétben az inputok árának emelkedése növelte a költségeket. Az ágazat versenyképessége a lengyel importnyomás miatt is csökken. A lengyel termelők mérsékeltebb áron tudják kínálni termékeiket a piacon, mert alacsonyabb önköltségen tudják előállítani azt, a kedvezőbb éghajlati és klimatikus viszonyok miatt. Öntözés nélkül vagy lényegesen kevesebb öntözéssel is ugyanolyan, vagy magasabb termésátlatgot tudnak produkálni. Az exportlehetőségek nagyon korlátozottak, a szezon elején, vagy a szezon legvégén van lehetőség exportra a szlovák és cseh piacra, állandó export főleg másodosztályú termék esetén, Románia felé lehetséges.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	1 850	1 556	1 731	1 478	1 150	1 591	1 409	1 392	1 168	1 305
Termésmennyiség (ezer tonna)	53,6	46,7	53,7	52,0	31,7	49,8	44,8	43,2	39,0	47,0
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	29,0	30,0	31,0	35,2	27,6	31,3	31,8	31,0	33,4	36,0

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	1 226	998	1 501	2 185	3 508	1 559	3 026	2 266	3 998	3 619
Export érték (euró)	617 275	517 651	877 292	986 992	1 764 343	831 860	1 125 580	958 183	1 608 365	2 620 179
Import mennyiség (tonna)	7 643	7 317	6 808	8 767	8 492	7 905	7 750	7 162	7 430	11 255
Import érték (euró)	1 931 976	3 261 427	2 871 644	3 709 233	5 241 690	5 170 625	5 290 136	4 353 441	3 864 287	7 383 377
Export-import egyenleg (tonna)	-6 417	-6 319	-5 307	-6 581	-4 984	-6 346	-4 724	-4 896	-3 431	-7 636
Export-import egyenleg (euró)	-1 314 701	-2 743 776	-1 994 352	-2 722 241	-3 477 347	-4 338 765	-4 164 556	-3 395 258	-2 255 922	-4 763 198

Forrás: EUROSTAT

Torma

A torma magyarországi termőterülete 2020 óta csökkent és az utóbbi pár évben 1 200 hektár körül stagnál. A 2023-as évben 1 228 hektáron folyt tormatermesztés, ahol 11,5 ezer tonna termést állítottunk elő. A tormatermesztés a hajdúsági területekre koncentrálódik, itt állítják elő az országos termés-mennyiség több mint 90%-át. A termelési és külkereskedelmi adatok az ágazat versenyképességének stabilitását mutatják az elmúlt évtizedben. Az európai uniós és a globális piacok viszonylatában jelentősebb átrendeződés nem történt az utóbbi évtizedben, a fő felvevő piac változatlanul az EU. Az exportpiacainkkal kiegyensúlyozott kereskedelmi kapcsolat áll fenn. A megtermelt torma 80-90%-t exportra bocsátjuk, ez az érték 2023-ban 9 936 tonna volt, melyet továbbra is nagyobb részben német, kisebb mennyiségben pedig a lengyel konzervipar vásárolt fel. Az export értéke meghaladta a 14 millió eurót. Az alacsony importáru behozatalnak köszönhetően az export-import egyenleg szintén 14 millió euró volt. Csekély frisspiaci igény tapasztalható a tormára, jellemzően feldolgozott formában kerül értékesítésre. A felvásárlási árakat tekintve visszaesés volt tapasztalható 2023-ban: míg 2022-ben 473 Ft/kg áron értékesítették a termést, addig 2023-ban csupán 408 Ft/kg-on.

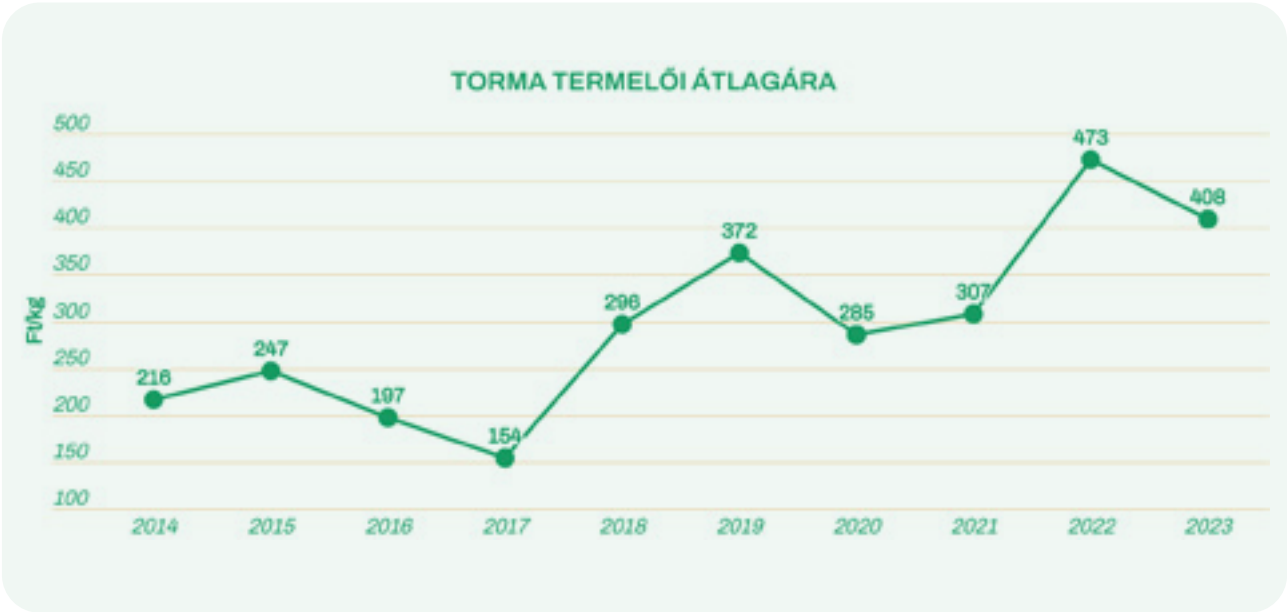
Az egyre gyakoribb időjárási szélsőségeknek köszönhetően kritikusán fontossá vált az öntözés kiépítése tormatermő területeinken is, hiszen a csapadék eloszlása nem egyenletes, ráadásul a mennyisége sem fedezi a növény vízigényét (600-800 mm). A vízhiány termésminőségi problémát is okoz, hiszen száraz talajviszonyok mellett a rizóma belső szövetei elszíneződnek („karikás gyökér”). A nyári aszályt rosszul viseli, a tenyészidőszakban a klasszikus mérsékelt éghajlati időjárás lenne számára optimális. Jellemzően a termés minősége romlott a 2022. évhez képest, az I. és II. minőségi kategóriába tartozó torma aránya csökkent. Ezt részben a monokultúras termesztés, részben pedig az időjárási tényezők okozták.

Az ágazat élőlomkaerő-igénye magas, több munkafolyamat is speciális ismereteket igényel, azonban a megfelelő mennyiségű és minőségű munkaerő hiánya komoly gondot okoz mind a termelés, mind pedig az előkészítés folyamatában. A technológia korszerűsítését megnehezíti, hogy bizonyos munkafolyamatok a legfejlettebb technológia mellett sem gépesíthetők.

A növény vegetatív szaporításából adódó szaporítóanyag-leromlás szintén nehezíti a sikeres termesztést. További gondokat okoz a barna-fekete gyűrűsödés (spiroplazma, fitoplazma), valamint a tormagyökér szövetbarnulása (*Verticillium* sp., *Fusarium* sp., *Pseudomonas fluorescens*). Ezen betegségek kezelése még megoldásra vár, annál is inkább, hiszen az export kereskedelem alól kizáró tényezőknek számítanak a már említett tünetek. A jelenleg használható növényvédőszeresek hatásfoka gyakran nem megfelelő, valamint az engedélyezett szerek száma is csökkent. 2023-ban jellemző volt az ültetvényekben a tűhiány, melyet rothadás, valamint cercosporás levélfoltosság okozott. Versenyképességünk fenntartása, alkupozíciónk javítása, valamint az árstabilitás érdekében szükségesek lennének a laboratóriumi vizsgálatok elvégzése, valamint a TÉS-ek megalakítása.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	1 410	1 332	1 468	1 178	1 106	1 318	1 423	1 267	1 194	1 228
Termésmennyiség (ezer tonna)	13,5	13,3	16,6	12,0	9,9	11,0	12,1	10,9	10,2	11,5
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	9,6	10,0	11,3	10,2	8,9	8,3	8,5	8,6	8,5	9,4

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	8 770	10 565	10 151	10 582	8 853	9 843	10 587	10 895	9 051	9 936
Export érték (euró)ž	7 385 262	10 075 880	9 443 750	7 594 003	8 364 398	13 070 030	13 216 817	12 451 539	12 831 332	14 137 638
Import mennyiség (tonna)	327	208	273	227	296	126	155	27	36	106
Import érték (euró)	87 701	105 647	101 514	105 817	88 525	98 428	105 869	108 954	90 507	134 523
Export-import egyenleg (tonna)	8 443	10 356	9 879	10 355	8 557	9 717	10 432	10 868	9 014	9 830
Export-import egyenleg (euró)	7 297 561	9 970 233	9 342 236	7 488 186	8 275 873	12 971 602	13 110 948	12 342 585	12 740 825	14 003 115

Forrás: EUROSTAT

Gombatermesztés

Világ

A 2023. évben a globális gombatermés volumene 50 millió tonna volt, ami 9%-kal nagyobb az előző évinél, és 15%-kal múlja felül az előző öt éves átlagot.

A legnagyobb termelők listáját Kína (47,1 millió tonna) vezeti, ezzel a világtermelés több mint 90%-át adja, majd a sorban Japán (462 ezer tonna), India (315 ezer tonna), az USA (302 ezer tonna), Lengyelország (240 ezer tonna), Hollandia (205 ezer tonna), Spanyolország (164 ezer tonna) következik.

Európai Unió

Az Európai Unióban a 2023. évben összesen 1,037 millió tonnás termést takarítottak be, ez 6%-os csökkenést jelent az előző évhez, és 9%-os visszaesést az előző öt éves időszak átlagához képest.

A termelés szempontjából legjelentősebb uniós tagállamok: Lengyelország (240 ezer tonna; -7% az előző évhez képest), Hollandia (205 ezer tonna; -13%), Spanyolország (164 ezer tonna; -2%), Franciaország (95 ezer tonna; -7%), valamint Németország (80 ezer tonna; 3%).

Az Európai Unió gombából önellátó, az éves export volumene 123 ezer tonna volt, míg a harmadik országokból származó import mennyisége 26,5 ezer tonna körül alakult. Az uniós export legfontosabb célországai az Egyesült Királyság (102 ezer tonna), Norvégia (8 ezer tonna), Svájc (5,8 ezer tonna), Marokkó (1,3 ezer tonna) és Kuvait (1,1 ezer tonna) voltak.

Az EU legfontosabb külső beszállítói: Kína (6 ezer tonna), az Egyesült Királyság (5,3 ezer tonna), Oroszország (4,4 ezer tonna), Belarusz (3,9 ezer tonna) és Szerbia (2,2 ezer tonna).

Magyarország

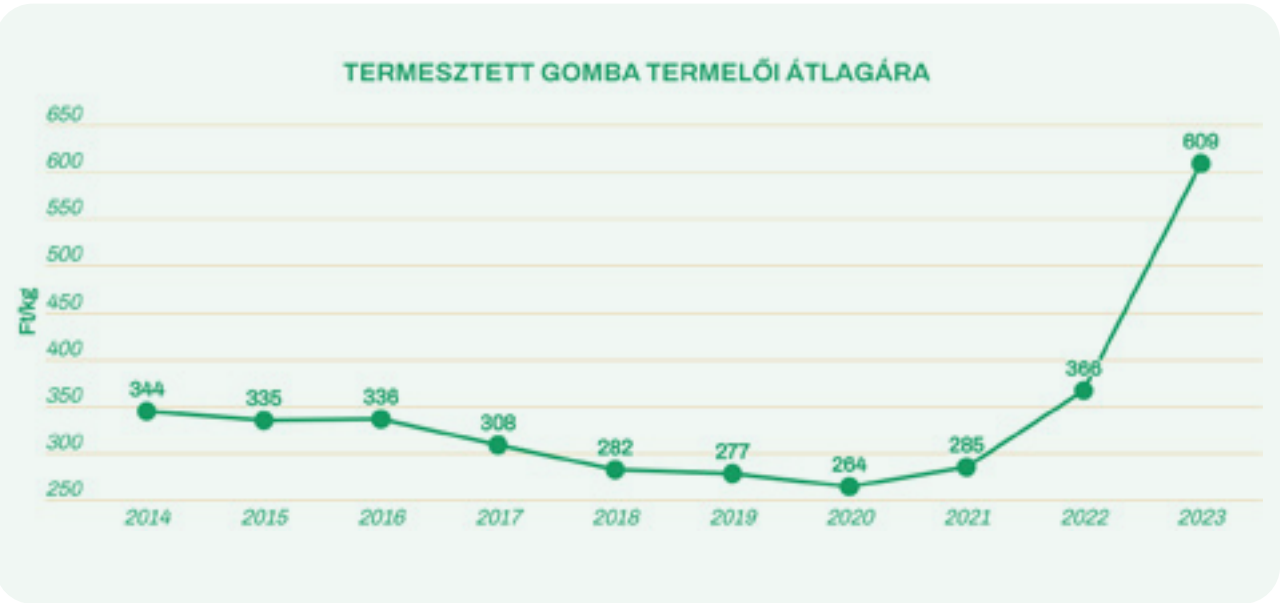
A hazai termesztett gomba termőterülete az utóbbi években, 160-170 ezer m² között alakult (zárt, polcos termelési rendszere révén a termőterület hektárban nem összemérhető más kultúrákkal), számottevő változás nem volt tapasztalható. A gombaipari termelés koncentrációja erősödik, viszont a termelők száma radikálisan lecsökkent. A termésmennyiség tekintetében 2016-tól folyamatos csökkenés volt tapasztalható: 30 ezer tonnáról 22-24 ezer tonnára csökkent. 2018-ig az ágazat import mennyisége 350 és 830 tonna között alakult, azonban 2019 és 2023 között 2-3 ezer tonna import gomba érkezett az országba. Az import mennyiség 2021. évtől folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A termés 30%-a kerül export piacokra, ez a mennyiség 2021-től csökkent, a 2023-as évben már csak 5 800 tonna volt. Fő célpiacunk: Ausztria, de kisebb mennyiségben szállítunk Szlovákiába és Romániába is.

A gombafogyasztás továbbra is népszerű, ugyanis jól beilleszthető az egészséges táplálkozásba, valamint a „minden mentes” és a vegetáriánus étrendbe is. A gomba rendkívül fenntartható módon termeszthető termék, nagyon alacsony a vízlábnyoma, 3-4 liter víz elegendő 1 kg gomba megtermeléséhez. Termesztéséhez mezőgazdasági melléktermékeket (szalma, csirke- és lótrágya) használnak fel a gombakomposzt előállításának céljából, melyen egészséges élelmiszert állítanak elő, továbbá a letermelt gombakomposzt felhasználható talajjavítóként. A gomba felhasználása széleskörű, az élelmiszeripar mellett a gombamicéliumot a csomagolóanyagoktól, bútortól kezdve az építőanyagokon át, a ruházati cikkekig (például gombából készült bőr helyettesítő) használják.

A legtöbb európai országban, köztük Magyarországon is problémát jelentett a magas infláció, az energiaköltségek megemelkedése, a csomagoló- és alapanyagok árának drasztikus növekedése, amelyet nem minden gombatermesztő tudott a magasabb termelői árban érvényesíteni. A gombakomposzt alapanyagául szolgáló szalma sok országban az aszály miatt korlátozott mennyiségben volt elérhető. A 2023. évben mérséklődtek a 2022-ben tapasztalt magas energiaárak, viszont a munkaerő hiányának problémaköre még mindig megoldatlan. A frisspiacra szánt gombának nagy a kézimunkaerő igénye és sok országban igen nagy gond a munkaerő biztosítása, így egyre több helyen dolgoznak a kelet-európaiak mellett délkelet-ázsiaiak.

Termelési adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Termőterület (hektár)	17,0	17,2	16,8	16,7	16,6	16,3	16,8	16,7	16,6	17,0
Termésmennyiség (ezer tonna)	30,5	29,8	30,3	29,0	26,2	27,1	24,5	24,3	22,6	23,8
Átlagos fajlagos hozam (t/ha)	1 794,1	1 732,6	1 803,6	1 734,4	1 575,5	1 662,6	1 455,7	1 454,2	1 361,4	1 400,0

Forrás: FruitVeB-NAK

Forrás: KSH

Külkereskedelmi adatok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Export mennyiség (tonna)	8 607	9 260	9 342	9 257	5 575	7 064	8 058	9 238	7 922	5 807
Export érték (euró)	16 654 711	17 594 144	18 826 701	19 232 923	16 002 548	17 414 941	19 232 729	23 417 956	19 455 718	17 377 390
Import mennyiség (tonna)	350	536	692	532	831	1 515	2 663	3 062	2 394	2 201
Import érték (euró)	398 767	719 751	1 002 619	590 107	1 867 659	3 487 069	4 133 681	6 838 134	4 606 729	5 514 103
Export-import egyenleg (tonna)	8 257	8 724	8 650	8 724	4 744	5 549	5 395	6 177	5 528	3 606
Export-import egyenleg (euró)	16 255 944	16 874 393	17 824 082	18 642 816	14 134 889	13 927 872	15 099 048	16 579 822	14 848 989	11 863 287

Forrás: EUROSTAT

AZ EU 10 LEGNAGYOBB TERMELŐ ORSZÁGÁNAK TERMÉSE: GOMBAFÉLÉK (2014-2023, EZER TONNA)										
Tagállam	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lengyelország	205,0	191,5	202,8	198,8	200,2	234,7	320,0	378,8	256,8	240,4
Hollandia	310,0	310,0	300,0	300,0	300,0	270,0	260,0	260,0	235,0	205,0
Spanyolország	149,9	218,8	148,0	159,0	166,3	170,2	166,0	163,8	167,0	163,9
Franciaország	108,6	107,4	99,5	86,1	83,0	87,6	132,2	123,4	101,8	94,6
Németország	59,9	62,6	72,1	73,5	73,2	71,8	78,7	83,8	78,2	79,8
Írország	69,6	72,2	70,0	66,5	65,3	68,3	69,3	68,2	65,9	68,3
Olaszország	59,5	59,5	68,4	69,6	70,7	70,9	69,2	67,8	67,4	63,9
Magyarország	22,1	28,6	24,7	24,5	26,4	29,6	39,4	40,4	51,1	53,6
Belgium	-	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0
Románia	9,8	11,0	14,5	15,2	15,5	13,9	14,3	14,5	14,7	16,2
Egyéb összesen	32,6	38,5	37,6	28,7	24,9	24,0	31,9	29,7	32,1	23,0
EU-27 összesen	1 027,0	1 128,0	1 065,6	1 049,8	1 053,4	1 068,8	1 209,0	1 258,3	1 098,0	1 036,6

Forrás: EUROSTAT

FELDOLGOZÓIPAR Léipar

A légyártás egyre szűkebb termékválasztékkal rendelkezik, napjainkra körülbelül 80-90%-ban almát, kisebb százalékban meggyet, bodzát dolgoznak fel. 2018 óta folyamatosan gondot okoz a termés elérhetősége, mind az alma mind a kisebb mennyiségben feldolgozott zöldségek, gyümölcsök tekintetében.

Az alma, mint feldolgozóipari alapanyag minősége jónak mondható volt, kiegyensúlyozott piaci körülményekkel és árversennyel alakult a 2023-as felvásárlás. Az éves magyarországi almatermés 473 000 tonna volt, aminek kétharmad része a feldolgozóipar számára került értékesítésre. A feldolgozás hatékonyságát csökkentette a magas infláció, az alacsony kapacitáskihasználtság, illetve az emelkedő és kiszámíthatatlan energiaárak.

A meggy esetében az érési idő a meleg időjárás következtében lerövidült, a különböző fajták szüretelése közel egyidőben zajlott, ezzel nehezítve a feldolgozást. A meggyipiac kiszámíthatósága igen nehéz, hiszen elsősorban a konzervipari és fagyasztóipari szereplők kezdik a vásárlást, általában a legmagasabb piaci áron. A sűrítmenypiac jóval alacsonyabb áron és csak meghatározott fajtákat vásárol (Cigány/Oblacinska), amelyek legtöbb esetben méretük miatt nem alkalmasak a konzerv/fagyasztóipar számára. Az időjárási anomáliák miatt keresleti piac alakult ki 2023-ban.

Az ültetvények alacsony technológiai színvonala miatt termésbiztonságról aligha beszélhetünk. Azon területeken, ahol az öntözőrendszer kiépítésre került, ott a vízkvóta okozott nehézségeket. A folyamatos ültetvénykivágások, illetve az ökológiai gazdálkodásra való átállás miatt az alapanyag elérhetősége csökkent. A magyar gyümölcs minőségéből adódóan kitűnő alapanyag lenne, azonban a termésbiztonság hiányában a léipar nem tud alapozni a hazai termésre.

Az árrobbanás után a sűrítmenypiac összeomlott, és a kereslet nagy mértékben lecsökkent, az alapanyag ár bezuhant. A minőséggel nem volt probléma, a nagy kínálati piac miatt jelentős mértékben meg tudták válogatni az alapanyagot. Sok termelő az alacsony ár miatt le sem szedte a termést, ezzel pedig kiszámíthatatlanná vált a piac.

A hazai légyártás versenyképességét javíthatja a világszinten jelentkező narancskrízis, melynek következtében 30-40%-kal kevesebb narancssűrítmény készült (rendkívül magas áron), így az almasűrítmény mint helyettesítő termék előtérbe került. A hazai termelést három külföldi tulajdonú és egy magyar feldolgozó fedi le.

Az előző évektől eltérően 2023-ban gyenge kereslet volt a meggy- és bodzasűrítményre. Még elérhetőek voltak az előző évben magas áron gyártott sűrítmények is a raktárakban, ami annak a következménye, hogy a palackozó üzemek alternatívákat kerestek ezen termékek kiváltására. A bio bodza iránt egyáltalán nem is volt kereslet, míg ezzel ellenben a bio meggy iránt hasonló volt az érdeklődés, mint a korábbiakban.

A folyamatos technológiai fejlesztés mellett, mind a négy üzemben hatékony és korszerű technológiával, magas színvonalon zajlik a feldolgozás. Elmondható, hogy a termék versenyképessége az alapanyag elérhetőségen és annak minőségén múlik. Az újabb ültetvénytelepítésekkel, a természettechnológia korszerűsítésével, a gazdátársadalom integrációjával megvalósuló biztonságos alapanyagtermelés jelentene minden szereplő számára hosszútávon jövedelmező helyzetet.

Hűtőipar

Az orosz-ukrán háború miatt megnövekedett gabonaárak determinálták az ipari zöldségek felvásárlási árát (csemegekukorica, zöldborsó, bab). A magas áron leszerződött feldolgozók önköltsége jelentős emelkedésnek indult márciustól. 2023-ban az időjárási tényezők optimálisnak bizonyultak, a termés mennyiségével és minőségével nem volt probléma, azonban a hirtelen megjelenő, nagymennyiségű alapanyag betakarítása és feldolgozása jelentős logisztikát igényelt. A 2022-es évben jelentkező aszály következtében a globális készletek kifogytak, keresleti piac alakult ki a fagyasztott termékek iránt. Ennek köszönhetően az emelkedő energiaárak, valamint a növekvő munkabérek miatt bekövetkező magas anyagi ráfordítást egyszerűbb volt érvényesíteni az eladási árakban, mely részben annak is volt köszönhető, hogy a környező országokban egyidejűleg áremelkedés volt tapasztalható a magas tőzsdei árak miatt. A csemegekukorica és borsó esetében igen sikeres szezon zárhattak a termelők, hiszen nagymennyiségű termésüket magas felvásárlási ár mellett tudták értékesíteni. Az alapanyagok közül a meggynél jelentkezett minőségi probléma a nyári hóhullámból adódóan. A feldolgozók megközelítőleg 20-30%-os gyártási tervet tudtak végrehajtani.

Gyümölcsfajok közül hazai viszonylatban feldolgoznak még szedret, szamócát, kajszibarackot, szilvát, ribizlit és málnát is, azonban ezeket jellemzően import alapanyagból szükséges fedezni, hiszen határon belül nem rendelkeznek az ágazatok megfelelő mennyiségű áruval.

Negatív tendenciaként volt megfigyelhető, hogy ugyan kereslet volt a fagyasztott termékek iránt, a fogyasztás mégis csökkent.

A jövőben az alapanyagtermelés tekintetében az öntözés fejlesztése és az integráció fokozása, a feldolgozás esetében pedig az energiastabilizáció, a kedvező hitelkonstrukciók, a szakmai véleményeken alapuló pályázati lehetőségek, a technológiai és termékinnovációk a hatékonyságnövelés és a jövőbeni versenyképesség fenntartásának elengedhetetlen eszközei.

A hazai előállításra a világszinten magas minőség, a rendkívül szigorú élelmiszerbiztonsági követelményeknek való tökéletes megfelelés és a hazai alapanyagnak köszönhetően a kiváló beltartalmi érték és ízvilág jellemző. A hazai kereslet élénkítése érdekében szükség lenne a fagyasztott zöldség-gyümölcs fogyasztás ösztönzése céljából a hazai hűtőipari ágazatok termékeire vonatkozó kormányzati szintű marketing kampányra.

Konzervipar

A konzervipar egy nagyon régi, hagyományos tartósítási módszert alkalmaz, melynek köszönhetően szobahőmérsékleten tárolható termék keletkezik. Ezért az ágazat hosszú távú létjogosultsága megkérdőjelezhetetlen. Az alapanyagtermelésben jelentkező problémák azonban determinálják a feldolgozóipar helyzetét.

A szántóföldi zöldségtermesztés 70-75%-a csemegekukorica és zöldborsó, aminek az egyik oka, hogy ezeken a termékpályákon mintaértékű integráció valósult meg, így mennyiségében és minőségében is megfelelő alapanyag érkezik a feldolgozóipar számára. A meggyről ugyanez nem mondható el, hiszen a termesztésben tapasztalható kiszámíthatatlanság a feldolgozóiparra is hatást gyakorol, ami egyrészt a hektikus termésmennyiségben, másrészt a minőségben is jelentkezik. Említésre méltó mennyiségben feldolgozott alapanyag az uborka, melynek termesztése egyre inkább visszaszorul, így a feldolgozása is; valamint a paprika, amiből lecsó készül.

2023-ban a csemegekukorica felvásárlási ára 30%-kal magasabb volt a megelőző évhez képest. Az időjárás kedvezett a termesztők számára, igen magas hozamokkal zárták az évet, különösen azok, akik a szezon elején takarították be a kukoricát. A gyárak képtelenek voltak a teljes termésmennyiséget feldolgozni, valamint az integrátorok sem tudták beszállítani az összes csemegekukoricát, így a termés egy része túlérett. Hatékonyság szempontjából igen jó évnek számított a 2023-as év, a feldolgozók egész szezonban működtek. A kínai konzerv csemegekukorica Európába való beáramlása azonban megviselte mind az európai, mind pedig a hazai iparágat annak ellenére, hogy a hazai termék minősége megelőzi a konkurens országét. A növekvő kínálatnak köszönhetően túlermelés alakult ki.

Nem csupán a csemegekukorica termesztéséhez voltak ideálisak az ökológiai tényezők, a borsó-termesztők is eredményes szezont zártak 2023-ban. A gazdálkodók egy része kifejezetten a keleti piac számára termelt, azonban a 2022-ben kirobbant ukrán háború következtében azon értékesítési irány megszűnt. Mivel Európa más országaiban a borsó termesztéséhez nem bizonyultak optimálisnak az időjárási tényezők, így a hazai termék értékesítése egyszerűbbé vált. Fontos szem előtt tartani, hogy a klímaváltozással összefüggő hatások miatt a hazai zöldborsó ágazat helyzete egyre nehezebbé válik, rengeteg agronómiai probléma merül fel, így az ágazat zsugorodása várható a jövőben, ami miatt a feldolgozóipari késztermék versenyképessége is romlani fog. Ezt fokozza a lengyel gyártók erősödése: komoly fejlesztéseket hajtottak végre és a jövőben is további beruházások várhatóak.

A hazai meggytermés 60-70%-át a konzervipar vásárolja fel, nagyobb részét a hazai konzervgyárak, kisebb részét pedig a Németországban lévők. A meggysszezon a megszokott 30 nap helyett 40-45 napra nyúlt a megelőző évekhez képest. Mind a termésmennyiség, mind pedig annak elérhetősége a konzervipar elvárásai szerint alakultak. A német piaci igény folyamatosan csökken, mely negatív hatása határozottan érződik az értékesítés során. A jövőben a meggyágazat zsugorodása várható. Csak a profin termelő, magas hozamokat elérő gazdálkodók maradnak életben, akikkel várhatóan magasabb szervezetségi szinten tudnak a feldolgozók együttműködni.

Kisebb arányban ugyan, de említésre méltó feldolgozott alapanyag még az uborka, valamint a paprika. Mindkét faj esetében elmondható, hogy a termék minősége megfelelő volt, viszont a mennyiség nem érte el a várt szintet. A gyártási hatékonyság ennek következtében alacsony volt. A cél az lenne, hogy 5-10 éven belül olyan volumenű termelési integráció alakuljon ki, mint a csemegekukorica esetében. Ellenkező esetben sem a termelő, sem pedig a feldolgozó nem képes fejlődni, erősödni. A megbízható munkaerő folyamatos problémát jelent továbbra is.

Mindamellet, hogy a hatékonyságon mindig lehet javítani, a jelenlegi feldolgozás magas technológiai színvonalon zajlik, az ágazat versenyképességét legfőképpen az alapanyag elérhetősége, minősége és ára határozza meg. Az ágazat jövőbeni fejlődési lehetőségét a termékkínálat bővítése mellett az új, innovatív csomagolási technológiák jelenthetik. Tovább javíthatna a termékek versenyképességén a termelési szezon kiegészítése vagy széthúzása, ami jobb kapacitás-kihasználtságot eredményezne, ezáltal csökkentve az önköltséget.

Közreműködő tag TÉSZ-eink

Alföld 2003 Kft.
 ALMARÉGIÓ KFT.
 ARANYFÁCÁN PRODUCT Kft.
 BALATON-KER-TÉSZ SZÖVETKEZET
 BOTÉSZ Bodzatermelők Értékesítő Szövetkezete
 Cherry Farm Kft
 Cropfood TÉSZ Zrt.
 CSÁRDA-AGRO Szövetkezet
 DÉLALFÖLDI KERTÉSZEK Zöldség-Gyümölcs TÉSZ
 DOMBEGYHÁZI EURO TÉSZ KFT.
 FAYLEN GOMBA KFT.
 FLORATOM-KER SZÖVETKEZET
 For-TÉSZ Kft.
 FORRÁSKER-TÉSZ Kft.
 FRESH-FRUIT TÉSZ Szövetkezet
 FRUCT-TÉSZ KFT.
 Haláp-Zöldség Szövetkezet
 HANSÁG-FERTŐMENTI SZÖVETKEZET
 HAVITA TÉSZ Szövetkezet
 HÓDKERTÉSZ KFT.
 KÁRPÁTOK GYÜMÖLCSE Kft.
 MEDIFRUCT KFT.
 MEGÉR-TÉSZ Szövetkezet
 NÓGRÁD-TÉSZ KFT.
 OLITOR Szövetkezet
 PANNON PAPRIKA KFT.
 RÁBAKÖZI TÉSZ KFT.
 RÓNA KER-TÉSZ KFT.
 SZATMÁR RÉGIÓ SZÖVETKEZET
 SZATMÁR-TIBER Szövetkezet
 SZATMÁRI-ÍZEK KFT.
 SZATMÁRKERT-HODÁSZ Szövetkezet
 TRIVEGA KFT.
 Tuzsér TÉSZ
 ZÖLD KERT-TÉSZ SZÖVETKEZET
 ZÖLDSÉG VILÁG KFT.
 ZSOMBÓ-FRUCHT Szövetkezet

